Bible... Benga. (1893)

PANGA EA KYA.

EKULU YA BEBALE.

ROMA—ILEVUDWĔ.

THE NEW TESTAMENT

IN THE BENGA LANGUAGE.

PART II.

ROMANS TO REVELATION.

NEW YORK:
AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR MDCCCXVI.

1893.

[*Benga.*]

Digitized by Google

	Ipĕpâ.		Ipĕpâ.
ROMA	1	TITU	86
I. KÂRINITI	19	FILIMÂNI	89
II. KÂRINITI . . .	37	HIBRU	90
GELETIYA	49	JEMISI	104
EFISU	55	I. PITĔ	109
FILIPAI	61	II. PITĔ	115
KÂLÂSI	66	I. JÂNI	119
I. TĔSILONAIKA . . .	70	II. JÂNI	124
II. TĔSILONAIKA . .	74	III. JÂNI	125
I. TIMOTE	77	JUDI	126
II. TIMOTE	82	ILEVUDWĔ	128

Digitized by Google

EJANGANANGOBO YA

UTODU PÂLU O BA ROMA BA JADI.

1 Pâlu, uhayi mwa Jisu Kraist, ndudwĕngo idiya j' utodu, paludwĕngo o sango eyamu y' Anya-
2 mbĕ, eyaju e yohanakidĕ ovyo na basâki baju o malĕndwĕ ma
3 hole, opĕlĕ ya Mwan' aju, a jakudwĕ ibângâ ja Devidi hohonga-
4 nĕngo na mehoni; na a pakwakudwĕ na a Mwana wa Anyambĕ na ngudi, hohonganĕngo n' ilina ja hole, n' ipumbuma oviya iwe-
5 do; Jisu Kraist Upangiyi mwahu, uwahu a di pahaniyango ehekwĕ na ebano y' utodu, o iyokiya j' ika-
6 midĕ o betomba byĕhĕpi be jadi, o nyanga ya dina jaju: o inyĕni
7 o didini tepĕ, ndudwĕngo idiya ja ba Jisu Kraist: o bĕhĕpi ba jadi o Roma, tândwĕngo na Anyambĕ, ndudwĕngo o idiya ja baiyamu:
Ehekwĕ n' inyĕni, na jonga oviya Anyambĕ Hangw' ahu n' Upangiyi Jisu Kraist.
8 Mbi langakand' Anyambĕ amĕ o boho boho na Jisu Kraist opel' anyu ya bĕhĕpi, 'kabojana ikamidĕ janyu i pakwakudwĕndi o he
9 yĕhĕpi. Jambojana Anyambĕ a ndi tali amĕ, uwamĕ a dilakĕ n' ilina jamĕ o sango 'yamu ya Mwan' aju, nyang' amĕ e tubakĕ inyĕni egombe yĕhĕpi o makaliya
10 mamĕ, mbi yâje; iuwa ja na, oningĕ na njeya ka njeya, nandi o kya okava mbi te mbi hanakwĕ n' upango mwa Anyambĕ o viya
11 inyĕni o jadi. Ikabojana mbi yombwakand' o yĕnĕ inyĕni, mbi vĕye inyĕni ivĕ jakâ j' ilina, ova-
12 nĕ nd' inyĕni o ka yâdĕni; yenĕ ndi na, hwĕ n' inyĕni ho yâdâkiyeni o inyĕni, moto moto n' ikamidĕ ja upâkwĕ, ijanyu tepĕ n'
13 ijamĕ. Nandi, bana bina, mba vahaka inyĕni o diyaka o yowĕni, na mbi pangakindi njo itĕ o viya inyĕni o jadi (ndi mbi himbakudwĕndi) na pâ kya tĕkanĕ, na ovanĕ nd' umba mbi ka pahiyĕ bebuma byâkâ o inyĕni tepĕ o jadi, pani te ka betomba bepâkwĕ.
14 Mbi ndi unwani mwa ba Giriki, na mwa Bapindi, mwa b' iyowĕ,
15 na ba ha bĕ n' iyowĕ. Ovanĕ vâkâna, o nyanga e di n' umba, mbi te kokĕngo ipakuwa ja sango eyamu o inyĕni ba didi o Roma tepĕ.
16 Ikabojana mba yĕnĕkĕ sango eyamu ihâni; ikabojana e ngudi ya Anyambĕ y' iyonga o wĕhĕpi a kamakidĕ a jadi; o Jiu o boho boho,
17 nandi o Giriki tepĕ. Ikabojana omĕ nd' o mahuwa bwa Anyambĕ bo di levudwĕngo oviya ikamidĕ na l' ikamidĕ; pani ka yâ e di lĕndwĕngo na, Ndi wa mahuwa a ka diyi n' ikamidĕ.
18 Ikabojana ngambi ya Anyambĕ e levudwĕngo oviya hĕvĕni opĕlĕ ya bobe bwĕhĕpi, na ipuhwana ja mahuwa ma ipuhwana bato ba himbakidĕ pâkwĕ pâkwĕ na ja
19 mahuwa. Ikabojana e jadi e yâlâkĕ o yĕnĕngo bwe bwe opĕlĕ ya Anyambĕ e bâ levudwĕngo: ikabojana Anyambĕ a i bâ leviděngo.
20 Ikabojana belombo byaju be ha yĕnĕnĕkĕ, be yĕnĕnĕngo oviya ivela ja he, yowanĕngo na belombo be di velwĕngo, ngud' aju ya

egombe yĕhĕpi na idiya jaju ja Anyambĕ; ovanĕ nd' o bâ ba ha
21 bĕ na ponda: ikabojana o bâ ba yowakid' Anyambĕ, bu bendakĕ mâ ka Anyambĕ na bâ ba langaka mâ: ndi ba diyaki ba bĕ beboki o mapakiliya mabu, na melema myabu mya betike-tike na vinda-
22 ka. Ba mĕmĕkĕ bâ mĕtĕ na ba n' iyowĕ, ba diyaki ba bĕ betike-
23 tike, ka bâ ba ludĕ ivenda ja Anyambĕ e ha bâkâ opĕlĕ ya ehini ya uvela mwa moto a bâkâ, na louani, na tito ja beko benai, na belo-
24 mbo be landakĕ. Ovanĕ vâkâna Anyambĕ a vĕkĕ bâ o sĕkĕ o bedoko bya melema myabu ihadividĕ ja nyolo jabu bâ mĕtĕ na bâ
25 mĕtĕ: na na ba pepenganindi pâkwĕ-pâkwĕ ya Anyambĕ bojowa, na kalakiya na dilakĕ ekeha o maihana ma Uveli, u di vambudwĕngo ibâtâ egombe yĕhĕpi. Amĕni.
26 Na tina tĕkanĕ ndi ya Anyambĕ a vĕki bâ o bedoko bya ihâni: na bajo babu ba 'lawkidĕndi mala mabu ma hohonganĕngo o maihana
27 ma e ha bĕ hohonganĕngo: na nyanga tĕ tepĕ ya bamo, e dikakĕ mala ma hohonganĕngo ma mwajo, ba yodakĕ na edoko bâ mĕtĕ na bâ mĕtĕ; bamo na bamo ba haka manya, na bâ ba pahakiya bâ mĕtĕ mahomano ma idimbiya
28 jabu ma di hohonganĕngo; ndi o bâ ba ha tândâkidi o tata Anyambĕ o iyowĕ jabu, ka Anyambĕ a vĕki bâ o ebumulema y' ikiywĕ, iha ja belombo be ha bĕ hohonga-
29 nĕngo. Londango ti na ulogo mwĕhĕpi, ihonde, ibeva, itângina, ekola, ti n' ivina, iweyana, mo-
30 mano, iyabana, batubani, bapatani baloni ba Anyambĕ, ba-ngongolanidi, na mamĕmĕ, ba-kĕti ba-hâkâli ba belombo bebe, bayokiye ba hangwĕ na ba nyangwĕ,
31 ba diye n' ibandamidĕ, baludi ba panga, ba diye n' itândĕ ja moto i janakwĕ, ba dike ekola, ba diye
32 na ngĕbĕ; ba didi yowĕngo yĕkĕ ya Anyambĕ, na na ba hakĕ belombo ka 'benĕ ba lukango n' iwedo, ba te kabo hanga n' iha ja nonanĕ pa, ndi ba bendakĕ tepĕ bâ ba hakĕ bya.

2 Ovanĕ nd' âvĕ, O moto wĕhĕpi a yĕkĕkidĕ, o ha bĕ na ponda; 'kabojana o eyâvĕ e yĕkĕnĕkidĕ upâkwĕ, e kwehakĕnd' âvĕ mĕtĕ; 'kabojana âvĕ o yĕkĕkidĕ, o ha-
2 kate belombo tĕ bya byâkâ. Ndi ho yowudĕte na yĕkĕ ya Anyambĕ e hohonganĕngo na pâkwĕ-pâkwĕ opĕlĕ ya ba hakĕ belombo
3 ka benĕ. Ndi âvĕ moto, o yĕkĕkidĕndi ba hakĕ belombo ka 'kabe, ndi o hakate nyanga tĕ, o pikilakiyi na o ka kweyiyandi yĕkĕ
4 ya Anyambĕ? Ipĕ o pĕjĕkĕndi bonĕnĕ bwa bwamu bwaju n' ihindina n' iyika; wa wĕ na bwamu bwa Anyambĕ bo tumbwanaka-
5 nd' âvĕ o iluwa? Ndi, o ulema mwâvĕ ukolo na u ha 'lwaka, o kumakidi nyolw' âvĕ ngambi o buhwa bwa ngambi 'na bwa ilevidĕ ja yĕkĕ ya Anyambĕ ya
6 hohonganĕngo; a ka timbiyĕ moto wĕhĕpi hohonganĕngo na behadi
7 byaju; emĕnâ ya egombe yĕhĕpi o bâ ba vahakĕ ivenda, n' idilwĕ, n' itingidi vya pĕkĕ-pĕkĕ, n' iha
8 ja behadi beyamu; ndi malingwa na ngambi o bâ ba didi na momano, na ba ha yokakiya pâkwĕ-pâkwĕ, ndi ba yokakiyĕ iloguwa
9 etuniya n' ulema mehiyo o ilina ja moto wĕhĕpi a hakĕ bobe; o Jiu o boho-boho, nandi o Giriki
10 tepĕ. Ndi ivenda, n' idilwĕ, na jonga o moto wĕhĕpi a hakĕ bwamu; o Jiu o boho-boho, nandi o
11 Giriki tepĕ. Ikabojana Anyambĕ a bĕ na ipânâ ja nyang' ibale na

12 bato. Ikabojana tango e di hango bobe e diye na belekanako ba ka nyangandi elekanako e diye; na tango e di hango bobe na belekanako ba ka yĕkudwĕ tepĕ na
13 belekanako; ikabojana ba bĕ bayoki ba belekanako ba ndi 'mahuwa o boho bwa Anyambĕ, ndi kabo bahayi ba belekanako ndi
14 ba ka huwudwĕ. Oningĕ na Betomba ba ha ibĕ na elekanako, be haka n' itingidi vya ijanido belombo bya belekanako, ekaba o bâ ba ha bĕ na elekanako, ba ndi
15 elekanako o bâ mĕtĕ ba jadi: o bâ ba levakidĕ tepĕ behavu bya belekanako lĕndwĕngo o bebumulema byabu, melema myabu tepĕ me bapakĕ tali, na mapikiliya mabu ma sulakĕ bâ o njo 'pâkwĕ, na ma kamanakiya bâ o
16 njo epâkwĕ. Ekaye e ka hamate o buhwa bwa Anyambĕ bo ka yĕkidĕ makutakuta ma bato na Jisu Kraist, hohonganĕngo na sango amĕ eyamu.
17 Umbwakiyate, o bapakidĕndi dina ja Jiu, na nâvĕ o pitakidĕndi elekanako, na nâvĕ o kĕtĕkĕ o
18 Anyambĕ a jadi, na nâvĕ yowĕngo upango mwaju, na nâvĕ o yĕjĕkĕ belombo bya mangâ mangâ,
19 yokudwĕngo o elekanako; na nâvĕ suliyĕngo na âvĕ utumbwani mwa pâgu, bwe ya ba jadi o ivi-
20 titi, uyokwedi mwa ba ha bĕ n' iyowĕ, uyokwedi mwa mekĕkĕ, o jadi o elekanako, ehini ya iyowĕ
21 na ya pâkwĕ-pâkwĕ; nandi âvĕ o yokwakidĕ upâkwĕ, wa yokwakidĕ âvĕ mĕtĕ? âvĕ o pakwakiyĕ
22 na, O ibake, o ibakandi? âvĕ o vâkĕ na, moto a hake ihonde, o hakate ihonde? âvĕ o binakĕ megano, o bevakĕndi belombo bya
23 hole? âvĕ o kĕtĕkĕ na elekanako, o hadivakidĕndi Anyambĕ
24 n' ipulĕ ja elekanako? Ikabojana dina ja Anyambĕ i kilakwĕndi na Betomba, na tin' anyu pani ka
25 yâ e di lĕndwĕngo. Ikabojana ihĕbwĕ mbambayĕ i kovakandi, oningĕ o tatingĕ belekanako: ndi oningĕ a jadi upuli mwa belekanako ihĕbwĕ jâvĕ i pangudwĕndi
26 uhonjo. Ndi oningĕ ma uhonjo mwa tata isombiyĕ ja belekanako, uhonjo mwaju mwa langwĕ o
27 ihĕbwĕ? ndi uhonjo mwa moto u janakwĕ, oningĕ mwa timĕ belekanako, mwa yĕkidĕ âvĕ, wa ilĕndwĕ na wa ihĕbwĕ a pulakĕ
28 belekanako? Ikabojana a bĕ Jiu a jadi Jiu o bwe-bwe, tombe i bĕ ihĕbwĕ i jadi o bwe-bwe o meho-
29 ni: ndi mâ ndi Jiu mĕtĕ a jadi Jiu utema; na ihĕbwĕ mĕtĕ i ndi ja ebumulema, o ilina, ndi hanga o ilĕndwĕ, wa ibendĕ jaju i bĕ ja bato, ndi kabo j' Anyambĕ.

3 Nandi i lĕ nj' ikovĕ ja Jiu i janidi? tombe ma lĕ na malĕ ma jadi
2 o ihĕbwĕ? Itĕ opĕlĕ jĕhĕpi; wawa, 'kabojana bâ ndi ba bweyakudwĕ bevâdi bya Anyambĕ.
3 Ndi e lĕ nde oningĕ bâkâ bu kamakidĕ? ipuhwana jabu j' ikamidĕ i ka pangandi pâkwĕ-pâkwĕ ya Anyambĕ ja bĕ nanĕ?
4 Nyawe, na vilolombo; e, Anyambĕ a diyake pâkwĕ-pâkwĕ, ndi moto wĕhĕpi ujojowa; pani ka yâ e di lĕndwĕngo na, Ovanĕ nd' âvĕ o ka huwudwĕ n' ivâdi vyâvĕ, na o te o balaka oningĕ o
5 yĕkĕkudwĕ. Ndi oningĕ ipuhwana jabu ja mahuwa ma yâdâkidĕndi hohonganĕngo ya Anyambĕ, ho ka vâ lĕ na, Anyambĕ a puhwanaka mahuwa a pakidĕ ngambi? (mbi kalakandi ka mo-
6 to.) Nyawĕ, na vilolombo; oningĕ nonanĕ Anyambĕ a ka yĕki-
7 dĕ lĕ he na e? Ikabojana oningĕ pâkwĕ-pâkwĕ y' Anyambĕ e vuhakĕ na bojowa bwamĕ o ivenda

jaju, e lĕ pĕ nde eyamĕ mĕtĕ e
8 yĕkĕkudwĕ ka mot' ube? ndi
hanga pĕ (ka hwĕ ho bakakudwĕ,
na ka bâkâ ba vâkĕ na ho vâki
na), Ho haki bobe na ovanĕ nd' o
bwamu bo ka pâyĕ? wa makwa
mabu ma ndi hohonganengo.
9 Nd' e lĕ pĕ nde? ho bwamu wa
na bâ? Nyawĕ, na vilolombo:
'kabojana ho diyakite hwa sulyĕ
Jiu na Giriki, na ba nd' o bobe bâ
10 bĕhĕpi; Pani ka yâ e di lĕndwĕ-
ngo na, O bĕ n' umbâkâ a di ma-
11 huwa, nyawe, hanga 'mbâkâ; O
be n' umbâkâ a bweyakidĕ, o bĕ
n' umbâkâ a vahakĕ Anyambĕ.
12 Bâ bĕhĕpi ba lengindi oviya nje-
ya, bâ bĕhĕpi ta ba bĕ pĕ na ma-
la; o bĕ n' umbâkâ a hakĕ bwa-
13 mu, hanga pĕ n' umbâkâ. Kingâ
jabu i ndi malonga ma bwe; ba
ndi yabango na bemi byabu; ekĕ-
mbĕ ya ulola e nd' o belĕbu bya-
14 bu: Medumbu myabu me jadi ti
15 n' ihâkânâ na jodi; Beko byabu
16 be bohadi n' itâdĕ ja makiya; Uji-
lo na maguga be nd' o njeya abu;
17 Na bâ ba bĕ yowĕngo njeya ya
18 jonga: Jângâ ja Anyambĕ i bĕ o
mihâ mabu.
19 Nandi ho yowĕngo na elombo
ka 'lombo yĕhĕpi ya elekanako e
vâkĕ, e vâki na ba didi o eleka-
nako: ovane nd' o udumbu mwĕ-
hĕpi u ka dibwĕ, na he yĕhĕpi ya
kobwĕ o boho bwa Anyambĕ.
20 Ovanĕ nd' o mehoni myĕhĕpi me
ka mĕndĕ me huwudwĕ o boho
bwaju na behadi bya elekanako;
jambojana na elekanako nd' iyo-
wĕ ja bobe.
21 Ndi kya tĕkanĕ hohonganĕngo
ya Anyambĕ e di levudwĕngo, e
diye ya elekanako, pakudwĕngo
22 na elekanako na basâki; e jadi
hohonganĕngo ya Anyambĕ n'
ikamidĕ ja Jisu Kraist o bĕhĕpi
ba jadi ba kamakidĕ; 'kabojana
23 nyang' ibale e bĕ; ikabojana bĕ-
hĕpi ba hango bobe, na ba bĕ pâ-
24 dĕngo o ivenda ja Anyambĕ. Hu-
wudwĕngo ovanĕ na ehĕkw' aju
ya bo vĕkĕ n' ivango i didi o
25 Kraist Jisu a jadi; wa Anyambĕ
a di tĕdĕngo ka diya mwambo
mw' ihomba, n' ikamidĕ o makiya
maju, ilevidĕ ja hohonganĕngo
aju, opĕlĕ y' iyidĕ ja mabe ma to-
26 mbidi, n' iyika j' Anyambĕ; o
ilevidĕ ja hohonganĕngo aju o yâ
egombe tĕkaye; ovanĕ nd' o mâ-a
ka diyĕ mahuwa, n' uhuwudwi
27 mwa a kamakidĕ Jisu. Nandi
ikĕtĕ i lĕ ove? I vĕngudwĕngo.
Na nja jângwĕ ja elekanako? ya
behavu? Nyawĕ; ndi kabo na
28 elekananko y' ikamidĕ. Ovanĕ
nd' o hwĕ ho lenakĕ na moto a
huwakudwi n' ikamidĕ behavu
29 bya elekanako be diye. Anya-
mbĕ a ndi Anyambĕ ya ba Jiu
pa? a bĕ tepĕ Anyambĕ ya Beto-
30 mba? E, ya Betomba tepĕ; oni-
ngĕ e diyakĕ na Anyambĕ e te
yâkâ, na mwa ka huwudwi ba
ihĕbwĕ n' ikamidĕ, na ba uhonjo
31 n' ikamidĕ. Nandi ho bulwaki-
dĕndi elekanako n' ikamidĕ? Na
vilolombo; nyawĕ, ho yâdâkidĕ-
ndi elekanako.

4 E lĕ pĕ nde eyahu e ka vâyĕ na
hangw' ahu Abrahamu a te du-
2 wango na njeya ya mehoni? Ika-
bojana oningĕ na Abrahamu a
huwudwĕ na behavu, a na elo-
mbo eyaju e kĕtĕnĕkĕ; ndi ha-
3 nga o boho bwa Anyambĕ. Ilĕ-
ndwĕ i vâkâ lĕ na? Abrahamu
a kamakidĕndi Anyambĕ, ka yâ
ya langwĕ mâ na hohonganĕngo.
4 Nandi a hakĕ ehavu a langakwĕ
mahomano ma 'hekwĕ, ndi kabo
5 ma inwana. Ndi a ha haka eha-
vu, kabo bokamakidĕ a huwaki-
dĕ babini ba Anyambĕ ikamidĕ
jaju i langakwĕ na hohonganĕ-

6 ngo. Pani ka Devid a kalakĕ opĕl' ibâtâ ja moto, w' Anyambĕ a langakĕ hohonganĕngo a diye
7 na behavu, na, Ibâtâ na ba di malĕngĕmĕ mabu yidwĕngo, na ba di mabe mabu vihudwengo.
8 Ibâtâ na moto tĕ w' Upangiyi a ka mĕndĕ a lange malĕngĕmĕ.
9 Nandi ibâtâ tĕkadi i vakandi o ba ihĕbwĕ ipĕ o ba uhonjo tepĕ? jambojana ho vâki na ikamidĕ i langakudwĕndi Abrahamu na ho-
10 honganĕngo. Nandi i langakudwĕ lĕ na? o mâ a diyakidi n' ihĕbwĕ, ipĕ o mâ a diyakidi n' uhonjo? Hanga n' ihĕbwĕ, ndi
11 kabo n' uhonjo. Ka mâ a pahiya ihĕbwĕ, pani ka ndembo ya mbambayĕ y' ikamidĕ jaju i diyanakidi mâ te uhonjo, na a diyake hangwĕ ya ba kamakidĕ bĕhĕpi, tombete ba diye hĕbwĕngo; ovanĕ nd' o hohonganĕngo e ka la-
12 ngwĕ tepĕ o bâ ba jadi. Na hangwĕ y' ihĕbwĕ, ndi hanga ba hĕbĕkwĕ pa, ndi bâ tepĕ ba tamwakĕ na matambi n' ikamidĕ tĕ ja hangw' ahu Abrahamu, ijaju i diyanakdi mâ te uhonjo.
13 Ikabojana mohano, mwa na a ka diyand' ujigi mwa he, mu diyaka o Abrahamu a jadi, tombe ibângâ jaju, na belekanako, ndi o kabo na hohonganĕngo y' ikamidĕ.
14 Oningĕ ba belekanako ba jadi ba jigi, vâkâna, ikamidĕ i haudwĕndi e bobolo na mohano mwa ha-
15 wĕ nanĕ. Ikabojana belekanako be hakandi ngambi; 'kabojana o belekanako be haibĕ, ipulĕ ibĕ.
16 Na tina tĕnĕ nd' o yâ e jadi y' ikamidĕ, na ovanĕ nd' o yâ e ka diyi hohonganĕngo na ehekwĕ, na na mohano u diyakĕ mbambayĕ o ibângâ jĕhĕpi; hanga o wa e jadi ya elekanako pa, ndi e jadi tepĕ wa ikamidĕ ja Abrahamu, a
17 jadi hangw' ahu wa bĕhĕpi, (pani ka yâ e di lĕndwĕngo na, Mbi nd' âvĕ pangango hangwĕ o betomba beitĕ), a ndi hangw' ahu o boho bwa uwaju a kamakidĕ, Anyambĕ mĕtĕ, a pumbwakidĕ ba-wewe, na mâ na ndakiya belombo
18 be ha ibĕ o na be iwĕ: A pitakidĕndi o ipite i diye, na a kamakidĕ na ovane nd' o mâ a ka diyĕ hangwĕ ya betomba beitĕ, hohonganĕngo na e kalakudwĕ na, Kakana nd' o ibângâ jâvĕ i ka
19 diyĕ. Ndi a bo diyaka vâhâmângo n' ikamidĕ, o mâ a pikilakiyi nyol' aju mĕtĕ ya bĕ wango, (o
20 mâ a diyakidi kama mepuma utodu) na iwa ja jemi ja Sera: a vongole n' ipuhwa j' ikamidĕ; nd' a diyaki bo yâde n' ikamidĕ,
21 a vĕkĕ Anyambĕ ivenda; na mâ a diyaki sulĕngo mĕtĕ, na nyang' aju e di yohanĕngo, a ka yâlĕ te-
22 pĕ iha. Ovanĕ nd' o yâ e langakudwĕ mâ ka hohonganĕngo.
23 Nandi ya lĕndĕkwĕ opĕl' aju di-
24 pâ, na e lamgakudwĕ mâ; ndi opĕl' ahu tepĕ, ba ka langwĕ tepĕ yâ, oningĕ ho kamidĕngĕ a pumbwakidĕ Jisu Upangiyi mwahu
25 oviya iwedo; a vĕkudwĕ opĕlĕ ya manumbidĕ mahu, na mâ a pumbudwĕ pĕ opĕlĕ ya mahuwa mahu.

5 Huwudwĕngo n' ikamidĕ, vâkâna, ho na jonga n' Anyambĕ, opĕlĕ ya Upangiyi mwahu Jisu
2 Kraist; uwahu a di pahiyango inganido n' ikamidĕ o 'hekwĕ tĕkaye eyahu e tĕmĕnĕkĕ na ho peyaka n' ipite j' ivenda j' Anya-
3 mbĕ. Ndi hanga nonanĕ pa, ndi ho peyaki na njuke tepĕ; yowĕngo na njuke e hakand' iyika;
4 Na iyika, i hakandi isulĕ; na isu-
5 lĕ i hakandi ipite; na ipite ja haka ihâni; 'kabojana itândĕ j' Anyambĕ i hovuwĕngĕ o melema myahu n' Ilin' Iyam' i di hwĕ

6 vĕwĕngo, ikabojana o hwĕ ho ha diyakipĕ na ngudi, o 'gombe ya hohonganĕngo, Kraist a wakindi opĕlĕ ya ba ha tândâkâ Anya-
7 mbĕ. Ikabojana e bokolo na moto a waka opĕlĕ ya moto wa hohonganĕngo: nd' ipĕ opĕlĕ ya mot' uyamu moto a te a bâbâkâ
8 o wa. Na Anyambĕ a suliyakẹndi itândĕ jaju o hwĕ ho jadi, o hwĕ ho diyakite bato babe, ka
9 Kraist a wa opĕl' ahu. Nandi wa pĕ, o hwĕ hwa bĕ huwudwĕngo na makiya maju, ho ka yongandi oviya ngambi opĕl' aju.
10 Ikabojana o hwĕ ho diyaki ndoba, hwa nyĕvĕnudwĕ n' Anyambĕ na iwedo ja Mwan' aju; wa pĕ, nyĕvĕnidĕngo, ho ka yongi na
11 emĕnw' aju. Ndi hanga nonanĕ pa, ndi ho peyaki n' Anyambĕ na Upangiyi mwahu Jisu Kraist, uwahu a di pahaniyango inyĕvĕniyĕ.
12 Ikabojana moto umbâkâ nd' a pâkidĕ bobe o he, n' iwedo na bobe; n' iwedo na pakiya bato bĕhĕpi, 'kabojana bĕhĕpi ba lĕ-
13 ngĕmindi. Ikabojana bobe bo diyakite o he ovanĕ belekanako be to pâ: ndi bobe bwa langakwĕ
14 o belekanako be ha i bĕ. Ndi iwedo i pangakidi oviya Adamu na la Mosĕsi, o bâ ba ha diyakidi bobe hango egâlani ya ipulĕ ja Adamu, a jadi ndembo ya mâ a
15 ka vakĕ. Ndi ipulĕ ibĕ ovanĕ bwĕsĕ te ka ivĕ ja nanĕ. Ikabojana oningĕ n' inumbidĕ j' umbâkâ ndi ja baitĕ i wanidi, wa pĕ ehekwĕ ya Anyambĕ na ivĕ ja ehekwĕ ya moto tĕ 'mbâkâ, Jisu Kraist, i tumbango o baitĕ ba ja-
16 di. Ndi ya bo vĕkwĕ yu diyaka pani ka e hamakidi o moto 'mbâkâ a hakidi bobe, 'kabojana yĕkĕ e pâkidi makwa n' inumbidĕ jâkâ; ndi ivĕ ja nanĕ i pâkidĕndi mahuwa opĕlĕ ya manumbidĕ
17 maitĕ. Ikabojana oningĕ n' inumbidĕ j' umbâkâ, iwedo i pangakiyendi n' umbâkâ tĕ; wa pĕ bâ ba pahakiyĕ bwinge bwa ehekwĕ na ivĕ ja hohonganĕngo ba ka pangiyi o 'mĕnâ n' umbâkâ, Jisu
18 Kraist. Ovanĕ pani ka n' inumbidĕ jâkâ yĕkĕ e pândi o bato bĕhĕpi ba jadi o makwa; nonanĕ tepĕ o iha jâkâ ja hohonganĕngo ivĕ ja nanĕ i pâkindi o bato bĕhĕpi ba jadi o mahuwa ma emĕnâ.
19 Ikabojana pani te ka baitĕ ba di pangwĕngo bato babe n' ipuhwa j' iyokiya ja mot' umbâkâ, nonanĕ tepĕ baitĕ ba ka pangwĕ hohonganĕngo n' iyokiya j' umbâ-
20 kâ. Tepĕ belekanako be ngakiyendi na ovanĕ nd' o inumbidĕ i ka tumbĕ. Ndi o bobe bo tumbakidĕ, ehekwĕ e tumbakĕ tepĕ wa.
21 Na panika bobe bo di pangiyango na l' iwedo, nonanĕ tepĕ ka 'hekwĕ e ka pangiyĕ na hohonganĕngo na la 'mĕnâ ya 'gombe yĕhĕpi na Jisu Kraist Upangiyi mwahu.

6 Ho ka vâ lĕ pĕ na? Ho lilimakidĕ o bobe, ovanĕ nd' o 'hekwĕ
2 e ka tumbĕ? E diyake nonanĕ. Hwĕ ho di wango o bobe, ho ka diya lĕ pĕ omĕ ulingo wa na e?
3 Wa wĕni na, tango ahu e diyaki baptaiswĕngo o Jisu Kraist a jadi ho baptaisakudwĕndi o iwedo ja-
4 ju? Ovanĕ nd' o hwĕ ho di tongwĕngo naju na baptism o iwedo jaju; na panika Kraist pumbwakudwĕ oviya iwedo n' ivenda ja Hangwĕ, nonanĕ tepĕ na ho tamwakĕ na ya kya ya 'mĕnâ.
5 Ikabojana oningĕ hwĕ ho di latango ta na ju o uvela mwa iwedo jaju, ho ka diya tepĕ nonanĕ n'
6 uvela mwa ipumbuwa jaju: ho yowĕngo ekaye, na moto ahu wa vyo a kâmâkudwi na ju, na ova-

nĕ nd' o nyolo ya bobe e ka weywĕ, na na ho diyakepĕ menivi mya bobe oviya egombe tĕkaye.
7 Ikabojana a di wango a hulama-
8 ngo 'viya bobe. Oningĕ na ho wendi na Kraist, ho kamakidĕ
9 tepĕ na ho ka diyi naju: ho yowĕngo na Kraist a pumbwakindi oviya iwedo, a we pĕ; iwedo ja
10 pangiepĕ mâ. Ikabojana a wakindi o bobe njo pâkâ pa; ndi o mâ a diyakĕ, a diyakandi opĕlĕ
11 ya Anyambĕ. Nonanĕ tepĕ inyĕni langakani nyolo janyu mĕtĕ i wango o bobe mbambayĕ, ndi i mihâ o Anyambĕ a jadi na Jisu Kraist.
12 Bobe bo pangakiye nyolo janyu i wakĕ, o yokakiyi yâni o bedoko
13 byaju. N' inyĕni o vĕkĕni bevande byanyu o bobe pani ka bevolani bya ipulĕ; ndi vĕkĕni nyolo janyu o Anyambĕ a jadi, pani ka ba pumbuwedi oviya iwedo, na bevande byanyu pani ka bevolani bya hohonganĕngo o
14 Anyambĕ a jadi. Jambojana bobe bwa pangiyi inyĕni; 'kabojana o bĕ ni o belekanako, ndi o ndini o 'hekwĕ.
15 Nandi na e? Ho hake bobe, 'kabojana ho bĕ o belekanako, kabo o ehekwĕ? Anyambĕ a
16 kandakidĕ. Wa wĕni na uwanyu a vĕkĕ nyolo janyu na bahayi o iyokiya, o ndi bahayi ba uwanyu a yokakiyĕ; tombe o bobe na l' iwedo, na o ba iyokiya
17 na la hohonganĕngo? Ndi Anyambĕ a langakwĕ, na na o diyakindini bahayi ba bobe; ndi o ndini yokiyango oviya ebumulema iyokwanidi tĕ i vĕkudwĕ inyĕni.
18 Vĕngĕmĕngo 'viya bobe, wa bĕndini bahayi ba hohonganĕngo.
19 Mbi kalakandi ikalidi vya bato, 'kabojana ikâhâ ja mehoni myanyu: 'kabojana pani' k' inyĕni o vĕkidi bevande byanyu na be diyake bahayi ba sĕkĕ na bobe na la bobe; nonanĕ tepĕ vĕkĕni bevande byanyu na be diyake bahayi ba hohonganĕngo na la hole.
20 Ikabojana o inyĕni o diyakindini bahayi ba bobe, o diyakindini hulamango oviya hohonganĕngo.
21 O diyaki lĕni na nja bebumĕ o belombo tĕ ibyanyu be ha yokaki ihâni? 'Kabojana ihuku ja
22 belombo tĕbĕnĕ ndi iwedo. Nandi wa bĕndini hulamango oviya bobe, o na bahayi ba Anyambĕ, na na o teni ebum' anyu o hole, na ihuku emĕnâ ya egombe yĕ-
23 hĕpi. Ikabojana ivĕ ja bobe ndi iwedo; ndi ivĕ ja Anyambĕ ja nanĕ ndi emĕnâ ya egombe yĕhĕpi o Jisu Kraist Upangiyi mwahu.

7 Wa wĕni, bana bina ('kabojana mbi kalaki na ba di yowĕngo elekanako), na elekanako e pangaka moto ulingo mwaju u diyakĕ?
2 Jambojana mwajo a didi na momo a katwĕngo na elekanako o momi aju a jadi ulingo mwaju u diyakĕ; ndi oningĕ momo a wengĕ a bi hulamango oviya eleka-
3 nako ya momi aju. Ovanĕ vâkâna, oningĕ a baudwĕngĕ na momo upâkwĕ ulingo mwa momi aju u diyakĕ o mihâ, a ka tubwi na ehohonde; ndi oningĕ momi aju a wengĕ, vâkâna a hulamindi oviya elekanako tĕyenĕ; ovanĕ nd' o mwa ka mĕndĕ a diyepĕ ehohonde; tombe a bawĕ na
4 momo upâkwĕ. Ovanĕ, bana bina, inyĕni wa weyakudwĕni o elekanako na nyolo ya Kraist; na na o ndini latwĕngo n' upâkwĕ, o mâ a pumbwakudwĕ oviya iwedo, na ovanĕ nd' o hwĕ ho ka lângĕ bebuma o Anyambĕ a
5 jadi, ikabojana o hwĕ ho diyakidi o mehoni, behadi bya bobe be

diyaki na elekanako, be hakindi o bevande byahu ilângâ ja bebu-
6 ma o iwedo. Ndi kya tĕkanĕ ho ndi vengudwĕngo oviya elekanako, o hwĕ ho didi wango o eyahu e bweyakudwĕ; ovanĕ nd' o hwĕ ho dilakĕ na ya kya y' ilina, ndi hanga na ya vyo ya ilĕndwĕ.
7 Nandi ho ka vâ lĕ pĕ na? Elekanako e bobe? Anyambĕ a kandakidĕ. Ndi bu diyaka bobe yowĕngo kabo na elekanako; 'kabojana bu yowakĕ itângina, kabo elekanako e vâki na, O tâ-
8 nginakĕ: ndi bobe, bo nângâkindi tina na elekanako, be kudwakidi mba jângâ jĕhĕpi j' itangina: 'kabojana mĕndĕkĕ elekana-
9 ko bobe bo di wango. Ikabojana palwaniděngo na elekanako mbi diyakindi mihâ ovyo; nd' o elekanako e pâkidi, bobe bo pumbwa-
10 kindi, n' umba na waka; ndi elekanako e kenjakudwi opĕlĕ ya emĕnâ, mbi duwaki yâ ya bĕ ya
11 iwedo. Ikabojana bobe na tina ya elekanako, bo yabaki mba, na bwâ na weyaka mba na yâ.
12 Ovanĕ nd' o elekanako e di hole, n' isombiyĕ i hole, na mahuwa
13 na bwamu. O nyanga na e diyaki bwamu ya bĕ iwedo umba mbi jadi? Anyambĕ a kandakidĕ. Ndi bobe, ovanĕ nd' o bwâ bo ka levakudwĕ na bo ndi bobe, n' iha jaju j' iwedo umba mbi jadi, na e jadi bwamu; na ovanĕ na njeya ya elekanako bobe bo ka diyĕ n' ibeva mĕtĕ.
14 Ikabojana ho yowakĕ na elekanako e ndi y' ilina; ndi mbi me-
15 honi, hambwĕngo na bobe. Ikabojana mba wĕ eyamĕ e hakĕ, 'kabojana eyamĕ e vahakĕ mba haye yâ; ndi eyamĕ e lonakĕ yâ
16 ndi eyamĕ e hakĕ. Oningĕ mba ha eyamĕ e ha vahaka, mbi bâbâkândi elekanako, na e ndi bwa-
17 mu. Nandi a bĕpĕ mba mbi hakĕ yâ: kabo bobe bo diyakĕ n'
18 umba. Jambojana mbi yowĕngo na umbi jadi, yenĕ ndi na o mehoni myamĕ, elombo eyam' ya diyaka, ipanga i n' umba, ndi iha ja e jadi bwamu, mba duwaka.
19 Jambojana mba haka bwamu bwamĕ, bo vahakĕ: ndi bobe bwamĕ bo ha vahaka, bo ndi bwamĕ
20 bo hakĕ. Nandi oningĕ mba ha eyamĕ e ha vahaka, a bĕ umba mbi hakĕ yâ, kabo bobe bo diya-
21 ke o umba mbi jadi. Nandi mbi duwango elekanako, ya na oningĕ mbi vahaka iha ja bwamu, vâkâ-
22 na bobe bo ndi n' umba. Jambojana mbi peyakandi na belekanako by' Anyambĕ, o moto w' ute-
23 ma. Ndi mbi yĕnĕkĕndi elekanako epâkwĕ o bevande byamĕ, e yanaka na elekanako y' ulema mwamĕ, e vanaka mba o mbwedi ya elekanako ya bobe e jadi o
24 bevande byamĕ. O umba moto wa maguga! nja ka huludĕ mba oviya nyolo tĕ ya iwedo ekanĕ?
25 Mbi langakandi Anyambĕ na Jisu Kraist Upangiyi mwahu. Nonane, nd' umba mĕtĕ mbi dilakĕ elekanako ya Anyambĕ n' ulema ndi na mehoni elekanako ya bobe.

8 Ovanĕ vâkâna o bĕ na makwa kya tĕkanĕ o ba jadi o Kraist Jisu
2 a jadi. Jambojana elekanako y' ilina ja emĕnâ o Kraist Jisu a jadi e i mba huliděngo oviya eleka-
3 nako ya bobe n' iwedo. Jambojana ya elekanako e ha yâlâkidĕ iha, o ya e diyaki vâhâmângo na mehoni, Anyambĕ a lomaki Mwan' aju n' uvela mwa mehoni mebe, opĕlĕ ya bobe, a kwehakidi
4 bobe o mehoni; na ovanĕ nd' o hohonganĕngo ya elekanako e ka timĕ na hwĕ, ba ha tamwaka hohonganĕngo na mehoni, ndi

5 kabo n' Ilina. Ikabojana ba di hohonganĕngo na mehoni ba benganaki belombo bya mehoni; ndi ba di hohonganĕngo n' Ilina,
6 belombo b' Ilina. Jambojana ivaha ja mehoni nd' iwedo; ndi ivaha j' ilina ndi emĕnâ na jonga.
7 Ikabojana ivaha ja mehoni i ndi ndoba n' Anyambĕ; 'kabojana ja bâbâkiyĕ elekanako Anyambĕ,
8 na jâ i bĕ nangudi i yâlâkĕ. Nonanĕ ndi o ba didi o mehoni, ba ka mĕndĕ ba yâlĕ itândidĕ j'
9 Anyambĕ. Ndi o bĕni o mehoni, ndi kabo o ilina, oningĕ na Ilina j' Anyambĕ i diyakand' inyĕni o jadi mbambayĕ. Nandi oningĕ moto ka moto a diye n' Ilina ja
10 Kraist, a b' uwaju. Ndi oningĕ Kraist a jadi 'inyeni o jadi, nyolo e wango 'kabojana bobe; nd' ilina i nd' emĕnâ 'kabojana ho-
11 honganĕngo. Ndi oningĕ Ilina ja a pumbwakidĕ Jisu iwedo ja diya n' inyĕni; a pumbwakidĕ Kraist iwedo a ka pumbudĕ tepĕ nyolu janyu i wakĕ n' Ilina jaju i diyakĕ inyĕni o jadi.
12 Bana b' ina, ovanĕ nd' o hwĕ ho ha ibĕ banwani, o mehoni, idiya ja hohonganĕngo na mehoni.
13. Ikabojana o diyengĕni hohonganengo na mehoni, o ka wandini: ndi oningĕ o wengĕni behadi bya nyolo n' Ilina, o ka diyandini
14 mihâ. Ikabojana tango e tumbwanakwĕ n' Ilina j' Anyambĕ, ba ndi bana b' Anyambĕ.
15 Jambojana o bĕni pahiyango pĕ ilina ja univi o ibanga; ndi o ndini pahiyango Ilina j' iludwĕ ja bana, ijahu i dakanakĕ Aba,
16 Paya. Ilina jâ mĕtĕ te i bapakĕ tali na malina mahu, na ho ndi
17 bana b' Anyambĕ. Ndi oningĕ na bana, vâkâna bajigi; bajigi b' Anyambĕ, na bajigi na Kraist; oningĕ na ho yĕnĕkĕ betuniya naju, ovanĕ nd' o hwĕ ho ka hekudwĕ ta.
18 Jambojana mbi langaki na betuniya bya 'gombe tĕkaye be bĕ weyango n' iyĕjwĕ n' ivenda i ka
19 levudwĕ o hwĕ ho jadi. Jambojana imbuwa ja ekeha i vengakidĕndi n' iyombuwa ilevudwĕ ja
20 bana b' Anyambĕ. Jambojana ivela i pangakudwĕndi ibâbiyĕ ja nanĕ, hanga na upango mwaju mĕtĕ, ndi kabo na tina ya a di jâ
21 bâbidĕngo. N' ipitĕ ja na ivela jâ mĕtĕ i ka vĕngudwĕ oviya univi mwa ibeva, na la ihulama j' ivenda ja bana ba Anyambĕ.
22 Jambojana ho yowĕngo na ivela jĕhĕpi i njimakandi na jâ i bupakandi na mehiyo ta kwanga na
23 la kya tĕkanĕ. Ndi hanga jâ dipâ, ndi hwĕ mĕtĕ tepĕ, ba jadi na bebuma bya Ilina bya boho, hwĕ ho njimakate utema mwahu mĕtĕ, ivengidĕ j' iludwĕ ja bana, i jadi ivanguwa ja nyolo jahu.
24 Jambojana ho yongakwi n' ipite: ndi ipite i yĕnĕnĕkĕ i bĕ ipite: 'kabojana a lĕ nja moto a yo-
25 mbwakĕ eyaju e yĕnĕkĕ? Ndi oningĕ ho pitakidĕ eyahu e ha yĕnĕkĕ, vâkâna ho vengakidĕ yâ n' iyika.
26 Nonanĕ ndi k' Ilina tepĕ i hanakĕ makâhâ mahu: jambojana hwa wĕ 'kaliya nyang' ahu e lukakĕ o kaliya: ndi Ilina jâ mĕtĕ i hâhâlâkidĕndi opĕl' ahu na menjimo, me ha bĕ nangudi e pa-
27 kwakĕ. Ndi a butakĕ melema, a youdĕte e jadi ulema mwa Ilina, jambojana a hâhâlâkidĕndi opĕl' a bayamu hohonganĕngo n' Anya-
28 mbĕ. Na hwĕ ho yowĕngo na belomba byĕhĕpi be haki ta o bwamu bwa ba tândâkĕ Anyambĕ, ba di ndudwĕngo hohonganĕngo upan-
29 go mwaju. Jambojana ibaju ba yowakidĕ o vyo, tepĕ ibaju ba pânâ-

kidi o vyo na ba kwanakudwĕ na uvela mwa Mwan' aju, na ovanĕ nd' o mâ a ka diyĕ njadi ya bana
30 ba hangwĕ baitĕ. Tepĕ, i baju ba pânâkidi o vyo, bâ tepĕ ibaju ba ndakiyedi: na ibaju ba ndakiyedi bâ tĕpĕ ibaju ba huwakidĕ, na ibaju ba huwakidĕ, bâ tepĕ ibaju ba hekakidĕ.
31 Ho ka vâ lĕ pĕ na belombo tĕkabe na? Oningĕ na Anyambĕ a nd' opĕl' ahu, a lĕ nja a ka tĕ-
32 nidĕ na hwĕ? A ha kobaki Mwan' aju mĕtĕ, ndi a vĕki mâ opĕl' ahu ya bĕhĕpi a ka diya lĕ a vĕye hwĕ belombo byĕhĕpi na-
33 ju o nanĕ na? A lĕ nja a ka tubĕ b' Anyambĕ ba di pânângo elombo? A ndi Anyambĕ a hu-
34 wakidĕ. A lĕ nja a kwehakĕ? A ndi Kraist a wakidi, e a pumbwakidi, a jadi o' nâ ya Anyambĕ eyomi, a hâhâlâkidĕ tepĕ
35 opĕl' ahu. A lĕ nja a ka paludĕ hwĕ oviya itândĕ ja Kraist? o nyanga ya na etuniya, ipĕ mehiyo, ipĕ evita, ipĕ nja, ipĕ ivena, ipĕ mahihi, ipĕ ukwala mw' ibâ-
36 tâ? Pani ka yâ e di lĕndwĕngo na, Jambojana ho weyakwĕndi buwha bwĕhĕpi opĕl' âvĕ; ho langakwĕndi pani ka medâmbĕ m'
37 ipakanido. Ndi, ho ndi wa na babalani o belombo tĕkabe byĕ-
38 hĕpi, na a tândâki hwĕ. Jambojana mbi ndi tundudwĕngo, na tombete iwedo, tombete emĕnâ, tombete enjĕl, tombete bapangiyi, tombete ngude, tombete belombo bya kya tĕkanĕ, tombete
39 belombo be vakĕ, Tombete udomba, tombete ndiba' tombete ekaha epâkwĕ, bya yâlĕ o paludĕ hwĕ oviya itândĕ j' Anyambĕ i jadi o Kraist Jisu Upangiyi mwahu a jadi.

9 Mbi vâki mbambayĕ na Kraist, mba jowaka, ulema mwamĕ tepĕ u bapakĕte mba tali o Ilina Iya-
2 mu, na mbi na bodilo bonĕnĕ, na ngĕbĕ egombe yĕhĕpi ulema
3 mwamĕ. Ikabojana mbi te mbi kalakiya na umba mĕtĕ mbi diyaki hâkwĕngo o Kraist a jadi opĕlĕ ya bana b' ina, majawĕ mamĕ hohonganĕngo na mehoni:
4 Ba jadi ba Isreĕli; ba duwĕ iludwĕ ja bana, na ivenda, na panga, n' ivĕwĕ ja elekanako, n'
5 ihaya, na myohano. Ba duwĕ ba hangwĕ, na ba Kraist ba pumakiyedi opĕla mehoni, a didi Anyambĕ ya bĕhĕpi, vambudwĕngo ibâtâ egombe yĕhĕpi. Amĕ-
6 ni. Hanga opĕlĕ ya na ndaga j' Anyambĕ i nanĕ. Jambojana bĕhĕpi ba bĕ Isreĕli, ba jadi ba
7 Isreĕli. Hanga, opĕlĕ ya na o bâ ba jadi te b' ibângâ ja Abrahamu, na bĕhĕpi ba ndi bana: ndi, ibângâ jâvĕ i ka tubwi na Aisak.
8 Yenĕ ndi na, Ba jadi bana ba mehoni, banĕ, babĕ bana b' Anyambĕ: ndi bana ba mohano ndi
9 ba langakwĕ ibângâ. Jambojana ndaga ya mohano nd' ekanĕ, Mbi ka pândi o 'gombe tĕkaye, na
10 Sera a ka jandi mwana. Ndi hanga yenĕ pa; ndi nyangate tĕ o Ribĕka tepĕ a kahakidĕ n' umbâ-
11 kâ, hangw' ahu Aisak, (jambojana bana ba diyakite ba t' o jawĕ, na bâ ba t' o ha bwamu ka bwamu tombe bobe, na ovanĕ nd' upango mwa Anyambĕ u ka tĕmĕ hohonganĕngo n' ipânâ, hanga o behavu, ndi kabo o a ndakiyĕ); e, vânâkudwĕ na ju na,
12 w' utodu ndi a ka hayĕ wa mdĕmbĕ. Pani ka yâ e di lĕndwĕngo
13 na, Mbi tândângo Jekâb, ndi mbi binango Isâ.
14 Ho ka vâ lĕ pĕ na? Ipuhwana ja mahuwa n' Anyambĕ? Anya-
15 mbĕ a kandakidĕ. Ikabojana a vâki na Mosĕsi na, Mbi ka koba-

ndi uwamĕ a ka kobĕ, n' umba mbi ka yĕnĕ ngĕbĕ, uwamĕ a ka
16 yĕnĕ ngĕbĕ. Ovanĕ, vâkâna, e bĕ ya a pangakĕ, tombe a nyakĕ membila, ndi ya Anyambĕ a le-
17 vakidĕ ngĕbĕ. Jambojana Ilĕndwĕ i vâki na Fero na, Yâ tina tĕkanĕ ndi eamĕ e didi âvĕ tĕdĕngo, na ovanĕ nd' umba mbi ka levidĕ ngud' amĕ âvĕ o jadi, na ovanĕ nd' o dina jamĕ i ka paku-
18 dwĕ o he yĕhĕpi. Ovanĕ nd' o mâ a ka yĕnĕ uwaju a ka pangĕ ngĕbĕ, na mâ a delakidĕ uwaju
19 a ka pangĕ. O ka vwi n' umba na, Ndi e lĕ nde eaju e hĕnjĕkĕ? Ikabojana nja a tĕnĕkidĕ upango
20 mwaju? Nyawĕ, ndi o moto, âvĕ lĕ nja o yavwanakĕ Anyambĕ? Elombo e di mĕwengo e ka vâte na a velaki yâ na, O mĕ-
21 ki lĕ mba kakana nande? Umeyi jeka a pangakiya jeka, oviya umbunda tĕ m' umbâkâ a bĕ na ngudi e hakĕ eva yâkâ o idilwĕ,
22 epâkwĕ o ihadivudwĕ? E lĕ pĕ nde oningĕ Anyambĕ a bâbâ, ilevidĕ ja ngambi aju, na ipanga ja ngud' aju e yowanakĕ, a hindinaka n' iyika itĕ, beva bya ngambi, be di kenjĕngo n' ijiliya;
23 na ovanĕ nd' o mâ a ka pangĕ ngumba ya ivenda jaju e yowanakĕ o beva bya ngĕbĕ, ibyaju be
24 kenjakidĕ o vyo o ivenda. Benĕ ndi hwĕ, ibaju ba di ndiyango, hanga oviya ba Jiu pa, ndi oviya
25 ba Betomba tepĕ. Pani ka mâ a vâki tepĕ o Hoseya na, Mbi ka tubi bâ na bato bamĕ, ba ha diyaki bato bamĕ; na mâ a tândâkwĕ, a ha diyakidi a tândâkwĕ.
26 E ka diyandi o iboko vi vâkudwĕ na bâ na, O bĕni bato bamĕ: ovonĕ nd' o bâ ba ka tubwi na, bana
27 ba Anyambĕ e didi mihâ. Aiseya a yamaki tepĕ opĕlĕ ya Isreĕli, na, Tombete ka tango ya bana ba Isreĕli e jadi ka mahe ma manga,
28 e te mbeyi te e ka yongĕ. Ikabojana Upangiyi a ka timĕndi ndaga aju o he, a hânjâbidĕ yâ wala
29 wala. Na pani ka Aiseya a vâkidi o vyo na, Kabo Upangiyi mwa Ndumba ya dika hwĕ ibângâ, te hwa bĕndi ka Sâdâmu, te ho hawudwĕndi Gâmara.
30 Ho ka vâ lĕ pĕ na? Na betomba be ha vitakidĕ hohonganĕngo, be kâbidĕndi hohonganĕngo, hohonganĕngo tĕ e didi y'
31 ikamidĕ: ndi ba Isreĕli ba vitakidĕte elekanako ya hohonganĕngo, ba i bĕ kâbidĕngo elekanako
32 ya hohonganĕngo. Na nde lĕ? Ikabojana bu vahakĕ yâ n' ikamidĕ, ndi kabo pani o mâ na behavu. Ba kâbâkindi o ilale tĕ i
33 kâbânakidĕ: pani ka yâ e di lĕndwĕngo na, Hilakĕte mbi nangakidĕ o Saiâni ilale i kâbânakidĕ, n' ilale ja mabaku: ndi wĕhĕpi a ka pitidĕ mâ a yĕnĕkudwĕ ihâni.

10 Bana bina, ivaha j' ulema mwamĕ, n' ihâhâlidĕ jamĕ o Anyambĕ a jadi opĕl' abu ndi na
2 ba yongake. Ikabojana mbi bapaki bâ tali na ba na 'doko y' Anyambĕ, ndi hanga hohonganĕ-
3 ngo n' iyowĕ. Ikabojana o bâ bu yowakĕ hohonganĕngo y' Anyambĕ, na vahaka o ha hohonganĕngo abu mĕtĕ, bu bâbâkiyĕ bâ mĕtĕ o hohonganĕngo y' Anya-
4 mbĕ. Ikabojana Kraist a nd' ihuku ja elekanako o hohonganĕngo o wĕhĕpi a kamakidĕ a
5 jadi. Ikabojana Mosĕsi a lĕndĕkĕ opĕlĕ ya hohonganĕngo e jadi o elekanako, na, moto a hakĕ belombo tĕkabe a ka diyi na byâ.
6 Ndi hohonganĕngo e jadi y' ikamidĕ e kalakate kakana na, A lĕ nja a ka betĕ o hĕvĕni? (yenĕ
7 ndi na ka hubĕ Kraist): tombe

na, Nja ka hubĕ o mbelenge? (yenĕ ndi na ka betepĕ Kraist
8 oviya iwedo). Ndi e vâke lĕ na? Ndaga e pyĕlĕ na nâvĕ, o udumbu mwâvĕ, n' ulema mwâvĕ: yenĕ ndi na, ndaga y' ikamidĕ
9 eyahu e pakwakĕ: na oningĕ o mĕmingĕ Upangiyi Jisu, n' udumbu mwâvĕ, na nâvĕ wa kamidĕ o ebumulema âvĕ, na Anyambĕ a pumbwakidi mâ o iwedo, o ka
10 yongandi. Ikabojana na ebumulema ndi ya moto a kamanakidĕ o hohonganĕngo; nandi n' udumbu ndi mw' imĕmĕ i hanakwĕ
11 na la iyonga. Ikabojana Ilĕndwĕ i vâki na, wĕhĕpi a kamakidĕ mâ a yĕnĕkudw' ihâni.
12 Ikabojana Jiu bâ na ba Giriki ba bĕ nyanga ibalĕ: ikabojana Upangiyi tĕ m' umbâkâ a nd' Upangiyi mwa bĕhĕpi, na mâ a bonĕnĕ o tango tĕ e ka dakiyĕ mâ
13 yĕhĕpi. Ikabojana wĕhĕpi a ka dakiyĕ dina ja Upangiyi, a ka
14 yongandi. Ba ka dakiya lĕ mâ na uwabu a ha bĕ kamidĕngo? na bâ ba ka kamidĕ lĕ mâ na uwabu a ha bĕ yokango? na bâ ba ka yoka lĕ na ba diye n' upa-
15 kuwi. Na bâ ba ka pakuwa lĕ na, kabo ba lomwĕ? pani ka yâ e di lĕndwĕngo na, Emĕ, ibĕlĕ ja matambi ma tango tĕ e pakwakĕ sango eyamu ya jonga, na e vanakĕ sango eyamu ya belombo beyamu!
16 Ndi bâ bĕhĕpi ba bĕ yokiyango Sango iyamu. Ikabojana Aiseya a vâki na, Upangiyi nja di kami-
17 dĕngo upako mwahu? Ovanĕ, vâkâna, ikamidĕ i vaki n' iyoka,
18 n' iyoka na ndaga ja Kraist. Ndi mbi vâki na, bu yokaka? E, mbambayĕ, Joyi jabu i valindi o he yĕhĕpi, na ndaga jabu o mahu-
19 ku ma he. Ndi mbi vâki na, Isreĕli au yowakĕ? Mosĕsi a vâkindi o boho na, Mbi ka kâbâlând' inyĕni ivuva na ba ha bĕ bato, mbi ka lingudĕnd' inyĕni na etomba ya
20 etikitiki. Ndi Aiseya a bâde boitĕ, ka mwa vâ na, Mbi duwakudwi na ba ha vahaki mba; mbi levakudwĕndi o ba ha uwaki mba
21 ba jadi. Ndi a vâki na Isreĕli na, Mbi hambidĕngo benâ byamĕ buhwa bwĕhĕpi o bato ba ha yokakia na ba petwakĕ ba jadi.

11 Nandi, mbi vâki na, Anyambĕ a hwi bato baju? Anyambĕ a kandakidĕ. Ikabojana umba mbi tepĕ wa Isreĕli, w' ibângâ ja Abrahamu, wa diya
2 ja Bĕnjĕmini. Anyambĕ a bĕ uhwango bato baju ibaju ba yowakidĕ o vyo. Wa wĕni nyanga ya Ilĕndwĕ i vâke opel' Elias? nyang' aju e hâhâlâkidĕ Anya-
3 mbĕ opĕlĕ ya Isreĕli, na, upangiyi, ba ndi weyango basâki bâvĕ na bâ ba puduwendi âlta jâvĕ; n' umba mbi dikudwĕndi dipâ, na bâ ba vahakandi emĕnw' amĕ.
4 Ndi iyavwana ja Anyambĕ i vâkâ lĕ na ju na? Umba mĕtĕ mbi tatango tâjen ja bamo hĕmbwĕdi, ba ha bĕ humango ibângâ jabu o
5 Beal. Tombekete o 'gombe tĕ yakya ekaye o tepĕ na mbĕyi dikanango hohonganĕngo na ità-
6 mbwĕ ja ehekwĕ. Ndi oningĕ e ndi ya ehekwĕ, vâkâna e bĕ pĕ ya behavu: oningĕ ya diya nonanĕ, vâkâna ehekwĕ e bĕ pĕ
7 ehekwĕ. E lĕ pĕ nde? Isreĕli a bĕ pahiyango eaju e vahakĕ; ndi ba di pânwĕngo ba yâ pahiyango; na bapâkwĕ ba bi mele-
8 ma deludwĕngo. Pani ka yâ ĕ di lĕndwĕngo na, Anyambĕ a vĕki bâ ilina j' itika; mihâ na ba yĕnĕke, matâ na ba yokake na
9 bwa buhwa tĕkabo. Ka Devid a vâ na, Tagula abu e hakwĕ ilambo, na evema, na ukâkâ mwa

mabaku, na ikunda o bâ ba jadi:
10 Mihâ mabu ma dibamake, ovanĕ
nd' o bâ ba ka mĕndĕ ba yĕne,
na nâvĕ o ka balakidĕ ukângâ
11 mwabu egombe yĕhĕpi. Mbi vâ-
ki nandi; ba kâbângo na ba
kwake? Anyambĕ a kandakidĕ.
Nd' ikwa jabu ndi i pâdĕ iyonga
o Betomba be jadi, ikâbâlâ jabu
12 ivuva. Nandi oningĕ ikwa jabu
ja diya bonĕnĕ bwa he, na iyĕvi-
dĕ jabu bonĕnĕ bwa Betomba:
hanga na ilonda jabu wa?
13 Ikabojana mbi kalaki n' inyĕni
Betomba, umba mbi jadi utodu
mwa Betomba, mbi bendakĕ eba-
14 nw' amĕ. Oningĕ na pĕlĕ te pĕ-
lĕ mbi kâbâlâki o ivuva ba di
mehoni myamĕ, na mbi yongĕ
15 bâ bâkâ. 'Ikaboj na oningĕ ihwĕ
jabu ja diya ulato mwa he, ipa-
hiya jabu i ka diya lĕ na, ndi ha-
16 nga emĕnâ oviya iwedo? Ikabo-
jana oningĕ ebuma ya boho ya
diya hole, vâkâna umbunda u te-
pĕ nyangatĕ: na oningĕ utamba
u jadi hole, melabe me tepĕ nya-
17 ngatĕ. Na oningĕ melabe myâ-
kâ mya bukiya, na nâvĕ, o jadi
âlivi ya 'hiki, wa vamwĕ o bâ ba
jadi, wa nângâ utamba na mavâ-
18 ngâ ma ele ya âlivi na myâ: o
kĕtĕkiye melabe: Ndi oningĕ wa
kĕtĕ, wa hukaka metamba, ndi
19 metamba me hukaki âvĕ. O ka
vwi na, Melabe me bukadwĕndi,
20 na mbi vamake. Mbambaye;
'kabojana ipuhwana j' ikamidĕ
nd' i jabu i bukanakudwĕ, ndi
âvĕ o tĕmĕkĕni 'kamidĕ. O ha-
21 ke maduba, ndi bangaka. Ika-
bojana oningĕ Anyambĕ a kobe
melabe mya mbĕmbĕ, bandama-
kidĕ banga a kobe tepĕ âvĕ.
22 Umbwakiate nandi bwam na bo-
kolo bw' Anyambĕ: bokolo, o ba
kwakidi, ndi bwam, âvĕ o jadi,
oningĕ o lilimidĕngĕ o bwam;
oningĕ na pĕlĕ pâkwĕ vâkâna
23 âvĕ tepĕ o ka lenwĕndi. Na bâ
tepĕ, ba ka vamwĕndi oningĕ ba
lilimidĕ n' ipuhwa j' ikamidĕ,
'kabojana Anyambĕ a te a yâlâ-
24 kĕ o vamĕpĕ bâ. Ikabojana oni-
ngĕ wa lenwĕ o ele ya âlivi ya
'hiki ya mbĕmbĕ na nâvĕ wa va-
mwĕ vi diye itingidi vya mbĕ-
mbĕ o ele ya âlivi eyam; nandi
na kumbanakidĕ ekabe ba jadi
melabe mya mbĕmbĕ, ba vamwĕ
o 'le ya âlivi abu mĕtĕ?
25 Ikabojana bana b' ina, mba va-
haka, o diyakani o yowĕ ikuta
kuta tĕkavi, o banga wa diyani
n' iyowĕ ipividi viyanyu, na eku-
lu y' idelidĕ ndi e hamindi o
Isreĕli ba jadi, kabo ilonda ja
26 Betomba ja pâ. Nandi nonanĕ
Isreĕli bĕhĕpi ba ka yongandi;
panika yâ e di lĕndwĕngo na,
Uvĕngidi, a ka pumiyandi o Sion,
na mâ a ka ludĕndi ibina ja
27 Anyambĕ oviya Jekâb: Ikabo-
jana pang' a mĕ nd' ekanĕ o bâ ba
jodi, o umba mbi ka vĕngidĕ bo-
28 be bwabu. Opĕlĕ ya sango yam',
ba ndi ndoba o nyang' anyu; ndi
opĕlĕ ya ba di pânângo, ba ndi
ba tândâkwĕ o nyanga ya ba ha-
29 ngwĕ. Ikabojana Anyambĕ a
'lwaka ulema opĕla ivĕ jaju, na
30 monda mwaju. Ikabojana pani
te k' inyĕni o egombe e tombidi o
ha yokakiyedini Anyambĕ, ndi
kya tĕkanĕ o pahiyendini ngĕbĕ
31 n' ipuhwa jabu j' iyokiya, nona-
nĕ tepĕ o ekaba ba ha diyete n'
iyokiya, na ovanĕ nd' o na ngĕbĕ
e levakudwĕ inyĕni ba ka duwi
32 tepĕ ngĕbĕ. Ikabojana Anya-
mbĕ a dibango bâ bĕhĕpi o ipu-
hwa j' iyokiya, ovanĕ nd' o mâ a
ka yĕni bâ bĕhĕpi ngĕbĕ.
33 Emĕ, ndiba y' ungumba mwa
iyowĕ na bokeli bwa Anyambĕ!
nyanga ya byĕkĕ byaju bya bu-

tanakiya, na njeya jaju ja yowa-
34 nĕ! Ikabojana nja di yowĕngo
ipikiliya j' Anyambĕ? nja di di-
35 yango ulevi mwaju? Nja di mâ
vĕngo o boho, na a timbe pĕ mâ
36 njo pâkwĕ? Ikabojana oviya o
mwa jadi, na ju na opĕl' aju, ndi
belombo byĕhĕpi; ivenda na ju
egombe yĕhĕpi. Amĕni.

12 Nandi, bana b' iua, mbi hâ-
hâlâkidend' inyĕni, na ngĕbĕ
ja Anyambĕ, na vĕkĕni nyolo ja-
nyu mwambo mwa mihâ, hole, u
tândâkudwĕ o Anyambĕ a jadi,
2 e jadi ehavu anyu ya lukango. O
benganakĕni he tĕkanĕ: ndi ulwa-
kani n' ihawĕ ja bebumulema
byanyu byakya, ovanĕ nd' inyĕ-
ni o ka sulĕni upango mwa Anya-
mbĕ uyamu, u tândâkudwĕ, mwa
lukango.
3 Ikabojana mbi vâki n' inyĕni,
na ehekwĕ e di mba vĕwĕngo,
na, moto wĕhĕpi a jadi n' inyĕni
o jadi, a pikilakiye wa na nyang'
aju e lukakĕ o pikiliya opĕl' aju
mĕtĕ; nd' a pikilakiya ipikiliya
ja kende-kende, hohonganĕngo
na nyanga ya Anyambĕ e di vĕ-
ngo momo moto eyaju yĕja y'
4 ikamidĕ. Ikabojana pani ka hwĕ
ho di na bevande beitĕ o nyolo
pâkâ, ndi bevande byĕhĕpi be bĕ
5 ebano yâkâ; nonanĕ tepĕ hwĕ,
ho didi baitĕ, ndi nyolo pâkâ o
Kraist a jadi, moto moto bevande
6 bya upâkwĕ. Ho na myova me
pĕhĕkĕ hohonganĕngo na ehekwĕ
e di hwĕ vĕwĕngo, i diy' isâkâ,
ho sâkâkeni hohonganĕngo na
7 yĕjâ y' ikamidĕ jahu; tombe iha-
yĕ, ho vĕke hwĕ mĕtĕ o ihayĕ,
tombe a yokwakidĕ, o iyokwani-
8 dĕ; tombe mâ a levakĕ o ileva:
mâ a vĕkĕ, a vĕke na ebumulema
bwe: mâ a pangakiya, na ngwa-
nja-ngwanja; mâ a levakidĕ ngĕ-
bĕ, na mbya.
9 Itândĕ i diyake i diye n' unoki:
binakani e di bobe; bakamakeni
10 na e didi bwamu. Tândânâkâni
inyi mĕtĕ n' inyi mĕtĕ n' itândĕ
ja nyangwĕ pâkâ; pânanâkâni o
11 ihekudwĕ. O diyaki na henga o
ngwanja-ngwanja; diyaki na ja-
yi o ilina, hakiyani Upangiyi.
12 Peyakani n' ipite; diyakani n'
iyika o betuniya; lilimakidĕni
13 n' ikaliya; kabakani o mala ma
bayamu; benganakani ibiya.
14 Vambakia ba hakĕ inyĕni evita
ibâtâ: vambakia ibâtâ, ndi o hâ-
15 kâke. Peyaki na ba peyakĕ, o
16 ka yaki na ba yakĕ. Diyakateni
ulema umbâkâ inyi mĕtĕ n' inyi
mĕtĕ. O pikilakieni belombo
bya udomba, ndi benganakani
belombo bya hubiango. O diya-
keni n' iyowĕ ipiviyedi vyanyu
17 mĕtĕ. O timbakĕni moto bobe o
bobe. Kenjakĕni belombo bya
hohonganĕngo o boho bwa bato
18 bĕhĕpi. Oningĕ e yâlânie, nya-
nga e di inyĕni o jadi, diyakani
19 na jonga na bato bĕhĕpi. Ba tâ-
ndâkwĕ itândĕ inĕnĕ, o kundâ-
keni inyĕni mĕtĕ, ndi vĕkĕni
ngambi iboko: 'kabojana e lĕ-
ndwĕngo na, Ikunda i ndi jamĕ;
Upangiyi mâ na, mbi ka kunda-
20 te. Oningĕ uloni mwâvĕ a yoka
nja, jakidĕ mâ, oningĕ a yoka
evĕlĕ, mâtâkidĕ mâ, 'kabojana n'
iha ja nonanĕ, vâkâna o bekakidi
mala ma veya o molo mwaju.
21 O balakwĕni na bobe, ndi bala-
kani bobe na bwam.

13 Ilina jĕhĕpi i bâbâkiye ngudi
ja betiyango. 'Kabojana o bĕ
na ipangiya kabo ya Anyambĕ,
ngudi i jadi i ja Anyambĕ i di tĕ-
2 dĕngo. Wĕhĕpi a tĕnĕkidĕ na
ngudi a kiyakandi ikenjidi y'
Anyambĕ: ndi ba kiyakĕ ba ka
3 pahiyi makwa bâ mĕtĕ. Ikabo-
jana bapangiyi babĕ mahihi o be-

havu beyam', kabo bebe. Wa vaha o diye na jângâ? haka e di bwam', vâkâna a ka pahiyandi
4 ibendwĕ na yâ. Jambojana a ndi uhayi mw' Anyambĕ âvĕ o jadi bwam. Ndi oningĕ o hangĕ e di bobe bangaka, 'kabojana a bapakĕ ukwala mw' lbâtâ o nanĕ: 'kabojana a ndi uhayi mw' Anyambĕ, ukundi mwa ngambi o a hakĕ bo-
5 be a jadi. Ovanĕ nd' inyĕni o lukakĕ o bâbiyĕ hanga opĕlĕ ya ngambi pa, ndi tepĕ opĕlĕ y' ule-
6 ma. Ikabojana, yâ tina tĕkanĕ yâ ndi eyanyu e vĕkĕ pago tepĕ; 'kabojana ba ndi bahayi b' Anyaambĕ, ba bandamakidĕ elombo
7 tĕkaye mĕtĕ egombe yĕhĕpi. Nandi vĕkĕni bĕhĕpi ibyabu; wa pago, pago, wa jângâ, jângâ, wa ihekudwĕ, ihekudwĕ.
8 O nwanakeni moto elombo, kabo itândânâ; 'kabojana a tândâkĕ upâkwĕ a timĕngo elekanako.
9 Ikabojana ekaye ya na, O hake ihonde, O weyake moto, O ibake, O velakiye moto upâkwe elombo, O tânginake; na oningĕ na elekanako epâkwĕ e ngite wĕ e vuvudwĕngo ivâdi tĕkavi na, O ka
10 tândâkâ upâkwĕ pani te ka nyolo âvĕ mĕtĕ. Itândĕ a haka upâkwĕ bobe, nandi itândĕ a nd' itimĕ ja elekanako.
11 Nandi, yowĕngo egombe, na ya bĕ ndi iwĕla i 'mwakwĕ o viyâ: 'kabojana iyonga jahu ja bi piyĕlĕ wa na egombe ahu e kamakidĕ
12 ya boho. Bulu bo tombindi, buhwa bwa bi piyĕlĕ; ho hwakeni nandi behavu bya ivititi, na hwĕ
13 ho bâtâkâ nguba ya bwe. Ho tamwaka hohonganĕngo pani ka mwehe, hanga na ukebo na eyânga, hanga na mananganiya, na evove, hanga na jomano na ivina-
14 niya: ndi vamakeni Upangiyi Jisu Kraist, n' inyĕni o kenjakiyĕni opĕlĕ ya mehoni, itimĕ ja bedoko bya omĕ.

14 A di vâhâ o ikamidĕ, vĕhĕlĕkidi mâni, ndi hanga o iboma ja penda, o mepako mya iboma
2 ja penda. Ikabojana umbâkâ a kamakidĕ na a ta jaka belombo byĕhĕpi: upâkwe, a di vâhâ, a ja-
3 ka bekayi be jakwĕ. A jakĕ byĕhĕpi, a pĕjĕkĕ a ha jaka byĕhĕpi; na a ha jaka byĕhĕpi, a yĕkĕkidĕ a jakĕ byĕhĕpi; 'kabojana Anya-
4 mbĕ a i mâ vĕhĕlidĕngo. Âvĕ 'lĕ nja a yĕkĕdidĕ uhayi mwa mot' upâkwĕ? a kwakandi na mwa tĕmĕkĕndi o hangwĕ mĕtĕ a jadi; ndi a ka hukwĕndi; 'kabojana Anyambĕ a ka yâlĕte u huka mâ
5 de. Moto umbâkâ a yĕnĕki buhwa bâkâ wa na bopâkwĕ: upâkwĕ a yĕnĕki hwi jĕhĕpi nyanga pâkâ. Moto moto a suliake mĕtĕ
6 ulema mwaju mĕtĕ. A tatakĕ buhwa a tatakiyi bwâ o Upangiyi a jadi; a jakĕ a jakandi o Upangiyi a jadi; ikabojana a vĕkĕndi Anyambĕ akeva, na a kiyakĕ beja a kiyakiyandi o Upangiyi a didi, na
7 mwa vĕkĕ Anyambĕ akeva. Ikabojana o bĕ na moto a diyakĕ opĕl' aju mĕtĕ, na o bĕ na moto
8 a wakĕ opĕl' aju mĕtĕ. Ikabojana o hwĕ ho diyakĕ, ho diyakiyandi Upangiyi, na o hwĕ ho wakĕ, ho wakiyandi o Upangiyi; ovanĕ tombekete ho diyaka, tombekete ho waka, ho ndi ba Upa-
9 ngiyi. Ikabojana yâ tina tĕkanĕ ndi ya Kraist a wanakidi, na pumbwaka, na diyakapĕ mihâ, na ovanĕ nd' o mâ a ka pangakiyĕ bawewe, na ba di mihâ.
10 Nd' e lĕ nde eâvĕ e yĕkĕkidĕ mwana nyângwĕ? na e lĕ nde eâvĕ e hadivakidĕ mwana nyângwĕ? ikabojana hwĕ bĕhĕpi ho ka tĕmĕndi o boho bwa ediya ya
11 Anyambĕ ya yĕkĕ. Ikabojana e

lĕndwĕngo na, Upangiyi mâ na, Pani te ka umba mbi jadi, ibângâ jĕhĕpi i ka balamandi umbi 'jadi, na emi yĕhĕpi e ka mĕmĕndi
12 Anyambĕ a jadi. Ovanĕ vâkâna hwĕ moto moto ho ka vĕndi tango w' aju mĕtĕ Anyambĕ a jadi.
13 Nandi ho yĕkĕnĕkidĕpĕni; ndi yĕkĕkidĕni ekaye na, moto a nangakidĕ ibaku, tombe elombo e kwehanakĕ o mwana nyangwĕ a
14 jadi. Mbi yowĕngo, n' umba mbi tundudwĕngo n' Upangiyi Jisu, na o bĕ na 'lombo e didi bevango yâ mĕtĕ: ndi kabo o a yĕnĕkĕ elombo na e ndi bevango o mwa jadi; e ndi bevango o mwa jadi.
15 Ndi oningĕ mwana nyângwĕ a yokakĕ ulema mehiyo na beja byâvĕ, wa tamwakapĕ n' itândĕ. O weyakĕ mâ na beja byâvĕ
16 wa Kraist a wakiyedi. Nandi bwamu bwanyu bo kalamake
17 bobe. Ikabojana ipangiya j' Anyambĕ ibĕ ija n' imâtâ; kabo bwam', na jonga, n' upeyo mw'
18 Ilin' Iyam'. Ikabojana a hakiyĕ Kraist na belombo tĕkabe a tândâkudwĕndi na Anyambĕ a jadi,
19 na mâ a bendakwĕ na bato. Nandi ho vitakĕni belombo bya jonga, na belombo by' upâkwĕ be
20 longanaka upâkwĕ. Ikabojana opĕlĕ ya beja o weyak' ehavu y' Anyambĕ: mbambayĕ belombo byĕhĕpi be ndi kĕngĕngĕ, ndi bobe opĕla moto tĕ a jakĕ n' ikâbâ-
21 nĕ. E ndi bwamu na o je mehoni, tombe o mâte ivĕ, tombete elombo ka 'lombo ya mwana nyângwĕ e kwanakĕ: tombe e vâhâ-
22 mânâkĕ. O te n' ikamidĕ? diyaka na jâ âvĕ mĕtĕ o boho bwa Anyambĕ. Mbya na ju a ha kwehakĕ mâ mĕtĕ na 'lombo tĕ 'yaju
23 e bendakĕ. Ndi a bomakĕ penda a kwango oningĕ a jengĕ, 'kabojana ibĕ n' ikamidĕ: 'Kabojana yĕhĕpi e ha bĕ y' ikamidĕ e bobe.

15 Hwĕ ba di nangudi ho lukakandi o bapĕ ikâhâ ja ba di vâhâ, hanga itândidĕ ja hwĕ mĕ-
2 tĕ. Hwĕ moto moto ho tândâkidĕ a bakakĕ na ju o bwa-
3 mu bw' ilonga jaju. Ikabojana Kraist au tândâkidĕ mâ mĕtĕ, ndi, e hamakindi pani te ka yâ e di lĕndwĕngo na, Makili ma ba kilakid' âvĕ ma kwakandi umba
4 mbi jadi. Ikabojana belombo be lĕndĕkudwĕ o 'gombe yavyo be lĕndĕkudwĕndi iyokudĕ jahu, na ovanĕ nd' o hwĕ ho ka diyĕ n' ipite, n' iyika n' iyâdânidĕ ja ilĕ-
5 ndwĕ, nandi Anyambĕ y' iyika na iyâdânidĕ a vĕkĕ inyĕni ulema umbâkâ upâkwĕ n' upâkwĕ hohonganĕngo na Kraist Jisu:
6 ndi nyĕni o ka bendĕni n' ulĕma n' udumbu 'mbâkâ, Anyambĕ na Hangwĕ y' Upangiyi mwahu
7 Jisu Kraist. Nandi vĕhĕlĕnĕkidĕni pani ka Kraist tepĕ a vĕhĕlĕkidĕ hwĕ o ivenda j' Anyambĕ.
8 Nandi mbi vâki na, Jisu Kraist a nd' uhayi mw' ihĕbwĕ opĕlĕ ya pâkwĕ pâkwĕ ya Anyambĕ, iyâdidĕ ja myohano me yohana-
9 kudwĕ bahangwĕ: na ovanĕ nd' o Betomba be ka bendĕ Anyambĕ opĕl' a ngĕbĕ aju; panite ka yâ e di lĕndwĕngo na, Opĕla tina tĕkanĕ ndi eyamĕ e ka mĕmiyĕ âvĕ o Betomb a be jadi, n' umba mba tumbudĕndi ibendĕ dina jâ-
10 vĕ. Na mwa vâkâ tepĕ njo pâkwĕ na, Inyĕni Betomba peyaka-
11 ni na bato baju. Na njo pâkwĕ pĕ na, Bendakĕni Anyambĕ inyĕni Betomba byĕhĕpi; n' inyĕni
12 bato bĕhĕpi sisaki mâni. Na Aiseya a vâkâ epâkwĕnjo na, Utamba mwa Jisu u ka diandi, na mâ ndi a ka muwĕ ka pangiya Betomba, mâ ndi wa Betomba a

13 ka pitidĕ. Nandi Anyambĕ y' ipite a londak' inyĕni n' upeyo mwĕhĕpi na jonga ja ikamidĕ, ovanĕ nd' inyĕni o ka londĕni n' ipite, na ngudi ya Ilin' Iyam'.
14 Ndi umba mĕtĕ banabina, mbi tundudwĕngo opĕl' anyu na, inyĕni tepĕ o ndini londango bwam ti n' iyowĕ jĕhĕpi, na ngudi tepĕ
15 e levanakĕ. Ndi banabina, mbi jijiango ilĕndiyĕ janyu mbĕyi ipanga janyu, na yongakidĕni, na tina ya 'hekwĕ e di mba vĕ-
16 wĕngo n' Anyambĕ, na mbi diyake Uhayi mwa Jisu Kraist o Betomba be jadi, mbi hakia sango' yam' ya Anyambĕ, na ovanĕ nd' o mwambo mwa Betomba u ka vĕhĕludwĕ, nyĕvudwĕngo
17 n' Ilina Iyam. Vâkâna umba mbi na eyamĕ e didi e kĕtĕnĕkĕ o Jisu Kraist a jadi na belombo
18 by' Anyambĕ. Ikabojana mba jijiyĕ o kala belombo bya Kraist be ha haki n' umba, ipanga ja Betomba ba yokakiya, na ndaga
19 na behadi, na ngudi ya ndembo inĕnĕ na be mamanakwĕ, na ngudi ya Ilina j' Anyambĕ, oviya Jerusĕlĕm, ulwanidĕngo na la Ilirikâmu, mbi madĕngo ipakuwa ja Sango 'yam 'ya Kraist.
20 Ovanĕ mbi pangakiya yâ e manakiya mba ipakuwa ja sango eyamu, hanga o iboko vya Kraist i tubakudwĕ n' ivâkwĕ, o banga
21 mba longa o ijanga ja moto 'pâkwĕ. Ndi pani ka yâ e di lĕndwĕngo na, Ibaju ba ha kalakudwĕ, ba ka yĕnĕndi, na ba habĕ yokango ba ka bweyidĕndi.
22 Tina tĕkanĕ ndi eyamĕ e himbamakidi njo itĕ iviya inyĕni o ja-
23 di. Nandi iboko i ha bĕ opĕlĕ amĕ o 'kulu tĕkaye, n' umba mbi jadi na ivaha inĕnĕ iviya inyĕni o jadi mepuma tĕ meitĕ ekamĕ;
24 umbi ka valĕ ekĕndw' amĕ o Supanya mbi ka pâte inyĕni o jadi: 'kabojana mbi pitakidĕndi iyĕnĕ janyu o ekendw' amĕ, n' umba mba pâdwĕ n' inyĕni o njeya amĕ ovonĕ, oningĕ mba londa mbĕyi o boho boho na nja-
25 mb' anyu. Ndi mba li kya tĕkanĕ o Jerusĕlĕm ka haiya bayamu.
26 Ikabojana e tândâkidi ba Masidonia na ba Akaia iha ja ikumidĕ n' ihuhu opĕla baiyamu
27 ba di mekuge o Jerusĕlĕm. E tândâkidĕ bâ mbambayĕ, na bâ ba ndi banwani babu, 'kabojana oningĕ na Betomba bya pangwĕ banângi ba belombo byabu by' ilina, ba lukaka tepĕ o haiya bâ
28 o belombo bya mehoni. Nandi oningĕ mbi hangĕ ekaye n' umba mba pâdĕ ebuma tĕkaye, o bâ ba jadi yĕhĕpi mbi ka viyi na nje
29 'anyu o Supanya. Na umba mbi yowĕngo, na oningĕ mba pâ inyĕni o jadi, mbi ka viyi na ilonda ja ibâtâ ja Sango 'yam' ya Kraist.
30 Nandi, bana bina, mbi hâhalâkidĕnd' inyĕni opĕl' Upangiyi Jisu Kraist, na opĕla itândĕ j' Ilina, na yĕjĕkĕni n' umba ta na makaliya manyu o Anyambĕ a
31 jadi opĕl' amĕ; ovanĕ nd' umba mbi ka vĕngudwĕ o ba ha kamakidĕ ba jadi o Judia; ovanĕ ndo ihaiya jamĕ ja Jerusĕlĕm i ka
32 vĕhĕludwĕ na baiam; ovanĕ nd' umba mbi ka pâye inyĕni o jadi na mbya n' upango mw' Anyambĕ, n' umba mba duwa iyâjâ n'
33 inyĕni. Nandi Anyambĕ ya jonga a diyakĕ n' inyĕni bĕhĕpi. Amĕni.

16 Mbi bweyakidĕnd' inyĕni iluku jahu, Fibe, a jadi upepenjani mwa mekuge mwa tyâtyi e
2 jadi o Sĕnkriu; na vĕhĕlĕkidi mâni na pani e di lukango na bayamu, o ka hanaki mâni n' upako t' upako umwaju u didi

n' inyĕni na mala; 'kabojana a diyendi uhani mwa baitĕ, n' umwamĕ mĕtĕ tepĕ.
3 Homakani Prisila na Akwila, ba janji n' umba o Kraist Jisu a
4 jadi; ba nangakidĕ mabâlu mabu mĕtĕ opĕla 'mĕnw' amĕ: ibamĕ ba dipâ ba ha vĕkĕ akeva ndi na tyâtyi ja Betomba jĕhĕpi tepĕ.
5 Homaka tepĕ tyâtyi e jadi o ndabo abu. Homakani uwamĕ a tândâkĕ bwam Epĕnitu, a jadi ebuma ya bohoboho ya Asiya o
6 Kraist a jadi. Homakani Mari,
7 a haki inyĕni ehavu eite. Homakani Andronikâ na Junia, majawĕ mamĕ, na mbwedi n' umba, ba jadi na kuma eyam o metodu me jadi, ba taki tepĕ na diya o
8 Kraist a jadi n' umba. Homakani Ampliya, uwamĕ a tândâkĕ
9 o Upangiyi a jadi. Homakani ba Urbanu, uhani mwahu o Kraist, na
10 Staki uwamĕ a tândâkĕ. Homaka Apĕle a di bendwĕngo o Kraist a jadi. Homakani ba Aristobulu.
11 Homaka Hĕrodiona, ijawĕ jamĕ. Homakani ba Nakisu, ba jadi o
12 Upangiyi a jadi. Homakani Trifonu na Trifosu, ba janjakandi o Upangiyi. Homakani Pâsida, a tândâkwĕ, a di haiyango Upa-
13 ngiyi na ngudi. Homakani Rufu, a di pânwĕngo o Upangiyi a jadi, na nyangw' aju, a jadi tepĕ
14 eyamĕ. Homakani Asinkritu, Flegona, Herme, Patroba, Herma,
15 na bana bina ba di na bâ. Homakani Filologu, na Juliya, Neriya n' iluku jaju, na Olimpa, na
16 baiyamu bĕhĕpi ba di na bâ. Homakani n' ipyâpyânâ ja hole. Tyâtyi ja Kraist jĕhĕpi i homakand' inyĕni.
17 Nandi bana bina, mbi hâhâlâkidĕnd' inyĕni, na, yembakidĕni ba pangakĕ ipĕhĕ, na mabaku, ba ha bĕ hohonganĕngo n' iyokwanidi viyanyu vi yokwakidĕ, n' inyĕni
18 wa bambuwi bâni. Ikabojana ba jânga tĕdinĕ ba dilakĕ Upangiyi mwahu Jisu Kraist, kabo mahuhu mabu mĕtĕ: na bâ ba yabaka melema mya ba botemu na ndaga iyamu na bekalidi bya undĕmbâ.
19 Ikabojana iyokia janyu i hamanindi o bato bĕhĕpi ba jadi. Mbi yĕnĕki mbya opĕl' anyu: ndi mbi vahakandi o diyakani n' iyowĕ ja eyamu, na o diye n,
20 iyowĕ opĕlĕ ya ebe. Na Anyambĕ ya jonga a ka nyingandi Setan ibomako ja matambi manyu piyĕlĕ. Ehekwĕ y' Upangiyi mwahu Jisu Kraist e diyake n' inyĕni. Amĕni.
21 Timote uhayi n' umba, na Lukiyu, na Jasona, na Sosipatu, majawĕ mamĕ, ba homind' inyĕni.
22 Umba Tĕtiyu, a lendekidi ejanganangobo tĕkaye, mbi homakand'
23 inyĕni o Upangiyi a jadi. Gaiyu udiya mwamĕ, na mwa tyâtyi yĕhĕpi, a homakand' inyĕni, Erastu ya mboka a homakandi inyĕni, na
24 mwana nyangwĕ Kwatu. Ehekwĕ y' Upangiyi mwahu Jisu Kraist e diyake n' inyĕni bĕhĕpi. Amĕni.
25 Nandi a di na ngudi e yâdâkid' inyĕni hohonganĕngo na Sango amĕ' eyamu, n' ipakwaniya ja Jisu Kraist, hohonganĕngo n' ilevudwĕ j' ihâwĕ i tatakudwĕ oviya
26 egombe yĕhĕpi. Nandi kya tĕkanĕ e levudwĕndi, na Malĕndwĕ ma basâki, hohonganĕngo n' isombiyĕ ja Anyambĕ ya egombe yĕhĕpi, e yowanidĕndi o betomba byĕhĕpi, o iyokiya j' ikamidĕ:
27 Anyambĕ y' iyowĕ dipa, a diyake n' ivenda egombe yĕhĕpi, opĕlĕ ya Jisu Kraist. Amĕni.

EJANGANANGOBO

YA BOHO-BOHO YA

UTODU PÂLU O BA KÂRINITI BA JADI.

1 PÂLU, a ndakudwĕndi ka diya utodu mwa Jisu Kraist, n' upango mwa Anyambĕ, na Sositine
2 mwan' ina, o tyâtyi y' Anyambĕ e jadi o Kâriniti, o ba di nyĕvudwĕngo o Kraist Jisu ba jadi, ba tubakwĕ na baiyamu, na bĕhĕpi ba loboko lĕhĕpi ba tubakĕ dina j' Upangiyi mwahu Jisu Kraist,
3 umwabu n' umwahu ta: ehekwĕ inyĕn' o jadi, na jonga oviya Hangw' ahu Anyambĕ a jadi, n' Upangiyi Jisu Kraist.
4 Mbi langakand' Anyambĕ amĕ egombe yĕhĕpi opĕl' anyu, o nyanga ya ehekwĕ y' Anyambĕ e did' inyĕni vĕwĕngo na Jisu Kraist;
5 na o ndini kenĕngo na 'lombo yĕhĕpi na mâ, na ndaga jĕhĕpi n'
6 iyowĕ jĕhĕpi; ka upako mwa Kraist u yâdâkudwĕ n' inyĕni:
7 ovanĕ vâkâna, wa puhwanani bova bwĕhĕpi: o vengakani ipumiya j' Upangiyi mwahu Jisu Kraist:
8 a ka yâdidĕ tepĕ inyĕni nal' ihuku, o diyeni na ebuke o buhwa bwa Upangiyi mwahu Jisu
9 Kraist. Anyambĕ a pâkwĕpakwĕ, a did' inyĕni ndiyango, ugangano mwa Mwan' aju Jisu Kraist Upangiyi mwahu.
10 Nandi bana b' ina, mbi hâhâlâkidĕnd' inyĕni, na dina ja Upangiyi mwahu Jisu Kraist, n' inyĕni bĕhĕpi o kalakateni elombo tĕ ya yâkâ, na na ipĕhĕ i diyake inyĕni o jadi; ndi latakani hohonganĕngo ta n' ulem' umbâkâ na
11 ipikiliya jâkâ. Ikabojana e i mba pakudwĕngo opĕl' anyu, na banabina, na ba Kloe na mesâju me
12 nd' inyĕni o jadi. Nandi eyamĕ e vâkĕ nd' ekaye, na o vâkândini moto moto, mâ nĕ mâ na, mbi ndi wa Pâlu, n' umba wa Apolo: n' umba wa Sifâ, n' umba wa Kraist.
13 O nyanga ya na Kraist a pĕhwĕngo? Pâlu a kâmâkudwĕndi o krâs opĕl' anyu? ipĕ o baptaisa-
14 kudwĕndini na dina ja Pâlu? Mbi langakand' Anyambĕ k' umba mbi ha baptaisakid' inyĕni, n' umbâkâ, kabo Krispu na Gayu;
15 o banga moto a vâ na mbi baptai-
16 sakindi na dina jamĕ mĕtĕ. Mbi baptaisaki tepĕ ndabo ya Stĕfana: ndi mba wĕ, ipĕ mbi baptaisakipĕ
17 bapâkwĕ ndi. Ikabojana Kraist a bu lomaka mba ka baptaisa, kabo ka pakwaniya sango' yamu: hanga n' iyowĕ ja ndaga, banga krâs ya Kraist ya wa ndâyĕ.
18 Ikabojana upako mwa krâs u ka behayĕhayĕ, o ba nyangakĕ ba jadi, ndi o hwĕ ba yongakĕ ho jadi,
19 ngudi y' Anyambĕ. Ikabojana e lĕndwĕngo na, Mbi ka buludĕndi iyowĕ ja b' iyowĕ, n' umba mbi ka pâdĕndi ibweyidĕ ja ba bokeli
20 o nanĕ. W' iyowĕ a l' ove? ulĕndi u l' ove? ubomi mwa penda mwa he tĕkanĕ u l' ove? a ibĕ Anyambĕ a di pangango behayĕ-
21 hayĕ iyowĕ ja he tĕkanĕ? ikabojana n' iyĕnĕ ja n' iyowĕ ja Anyambĕ, he, n' iyowĕ jaju mĕtĕ, yu

yowakĕ Anyambĕ, u diyakindi upango mwa Anyambĕ uyamu,
n' ipakwaniya ja etike-tike, iyo-
22 ngĕ ja bâ ba kamakidĕ: ikabojana Jiu ba uwaki ndembo, na Grik
23 ba vahak' iyowĕ: ndi ho pakwanakiyi Kraist a kâmâkudwĕ o krâs, o Jiu ba jadi ibaku, o Grik
24 ba jadi behayĕhayĕ; ndi Kraist a ndi ngudi ya Anyambĕ, n' iyowĕ ja Anyambĕ o ba ndakudwĕ ba ja-
25 di, ba Jiu na ba Grik ta. Ikabojana behayĕhayĕ bya Anyambĕ be ndi' yowĕ wa na bato; n' ikâmbâ j' Anyambĕ ngudi wa na bato.
26 Ikabojana banabina, hilakĕtini indudwĕ janyu, na ba bĕ b' iyowĕ baitĕ hohonganĕngo o mehoni, na ba bĕ banĕnĕ baitĕ, na ba bĕ b'
27 inyanga baitĕ, ba ndakudwĕ. Ndi Anyambĕ a pânângo belombo bya he bya behayehayĕ na be sapilakĕ b' iyowĕ; n' Anyambĕ a pânângo belombo bya he bya yĕviyĕngo na be sapilakĕ belombo bya
28 he tĕkanĕ. Na bĕlombo bya he bya yĕviyĕngo, na belombo be pĕjĕkwĕ, ndi bya Anyambĕ be di pânângo, na belombo be ha bĕ, iweyidĕ ja belombo be jadi, ndâ-
29 yĕ: na mehoni myĕhĕpi myu kĕ-
30 tĕkĕ o pwanja ya Anyambĕ. Ndi o ndini 'baju na Kraist Jisu, mâ wa Anyambĕ a di pangango iyowĕ o hwĕ ho jadi, na mahuwa, n'
31 inyĕvidĕ, n' ivango: ovanĕ vâkâna, pani ka yâ e di lĕndwĕngo na, a ka peyĕ a peyake n' Upangiyi.

2 N' umba, umba mbi vakid' inyĕni' o jadi bana bina, mba bovaka na kebanĕ j' ukalo tombe j' iyowĕ, ipakuwa janyu ihâwĕ ja Anya-
2 mbe. Ikabojana mba pangaka o yowĕ elombo ka lombo inyĕni' o jadi, kabo Jisu Kraist, n' ikâmu-
3 dwĕ jaju o krâs. N' umba mbi diyaki n' inyĕni n' ikâmbâ, na
4 jângâ, n' jilikima itĕ. N' ikalidi viamĕ n' ipakwaniya jamĕ biu diyaka na ndaga j' ikapânâ j' iyowĕ ja moto, ndi kabo n' ilevidĕ j' Ili-
5 na na ja ngudi: na ovanĕ nd' ikamidĕ janyu i ka mĕndĕ i tĕme n' iyowĕ ja bato, ndi kabo na ngudi y' Anyambĕ.
6 Ndi tombete ho kalakand' iyowĕ o ba hânjâbiyĕngo ba jadi: ndi hanga iyowĕ ja he tĕkanĕ, tombe ja bapangiyi ba he tĕkanĕ,
7 i wakĕ ndâyĕ. Ndi ho kalakand' iyowĕ j' ihâwĕ j' Anyambĕ, i diyaki kutwĕngo, j' Anyambĕ i kenjakidĕ ovanĕ he e to velwĕ, o
8 ivenda jahu; ja bapangiyi ba he tĕkanĕ n' umbâkâ i ha yowakidĕ: 'kabojana ba jaka na ba yowakĕ jâ, te bu kâmâkidĕ Upangiyi mw'-
9 ivenda o krâs. Ndi panika yâ e di lĕndwĕngo na, Dihâ i ha yĕnete, na ditâ i ha yokete, na yâ e bĕ ngiyango ulema mwa moto, belombo bya Anyambĕ be di ke-
10 njiyĕngo ba tândâkĕ mâ. Tombete Anyambĕ a hwĕ byâ salango n' Ilina jaju: 'kabojana Ilina nd' i butakĕ belombo byĕhĕpi, belombo bya Anyambĕ bya ndi-
11 ba. Ikabojana a lĕ nja motwĕ a yowakĕ belombo bya moto, kabo ilina ja moto i di naju? nonanĕ tepĕ moto ka moto a wĕ belombo bya Anyambĕ be ha wanĕ na moto, kabo n' Ilina j' Anyambĕ.
12 Nandi ho pahiyango, hanga ilina ja he, ndi Ilina j' Anyambĕ; ovanĕ nd' o hwĕ ho ka yowĕ belombo be di hwĕ vĕwĕngo na
13 Anyambĕ, o nanĕ. Byâ tepĕ ibyahu be kalakĕ, hanga na ndaga j' iyowĕ ja bato i yokwakidĕ, ndi kabo j' Ilin' Iyamu i yokwakidĕ; ho pĕhĕki belombo b' ilina
14 na bya ilina. Ndi moto wa bo jakwĕ a vĕhĕlidĕ byâ, be nd' o mwa jadi ka behayĕhayĕ; na

mwa yowĕ bya, 'kabojana be hâ-
15 hâlâkwĕndi n' ilina. Ndi a di
w' ilina a hâkalâki belombo byĕ-
hĕpi, ndi mâ mĕtĕ a yĕkĕkudwĕ
16 na moto. Ikabojana nja di yo-
wĕngo ipikiliya j' Upangiyi, na
mwa yokudĕ mâ? Ndi ho n'
ipikiliya ja Kraist.

3 N' umba, bana b' ina, mbu di-
yaka nangudi e kalakĕ n' inyĕni
panika b' ilina, ndi panika ba
mehoni, pan' omâna mekĕkĕ o
2 Kraist. Mbi bombangw' inyĕni
na manyângâ, ndi hanga na beja:
'kabojana wa bu yâlâkĕ o jani, n'
inyĕni o ha yâlĕteni tombe na
3 kya tĕkanĕ. Jambojana o ngi-
teni ba mehoni: 'kabojana ivi-
naniya, n' usâju, o bya be jad'
inyĕni o jadi o bi ba mehoni, n'
inyĕni wa tamwakani na pani ya
4 bato? Jambojana o umbâkâ a
vâkĕ na, Mbi wa Pâlu; n' upâ-
kwĕ mâ na mbi w' Apolo; o bĕni
ba mehoni?
5 Nandi Pâlu lĕ nja, Apolo lĕ nja,
hanga bahayi 'banyu ba kamana-
kidĕ, te pani ka Upangiyi a
6 vĕki moto moto? Mbi liyaki-
ndi, Apolo a hovakidi miba; nd'
Anyambĕ nd' a tombwakidĕ.
7 Ovanĕ vâkâna a ibĕ a liyakĕ elo-
mbo, a ibĕ a hovakidĕ miba; ka-
8 bo Anyambĕ a vuhakĕ. Nandi a
liyakĕ na a hovakidĕ miba ba te
umbâkâ: na moto a ka pahiyi
mahomano maju hohonganĕngo
9 na 'havu aju mĕtĕ. Ikabojana
ho bajanji ta n' Anyambĕ: o ndi-
ni mwanga mw' Anyambĕ.
10 Hohonganĕngo na 'hekwĕ y'
Anyambĕ e di mba vĕwĕngo, pa-
nik' ulongi mw' ikĕngĕ' u di mo-
lo, mbi tadĕngo ijanga, n' upâ-
kwĕ a longaka omĕ. Ndi moto
moto a bandamakidĕ nyang' aju
11 e longakĕ omĕ. Ikabojana o bĕ-
pĕ na moto ka moto a ka yâlĕ o
tadĕ ijanga ipâkwĕ wa, na i di
tadwĕngo, i jadi Jisu Kraist.
12 Nandi oningĕ moto te moto a lo-
ngaka o ijanga tĕkadi hika evyu,
hika etano, malale ma tâ, mendo-
13 di, honji, bĕhavu; ehavu ya mo-
to wĕhĕpi e ka yowanĕte: 'kabo-
jani buhwa tĕ bo ka levidi yâ,
'kabojana bo ka saliyi na veya:
na veya ndi vi ka sulĕ ehavu ya
14 moto, jânga jaju ijadi. Pagate
ehavu ya moto te moto eyaju e di
longango e diyingĕ, a ka pahiyi
15 mahomano. Pagate ehavu ya
moto te moto e dikiyingĕ, a ka
nyangĕndi: ndi mâ mĕtĕ a ka
yongate; ndi e ka diyate o mâna
16 ovi' itumbu. Wa wĕni na o ndi-
ni tĕmpil y' Anyambĕ, na na Ili-
na j' Anyambĕ i diyaki n' inyĕ-
17 ni? Oningĕ moto te moto a be-
vakĕ tĕmpil y' Anyambĕ; mâ
ndi w' Anyambĕ a ka bevĕ; 'ka-
bojana tĕmpil y' Anyambĕ e ndi
hole e jad' inyĕni.
18 Moto a yabake nyol' aju mĕtĕ.
Oningĕ na o na moto inyĕn' o
jadi a yĕnĕnĕkĕ na a n' iyowĕ ja
he tĕkanĕ, a ulwake etikitike,
ovanĕ nd' o mwa ka diyĕ n' iyo-
19 wĕ. Ikabojana iyowĕ ja he tĕ-
kanĕ i behayĕhayĕ Anyambĕ a
jadi; 'kabojana e lĕndwĕngo na,
A bweyaka b' iyowĕ o megono
20 myabu mĕtĕ. Tepĕ na, Upangi-
yi a youdĕte mapikiliya ma b'
21 iyowĕ, na ma nanĕ. Nandi mo-
to a kĕtĕke na bato: 'kabojana
belombo byĕhĕpi be ndi byanyu;
22 tombe Pâlu, tombe Apolo, tombe
Sefa, tombe he, tombe 'mĕnâ, to-
mb' iwedo, tombe belombo be ja-
di kya tĕkanĕ, tombe belombo be
vakĕ; byĕhĕpi be ndi byanyu.
23 N' inyĕni o ndini ba Kraist; na
Kraist w' Anyambĕ.

4 Moto a yĕnĕke hwĕ panika ba-
hayi ba Kraist, na bakabi ba ma-

hâwĕ m' Anyambĕ. Tepĕ e vahakwi na bakabi na moto a duwanakiye pâkwĕ pâkwĕ. Ndi mbi yĕnĕkĕte yâ elombo ehâlĕ mĕtĕ na o yĕkudwĕ n' inyĕni, tombe na yĕkĕ ya moto; e, mba yĕkĕkidĕ nyol' amĕ mĕtĕ. Ikabojana mba wĕ ikoba i jadi umba mbi jadi, ndi mbi bĕ huwudwĕngo na yenĕ: nd' a yĕkĕkidĕ mba nd' Upangiyi. Nandi o yĕkĕkidĕni elombo egombe e to pâ, na l' Upangiyi a ka pâyĕ, a ka pumĕte na belombo b' ivititi be di kutwĕngo, na mâ a sala tepĕ behoka bya ebumulema; bĕngĕ, nandi, moto moto a pahakiye oviya Anyambĕ a jadi ibendĕ jaju.

Nandi, bana bina, mba bweyi 'mba mĕtĕ na Apolo belombo tĕkabe ibebo janyu: ovanĕ nd' inyĕni o ka yokuwĕni na hwĕ, na o yĕnĕkeni bato tombĕngo nyanga e di lĕndwĕngo, na na o diyake na moto inyĕni o jadi a kĕtĕkĕ na a ndi wa na bapâkwĕ.

Ikabojana nja did' âvĕ pangango na bapâkwĕ nyang' ibale? e lĕnde eâvĕ e janidi e ha byâvĕ vĕwĕngo bo vĕkwĕ? nand' oningĕ na o i yâ bovĕkwĕ, o kĕtĕkĕ lĕnde, pan' omâna wa bo vĕkwĕ yâ bovĕkwĕ? Hângĕ o madĕnd' o vulani, hângĕ o madĕnd' o kenani, o pangiyendini ka mepolo ho die: mbi yombwakandi na te o pangiyendiningĕ, ovanĕ tepĕ o hwĕ ho ka pangiyĕ n' inyĕni. Ikabojana mbi yĕnĕki na Anyambĕ a tĕdĕngo hwĕ ba di metodu o madikanido pan' ona ba di lenudwĕngo iwedo: 'kabojana ho pangwĕngo 'bembwĕ o he, ya benjĕl, na ya bato. Ho betiketike o nyanga ya Kraist, ndi 'inyĕni o ndi n' iyowĕ o Kraist a jadi; ho kâmbângo, nd' inyĕni o ndini yâdângo; o hekakudwĕndini, ndi ho pĕjĕkwĕndi.

Tombe n' iwĕla tĕ ja kya tĕkanĕ ekadi ho te na nja, na 'vĕlĕ, na hwĕ ho didi n' ivĕna, na hwĕ ho bweyakwĕ begaba, ho diye n' iboko vya sisi vya longa; na ho janjaka, ho haka na benâ byahu mĕtĕ: o hwĕ ho bĕkĕ kilwĕngo, na hwĕ t' ibâtâ va; vitanwĕngo evita, na hwĕ te yâ yikango. O hwĕ ho bĕkĕ bakudwĕngo, na hwĕ t' ihâhâlidĕ: ho yĕnĕkwĕt' o mâna sĕkĕ ya he, na mbobe ya belombo byĕhĕpi na bwa buhwa tĕkabo.

Mba lĕndĕkĕ belombo tĕkabe iyokidĕ janyu ihâni, ndi mbi levakand' inyĕni panika bana bamĕ ba tândâkĕ. Ikabojana tombe o diyakateni na jomu ja tâjen ja bayokwanidi o Kraist, nd' o bĕni na bahangwĕ baitĕ: 'kabojana mbi jakind' inyĕni o Kraist na sango 'yamu. Ovanĕ, vâkâna, mbi hâhâlâkidĕnd' inyĕni, na diyakani babengani bamĕ. Yâ tina tĕkanĕ nd' eyamĕ e bandid' inyĕni Timote, mwan' amĕ a tândâkĕ, a didi a njeya n' Upangiyi, a ka yongid' inyĕni njeya jamĕ o Kraist a jadi, nyang' amĕ e yokwakidĕ iboko vyĕhĕpi na o tyâtyi yĕhĕpi. Nandi bâkâ ba kĕtĕkĕndi pan' ona mba pâye inyĕn' o jadi. Mbi ka viyandi inyĕn' o jadi piĕlĕ, pagate Upangiyi a banginingĕ, n' umba mba yowĕ hanga ndaga ja ba kĕtĕnĕkĕ, ndi kabo ngudi. Ikabojana ipangiya j' Anyambĕ i bĕ o ndaga, ndi kabo ngudi. O vahaka lina? mbi vake inyĕn' o jadi na ngwahi, ipĕ n' itândĕ, na ilina ja hwĕ?

E yokanakate na moto wĕhĕpi n' ihonde i nd' inyĕn' o jadi, tepĕ jânga j' ihonde i ha tubakwĕ o Betomba be jadi, ja na moto a ba-

ke mwada hangwĕ. N' inyĕni o kĕlĕnĕkĕndini, o yengĕni mbembe, na a di hango ebanga tĕkaye a vĕngudwĕ o njamb' anyu. Ikabojana umba mĕtĕ, tombete mbi diyakate mbuhwa ku o nyolo, ndi o mata n' ilina, mbi yĕkidĕngo pâni, pani to mâna mbi nd' o mata, opĕlĕ ya a di hango ebanga tĕkaye, na dina j' Upangiyi mwahu Jisu Kraist, inyĕni o ka bĕni lataniyango ta na ilina jamĕ, na ngudi y' Upangiyi mwahu Jisu Kraist, na vĕkĕni moto ka mânĕ o Setan iweya ja mehoni, ovanĕ nd' ilina i did' i yongaka o buhwa b' Upanyiyi Jisu.

Ikĕtĕ janya i bĕ bwamu. O bi yowĕngo na lĕvĕn ehâlĕ e landa kĕte umbunda mwĕhĕpi? Nandi vĕngĕkidĕni lĕvĕn ya vyo, ovanĕ nd' inyĕni o ka diyĕni umbunda mwa kya, k' inyĕni o ha bĕ na lĕvĕn. Ikabojana Kraist, ikunduwa jahu, a weyakudwĕndi opĕl' ahu. Nandi ho tatakeni isango, hanga na lĕvĕn ya vyo, tombe na lĕvĕn ya bekola na bobe; ndi kabo na beja be ha bĕ na lĕvĕn, bya kĕngĕngĕ, na pâkwĕ-pâkwĕ.

Mbi lĕndĕkiyĕnd' inyĕni o lĕta na o jukakeni na bananganiyi: ndi hanga mĕtĕ na bananganiyi ba he tĕkanĕ, tombe na batângini, tombe na ba mbabo, tombe na ba kalakiyĕ megano; oningĕ nonanĕ o nd' o vĕngĕmĕkĕni o he, bo vĕngĕmĕkĕ. Ndi mbi lĕndiyend' inyĕni kya tĕkanĕ na, ka jukeni, oningĕ moto te moto a tubakwĕ na mwanina a didi unanganiyi, tombe utângini, tombe ukaliyi mwa megano, n' ukilani, na nyângi, tombe ujani mwa mbabo; o jakeni na bojaka na jângâ tĕdinĕ. Eyamĕ lĕ nde y' iyĕkidĕ ja ba didi o bwe bwe? wa yĕkĕkidĕni ba didi utema? Nd' Anyambĕ nd' a yĕkĕkidĕ ba did' o bwe bwe? Nandi vĕngĕkidĕni moto tĕ ube nĕ inyĕni o jadi.

O na moto inyĕni o jadi a bĕkĕ mâ n' upâkwĕ na 'lombo na mwa jijakiya o vala ka sâja o boho bwa babe, ndi hanga na o boho bwa bayamu? O bi yowĕngo na baiyamu, ndi ba ka yĕkidĕ he? nd' oningĕ na he e ka yĕkudwi n' inyĕni, o bĕni lukango na o lena lopapako lohâlĕ? O bi yowĕngo na ho ka yĕkidĕndi benjĕl? na kumbanakidĕ belombo bya 'mĕnâ tĕkaye? Oningĕ o jadini na mepako mya belombo bya 'mĕnâ tĕkaye, o pangakani ba pĕjĕkwĕ o tyâtyi ba ka yĕkĕkidĕ. Mbi kalakandi ihâni viyanyu. E nonanĕ na o ibĕ na moto w' iyowĕ inyĕn' o jadi, n' umbâkâ, a didi a yâlâkĕ o yĕkidĕ o hanganĕ ya bana ba nyangwĕ? Ndi ba nyangwĕ pâkâ ba pânâkidĕnd' isâja, tepĕ na na o boho bwa ba ha kamakidĕ. Nandi o ndini na njĕnji mĕtĕ 'kabojana o pânâkidĕndini isâja. E lĕ nd' eyanyu e ha yikakangĕ itomudwĕ? e lĕ nd' eyanyu e ha yikakangĕ ijeywĕ? Ndi, o tomakiyandini, o jakiyandini tepĕ na bana b' ina. O bi yowĕngo na babe ba jige egândâ y' Anyambĕ? O yabakwĕni; tombe bananganiyi, tombe bakaliyi ba megano, tombe behohonde, tombe bajongoludwi, tombe bajongolidi ba nyolo jabu na bato ba ha bĕ n' itinga. Tombe mibi, tombe ba tângini, tombe nyângi, tombe bakilani, tombe ba mbabo ba jige egândâ y' Anyambĕ. N' inyĕni bâkâ o diyakindini jângâ tĕdinĕ: nd' o tukudwĕndini, nd' o nyĕvudwĕndini, nd' o huwuwĕndini

na dina j' Upangiyi Jisu, n' Ilina j' Anyambĕ ahu.
12 Belombo byĕhĕpi be te bâbwĕngo n' umba, ndi belombo byĕhĕpi bya kovaka bwam', belombo byĕhĕpi be te bâbwĕngo n' umba, ndi mba yâlĕ o pangudwĕ na yâ yâkâ. Beja be bi 'huhu, ni 'huhu i ja beja: nd' Anyambĕ a ka weyi byâ byĕhĕpi ta. Nandi nyolo e bĕ y' inanganiya, ndi kabo y' Upangiyi, n' Upangiyi wa nyolo.
14 N' Anyambĕ a pumbwakidĕ Upangiyi, a ka pumbudĕ tepĕ hwĕ na
15 ngud' aju mĕtĕ. O bi yowĕngo na nyolo janyu i bevande bya Kraist? nandi mbi nângâke bevande bya Kraist n' umba mba panga byâ bevande bya evove? na vilolo-
16 mbo. Tombe! o bi yowĕngo na a di latango na 'vove bâ naju babi nyolo pâkâ? 'kabojana a vâki na, babale ba ka diyi mehoni
17 myâkâ. Ndi a di latango n' Upa-
18 ngiyi a bi naju ilina jâkâ. Kweyakan' inanganiya. Bobe bwĕhĕpi bwa moto bo hakĕ bo t' o nyolo o bwe bwe; ndi a nanganakiyĕ a tomakiyi nyol' aju mĕtĕ.
19 Tombe! o bi yowĕngo na nyolo janyu i tĕmpil y' Ilina Iyamu i jad' inyĕn' o jadi, ijanyu i pahiyedi n' Anyambĕ, n' inyĕni o bĕ
20 n' ibanyu mĕtĕ. Ikabojana o ndini hambwĕngo n' ihambe: ovanĕ vâkâna hekakidĕni Anyambĕ na nyolo janyu, na malina manyu, be di bi' Anyambĕ.

7 Nandi opĕlĕ ya belombo byanyu be lĕndĕkiyi mba: E bwamu na
2 momo a kupanĕ mwajo. Nandi ibambuwa j' inanganiya, momo wĕhĕpi a diyake n' uwaju mĕtĕ mwajo, na mwajo wĕhĕpi n' uwa-
3 ju mĕtĕ momo. Momo a vĕkĕ mwajo mbya e di lukango: na mwajo tepĕ a hake momo nya-
4 ngatĕ. Mwajo a ibĕ na ngudi ya nyolo aju mĕtĕ, kabo momo: tepĕ momo a ibĕ na ngudi ya nyol'
5 aju mĕtĕ, kabo mwajo. O nyĕkĕnĕkidĕni, kabo i diyengĕ joyi jâkâ te o' gombe, ovanĕ nd' inyĕni o ka vĕyĕni nyolo janyu ihindina ja nja na ikaliya n' inyĕni wa latapĕni epâkwĕnjo, banga Setan a kâpw' inyĕni na 'dokw' anyu.
6 Ndi mbi kalakand' ekaye ihuludĕ janyu, ndi hanga ka botu-
7 ndwakidĕ. Ikabojana mbi yombwaki na te bamo bĕhĕpi ba ndi k' umba mĕtĕ. Ndi moto wĕhĕpi a n' ibwaju bova bwaju mĕtĕ oviya Anyambĕ a jadi, mâni 'jaju jângâ, upâkwĕ tepĕ ijaju jânga.
8 Nandi mbi vâki na ba ha bayete, na myalika na, E ndi hohonganĕngo na bâ oningĕ ba diyengĕ pa-
9 nik' umba. Ndi ba bake oningĕ ba yâlĕ o huka: 'kabojana iba a
10 bwamu wa na o dikiya. Mbi sombyakĕndi ba di bayebaye, ndi hângĕ na a diye mba, ndi Upangiyi, Mwajo a vĕngĕmĕke na
11 momo aju. Nd' oningĕ a vĕngĕmĕkingĕ a diyake ukâ, e diye nonanĕ a nyĕvĕnĕkidĕ na momi aju: na momo a vĕngĕkidĕ mwad' aju.
12 Nd' umba, hanga Upangiyi, mbi kalaki na bapâkwĕ, oningĕ mwanina a di na mwajo a ha kamakidĕ, na mwa tândâ o diya naju,
13 a vĕngĕkidĕ mâ. Na mwajo a di na momo a ha kamakidĕ, oninge a tândingĕ o diya naju, a dikake
14 mâ. Ikabojana momo a ha kamakidĕ a nyĕvĕkudwi na mwajo, na mwajo a kamakidĕ a nyĕvĕkudwi na momo; e diye nonanĕ vâkâna bana banyu ba bĕ botano, ndi ba
15 bi hole. Nd' oningĕ a ha kamakidĕ a vĕngĕmĕ, a vĕngĕmĕkĕ. Mwanina wa momo, tombe iluku a ibĕ univi o mambo tĕmanĕ, nd' Anyambĕ a ndakiyi hwĕ na jonga.
16 Mwajo o youdĕ lĕ nande ipĕ o ka

yongĕ momi' âvĕ? tombe âvĕ momo o youdĕ lĕ nande ipĕ o ka yo-
17 ngĕ mwad' âvĕ? Nandi, pani k' Anyambĕ a di kabiyango moto wĕhĕpi, pani k' Upangiyi a di ndiyango moto wĕhĕpi, a tamwake nonanĕ. Nonanĕ tepĕ k' umba
18 mbi kenjakĕ o tyâtyi jĕhĕpi. O na moto a ndakudwĕ a didi hĕbwĕngo? au 'lwakepĕ uhonjo? O na a ndakudwĕ uhonjo? a
19 hĕbĕkwĕpĕ. Ihĕbwĕ abĕ 'lombo, n' uhonjo a bĕ' lombo; ndi kabo itata ja beleka nako bi' Anyambĕ.
20 Moto wĕhĕpi a diyakete o' bano
21 tĕ ya yâkâ o mwa ndakudwĕ. O ndakudwĕndi o jadi uhaka? o sâlinake; nd' oningĕ na o mbakand' o' ludwĕ humu, hanakangĕ yâ.
22 Jambojana uhaka u di ndudwĕngo n' Upangiyi u humu y' Upangiyi; nyangatĕ tepĕ ya a ndakudwĕ, a didi humu, e jadi uhayi
23 mwa Kraist. O diyakindini hambwĕngo n' ihambe: o diyakeni
24 mehaka mya bato. Bana b' ina, moto wĕhĕpi a diyake n' Anyambĕ to 'banw' aju e diyakidi o mwa ndakudwĕ.
25 Nandi mbi bĕ na 'lekanako ya ba habĕ bango n' ivâkwĕ o Upangiyi a jadi: ndi mbi vĕkĕndi joyi (jamĕ) pani ka moto a di pahiyango ngĕbĕ o Upangiyi a jadi, idi-
26 ya ja pâkwĕ-pâkwĕ. Ovanĕ nd' umba mbi piviyakĕ na ekaye e hohonganĕngo o nyanga ya njuke ya bĕ piĕlĕ, e hohonganĕngo na
27 moto a diyaka nonanĕ. O katwĕngo na mwajo, o vahaki 'njuwĕ, o ndi' njuwĕngo oviya mwajo
28 a jadi? o vahake mwajo. Nd' oningĕ wa ba, wa bu ha bobe: na oningĕ ehila ya ba, ya bu ha bobe. Ndi tombekete e bawĕ ba ka yĕnĕnd' etuniya o mehoni: ndi
29 mbi te ikoba janyu. Ndi bana b' ina, eyamĕ e vâkĕ nd' ekaye, hongodi e dikanidi ya bĕte 'vuvĕ ovanĕ nd' o ba di na bajo ba ka
30 diyĕ ona baibĕ; na ba yakĕ, pan' o na ba yaka; na ba peyakĕ, pan' o na ba peyaka; na ba hambakĕ
31 pan' o na ba pigaka; na ba hanakĕ he tĕkanĕ, pan' o na ba jongolakidĕ ya: 'kabojana mambo ma he tĕkanĕ ma tombaki botom-
32 baka. Ndi mba vahaka inyĕni o diyakani na inaka. A ha bĕ bango a lĕkĕbĕkiyi belombo bya Upangiyi, nyang' aju e didi e tân-
33 dâkidĕ Upangiyi. Ndi ubayi a lĕkĕbĕkiyi belombo bya he, nyang' aju e didi a tândâkidĕ mwad'
34 aju. Mwajo a di bango, na ehila, ba nyang' ibale. Ijali a lĕkĕbĕkiyi belombo by' Upangiyi, ovanĕ nd' o mwa ka diyĕ savinwĕngo o nyolo n' ilina: ndi a di bango, a lĕkĕbĕkiyi belombo bya he, nyang' aju e didi e tândâkidĕ momi'
35 aju. Mbi kalakand' ekaye o bwamu bwanyu mĕtĕ; hanga na ovanĕ nd' umba mbi ka tayĕ inyĕni evema, ndi kabo e jadi lukango, nana ovanĕ nd' inyĕni o ka haiyĕni Upangiyi o diyeni n' ipĕhĕ.
36 Ndi oninge moto ka moto a piviyaka na a yĕnĕkidĕndi ehila 'ju ihâni, oningĕ a tombidĕngĕ ikwa jaju ja moto, na yâ e di na mala ma nonanĕ, a hake nyanga 'ju e ka pangĕ, a haka bobe: ba bake.
37 Ndi a nyalakidĕ n' ulema mwaju, na mwa yĕne na ma mala, ndi a jadi na ngudi hohonganĕngo n' upango mwaju mĕtĕ, na mâ lenidĕngo n' ulema mwaju na a ka tatand' ehil' aju, a haki hohonga-
38 nĕngo. Ovanĕ vâkâna, a bakidĕ, a hakandi bwamu, ndi mâ a ha bakidĕ a hakandi bwamu wa.
39 Mwajo a katwĕngo na elekanako ulingo mwa momi aju u di mihâ; nd' oningĕ momi aju a wingĕ, vâkâna a huludwĕndi iba ja uwaju

a ka tândĕ; kabo n' Upangiyi pa.
40 Nd' a ka yĕni mbya wa oningĕ a
diyengĕ nonanĕ, hohongânĕngo
na joyi jamĕ: n' umba mbi pivi-
yaka tepĕ na mbi n' Ilina j'
Anyambĕ.

8 Nandi hwĕ bĕhĕpi, hwa dimba-
kiya na ho n' iyowĕ ja belombo
be yambakudwĕ megano; Iyowĕ
a kĕtĕnĕkĕndi, nd' itândĕ i lo-
2 ngakandi. Oningĕ moto a pivi-
yaka na a yowĕngo 'lombo, a ha
yowĕte 'lombo nyang' aju e lu-
3 kakĕ o yowĕ. Nd' oningĕ moto
a tândâkâ Anyambĕ, mâ nd' a
4 di yowanĕngo naju. Nand' opĕ-
lĕ y' ija ja belombo tĕ be yamba-
kudwĕ megano benĕ, ho yowĕngo
n' ugano a ibĕ 'lombo o he, na
na o ibĕ n' Anyambĕ 'pâkwĕ ka-
5 bo yâkâ. Ikabojana tombete be
tubakwĕ na by' anyambĕ diya-
kate, byâkâ o hĕvĕn, byâkâ o he,
ka by' anyambĕ be jadi bwinge
6 na bapangiyi bwinge. Nd' o
hwĕ ho jadi Anyambĕ e te yâkâ
Hangwĕ ya belombo byĕhĕpi, na
hwĕ na mâ n' Upangiyi umbâkâ
Jisu Kraist, wa belombĕ byĕhĕpi
be diyanakĕ, na hwĕ na mâ.
7 Ndi moto wĕhĕpi a ibĕ n' iyowĕ
tĕdinĕ: ndi bâkâ ba ngite ba ti-
mbakĕ ulema o ugano ba jaki yâ
o na elombo e yambakudwĕ uga-
no: n' ulema mwabu, u jadi vâ-
8 hâ, mwa la ka beva. Pâkwĕ-pâ-
kwĕ be bĕ beja be ka pangĕ hwĕ
ho jadi n' Anyambĕ pyĕ: ikabo-
jana tombe hwa ja, hwa kove;
tombe ho je tepĕ, hwa nyangĕ.
9 Ndi bandamakidĕni o banga na
pĕlĕ ka pĕlĕ ngudi tĕ eyanyu eka-
nĕ ya diya ibaku o ba di vâhâmâ-
10 ngo ba jadi. Ikabojana oningĕ
moto te moto a yĕningĕ âvĕ a di
n' iyowĕ diyango o ija o tĕmpil
y' ugano, ulema mwa a di vâhâ-
mângo u bĕ na ngudi u yâdâkiyĕ
o ija ja belombo be yambakudwĕ
11 megano: na mwanina a di vâhâ-
mângo a la te ka nyanga na tina
y' iyowĕ jâvĕ wa Kraist a waki-
12 yedi? Nd' oningĕ o hakiyani
bana b' ina bobe nonanĕ, n' inyĕ-
ni o lumakani melema myabu
mya vâhâmângo, o hakiyandi
13 Kraist bobe. Nandi, oningĕ beja
bya panga mwanina a kâbâkâ,
mba je 'jaka ulingo mwa egombe
yĕhĕpi, banga mba panga mwa-
nina a kâbâkâ.

9 Mbi bĕ hulamango? mbi bĕ uto-
du? mbi bĕ yĕnĕngo Jisu Kraist
Upangiyi mwahu? inyĕni o bĕni
2 ehavu amĕ o Upangiyi? Oningĕ
mbi diye utodu o bapâkwĕ ba
jadi, ndi pâkwĕ-pâkwĕ, mbi ndi
wĕ o inyĕni o jadi: ikabojana
inyĕni o ndini ndembo ya ebano
3 amĕ y' utodu o Upangiyi. Ika-
maniya jamĕ o ba kâtâkĕ mba ba
4 jadi nd' ekadi; ho ibĕ na ngudi
5 e jakĕ na e mâtâkĕ? Ho ibĕ na
ngudi e diyakĕ na mwajo a ka-
makidĕ, pani ka metodu mepâ-
kwĕ, na bana b' ina b' Upangiyi,
6 na Sifâ? Ipĕ hwĕ na Banabasi
dipâ, ndi ho ha ibĕ na ngudi a
7 dikakĕ ijanja? Nja diyakĕ sâjĕ
n' ivĕ jaju mĕtĕ o 'gombe te 'go-
mbe? nja liyakĕ mwanga, nd' a
je bebuma bya omĕ? nja jakidĕ
mwanga, nd' a je manyângâ ma
8 mwanga tĕ? Mbi vâki belombo
tĕkabe o pani ya moto? ipĕ ele-
9 kanako ya vâkâ tepĕ byâ? Ika-
bojana e lĕndwĕngo 'lekanako ya
Mosĕsi, na O katake udumbu mwa
nyati e nyâpâlâkĕ poti. Hângĕ
na Anyambĕ a bandamakidi nya-
10 ti? Ipĕ a vĕki yâ opĕl' ahu di-
pâ? e lĕndwĕngo 'pĕl' ahu: na a
pudwakĕ a pudwake n' ipite; na
a nyâpâlâkĕ n' ipite a ka diyandi
11 ukabaniyi mw' ipite jaju. Oni-
ngĕ na ho mwanjangw' inyĕni

belombo b' ilina, e nd' elombo
enĕnĕ oningĕ ho benjaka belombo
12 byanyu bya mehoni? Oningĕ
bapâkwĕ ba jadi bakabudwi ba
ngudi tĕkanĕ inyĕni o jadi, ha-
nga na hwĕ wa? Ndi tombete
ho bĕ hanango ngudi tĕkanĕ:
ndi ho hindinango belombo byĕ-
hĕpi, o banga hwa himbidĕ Sa-
13 ngo 'yamu ya Kraist. O bi yo-
wĕngo na ba hakiyĕ belombo bya
hole ba diyaki na bya tĕmpil?
nana ba vengakidĕ âlta ba ndi
14 ba kabaniyi na âlta? Nonanĕ k'
Upangiyi a di kenjĕngo na ba pa-
kwanakiyĕ Sango 'yamu ba di-
yake na Sango 'yamu.
15 Ndi mbi bĕ hanango belombo
tĕkabe na ya yâkâ: n' umba mbi
bĕ tepĕ lĕndĕngo belombo tĕkabe
na be hakudwĕ mba: ikabojana
e bwamu na mbi wakangĕ bowa-
ka, nana moto ka moto a weya-
16 kidĕ ikĕtĕ jamĕ ndâyĕ. Ikabo-
jana tombe mba pakwanakiyate
Sango 'yamu, mbi bĕ na 'lombo
ya kĕtĕnĕ: 'kabojana ipinyulu-
dwĕ i nd' umba mbi jadi; e ma-
guga n' umba oningĕ mbi pakwa-
17 niye Sango 'yamu! Ikabojana
oningĕ mbi haka elombo tĕkaye
n' ulema bwe, mbi na ma homa-
ne: nd' oningĕ ulema u vahe,
ebano ya yongo e mba bweyu-
18 dwĕngo. Mahomano ma mĕ lĕ
nde? Ma i na, o umba mbi pa-
kwanakiyĕ Sango 'yamu, mbi
pangake Sango 'yamu ya Kraist
e diye n' ivĕ. Ovanĕ nd' umba
19 mbi ka pahiyĕ baitĕ wa. Jambo-
jana tombe k' umba mbi didi hu-
lamango oviya bato bĕhĕpi, ndi
mbi pangango umba mĕtĕ uhayi
mwa bĕhĕpi, na ovanĕ nd' umba
20 mbi ka pahiyĕ baitĕ wa. O Jiu
ba jadi mba bĕ wa Jiu, na ovanĕ
nd' umbi ka jeyĕ Jiu; o ba didi
'pangudwĕ ja belekanako, ba jadi,
mba bĕ o na a didi 'pangudwĕ ja
belekanako, na ovanĕ nd' umbi
ka jeyĕ ba didi 'pangudwĕ ja bele-
21 kanako; o ba ha bĕ na elekanako
ba jadi, pan' ona mbi ha bĕ na
elekanako (hanga na mbi bĕ na
'lekanako o Anyambĕ a jadi, ndi
mbi ndi 'pangudwĕ ja 'lekanako
ya Kraist), na ovanĕ nd' umbi ka
22 jeyĕ ba ha ibĕ na 'lekanako. O
ba di vâhâ ba jadi mba bĕ vâhâ,
na ovanĕ nd' umbi ka jeyĕ ba di
vâhâ: mbi 'pangwĕngo belombo
byĕhĕpi o bato bĕhĕpi ba jadi, na
ovanĕ nd' umba mbi didi mbi
yongakĕ bâkâ na pĕlĕ yĕhĕpi.
23 Mbi hakand' ekaye ibebo ja Sa-
ngo 'yamu, na ovanĕ nd' umba
mbi ka diyĕ ukabaniyi omĕ.
24 O bi yowĕngo na ba nyakĕ me-
mbila o melombiyani ba nyakate
bĕhĕpi, nd' umbâkâ a haka pahi-
ya bova? Nyaki nonanĕ ovanĕ
25 nd' inyĕni o ka pahiyĕni. Na mo-
to wĕhĕpi a yĕjĕnĕkiyĕ ipahiya j'
ibala o melombiyani a diyaki na
nditi na belombo byĕhĕpi. Na-
ndi ba haki yâ ipahiya ja korowa
e segakĕ: ndi hwĕ e ha segaka.
26 Nandi ovanĕ nd' umba mbi nya-
kĕ, hanga pani ka njâkunjâku,
nonanĕ ndi k' umba mbi yanakĕ,
hanga pani ka moto a bomakĕ
27 upupĕ. Ndi mbi tukaki nyol'
amĕ, n' umba mbi pulaki yâ: ba-
nga na pĕlĕ ka pĕlĕ, umba mbi pa-
kwakiyĕ bapâkwĕ, n' umba mĕtĕ
mbi pahiye ibendwĕ.

10 Tepĕ, bana b' ina, mba vaha-
ka na diyakani n' idimbiya, ja
nyanga ya bahangwĕ bahu bĕhĕ-
pi e diyakidi ibomako ja 'vindi,
na bâ bĕhĕpi na pudunganaka o
2 manga; na bâ bĕhĕpi na baptai-
sakwĕ o Mosĕs o evindi na o ma-
3 nga; na bâ bĕhĕpi na jakate beja
4 tĕ bya byâkâ b' ilina; na ba bĕ-
hĕpi na mâtâkâte imâtâ tĕ ja jâkâ

j' ilina; ikabojana ba mâtâkindi o ilale tĕ j' ilina i vitakidĕ bâ;
5 n' ilale tĕ ndi Kraist. Nd' Anyambĕ a bu tândâkâ na mbĕyi etĕ wa, jambojana ba jilakiyendi o nginga.
6 Nandi belombo tĕkabe be diyaki bya mbuna jahu, opĕlĕ ya na, ho dokwake belombo bebe, pani ka
7 bâ ba dokwakidi belombo. N' inyĕni o diyaki bakaliyi ba megano pani ka bâ bâkâ ba diyakidi; pani ka yâ e di lĕndwĕngo na, Bato ba diyanakidĕndi ija n' imâtâ, na bâ
8 na 'mwanakidĕ o majoka. Na hwĕ ho hakeni 'honde, pani ka bâ bâkâ ba hakidi, na kwaka buhwa bâkâ mabo ma tâjeni mabale
9 na tâjen' ilalo. Na hwĕ ho yĕjĕkiyeni Kraist, pani ka bâ bâkâ ba yĕjĕkiyedi, na bâ na jilakudwĕ na
10 mbamba. N' inyĕni o tâkalânâkiyeni, pani ka bâ bâkâ ba tâkâlânâkiyedi tepĕ, na bâ na jilakudwĕ n' ujilanidi. Nandi belombo
11 tĕkabe byĕhĕpi be hamaki na bâ ka bya mbuna: na byâ lĕndwĕngo b' ileva jahu, bya mahuku ma he
12 ma di pângo. Ovanĕ vâkâna a piviyakĕ na e de, a bandamakidĕ banga a kwa.
13 O bĕ n' iyĕjudwĕ i pâkĕ inyĕni o didi kabo jâ jângâ tĕ i pâkĕ o moto a jadi mbĕmbĕ: nd' Anyambĕ a pâkwĕ-pâkwĕ a ka mĕndĕ a bâbe o yĕjĕkudwĕni wa na nyang' anyu e ka yâlĕ; nd' a ka pangandi n' iyĕjudwĕ tepĕ pĕlĕ e kweyanakĕ, ovanĕ nd' inyĕni o
14 ka yâlĕni ihindina. Ovanĕ vâkâna matândĕ mamĕ kweyakiyani
15 ikaliya ja megano. Mbi kalakandi pani ka o bato ba iyowĕ, yĕkĕkidĕni nyang' amĕ e vâkĕ.
16 Imâgi j' ibâtâ, i jahu i vambakiyi ibâtâ, i bĕ inângidi ja makiya ma Kraist? pĕmbĕ ahu e bukakĕ e bĕ inângidi ja nyolo ya Kraist?
17 Ikabojano o hwĕ ho di baitĕ ho te pĕmbĕ pâkâ, na nyolo pâkâ: jambojana hwĕ bĕhĕpi ho te bajeyi ba pĕmbĕ tĕ ya pâkâ.
18 Umbwakiyateni Isreĕl hohonganĕngo o mehoni: ba bĕ bâ ba jaki miyambo latango na âlta?
19 Nandi mbi vâke lĕ na? na ugano a nd' elombo ka 'lombo, ipĕ e yambakudwĕ megano o miyambo
20 e nd' elombo? Na vilolombo, bya Betomba be yambakiyĕ, ba yambakiyi dĕvil, hanga Anyambĕ: n' umba mba 'vahaka inyĕni o
21 diyakani latango na dĕvil. Wa yâlĕ o mâtâni imâgi j' Upangiyi, n' imâgi ja dĕvili ta: wa yâlĕ o jani o tagulu y' Upangiyi, na ba
22 tagulu ya dĕvili? Ho kâbâlâkândini Upangiyi na a bweyake ivuva? ho ngudi wa na ju?
23 Belombo byĕhĕpi be hohonganĕngo, ndi belombo byĕhĕpi bya hanaka. Belombo byĕhĕpi be hohonganĕngo, ndi belombo byĕhĕ-
24 pi bya longakidĕ. Moto ka moto a vahake kabo mala maju mĕtĕ, ndi moto wĕhĕpi y' upâkwĕ.
25 Jakani e hambakwĕ o mahambanido, o uweni nyuwe ka nyuwe o banga ulema mwa ha âvĕ njuke.
26 Ikabojana he e y' Upangiyi, na
27 byĕhĕpi bya omĕ. Oningĕ moto wa ba ha kamakidĕ a ndiyi inyĕni i ja, n' inyĕni o vahingĕni o valani; jakani, e ka tadwĕ o boho bwanyu yĕhĕpi, o uweni nyuwe ka nyuwe o banga ulema mwa ha
28 âvĕ njuke. Nd' oningĕ moto ka moto a vângĕ n' inyeni na, Ekaye e ma yambudwi megano o mwambo, o jake, ibebo ja a ma levid'
29 âvĕy â, na o ibebo j' ulema: mba vwi na, ulema, hang' umwâvĕ mĕtĕ, ndi m' upâkwĕ: ikabo jana e lĕnde ya ihulama jamĕ i yĕkĕkudwĕ n' ulema mwa mot' upâ-
30 kwĕ? Ikabojana oningĕ mba ja

na 'hekwĕ, e lĕnd' eyamĕ e bakakudwĕ na eyamĕ e vĕkĕ akeva?
31 Nandi tombe o jakani, tombe o mâtâkâni, tombe eyanyu e hakĕ yĕhĕpi, hakani yĕhĕpi ivenda j'
32 Anyambĕ. O hakeni 'baku, tombe o Jiu ba jadi, tombe o ba Griki to-
33 mbe o tyâtyi y' Anyambĕ: pani k' umba mbi tândâkidĕ bato bĕhĕpi o belombo byĕhĕpi, mbi vahe ikova jamĕ mĕtĕ ndi kabo ja baitĕ, na ovanĕ nd' o bâ ba ka yongĕ.

11 Diyakani bavilingani bamĕ, pani k' umba mbi di tepĕ mwa
2 Kraist. Nandi bana b' ina, na o yongakidĕndi mbani na belombo byĕhĕpi, n' inyĕni tatango iyokwanidi k' umba mbi bweyakid'
3 inyi jâ. Ndi mbi vahakandi o yowakĕni, na molo mwa momo wĕhĕpi ndi Kraist; na molo mwa mwajo wĕhĕpi ndi momo; na molo mwa Kraist nd' Anyambĕ.
4 Momo wĕhĕpi a bĕkĕ a kalakiya, tombe a kalaka molo pi, a hadiva-
5 kidi molo mwaju. Ndi mwajo wĕhĕpi a bĕkĕ a kalakiya tombe a kalaka molo bwĕ, a hadivakidi molo mwaju: 'kabojana yenĕ e te bwĕsĕ ka a didi kĕngwĕngo.
6 Jambojana oningĕ mwajo a diye molo pi, a golakwĕ tepĕ: nd' oningĕ na e ndi elombo y' ihâni oningĕ mwajo a didi golwĕngo a
7 dibake molo. Ikabojana momo, pâkwĕ-pâkwĕ e lukaka o diba molo, 'kabojana a nd' egâlani n' ivenda j' Anyambĕ: ndi mwajo a
8 nd' ivenda ja momo. Ikabojana momo a bĕ wa mwajo; ndi mwajo
9 nd' a di wa momo. Na momo a bu velakudwĕ mwajo; ndi mwajo
10 nd' a velakudwĕ momo. Tina tĕkanĕ ndi ya mwajo e lukakĕ o diya na ndembo y' ihubiya o
11 molo opĕlĕ ya benjĕl. Ndi momo a diye mwajo a diye, na mwajo a diye momo a diye n' Upangiyi.
12 Pani ka mwajo a di wa momo, nonanĕ tepĕ o momo a di wa mwajo; ndi belombo byĕhĕpi be
13 bya Anyambĕ. Yĕkĕkidĕni inyĕni mĕtĕ: e lukango na mwajo a kalakiya Anyambĕ molo bwe?
14 O nyanga ya na ivelwĕ jâ mĕtĕ ja yokwakid' inyĕni, na, oningĕ momo a jadi na howe iyaba i nd'
15 ihâni o mwa a jadi? Ndi oningĕ mwajo a jadi na howe iyaba, i nd' ivenda o mwa jadi jambojana howe jaju i vĕkudwi mâ j' idiba.
16 Ndi oningĕ moto a yĕnĕnĕkĕ na a n' usâju, ho bĕ na mbĕmbâ ya jângâ tĕdinĕ, tombe tyâtyi j' Anyambĕ.
17 Nandi mbi bĕ ibendĕ janyu o eyamĕ e pakwakiyĕ inyĕn' ekae, na wa latanakiyani wa diyakani bwamu wa, kabo o bobe wa.
18 Ikabojana ya bohoboho o inyĕni o latanakiyĕni o ikando, mbi yokaki na o ndini n' ipĕhĕ; n' umba mbi kamakidi yâ mbĕi.
19 Ikabojana o tepĕ na mala ma makabo inyĕn' o jadi, ovanĕ nd' o ba di sulwĕngo inyĕn' o jadi ba
20 ka yowanĕ. Oningĕ wa latani-yani ta iboko vyâkâ, ibĕ na ija j'
21 isango j' Upangiyi. Ikabojana ija moto moto a jakandi o boho ibyaju mĕtĕ: upâkwĕ a yokaka nja, n' upâkwĕ a di peyango.
22 Na nde lĕ? O bi na mandabo ma jakiyĕ na ma mâtâkiyĕ? ipĕ o ndini ipĕjĕ ja ikando ja Anyambĕ, n' iyokidĕ ja ba ha bĕ wĕ ihâni?. Mbi vâke lĕ n' inyi na? mbi bendaki 'nyĕni n' ekaye?
23 Mba bendĕ. Ikabojana umba mĕtĕ mbi pahiyango n' Upangiyi, eyamĕ e bweakidĕ inyĕni tepĕ, Na Upangiyi Jisu, bulu tĕ ibwaju bo kândânâkudwĕ, a nângâki pĕ-
24 mbĕ: o mwa bĕkidi akeva vĕngo, ka mwa buka yâ, na, Ikwakani,

jakani; nyol' amĕ ndekanĕ, e bukakiyĕ opĕl' anyu, hakan' ekaye iyongidĕ jamĕ. Yâ nyangatĕ tepĕ eyaju e nângâkidi 'mâgi, o mwa bĕki jango, na, Imâgi tĕkadi ndi panga ya kya o makiya mamĕ; hakan', ekaye, iyongidĕ jamĕ, egombe anyu e mâtâkĕ yĕhĕpi. Ikabojana egombe anyu e jakĕ pĕmbĕ tĕkanĕ, n' imâtâ j' imâgi tĕkadi, o levakidĕndini iwedoj' Upangiyi kwanga na la o mwa ka pâyĕ. Nandi wĕhĕpi a ka jĕ pĕmbĕ tĕkanĕ, na o mâtâ imâgi tĕ j' Upangiyi ekadi a diye lukango to, a ka kobi na nyolo na makiya m' Upangiyi. Ndi moto a kâtâke nyol' aju, nandi bĕngĕ a jake pĕmbĕ, n' imâtâ j' imagi. Ikabojana a jakĕ, na mâ a mâtâkâ a diye lukango, a jakandi na mâ a mâtâkândi yĕkĕ aju mĕtĕ, oningĕ a bĕ hâkâlângo nyolo y' Upangiyi. Ikabojana yâ tina tĕkanĕ ndi ya baitĕ e di vâhâ, na bâ ba bĕnĕkidĕ o inyĕni o jadi, na baitĕ ba yaka viyâ. Ikabojana oningĕ ho kâtâkingĕ nyolo jahu, vâkâna hwa yĕkĕkudwĕpĕ. Nd' oningĕ hwa yĕkudwĕ n' Upangiyi a vomwakidi hwĕ, na ovanĕ nd' o hwĕ ho ka mĕndĕ ho kwehwĕ na he. Nandi bana b' ina, oningĕ wa lataniyani ta ija, venganakani. Nd' oningĕ moto a yoka nja, a jake o wahu; ovanĕ nd' inyĕni o ha lataniyani o makwa. Bepâkwĕ ndi byamĕ be ka hohonganĕ umbi ka pâyĕ.

12 Nandi opĕlĕ ya myova m' ilina, bana b' ina, mba vahaka o dimbakiyani. O yowudĕteni na o inyĕni o diyakidini Betomba, o diyakindini bapwĕngo o megano tĕ mya bemuku-muku, ekame, o nyanga te nyanga eanyu e didi o tumbwanakwĕni. Nandi mbi vĕkĕnd' inyĕni o ibweyidĕ o bĕ na moto ka moto a bĕkĕ a kalaka n' Ilina j' Anyambĕ, na mâ a tubaka Jisu na a hâkwĕngo: na na o bĕ na moto a ka vâyĕ na Jisu a nd' Upangiyi kabo n' Ilina Iyamu.

Nandi miyova me mangâ-mangâ, nd' Ilina i te jâkâ. Na bebano bya mangâ-mangâ, nd' Upangiyi u te mâ m' umbâkâ. Na behadi bya mangâ-mangâ, nd' Anyambĕ tĕ ya yâkâ t' a hakidĕ byĕhĕpi o bĕhĕpi ba jadi. Ndi 'levidĕ j' Ilina i vĕwĕngo moto moto o bwamu bwa bĕhĕpi. Ikabojana umbâkâ 'kanĕ a vĕkwi n' Ilina ndaga y' iyowĕ; upâkwĕ ndaga y' ibweidĕ n' Ilina tĕ ja jâkâ te. O upâkwĕ ikamidĕ n' Ilina tĕ ja jâkâ te; o upâkwĕ bova bw' iyonganĕ n' Ilina tĕ ja jâkâ te. O upâkwĕ iha ja megoma; o upâkwĕ isâkâ; o upâkwĕ ihâkâlâ ja malina; o upâkwĕ mangâ ma bemi; o upâkwĕ ipendĕ ja bemi: nd' a hakidĕ ekabe byĕhĕpi te ja Ilina tĕ ja jâkâ te, i kabakiĕ wĕhĕpi, moto moto ka jâ i pangakĕ.

Ikabojana pani ka nyolo e di pâkâ, na yâ e jadi bevande bwinge, na bevande tĕ byĕhĕpi bya nyolo tĕ ya pâkâ nĕ, tombe diyakate bwinge, be te nyolo pâkâ: nonanĕ tepĕ ka Kraist a jadi. Ikabojana Ilina jâkâ ndi 'jahu ja bĕhĕpi i di baptaisanwĕngo o nyolo pâkâ, tombe na ho Jiu tombe Griki, tombe mehaka, tombe humu; na hwĕ bĕhĕpi ho pangwĕngo ho mâtâkĕ o Ilina jâkâ.

Ikabojana nyolo e bĕ 'vandĕ yâkâ, ndi e na beitĕ. Oningĕ itambi ja vâ na, mbi bĕ wa nyolo, ikabojana mbi bĕ dihâ, hângĕ vâkâna i bĕ ja nyolo? Tepĕ oningĕ ditâ ja vâ na, mbi bĕ wa nyolo, ikabojana mbi bĕ dihâ, hângĕ vakâna i bĕ ja nyolo? Oningĕ nyolo

yĕhĕpi ya diya dihâ, iyoka i l' ove? Oningĕ yĕhĕpi ya diya iyo-
18 ka, inâvidĕ i l' ove? nd' Anyambĕ a tĕdĕngo bevande byâ byĕ-
hĕpi o nyolo, pani ka yâ e tândâ-
19 kidĕ mâ. Ka na byâ byĕhĕpi be te 'vande yâkâ, te nyolo e lĕ ove?
20 Ndi bevande be beitĕ, ndi tombe-
21 kete nyolo e te pâkâ. Na dihâ ja vâye na enâ na, mbi by' âvĕ na mala: na molo pĕ na matambi na,
22 mbi by' âvĕ na mala. Ndi, hangĕ byâ bevande tĕ bya nyolo be yĕ-
nĕnĕkĕ na be bobâbu wa, byâ pĕ
23 bya mala: na byâ bevande tĕ bya nyolo, ibyahu be yĕnĕkĕ sa, byâ pi 'byahu be yĕnĕkĕ bodilo pĕ, n'
ibyahu be ha bĕ o nyĕvĕ byâ pi
24 'byahu be lukakĕ pĕ wa. Ikabo-
jana ibyahu beyamu bya nyama-
ka: nd' Anyambĕ a latĕngo nyolo ta, vĕngo hekudwĕ itĕ wa o e pĕ-
25 nĕkĕ e jadi: na ovanĕ nd' o nyolo e ka mĕndĕ e diye n' ipĕhĕ; ndi na bevande byâ mĕtĕ na byâ mĕ-
26 tĕ be lĕkĕbĕnĕkiye. Na oningĕ evande yâkâ e dakingĕ, bepâkwĕ byĕhĕpi be ka dakaka na yâ, tombe ba yâkâ ya hekudwĕ mbya, bevande byĕhĕpi be ka peyaka na
27 yâ. Nandi o ndini nyolo ya Kraist, na moto moto a didi eva-
28 nde. Na Anyambĕ a tĕdĕngo bâkâ o ikando jaju, ya bohoboho metodu, ya bebale basâki, ya belalo bayokwanidi, yenĕ kĕlĕbĕ megoma, bĕngĕ miyova m' iyonganĕ, mahana, mapangiya, ma-
29 ngâ ma bemi, bĕhĕpi ba metodu? bĕhĕpi ba basâki? bĕhĕpi ba bayokwanidi? bĕhĕpi ba bahayi ba
30 megoma? bĕhĕpi te ba di na bova bw' iyonganĕ? bĕhĕpi te ba kalakĕ na bemi? bĕhĕpi te ba penda-
31 kĕ? ndi diyakani na jai ja bova boyamu mĕtĕ wa, n' umba mbi levakidĕnd' inyĕni pĕlĕ 'yamu mĕtĕ pĕ wa.

13 Tombete mba kalaka na bemi bya bato na bya benjĕl, mbi diye n' itândĕ, mbi to na nyĕnyĕ e langakĕ, tombe ulongo u hokakĕ.
2 Tombe mbi didi n' isâkâ, n' umba mba bandamidĕ mahâwĕ mĕhĕpi n' iyowĕ jĕhĕpi; tombe mbi jadi n' ikamidĕ jĕhĕpi, n' umba mbi vĕngĕkidĕ mekodi, mbi diye n'
3 itândĕ, mbi bĕ 'lombo. Tombe mba kaba jumba jamĕ jĕhĕpi ibomba ja mekuge, tombe mba vĕ nyol' amĕ ka tumbwĕ, mbi diye n' itândĕ ya kovaka mba 'lombo.
4 Itândĕ a yikaki bokati, a na kĕngâ; itândĕ a vinanakiya; itândĕ a kĕtĕkĕ jâ mĕtĕ, a bweyaka ma-
5 duba. A haka e ha bĕ lukango, a vahaka kabo o mala maju mĕtĕ, a hunganaka o linguwa, a pikila-
6 kiya bobe; a peyaka na iyabana, nd' a peyaki na pâkwĕ-pâkwĕ;
7 a pojakĕndi belombo byĕhĕpi, a kamakidi belombo byĕhĕpi, a pitakidi belombo byĕhĕpi, a hindinaki belombo byĕhĕpi.
8 Itândĕ a makiya: ndi tombe na masâkâ ma lĕ na, ma ka mayandi; tombe na bemi be lĕ na, be ka dândi; tombe na iyowĕ i lĕ na
9 i ka hukiyandi. Ikabojana ho youdĕte mbĕyi, na hwĕ ho sâkâ-
10 kâ te mbĕyi. Nandi o ya hânjabiyĕngo e ka pâyĕ, vâkâna e jadi
11 mbĕyi e ka hukiyandi. O umba mbi diyakid' etumbĕ, mbi ma kalakandi ka 'tumbĕ, mbi ma bweyakidĕndi ka 'tumbĕ, mbi ma pikilakiyandi ka 'tumbĕ: nd' umba mbi diyaki mba kwa momo, mbi dikaki belombo bya
12 'tumbĕ. Ikabojana ho yĕnĕki kya tĕkanĕ o 'geno, ingute n' ingute; nd' o 'gombe tĕ yenĕ pwanja na pwanja; kya tĕkanĕ mbi ka yowĕndi pani k' umba
13 mbi di yowanĕngo tepĕ. Nandi be diyakĕ ndi ikamidĕ, ipite, itâ-

ndĕ; ekabe belalo; ndi enĕnĕ wa o ekabe nd' itândĕ.

14 Vitanakĕni 'tândĕ, o ka diyaki na jai ja b' ilina, ndi wa wa nd' ovanĕ nd' inyĕni o ka sâkâ-
2 ningĕ. Ikabojana a kalakĕ na emi e hawanĕ a kalaka na bato, ndi kabo n' Anyambĕ: ikabojana o bĕ na moto a yokakĕ mâ; ndi
3 o ilina a kalaki mahâwĕ. Nd' a sâkâkĕ a kalaki na bato ilongídĕ, n' iyâdidĕ, n' iyĕnidĕ ja mbya.
4 A kalakĕ na emi e ha wanĕ a longakidi nyol' aju; nd' a sâkâ-
5 kĕ a longakidi tyâtyi. 'Mbi yombwaki na t' inyi bĕhĕpi o kalakandi na bemi, ndi wa ndi na to sâkâkândini: ikabojana a sâkâkĕ a bonĕnĕ wa na a kalakĕ na bemi, kabo a pendakĕ, ovanĕ nd' o tyâtyi e ka pahiyĕ ilongwĕ.
6 Nandi bana b' ina, oningĕ mba viya inyĕni o jadi, mbi ka kova lĕ inyi nde, kabo mba kala n' inyĕni n' ilevidĕ, na b' iyowĕ, na
7 b' isâkâ, na bi 'yokwanidĕ. Tombe na belombo be ha bĕ na 'mĕnâ be vĕkĕ joyi, oviya ilâmbâ na ba ngâmbi mbya, kabo 'ningĕ bya ting' uhĕngâ be ka yembaniya lĕ elombo e bomakwĕ na ilâmbâ na
8 ngâmbi na e? Oningĕ heba e vĕkĕ joyi i ha wa nĕ, nja ka kenjĕ
9 nyol' aju ivala ja 'duka? Yâ nyangatĕ te 'yanyu kabo wa kalani na emi ndag' idi bobâbu n' ibweyudwĕ, e kalamidi e ka yowanĕ lĕ na? ikabojana a ka kalandini n' upupĕ.
10 E te e diyaka na, he e na mangâ ma moyi maitĕ, na o bĕ na ja ja-
11 kâ i ha bĕ n' iweyidi. Nandi oningĕ mbi yowĕ iweyidi ja joyi tĕ, mbi ka diyandi wa etomba epâkwĕ o a kalakĕ a jadi, na a kalakĕ ka wa etomba epâkwĕ
12 umba mbi jadi. Nonanĕ tepĕ k' inyĕn' o jadi, ikabojana bwĕsĕ te pani k' inyĕni o ka tumbwĕni na
13 byâ o ilonga j' ikando. Ovanĕ vâkâna a kalakĕ na emi e ha wa nĕ, a kalakiye ovanĕ nd' o mwa
14 ka pendwĕ. Ikabojana oningĕ mba kaliya na emi e ha wa nĕ, ilina jamĕ i kalakiyandi, nd' ibweyidĕ jamĕ i bĕ na 'buma.
15 Nandi e lĕ ndĕ? mbi ka kaliyi n' ilina mbi ka kaliya tepĕ n' ibweyidĕ, mbi ka tumbudĕ n' ilina, mbi ka tumbudĕ tepĕ n' ibweyidĕ.
16 Oningĕ e diye nonanĕ, âvĕ o ka diyĕ o vambakiyi 'bâtâ n' ilina, mâ a didi o tango ya ba ha bĕ n' iyowĕ a di diyango a ka vâkĕ na Amĕn o âvĕ o vĕkĕ akeva na, o
17 mâ a ha bweyakidĕ nyang' âvĕ e vâkĕ? Ikabojana pâkwĕ-pâkwĕ o vĕkĕte akeva bwamu, nd' upâ-
18 kwĕ a bĕ longwĕngo. Mbi langakand' Anyambĕ na, mbi kalaki
19 na bemi wa n' inyi bĕhĕpi: nd' o ikando mbi ka kalangĕ ndaga itano, n' ibweyidĕ jamĕ, ovanĕ nd' umba mbi ka yokudĕ tepĕ bapâkwĕ, wa na jomu ja tâjeni ja ndaga na emi e ha wa nĕ.
20 Bana b' ina, o diyakeni bandĕmbĕ n' ibweyidĕ: ndi diyakani bandĕmbĕ o bekola, ndi diyaki
21 batodu n' ibweyidĕ. E lĕndwĕngo o belekanako na, Upangiyi mâ na, tombete mba kalakate na bato tĕkaba na ba bemi bepâkwĕ na belĕbu bepâkwĕ, ba yoke mba.
22 Ovanĕ vâkâna bemi be bya ndembo, hanga o ba kamakidĕ ba jadi, kabo o ba ha kamakidĕ ba jadi: nd' isâkâ ibĕ ndembo ja ba ha kamakidĕ, ndi kabo ja ba ka-
23 makidĕ. Nandi oningĕ ikando jĕhĕpi ja lataniya ta, na bĕhĕpi ba kalaka na bemi, na ba ha bĕ yokuwango, tombe ba ha kamakidĕ ba pâ omĕ, ba vâye na o potwaka-
24 ndini? Nd' oningĕ bĕhĕpi ba sâkâkâ, na omĕ wa pâ a ha kama-

kidĕ, tombe a ha ibĕ yokuwango, a sulwĕngo na bĕhĕpi, a hâkâ-
25 lwĕngo na bĕhĕpi: Kakana nd' o mahâwĕ ma 'bum' aju y' ulema ma saliyedi; na mâ a kwa na boho bwaju o he a ka kaliyand' Anyambĕ, na mâ a ka langwaka na pâkwĕ-pâkwĕ Anyambĕ a nd' inyĕn' o jadi.
26 E lĕ na bana b' ina? o inyĕni o lataniyeni ta, moto moto inyĕni o jadi, a na vyembo, a n' iyokudĕ, a na emi, a n' ilevudwĕ, a n' ipendĕ. Belombo byĕhĕpi be hamake o
27 ilonga. Oningĕ moto ka moto a kalaka na emi e ha wa nĕ, ba diyakengĕ babale, tombe balalo, hanga pĕ wa n' ovanĕ, umbâkâ 'mbâkâ, n' umbâkâ a ka pendakĕ.
28 Nd' oningĕ upendi u diye, a diyake dâ o ikando; a kalake na mâ
29 mĕtĕ na Anyambĕ. Basâki ba kalake babale na balalo, na bapâ-
30 kwĕ ba ka yĕkĕkidĕ. Oningĕ elombo e levakudwĕ upâkwĕ a jadi
31 diya, wa boho a diyake dâ. Ikabojana inyĕni bĕhĕpi to did' o sâkâkâni umbâkâ 'mbâkâ, na ovanĕ nd' o bĕhĕpi ba ka yokuwĕ, na bĕ-
32 hĕpi ba ka levakwĕ. Na malina ma basâki ma nd' o ipangiya ja
33 basâki. Ikabojana Anyambĕ a bĕ wa ngwangwalani, kabo ya jonga.
34 Pani ka o makando mĕhĕpi ma bayamu, bajo banyu ba yokwaka idiya ja vâlâmiyĕngo o makando, 'kabojana e bĕ vĕwĕngo bâ na ba kalaka; ndi ba nd' o ipangiya, pani te ka elekanako e vâkĕ tepĕ.
35 Nd' oningĕ ba vahaka o yokuwa elombo ba uwake bamo babu o mboka, 'kabojana e nd' ihâni na
36 bajo ba kalaka o ikando. Nde lĕ? ndaga ja Anyambĕ i vakiyendi inyĕni o jadi? ipĕ i vakindi inyĕni o jadi dipâ?
37 Oningĕ moto a piviyakĕ mâ mĕ-

te na a nd' usâki, tombe w' ilina mbya, a mĕmĕke na belombo byamĕ be lĕndĕkiyi 'nyĕni be be-
38 lekanako bya Upangiyi. Ndi oningĕ moto ka moto a dimbiya, a dimbakiye.
39 Ovanĕ, vâkâna, bana b' ina, tânginaka isâkâ, n' inyĕni o kanda-
40 kidĕni ikala na bemi. Belombo byĕhĕpi be hamake na njeya eyamu, na ya bângâ-bângâ.
15 Nandi, bani b' ina, mbi yongakidĕnd' inyĕni Sango 'yamu eyamĕ e pakwakiyed' inyĕni, eanyu tepĕ e vĕhĕlĕkidĕ, eanyu e
2 tĕmĕnĕkĕ tepĕ. Eanyu tepĕ e yonganidi, oningĕ o tatingĕni nyang' amĕ e pakwakiyed' inyĕni, oningĕ e diye na o kamakidĕteni
3 o nanĕ. Ikabojana mbi bweyakidĕnd' inyĕni ubota mwa bĕhĕpi, eyamĕ tepĕ e pahakiyedi, na, Kraist a wakindi opĕlĕ ya bobe bwahu, hohonganĕngo na Ilĕn-
4 dwĕ, na na a tongakudwĕndi, ka mâ a pumbuwapĕ o hwi 'lalo, ho-
5 honganĕngo na Ilĕndwĕ. Na na a yĕnĕnĕki na Sefa, nandi bĕngĕ
6 na jomu na babale. Yenĕ tombango, ka mâ a yĕnĕnĕ na tombĕngo kama ya bana b' ina itano o njo pâkâ; mbĕyi abu enĕnĕ wa e ngite wĕ kya tĕkanĕ, ndi bâkâ ba
7 yanidĕndi. Yenĕ tombango, ka mâ a yĕnĕnĕ na Jemsi, nandi bĕ-
8 ngĕ na metodu myĕhĕpi. Ka mâ a yĕnĕnĕ tepĕ n' umba o madikanido, pan' o mâ na umbâkâ a jakudwĕ o hongodi ya bototaka.
9 Ikabojana mbi yĕviyĕngo o bolo metodu myĕhĕpi, mbi bĕ lukango na o tubwĕ na utodu, 'kabojana mbi vitakidĕndi ikando ja Anya-
10 mbĕ evita. Ndi nyang' amĕ e jadi, mbi yâ na ehekwĕ ya Anyambĕ; na ehekwĕ aju e vĕkudwĕ mba yu diyaka o nanĕ, ndi mbi janjaki na ngudi etĕ wa na bâ bĕ-

hĕpi: ndi hângĕ a diye mba, kabo ehekwĕ y' Anyambĕ e diyaki n'
11 umba. Ovânĕ vâkâna tombe a diye mba, tombe bâ mbya, nonanĕ nd' o hwĕ ho pakwakidi, nonanĕ nd' inyĕni o kamakidĕ.
12 Nandi oningĕ Kraist a pakwanakudwĕ na a pumbwakindi, e lĕ nde eanyu ya bâkâ e vâkĕ na ipu-
13 mbuwa ja bawewe i bĕ? Ndi oningĕ na ipumbuwa ja bawewe i bĕ, vâkâna Kraist a bo pumbwaka.
14 Nd' oningĕ na Kraist a bo pumbwaka, vâkâna ipakwaniya jahu i to nanĕ, n' ikamidĕ janyu
15 tepĕ o nanĕ. Nandi tombe hwĕ duwaniyango tali j' Anyambĕ ja 'vela, 'kabojana ho pakuwango opĕlĕ ya Anyambĕ na a pumbwakidi Kraist, uwaju a ha pumbwakidĕ, oningĕ ya diya nonanĕ na
16 bawewe ba pumbwaka. Ikabojana oningĕ na bawewe ba pumbwaka, vâkâna Kraist a bo pu-
17 mbwaka. Nd' oningĕ na Kraist a bo pumbwaka, ikamidĕ janyu i te o nanĕ; o ngiteni na bobe bwa-
18 nyu. Nandi tepĕ ba di yanidĕngo viyâ vi 'wedo na Kraist ba nya-
19 ngindi. Oningĕ na ipite jahu i te na Kraist kabo o 'mĕnâ tĕkaye, o bolo bato hwĕ lonyâmi wa.
20 Nandi, Kraist a pumbwakindi oviya iwedo, ka mâ a bĕ ebuma
21 ya boho boho ya ba yakĕ. Ikabojana k' iwedo i di pângo na moto, nonanĕ tepĕ ipumbuwa ja bawe-
22 we. Ikabojana o bĕhĕpi ba wakĕ na Adamu, nonanĕ tepĕ o bĕhĕpi
23 ba ka diyĕ mihâ na Kraist. Ndi moto moto iboko vyaju mĕtĕ, Kraist ebuma ya boho-boho; bĕngĕ ba didi ba Kraist o iviya jaju.
24 Nandi bĕngĕ ihuku i pâke, o mâ a ka vĕyĕ Anyambĕ ya Hangwĕ egândâ; o mâ a ka bĕ balango ikâmanda, n' ipangiya jĕhĕpi, na
25 ngudi. Ikabojana a hohonganěngo na o pangiya kwanga na mâ a ka pitĕ baloni baju bĕhĕpi o
26 matambi maju nya. Uloni mwa madikanido u ka weywĕ nd' iwe-
27 do. Ikabojana a vaměngo belombo byĕhĕpi ibomako ja matambi maju. Nd' o mâ a vâkĕ na, Belombo byĕhĕpi be vamwĕngo ibomako jaju, e te bwe-bwe na mâ a di vaměngo belombo byĕhĕpi o
28 ibomako jaju a papudwĕngo. O belombo byĕhĕpi be ka diyĕ bya balwĕ o mâ a jadi, bĕngĕ nandi, Mwana mâ mĕtĕ tepĕ a balakwĕ o mâ a di vaměngo belombo byĕhĕpi ibomako jaju, ovanĕ nd' o Anyambĕ a ka diyĕ byĕhĕpi o bato bĕhĕpi.
29 Oningĕ e diye nonanĕ, ba di baptaiswĕngo opĕlĕ ya bawewe ba ka ha lĕ na, oningĕ na bawewe ba pumbwaka na vilolombo? e lĕ
30 nde eyabu e baptaisakudwĕ opĕlĕ ya bawewe? Ndi e lĕ nde eyahu e tĕmĕkĕ o mahihi iwĕla jĕhĕpi?
31 Mbi pupakandi n' ipeya janyu ijamĕ i janidi o Kraist Jisu, Upangiyi mwahu, mbi wakate buhwa
32 ka buhwa. Oningĕ na mbi yanango na tito hohonganĕngo na pani ya bato ba Efisu, e kovaka lĕ mba nde, oningĕ na bawewe ba pumbwaka? ho jakeni, na hwĕ ho ka mâtâkâni; jambojana vakĕ
33 vâkâna ho wendi. O yabakwĕni: njamba ya babe e bevaki pani
34 eyamu. Emwaka o e didi bwamu, nyanga e didi lukango; o hake bobe, 'kabojana bâkâ ba ibĕ n' iyowĕ ja Anyambĕ, mbi kalakand' ekaye ihâni vyanu.
35 Ndi bâkâ ba ka vwi na, Bawewe ba pumbwakudwĕ lĕ na? e lĕ nja
36 nyolo-ĕ eabu e diyanakĕ? Etiketike!! eyâvĕ e liyakĕ ya ta ka kĕ-
37 kĕ kabo yâ wango, na eyâvĕ e liyakĕ yenĕ wa liyaka ukuku tĕ u ka diyĕ, dihâ pa, u te u diyaka ba

poti, tombe dihâ ipâkwĕ mbya:
38 na Anyambĕ a vĕki jâ ukuku
pani ka yâ e tândâkidĕ mâ, na o
ebuma yĕhĕpi umwaju' kuku mĕ-
39 tĕ. Mehoni myĕhĕpi me bĕ mya
nyanga tĕ ya pâkâ; ndi myâkâ
mya bato, mepâkwĕ mya tito,
mepâkwĕ mya bejaka, mepâkwĕ
40 mya lonâni, o tepĕ na nyola ja
oba, na nyolo ja he tĕkanĕ: nd'
ipanya ja ya oba i jâkâ, na ja ya
41 he i n' ijaju. Ipanya ja joba i
jâkâ, n' ipâkwĕ i ja ngândĕ, n'
ipâkwĕ ipanya ja nyĕtĕti; 'kabo-
jana nyĕtĕti pâkâ ekanĕ e keba-
kĕte epâkwĕ n' ipanya.
42 Nonanĕ tepĕ ipumbuwa ja bawe-
we. E liyakwĕndi ebâdu, e pu-
43 mbwakudwĕndi e diye 'bâdu: e
liyakudwĕndi n' ihadivudwĕ, e
pumbwakudwĕndi n' ipanya: e
liyakwĕndi na vâhâ, e pumbwa-
44 kudwĕndi na ngudi. E liyakwĕ
na nyolo ya bo jakwĕ, e pumbwa-
kudwĕndi na nyolo y' ilina. Oni-
ngĕ na o na nyolo ya bo jakwĕ
45 vâkâna o na nyolo y' ilina. No-
nanĕ nd' o yâ e di lĕndwĕngo na,
Moto wa bohoboho, Adamu, a
hakudwĕndi 'lina ja emĕnâ, Ada-
mu ya madikanido ilina i vĕnĕkĕ
46 emĕnâ. Ndi e bĕ e jadi y' ilina e
bo takidi, kabo ya bo jakwĕ; na-
47 ndi bĕngĕ y' ilina. Moto wa bo-
ho a wa he, mahĕ: moto wa ba-
48 bale, Upangiyi oviya oba. Pani
ka wa mahĕ a didi, nonanĕ tepĕ ka
ba mahĕ ba jadi; pani ka wa oba
49 nonanĕ tepĕ o ba oba ba jadi. Tepĕ
pani ka hwĕ ho di bapĕngo egâ-
lani ya wa mahĕ, ho ka bapĕ
tepĕ egâlani ya wa oba nonanĕ.
50 Nandi bana b' ina, mbi vâkând'
ekayĕ, na mehoni na makiya ba
jige egândâ ya Anyambĕ; na ebâ-
51 du a jige e ha bĕ 'bâdu. Umbwa-
kiteni, mbi levakand' inyĕni ihâ-
wĕ; Hwĕ bĕhĕpi hwa yanidĕ,
ndi hwĕ bĕhĕpi te ho ka 'ludwĕ.
52 O vikikili, ipyalumidĕ ja dihâ, o
heba ya madikanido; 'kabojana
heba e ka lângwĕndi, na ba-wewe
ba ka pumbudwĕndi ba diye ebâ-
du, na hwĕ ho ka uludwĕndi.
53 Ikabojana ebâdu tĕkaye e ka bâ-
tândi e ha bĕ 'bâdu, na e wakĕ
ekanĕ, e ka bâtândi e ha waka.
54 Nandi o 'bâdu tĕkaye e ka bâtĕ e
ha bĕ 'bâdu, na o e wakĕ ekanĕ e
ka bâtĕ e ha waka, nandi, vâkâna,
ndaga tĕ e di lĕndwĕngo na, Iwe-
do i miyudwĕndi n' ibala, e hami-
55 ndi. O iwedo uheki mwâvĕ u lĕ
ove? O malonga, ibala jâvĕ i lĕ
56 ove? Uheki mw' iwedo ndi bobe,
na ngudi ya bobe nd' elekanako.
57 Nd' akeva nâ Anyambĕ, a vĕkĕ
hwĕ ibala n' ihana j' Upangiyi
58 mwahu Jisu Kraist. Nandi, bana
b' ina ba tândâkwĕ, tĕmĕkĕni de,
o hokeni, tumbakani na ehavu y'
Upangiyi egombe yĕhĕpi, bwĕsĕ
te k' inyĕni o didini yowĕngo,
na, ehavu anyu e bĕ nanĕ o Upa-
ngiyi.

16 Nandi, opĕlĕ y' iyolĕ, eanyu e
hanakĕ opelĕ ya bayamu, haka
tepĕni k' umba mbi sombiyakidĕ
2 ikando ja ba Geletiya. Moto moto
inyĕni o jadi a nangakidĕ ikânjâ
o kundu o buhwa bwa wiki bwa
boho-boho, hohonganĕngo na nya-
nga ya Anyambĕ e di mâ pahĕ-
ngo, ovanĕ nd' iyolĕ i ka mĕndĕ i
3 diye pĕ o umba mbi ka pâyĕ. Iba-
nyu ba ka pânĕ nd' ibamĕ ba ka
lomĕ na lĕta, ka pâdĕ bova bwa-
4 nyu o Jeruselĕmi. Na oningĕ na
i diyaka na umba mĕtĕ mbi ka la,
5 ba ka li n' umba tepĕ. Nandi,
mbi ka pâti 'nyĕni o jadi, o umba
mbi ka pudunganĕ Masidoniya;
'kabojana mbi ka pudunganaki
6 Masidoniya. Na e te e diyaki na
mbi ka yĕngid' inyĕni o jadi,
n' umba mba tombĕ vyonda n'

inyĕni, ovanĕ nd' inyĕni o ka dikidi mbani o 'kĕndw' amĕ, 'pel'
7 amĕ a ka vahĕ yĕhĕpi. Ikabojana mba vahaka o yen' inyĕni o njeya kyatĕkanĕ; ndi mbi pitakidi na mbi ka yĕngidi n' inyĕni ulingo,
8 oningĕ Upangiyi a bâbingĕ. Ndi mbi ka yĕngidĕnd' o Efisu kwa-
9 nga na la o Pĕntikote. Ikabojana jâmbĕ inĕnĕ, na ja mala ta, i mba dubudwĕngo, na baloni bwinge.
10 Nandi, oningĕ Timote a pângĕ, a diyake n' inyĕni kehanango; 'kabojana a hakandi ehavu ya
11 Anyambĕ pani te k' umba. Na moto te moto a pĕjĕke mâ, ndi dikakidi mâni na jonga, ovanĕ nd' o mâ a ka pâyĕ umba mbi jadi; 'kabojana mbi umbwakiyi mâ na
12 bana b' inâ. Opĕlĕ ya mwan' ina, Apolo, mbi hâhâlâkikidi mâ na ngudi e tĕ na a kĕkĕ inyĕni o jadi bana b' ina, nd' upango mwaju m' u diyaka na a kĕkĕ kya tĕkanĕ; nd' a ka pâte o mâ a ka pahiyĕ egombe ya hohonganĕngo.
13 Pepwakani, tĕmĕkĕni n' ikamidĕ, hakani pani ka bamo, yâda-
14 kâni. Belombo byanyu byĕhĕpi be hamake n' itândĕ.

15 Bana b' ina, mbi hâhâlâkidĕnd' inyĕni (o youdĕteni ndabo ya Stifana, na yâ ndi ebuma ya Ekeya ya boho-boho, na na ba vĕndi nyolo jabu ihaiya ja bayamu),
16 na bâbâkiyĕni ba jângâ tĕdinĕ, na wĕhĕpi a hanaka, na a janjaka.
17 Mbi yĕnĕki mbya opĕlĕ y' iviya ja Stifana na Fâtunata, na Ekayikâ, 'kabojana ba pepenjanidĕndi eyamĕ e pĕnĕki n' ibangwanido ja-
18 nyu. Ikabojana ba vâtidĕndi ilina jamĕ n' imanyu: nandi mĕmĕkiyeni ba di nonanĕ.
19 Ikando ja Esiya i ma homat' inyĕni. Akwila na Prisila ba ma homat' inyĕni na ngudi etĕ o Upangiyi, na ikando ja Anya-
20 mbĕ i didi o ndabo abu. Bana b' ina bĕhĕpi ba ma homat' inyĕni. Homamanakani n' ipyâpyânâ ja
21 hole. Mbolo amĕ ya Pâlu na enâ
22 amĕ mĕtĕ. Oningĕ moto ka moto a 'tândĕ Upangiyi Jisu Kraist a diyake hâkwĕngo. Upangiyi mwa-
23 hu a vakandi. Ehekwĕ y' Upangiyi mwahu Jisu Kraist e diyake
24 n' inyĕni. Itândĕ jamĕ i diyake n' inyĕni bĕhĕpi o Kraist Jisu. Amĕni.

EJANGANANGOBO

YA BEBALE YA

UTODU PÂLU O BA KÂRINITI BA JADI.

1 PÂLU, utodu mwa Jisu Kraist n' upango mwa Anyambĕ, na mwan' ina, Timote, o ikando ja Anyambĕ i jadi o Kârinitĭ, na baiyamu bĕhĕpi ba didi o Akaiya
2 yĕhĕpi. Ehekwĕ n' inyĕni, na jonga oviya Anyambĕ Hangw' ahu, na Upangiyi mwahu Jisu Kraist.
3 Ibâtâ n' Anyambĕ, Hangwĕ y' Upangiyi mwahu Jisu Kraist, Hangwĕ ya ngĕbĕ, na Anyambĕ
4 y' iyâdiyĕ jĕhĕpi. A yâdâkidĕ hwĕ o njuke jahu jĕhĕpi, na ovanĕ nd' o hwĕ ho didi ho yâlâkĕ o yâdidĕ ba didi o njuke, n' iyâdudwĕ 'jahu mĕtĕ i yâdâkudwĕ na
5 Anyambĕ. Ikabojana pani ka betuniya bya Kraist be tumbakĕ na hwĕ, nonanĕ tepĕ iyâdudwĕ
6 jahu i tumbakĕ na Kraist. Na tombe hwa yĕnĕ betuniya, e ndi opĕlĕ y' iyâdiyĕ janyu n' iyonga, i hakĕ n' iyika, n' ihindina ja betuniya tĕ ibyahu be yĕnĕkĕ tepĕ; tombe hwa yâdudwĕ, e nd' opĕla
7 iyâdudwĕ n' iyonga janyu. N' ipite jahu i nd' o yâdâ opĕl' anyu, yowĕngo na, pani ka inyĕni o didini banângi ba betuniya, nonanĕ tepĕ k' inyĕni o ka diyĕni ba iyâdudwĕ.
8 Ikabojana hwa vahaka, bana b' ina, inyĕni o dimbakiyani njuke ahu e pâkidi o hwĕ ho jadi o Asiya, na ho diyaki babaludwĕngo susĕ, wa na ngud' ahu, ovanĕ nd' o hwĕ ho nyangidĕndi ipite ja
9 emĕnâ. Ndi hwĕ mĕtĕ ho diyaki n' ilenidĕ j' iwedo, na ovanĕ nd' o hwĕ ho ka mĕndĕ ho pitidĕ nyolo jahu mĕtĕ, ndi kabo Anyambĕ a pumbwakidĕ ba-wewe.
10 A vĕngĕkidĕ hwĕ oviya iwedo tĕ inĕnĕ dinĕ, na mâ a ka vĕngidĕndi; uwahu a pitakidĕ na a ka
11 vĕngidĕte hwĕ. Inyĕni o hanaka tepĕni ta n' ikaliya opĕl' ahu, na ovanĕ nd' o akeva e ka vĕwĕ na baitĕ opĕl' ahu, opĕlĕ ya bo vĕkwĕ na bato baite.
12 Ikabojana ikĕtĕ jahu nd' ekadi, upako mwa bebuma bya melema myahu, na na pâkwĕ pâkwĕ na kĕngĕngĕ ya Anyambĕ, (hanga na bokĕngu bwa mehoni, ndi kabo na 'hekwĕ ya Anyambĕ), ho diyake bodiya bwahu o he, wa
13 mĕtĕ ndi o inyĕni o jadi. Ikabojana hwa lĕndĕkĕ inyĕni belombo bepâkwĕ wa n' ibyanyu be langakĕ, tombe be mĕmĕkĕ; n' umba mbi pitakidi na o ka mĕmĕndini
14 nal' ihuku. Pani tepĕ k' inyĕni o didi hwĕni mĕmiyĕngo mbĕyi, na ho ndi ikĕtĕ janyu, pani k' inyĕni tepĕ o didini ijahu o bu-
15 hwa bwa Upangiyi Jisu. Mabeka tĕkama ndi imamĕ ma panganakidi iviya inyĕni o jadi o vyo, ovanĕ nd' o inyĕni o ka pahiyĕ
16 ikova ja mabale. Na mbi vahakand' o tomba baka n' inyĕni na la o Masidoniya, na ka pâpĕ o inyĕni o jadi oviya Masidoniya, na o dikudwĕ n' inyĕni o njeya

17 amĕ na la o Judiya. Umba mbi pangite nonanĕ, mbi hakite evoyi? Ipĕ belombo byamĕ be pangakidi, mbi pangaki hohonganěngo na mehoni, na n' umba e
18 ka diyi e, e, nyawĕ, nyawĕ. Ndi pani ka Anyambĕ a di pâkwĕ pâkwĕ, ndaga jahu ju diyaka inyĕni
19 o jadi e na nyawĕ. Ikabojana Mwana Anyambĕ Jisu Kraist a ma pakwakudwĕ inyĕni o jadi na hwĕ, umba ekanĕ, na Timote na Sila, au diyaka e na nyawĕ, ndi a
20 diyaki e. Ikabojana myohano mya Anyambĕ myĕhĕpi me nd' o mâ a jadi e, na Amĕn, ivenda ja
21 Anyambĕ na hwĕ. Nandi mâ a pangakĕ hwĕ njimbili n' inyĕni o Kraist a didi, na mâ hwĕ hiyango
22 mavulĕ, nd' Anyambĕ; mâ nd' a di hwĕ yembidĕngo, na mâ hwĕ vĕngo punu y' Ilina o bebumulema byahu.
23 Nandi mbi tubakandi Anyambĕ tali y' ilina jamĕ, na o ikoba janyu nd' ijamĕ i diyanakidi mbi
24 to viya o Kâriniti. Hanga na ho pangakiyandi ikamidĕ janyu, ndi ho bahani b' upeyo mwanyu, 'kabojana o tĕmĕkĕndini n' ikamidĕ.

2 Ndi mbi pangakandi ekaye n' umba mĕtĕ, na mba viye pĕ inyĕ-
2 ni o jadi na ngĕbĕ. Jambojana oningĕ mba yĕnidĕ inyĕni ngĕbĕ, a lĕ nja a pangakĕ mba mbya, kabo mâ uwamĕ a di pangango ngĕbĕ?
3 N' umba mbi lĕndĕkiyendi nyang' amĕ e lĕndĕkidi, na banga o umba mbi ka pâyĕ, mba diya na ngĕbĕ n' ibamĕ ba lukakĕ o peyana; mbi na mabeka n' inyĕni bĕhĕpi, na mbya amĕ e ndi mbya
4 anyu ya bĕhĕpi. Ikabojana o etuniya eitĕ, na ulema mehiyo, nd' umba mbi lĕndĕkiyed' inyĕni, na manyângâdiba maitĕ, hanga na yĕnĕkĕni ngĕbĕ, nd' ovanĕ nd' inyĕni o ka yowĕni itândĕ jamĕ
5 itĕ wa inyĕni o jadi. Nd' oningĕ moto a yĕnidĕ ngĕbĕ, a i bĕ mba yĕnidĕngo ngĕbĕ, kabo o mbĕyi, nd' o inyĕni bĕhĕpi; mba hapwa-
6 kĕ. Ivomudĕ tĕ ja baitĕ ekadi i
7 twĕtwĕ o moto tĕnĕ a jadi. Ovanĕ, vâkâna, opĕlĕ 'pâkwĕ, o lukakand' o yidi mâni, na o yâdidi mâni, hanga a miywĕ na ngĕbĕ
8 etĕ mĕtĕ. Nandi mbi hâhâlâkidĕnd' inyĕni na, levakidĕni itâ-
9 ndĕ o mâ a didi. Na tina tĕnĕ tepĕ nd' eyamĕ e lĕndĕnĕkidi, ovanĕ nd' umba mbi ka yowĕ isuliyĕ janyu, ipĕ o ka yokakiyateni
10 na belombo byĕhĕpi. Uwanyu a yakidĕ elombo, mbi ka yakidĕ tepĕ, 'kabojana oningĕ mba yidĕ elombo, mbi yakidĕndi uwamĕ a yakidĕ opĕl' anyu o boho bwa
11 Kraist. Banga Setan a jeya; ikabojana ho yowudĕte iyabana jaju.
12 Nândi umba mbi pâkidi o Troa, ka pakuwa sango eyam ya Kraist, na Upangiyi a dubuwe mba jâ-
13 mbĕ; ilina jamĕ ju diya n' iyâjâ ikabojana mbu duwa mwanina Titu; ndi boyohanakĕ bâ, mbi vĕngĕmĕkindi omĕ na la o Masi-
14 doniya. Nandi akeva n' Anyambĕ, a di hwĕ pangango ho balaka egombe yĕhĕpi na Kraist, na mwa levakidĕ kango ya iyowĕ jaju na
15 hwĕ o loboko lĕhĕpi. Ikabojana ho ndi Anyambĕ a jadi kango ya Kraist, o ba yongakĕ ba jadi, na o
16 ba nyangakĕ ba jadi. O ekaba ba jadi kango y' iwedo, nal' iwedo, o ekabanĕ ba jadi kango ya emĕnâ na la emĕnâ, Nja didi twĕtwĕ na
17 belombo tĕkabe? Ikabojana ho bĕ pani ka baitĕ ba bevakĕ ndaga ja Anyambĕ, ndi pani ka ba kĕngĕngĕ, ndi pani ka ba Anyambĕ; o boho bwa Anyambĕ, nd' o hwĕ ho kalakĕ o Kraist a jadi.

3 Ho yalaki pĕ ibendĕ jahu mĕtĕ? Ipĕ ho vahakandi, pani ba ba-

pâkwĕ, bejanganangobo bya ibendwĕ inyĕni o jadi; tombe bya ibendwĕ oviya inyĕni o jadi?
2 O ndini ejanganangobo eyahu lĕndwĕngo o melema myanyu, ma
3 langwĕngo na bato bĕhĕpi. N' inyĕni o ndini levudwĕngo o bwe bwe na o ndini ejanganangobo ya Kraist, lĕndwĕngo na hwĕ, hanga na pita, ndi kabo n' Ilina Iyamu i di mihâ; hanga o tagulu ja malale, ndi kabo o tagula ja mehoni, ja ebumulema.
4 Ipite ka dinĕ ndi ijahu i janidi
5 na Kraist opĕlĕ y' Anyambĕ. Hanga na ho ndi twĕ-twĕ hwĕ mĕtĕ na ipikiliya ja elombo ka 'lombo pani ka na eyahu mĕtĕ, ndi twĕ-
6 twĕ ahu e ndi ya Anyambĕ; a di hwĕ tepĕ pangango bahayi ba twĕ-twĕ ba panga ya kya; hanga mya ulĕndâ, ndi mya ilina; 'kabojana ulĕndâ u weyakandi, ndi
7 ilina i vĕkĕndi emĕnâ. Ndi oningĕ ihaiya j' iwedo i diyakidi lĕndwĕngo na tokunwĕngo o malale, ja diya n' ipanya, ovanĕ nd' o bato ba Isreĕl ba yâlĕ o hilĕ boho bwa Mosĕsi, opĕlĕ y' ipanya ja pwanj' aju, tombe nyang' aju e
8 diyakidi ja bo tombaka, ihaiya j' Ilina i ka nyĕlĕ o diya ipanya wa
9 na nde? O vĕngĕlĕ ihaiya ja makwa i diyakidi n' ipanya, na kumbanakidĕ ihaiya ja hohonganĕngo, hanga na i ka kebanĕndi n'
10 ipanya. Ikabojana mbambayĕ, i hakudwĕ ipanya, ju diyaka n' ipanya opĕla tĕkanĕ, na tina y'
11 ipanya i kebakĕ. O vĕngĕ lĕ i diyaki mwa bo tombaka mwa panya lĕ, na kumbanakidĕ i jadi ja egombe yĕhĕpi i n' ivenda.
12 Ikabojana o hwĕ ho jadi n' ipite ka dinĕ, ho hakandi na bâdĕ boitĕ.
13 Hwa haka ka Mosĕsi, a tingakidi evĕlĕhi o boho bwaju, ovanĕ nd' o bato ba Isreĕl ba ka mĕndĕ ba hilĕ dongo-dongo o ihuku ja i di-
14 yaki ja bo tombaka. Ndi melema myabu me delakudwĕndi, na evĕlĕhi tĕ e ngite wĕ na la buhwa tĕkabo o ilangwĕ ja panga ya vyo, tombe e levâkudwĕ na e vĕngĕmi-
15 ndi na Kraist. Ndi tombe na la buhwa tĕkabo, o Mosĕsi a langakwĕ, evĕlĕhi tĕ e ngite o melema
16 myabu. Nd' o melema myabu me ka luwĕ o Upangiyi a jadi,
17 evĕlĕhi tĕ e ka vĕngudwĕndi. Nandi Upangiyi nd' Ilina; o Ilina j' Upangiyi i jadi ihuludwĕ i nd'
18 omĕ. Ndi hwĕ bĕhĕpi ho hilakĕndi ivenda j' Upangiyi, na boho bwe, pani ka o egeno, ho 'lwakudwĕndi o egâlani tĕ ya yâkâ, oviya ivenda na l' ivenda, pan' ona n' Ilina j' Upangiyi.

4 Nandi 'kabojana hwĕ ho jadi n' ihaiya tĕkadi, pani ka hwĕ ho di pahiyango ngĕbĕ, hwa vâhâmâ-
2 ke; ndi ho didi dikango belombo bya kutwĕngo bya ihâni, hwa tamwaka n' ukândâ, hwa bevakĕ ndaga ja Anyambĕ n' iyabana, ndi kabo n' iyowudĕ ja pâkwĕpâkwĕ, ho bendakwĕ o ebumulema ya moto wĕhĕpi, o boho bw'
3 Anyambĕ. Nd' oningĕ sango ahu eyamu ya kutwĕ, e kutwĕngo ba
4 nyangango: o ba anyambĕ ya he tĕkanĕ ba di dibango bebumulema bya ba ha kamakidĕ, pâgu, o banga bwe y' ipanya ja sango 'yamu ya Kraist, a jadi egâlani ya Anyambe, ya panya o bâ ba jadi.
5 Ikabojana hwa pakwanakiya hwĕ mĕtĕ, kabo Kraist Jisu Upangiyi; na hwĕ mĕtĕ bahayi banyu opĕla
6 Jisu. Ikabojana Anyambĕ, a sombiyakidi bwe na e panyakĕ o ivititi; a panyindi o bebumulema byahu, ivĕ ja bwe j' iyowĕ j' ipanya ja Anyambĕ, i jadi o boho bwa Jisu Kraist.
7 Ndi ho na ungumba tĕkamu o

beva bya jeka, ovanĕ nd' o bonĕnĕ
bwa ngudi bo ka diyĕ bwa Anya-
8 mbĕ, hanga ibwahu. Ho na etu-
niya o pĕlĕ jĕhĕpi, ndi ho be jela-
ngo; ho ndambakwĕndi, ndi hwa
9 yonyakĕ; ho vitakwĕndi, ndi
hwa senjakwĕ; ho kwehakwĕ-
10 ndi, ndi ho bĕ wango. Egombe
yĕhĕpi ndi eyahu e bapakĕ o nyolo
iwa ja Upangiyi Jisu, ovanĕ nd'
o emĕnâ ya Jisu tepĕ e ka yowanĕ
11 o nyolo jahu. Ikajobana hwĕ ba
di mihâ ho vĕkwĕndi o iwedo
egombe yĕhĕpi opĕlâ Jisu, na ova-
nĕ tepĕ o emĕnâ ya Jisu e ka yo-
wanĕ o mehoni myahu me wakĕ.
12 Nonanĕ nd' o iwedo i hakĕ o
hwĕ ho jadi, ndi emĕnâ inyĕni o
13 jadi. Ho na ilina tĕ ja jâkâ j'
ikamidĕ, hohonganĕngo ka yâ e
di lĕndwĕngo na, Mbi kamidĕngo,
ovanĕ nd' umba mbi kalakidi;
ho kamakidĕ tepĕ, ovanĕ nd' o
14 hwĕ ho kalakĕ. Yowengo na a
pumbwakidĕ Upangiyi Jisu, a ka
pumbudĕ tepĕ hwĕ na Jisu, na
mâ a ka pâdi hwĕ n' inyĕni.
15 Ovanĕ nd' o ehek wĕ e ka tumbĕ na
baitĕ, ipanga ja ivĕ ja akeva i vu-
16 haka o ivenda ja Anyambĕ. Yâ
tina tĕ ndi eyahu e ha bweyaka
nyĕngwĕ; ndi tombete moto ahu
wa bwe bwe a nyanga, wa utema
a pangakwĕte wa kya buhwa ka
17 buhwa. Ikabojana etuniya ahu
e diyi te y' ukili, e hakiyi hwĕ
bodilo bw' ivenda i kebanakĕ,
18 bwa egombe yĕhĕpi. O hwĕ ho
ha 'mbwakiya belombo be yĕnĕ-
nĕkĕ, 'kabojana belombo be yĕnĕ-
nĕkĕ be ndi bya egombe, ndi be-
lombo be ha yĕnĕnĕkĕ, be ndi
bya egombe yĕhĕpi.

5 Ikabojana ho yowĕngo na, oni-
ngĕ ndabo ahu ya he, ya mâkâ
tĕkamu, ya buluwa, ho n' ilonga
ja Anyambĕ, ndabo e ha haku-
dwĕ na benâ, ya egombe yĕhĕpi
2 oba. Ikabojana ho njimakandi o
mâkâ tĕkamu, ho vahaka na ngu-
3 di o bâtâ na ndabo ahu oba. Oni-
ngĕ ho bâtingĕ yâ vi, hwa duwa-
4 niye uhamba. Ikabojana hwĕ ba
jadi o mâkâ tĕkamu ho njimaka-
ndi, ho yângudwĕngo jumba;
hanga opĕlĕ ya na ho vahakand'
o duwa, ndi kabo o bâtâ, ovanĕ
nd' o e wakĕ e ka miywĕ na emĕ-
5 nâ. Nandi a di hwĕ kenjiyĕngo
o elombo tĕyenĕ ndi Anyambĕ,
a di hwĕ tepĕ vĕngo punu y' Ili-
na.
6 Ovanĕ nd' o hwĕ ho di na mabe-
ka egombe yĕhĕpi, yowĕngo na,
ulingo mwahu u jadi o nyolo, ho
7 bangwaniděngo n' Upangiyi. Ika-
bojana ho tamwaki n' ikamidĕ,
8 hanga na mihâ. Umba na, ho ti
na mabeka, na hwĕ n' ivaha wa
j' ibangwanidĕ na nyolo, na idiya
9 n' Upangiyi o mata. Nandi ho
hakandi na jayi, na tombe ho di-
di o mata, tombe bangwaniděngo,
10 ho tândâkwĕte o mâ o jadi. Ika-
bojana hwĕ bĕhĕpi ho ka pumiya-
ndi o boho bwa ediya ya yĕkĕ ya
Kraist, ovanĕ nd' o moto moto a
ka pahiyĕ hohonganĕngo na nya-
ng' aju e hakidi o mâ a diyakidi
o nyolo, tombe bwamu, tombe bo-
11 be. Yowĕngo jângâ ja Anyambĕ,
ho tundwakidĕ bato, ndi hwĕ ho
ndi yowanĕngo o Anyambĕ a ja-
di; mbi pitakidĕ tepĕ na ho ndi
yowanĕngo o bebumulema bya-
12 nyu. Ikabojana hwa sisakĕpĕ
nyolo jahu mĕtĕ inyĕni o jadi,
ndi ho kalaka ivĕ janyu tina e
kĕtĕnĕkĕ opĕl' ahu, ovanĕ nd'
inyĕni o ka duwĕni elombo e ya-
vwanakĕ ba kĕtĕkĕ n' iyĕnĕnĕ,
13 ndi hanga na ebumulema. Ika-
bojana tombe hwa potuwa i nd' o
Anyambĕ a jadi: tombe ho didi
lumbamango e nd' opĕl' anyu.
14 Ikabojana itândĕ ja Kraist i pi-

nyilakidi hwĕ, 'kabojana ho vâki na, oningĕ umbâkâ a wa opĕlĕ ya bĕhĕpi, vâkâna bĕhĕpi ba diyaki
15 wango. Na a wakind' opĕla bĕhĕpi, ovanĕ nd'o bâ ba diyakĕ, ba ka mĕndĕ ba diye pĕ nyolo jabu mĕtĕ, ndi kabo opĕlĕ ya a wakidi opĕl' ahu, na mâ a pumbuwapĕ.
16 Ovanĕ nd' o hwĕ hwa wĕpĕ moto hohonganĕngo na mehoni; tombe ka hwĕ ho yowakidĕ Kraist hohonganĕngo na mehoni, ndi hwa
17 wĕpĕ mâ. Nandi oningĕ moto a bĕ o Kraist a didi, a bĕ ndi ekeha ya kya: belombo bya vyo be tombindi, belombo byĕhĕpi bya bĕ
18 ndi bya kya. Na belombo byĕhĕpi be ndi bya Anyambĕ, a latakĕ hwĕ na mâ mĕtĕ na Jisu Kraist, na ma a vĕ hwĕ ehavu y'
19 ulato. Ikabojana Anyambĕ a diyaki na Kraist, a nyĕvĕkidĕ he na mâ mĕtĕ, au langaka ipulĕ jabu o bâ ba jadi; na mâ tepĕ bwĕyidĕngo hwĕ ndaga ja inyĕvĕniyĕ.
20 Hwĕ ho nd' ovanĕ magende opĕlĕ ya Kraist, pani ka na Anyambĕ a hâhâlâkidi na hwĕ; ho hâhâlâkidĕnd' inyĕni, o mahana ma Kraist na, nyĕvĕnĕkiyĕni na
21 Anyambĕ. Ma a ha yowakidĕ bobe, a pangaki mâ bobe o mahana mahu; na ovanĕ nd' o hwĕ ho ka diyĕ hohonganĕngo ya Anya-
6 mbĕ na mâ. Nandi hwĕ, bahayi ta naju, ho hâhâlâkidĕ tepĕ inyĕni na o pahakiyeni ehekwĕ ya
2 Anyambĕ o nyalĕ. (Ikabojana a vâki na, Mbi nd' âvĕ yokango o egombe ya lukango, na mbi nd' âvĕ hanango o buhwa bw' iyonga; umbwakiyate, egombe ya lukango, nd' ekaye; umbwakiyate, buhwa bw' iyonga bwa bĕndi). Ho
3 tadĕ ibaku k' ibaku o elombo ka, 'lombo, ovanĕ nd' o ehavu ya minisĕ e ka mĕndĕ e diye na njĕnji:
4 ndi ho suliyakĕ nyolo jahu mĕtĕ na belombo byĕhĕpi pani ka bahayi ba Anyambĕ, n' iyika itĕ, na betuniya na, bonyamu, n' ijela,
5 na mbomako, na meboka, na bedungu, na behavu, n' ipepuwa, na
6 nja; na kĕngĕngĕ, n' iyowĕ, n' ihindina, na kĕngâ, n' Ilina Iyamu, n' itândĕ i ha bĕ ja bo henjaka,
7 na ndaga ja pâkwĕ-pâkwĕ, na ngudi y' Anyambĕ, na nguba ya hohonganĕngo o enâ eyomi, na
8 ya emĕngwĕ. N' ihekudwĕ, n' ihadivudwĕ, na kuma ebe, na kuma eyamu; pani ka ba-yabani,
9 ndi hângĕ pâkwĕ-pâkwĕ; pani ka ba ha wanĕ, ndi hângĕ yowanĕngo bwamu; pani te ka wango, umbwakiyate mihâ kwa; pani
10 ka bomwĕngo, ndi ho we. Pani ka ba yĕnĕkĕ ngĕbĕ, ndi kabo bo peyaka egombe yĕhĕpi; pani ka mekuge, ndi ho kenakĕ baitĕ; pani ka ba ha bĕ na elombo, ndi ho jadi na belombo byĕhĕpi.
11 Inyi ba Kâriniti, udumbu mwahu u ndi bwĕ inyĕni o jadi, ebu-
12 mulema ahu e kenindi. Wa palakani o hwĕ ho jadi, nd' inyĕni nd' o palakĕni o melema myanyu
13 mĕtĕ. Nandi, o itimbiya (mbi kalakandi o na na bana bamĕ mĕtĕ), kenakĕ tepĕni nyangatĕ.
14 O latakeni ulato u ha bĕ lukango na ba ha kamakidĕ, u lĕ nja uganganwĕ mwa bwamu u di na e ha bĕ hohonganĕngo; u lĕ nj' uganganwĕ mwa bwĕ u di n' ivititi?
15 U lĕ nj' ulatwĕ mwa Kraist u di na Bilial; na e lĕ nja ngabwĕ ya a kamakidĕ e di na a ha kama-
16 kidĕ? U lĕ nj' ulatwĕ mwa tĕmpili ya Anyambĕ u di na megano? 'kabojana tĕmpili ya Anyambĕ e di mihâ, pani ka Anyambĕ a di vângo na, Mbi ka diyandi o bâ ba jadi, mbi ka tamuwandi o bâ ba jadi, mbi ka diyandi Anya-

mbĕ abu, ba ka diyandi bato
17 bamĕ. Nandi vĕngĕmĕkĕni o bâ ba jadi, Upangiyi mâ na, wa paluwani, o kupanakĕni elombo ya bohupu, vâkâna mbi ka vĕhĕlidĕnd' inyĕni. N' umba mbi ka di-
18 yandi Hângwĕ o inyĕni o jadi, n' inyĕni o ka diyandini bana bamĕ ba-bamo, na ba-bajo, Upangiyi mwa ngudi yĕhĕpi nd' a vâki no-
7 nanĕ. Matândĕ ma tândâkwĕ, 'kabojana o hwĕ ho di pahiyango myohano tĕkame, ho tanakĕni nyolo jahu oviya manya ma mehoni n' ilina mĕhĕpi, n' ihânjabidĕ ja hole, na jângâ ja Anyambĕ.
2 Vĕki hwĕni iboko o bebumulema byanyu, ho bĕ tomiyango moto, ho bĕ beviyango moto, ho bĕ
3 jeyango moto. Mbi kalaka ikwehĕ janyu, mbi ma vândi o boho na, O ndini o melema myahu o bo waka na o bo diya n' inyĕni ta.
4 Bâdĕ bwamĕ b' ukalo n' inyĕni bo bonĕnĕ; ikĕtĕ jamĕ n' inyĕni i nd' inĕnĕ, mbi ndi londango n' iyâdudwĕ ti, mbi yĕnĕki mbya enĕnĕ mĕtĕ na njuke jahu jĕhĕ-
5 pi. Ikabojana o hwĕ ho bĕki pângo o Masidoniya, mehoni myahu myu pahakiya iyâjâ, ndi ho diyaki na njuke opĕlĕ jĕhĕpi; beduka o bwĕ-bwĕ, mahihi utema.
6 Ndi Anyambĕ, a yâdâkidĕ ba hubakudwĕ, a yâdâkidi hwĕ n' ipâ
7 ja Titu. Ndi hanga n' ipâ jaju pa, ndi n' iyâdudwĕ ijaju i yâdâkudwĕ n' inyĕni, o mâ a langwakiyi hwĕ ivaha janyu inĕnĕ, mbembe anyu, edoko anyu opĕl' amĕ, ovanĕ nd' umba mbi peya-
8 kipĕ n' inĕnĕ. Ikabojana tombe k' umba mbi yĕnĕkidĕ inyĕni ngĕbĕ na ejanganangobo, mba timbakĕ ebumulema, ndi hângĕ mbi timbakidĕte, 'kabojana mbi yĕnĕki na ejanganangobo tĕ ya yâkâ e pangakind' inyĕni ngĕbĕ, ndi tombete e diyakite ya egombe.
9 Nandi mbi peyakandi, hanga 'kabojana inyĕni o yĕnĕkudwĕ ngĕbĕ, ndi 'kabojana o yĕnĕkindini ngĕbĕ y' iluwa j' ulema; 'kabojana o yĕnĕkudwĕndi ngĕbĕ ya Anyambĕ e pangakĕ, ovanĕ nd' o inyĕni o ka mĕndĕ o kokiyeni na elombo na hwĕ. Ikabo-
10 jana ngĕbĕ ya Anyambĕ e pangakĕ e hakidĕndi iluwa ja ebumulema o iyonga, iluwa ja ebumulema i ha pâkidĕ ngĕbĕ; ndi ngĕbĕ ya
11 he e hakidendi iwedo. Ikabojana umbwakiyateni, elombo tĕ ya yâkâ ekaye, nyanga ya ngĕbĕ tĕ eanyu e yĕnĕkidi na Anyambĕ, nyanga ya ibandamidĕ eyaju e hakidi n' inyĕni, nyanga ya ikamaniya janyu mĕtĕ; nyanga ya malingwa; nyanga ya mahihi; nyanga ya jayi; nyanga ya itatabana; nyanga ya ivomudwĕ: o ndini suliyĕngo inyĕni mĕtĕ na njeya jĕhĕpi, na o ndini kĕngĕngĕ o upako tĕkamu.
12 Vâkâna, tombete k' umba mbi lĕndĕkiyedi inyĕni, mbu haka yâ o tina ya a hakidi bobe, tombe na tina ya a yĕnĕki bobe, ndi ovanĕ nd' ibandamidĕ jahu opĕl' anyu i ka yĕnĕnĕ inyĕni o jadi o boho
13 bwa Anyambĕ. Ovanĕ nd' o hwĕ ho yâdâkiyedi n' iyâdiyĕ janyu; e, na hwĕ ho peyakipĕ inĕnĕ wa na upeyo mwa Titu, 'kabojana ilina jaju i yâdâkiyendi n' inyĕni.
14 Ikabojana oningĕ na mbi kĕtĕki na ju elombo opĕl' anyu, mba yĕ nĕkĕ ihâni, ndi pani ka hwĕ ho kalaki n' inyĕni belombo byĕhĕpi na pâkwĕ-pâkwĕ, nonanĕ tepĕ k' ikĕtidi jahu o boho bwa Titu i
15 duwaniyedi pâkwĕ-pâkwĕ. Na kâkw' aju e nd' o kena o inyĕni, o mâ a yongakidĕ iyokiya janyu ja bĕhĕpi, nyang' anyu e vĕhĕlĕ-

kidi mâni na jângâ n' ilikima.
16 Mbi peyakandi nandi na mbi ndi
inyĕni pitidĕngo na belombo byĕ-
hĕpi.
8 Nandi bana b' ina-o, ho yowaki-
dĕnd' inyĕni ehekwĕ ya Anyambĕ
e di vĕngo makando ma Masido-
2 niya. Ikabojana o bâ ba diyaki-
di o iyĕjiyĕ inĕnĕ ja Setan, mbya
abu enĕnĕ na bonyamu bwabu
boitĕ be tumbakidĕ o bwinge bwa
3 bova bwabu. Ikabojana mbi ndi
tal' abu, na ba vĕki n' upango
mwabu mĕtĕ, hohonganĕngo na
ngud' abu, e, kebĕngo ngud' abu.
4 Ba hâhâlâkidi hwĕ n' ihâhâlidĕ
itĕ opĕlĕ ya ehekwĕ tĕkaye na
ugangano o ihaiya ja bayamu:
5 na ba hakidi, hanga ka hwĕ
ho yembakiyedi, ndi ba bo
takindi o vĕ nyolo jabu o
Upangiyi, na o hwĕ ho di-
di n' upango mwa Anyambĕ.
6 Ovanĕ nd' o hwĕ ho vahakidi
Titu, na ka mâ a diyakidi a yalĕ,
nonanĕ tepĕ ka mâ a hânjâbidĕ
ehekwĕ tĕy' ulunda o inyĕni o
7 jadi. Ndi pani ka inyĕni o didini
tumbango na elombo yĕhĕpi, n'
ikamidĕ n' ukalo, n' iyowĕ, na
ngwanja-ngwanja yĕhĕpi, n' itândĕ
janyu na hwĕ, yĕnĕkĕ tepĕni
na o ndini tumbango na ehekwĕ
8 tĕkaye. Mba kalaka o bo sombi-
yakĕ, ndi kabo na tina ya ngwa-
nja-ngwanja ya bapâkwĕ, na isulĕ
ja pâkwĕ-pâkwĕ y' itândĕ janyu.
9 Ikabojana wa dimbakiyani ehek-
wĕ y' Upangiyi mwahu Jisu
Kraist, na, tombĕ ka mâ a diya-
kidi kenango, ndi a 'lwakindi
ukuge ibebo janyu, na ovanĕ nd'
inyĕni o ka kenĕni na bonyamu
10 bwaju. Na okava nd' umba mbi
vĕkĕ i jamĕ joyi: 'kabojana eka-
ye e ndi lukango opĕl' anyu, ba
bo takidi o boho-boho, hanga ka-
bo iha, ndi tepĕ o panga, o upu-
11 ma u tombidi. Nandi hânjâbâ-
kidĕni iha ja ekaye na pani ka
upango u diyaki kokango, ihânjâ-
bidĕ tepĕ i diyake hohonganĕngo
12 na eanyu e janidi. Ikabojana
oningĕ ebumulema ya kokĕngo e
botingĕ, e vĕhĕlĕkudwendi hoho-
nganĕngo na ya moto e janidi,
ndi hanga na eyaju e ha bĕ nĕ.
13 Ikabojana mba vahaka inyĕni o
jelakani, na bapâkwĕ hanwĕngo.
14 Ndi kya tĕkanĕ utumbĕ mwanyu
u ka diyandi itimĕ ja bonyamu
bwabu, ovanĕ tepĕ o utumbĕ
mwabu u ka diyĕ itimĕ ja bonya-
mu bwanyu, ovanĕ nd' o nyanga
15 pâkâ e ka diyĕ. Pani ka yâ e di
lĕndwĕngo na, A yolakidĕ beitĕ a
bo tombakĕ elombo; na a yola-
kidĕ bohâlĕ a bo puhwaka.
16 Ndi akeva o Anyambĕ a jadi, e
vamakidĕ jayi tĕ ja jâkâ opĕl'
17 anyu o ebumulema ya Titu. Ika-
bojana a bâbâkiyendi ndaga jahu
mbambayĕ, ndi a valakindi o
inyĕni o jadi n' upango mwaju
mĕtĕ, 'kabojana a diyaki na jayi
18 itĕ wa. Na hwĕ ho lomi na ju
mwan' ina, w' ibendĕ jaju i didi o
sango 'yamu na makando mĕhĕ-
19 pi. Ndi hanga kabo yenĕ pa, ndi
a pânâkudwĕ tepĕ na makando
ka tamuwa na hwĕ o ehekwĕ tĕ-
kaye, eyahu e hanakidi o ivenda
ja Upangiyi tĕ m' umbâkâ n'
ilevidĕ j' ulema mwanyu mwa
20 kokĕngo. Ho hakand' ekaye na
ovanĕ nd' o moto a hĕnjĕkĕ hwĕ o
bwinge bwa bova tĕ ibwahu bo di
21 hanango ekabo. Ikabojana ho
nakakandi opĕlĕ ya belombo bya
batango, hanga kabo o mihâ m'
Upangiyi pa, ndi tepĕ o mihâ ma
22 bato. Na hwĕ ho lomi tepĕ na bâ
mwan' ina, uwahu a di suliyĕngo
njo itĕ na ngwanja-ngwanja o
belombo beitĕ, ndi kya tĕkanĕ,
ngwanja-ngwanja pĕ wa, n' ipito

23 inĕnĕ ijaju i di n' inyĕni. Ipĕ o na moto a uwakidĕ Titu, a ndi ugangano mwamĕ, n' uhani n' umba opĕl' inyĕni, tombe opĕlĕ ya bana b' ina, ba ndi metodu mya tyâtyi, ba ndi ivenda ja Kraist.
24 Nandi levakidi bâni, na o boho bwa tyâtyi, evenda y' itandĕ janyu, na ya ikĕtĕ jahu opĕl' anyu.

9 Ikabojana e bĕ na mala, ma na mbi lĕndĕkiye pĕ opĕl' ihana ja
2 baiyamu. Ikabojana mba dimbakiya jayi janyu, ijamĕ i kĕtĕkĕ na·ba Masidoniya opĕl' anyu, na Akeiya a diyakindi kokĕngo upuma u tombidi, na jayi janyu i
3 mudĕngo baitĕ mĕtĕ. Ndi mbi lomango bana b' ina, banga ikĕtĕ jahu opĕl' anyu ja wa nanĕ opĕlĕ tĕkanĕ, na, o ka diyaki kokĕngo,
4 te k' umbi ma vâ. Banga ipĕ bâ ba Masidoniya ba ka viyi n' umba, ba kâbidĕ inyĕni o diyeni kenjĕngo, hwĕ mĕtĕ (mba vâkâ inyĕni), ho ka yĕnĕndi ihâni ikĕtĕ tĕ j' ipite tĕ ja jâkâ ekadi.
5 Ovanĕ nd' umba mbi yĕnĕki yâ mala m' ileva ja bana b' ina, ovanĕ nd' o bâ ba ka kwanjĕ inyĕni o jadi, na bâ ba hungana o kenjĕ bova bwanyu, ibwanyu bo yohanakidĕ o vyo, na ovanĕ nd' o
6 bâ ba ka diyĕ kokĕngo, pani ka na bo bova, ndi hanga y' ipambalidĕ.
Nd' ekaye nd' eamĕ e vâkĕ, a liyakĕ bohâlĕ a ka benja tepĕ bohâlĕ na a liyakĕ bwinge a ka benja
7 tepĕ bwinge. Moto wĕhĕpi a vĕkĕte hohonganĕngo na nyang' aju e pangakĕ n' ulema mwaju, hanga n' ulema u vahe, na ba bo tundwakudwĕ mbya, 'kabojana Anyambĕ a tândâkândi uvĕyi u
8 vĕkĕ na mbya. N' Anyambĕ a ka yâlĕte o panga ehekwĕ yĕhĕpi e tumbakĕ n' inyĕni, o ka tumbĕ-
9 ni na ehavu eyamu yĕhĕpi, inyĕni o ka bĕni pahiyango twĕ-twĕ yĕhĕpi ya belombo byĕhĕpi, ego-
mb yĕhĕpi: pani ka yâ e di lĕndwĕngo na, A ndi vanjanganĕngo penjwĕ, a ndi vĕngo mekuge:
10 hohonganĕngo aju e lilimakidĕndi egombe yĕhĕpi. Nandi a pepenjanakĕ ibângâ j' uliyi, na a pepenjanakĕ na beja be jakwĕ, n' ibângâ janyu j' iliya, mâ ta ka pepenjanĕ na o vuhĕ bebuma bya
11 hohonganĕngo anyu. Ovanĕ nd' inyĕni o ka kenĕni na 'lombo yĕhĕpi, o bova bw' ulema bwe bwĕhĕpi, bo kovakĕ ilanga ja Anyambĕ
12 na hwĕ. Ikabojana ihana j' ugono tĕkamu, ja pepenjanakĕ kabo bonyamu bwa baiyamu pa, ndi e ndi tina tepĕ y' ilanga itĕ o
13 Anyambĕ. N' iyĕnĕ j' ihaiya tĕkadi nd' eabu e ka bendanakidĕ Anyambĕ opĕla iyokiya j' imĕmĕ janyu o sango 'yamu ya Kraist, n' ipepenjanĕ janyu j' ulema mwĕhĕpi o bâ ba jadi, na o bato
14 bĕhĕpi ba jadi; na bâ ba kalakiya opĕl' anyu, na tândâk' inyĕni, opĕlĕ ya ehekwĕ ya Anyambĕ
15 enĕnĕ mĕtĕ o inyĕni o jadi. Akeva na Anyambĕ opĕlĕ ya bova bwaju bo ha pakwanakiya.

10 Nandi umba Pâlu, mbi hâhâlâkidĕnd' inyĕni, na hwĕ, n' ihukiya ja Kraist, umba mĕtĕ, (ka ndoba jamĕ i vâkĕ), o mbi bĕkĕ o pwanj' anyu, hubiyango, kâlâka-kâlâka, nd' oningĕ o mbuhwa mba bĕ bâde opĕl' anyu.
2 Ndi mbi hâhâlâkidĕnd' inyĕni, na o pambalakidĕ mba na mbi diyake na bâde oningĕ mbi di n' inyĕni o mata n' ipite tĕdinĕ ijamĕ i pikilakiyĕ na mbi vembaki na bâkâ, ba pikilakiyĕ opĕl' ahu pani ka na ho tamwaki hohonga-
3 nĕngo na mehoni. Ikabojana tombete hwĕ ho tamwakate o me-

honi, hwa yanaka hohonganĕngo
4 na mehoni. Ikabojana bevolani
bya eduka ahu be bĕ bya mehoni,
ndi be na ngudi n' Anyambĕ,
5 ibulidĕ ja kâtâ ikolo; ihubidĕ ja
mapikiliya na elombo ya udomba
yĕhĕpi, e betakidĕ yâ mĕtĕ itĕnidĕ j' iyowĕ ja Anyambĕ, n' ivana
ja ibweyidĕ jĕhĕpi mbwedi o iyo-
6 kiya ja Kraist. Ho tepĕ kokĕngo
ivomudĕ ja ipuhwa j' iyokiya jĕhĕpi, ijanyu i ka bĕ timango.
7 O tamwakiyandini belombo ho-
honganĕngo n' uvela mwa bwe-
bwe? Oningĕ moto ka moto a pi-
takidĕ mâ mĕtĕ na a ndi wa
Kraist, mâ mĕtĕ a pikilakiye ekaye
njo epâkwĕ na, pani kâ mâ a di
wa Kraist, nonanĕ tepĕ ka hwĕ
8 ho di ba Kraist. Ikabojana tombe
ka na mbi kĕtĕ wa pĕ n' ipangiya
jahu, ja Upangiyi i di hwĕ vĕngo
o ilonga, ndi hanga o ibuludĕ ja-
9 nyu, mba yĕne ihâni. Ovanĕ nd'
umba mbi kâ mĕndĕ mbi yĕnĕne
pani ka na mbi bangakidĕnd'
10 inyĕni na bejanganangobo; ika-
bojana, batubi bamĕ ba vâki na,
bejanganangobo byaju be bokolo,
na byâ be na ngudi, ndi pwanj'
aju ya nyolo e nd' o bâbâ, n' ika-
lidi vyaju vi bweyane makanda;
11 moto ka mânĕ a pikilakiye ekaye,
na, jângâ tĕ ijahu i jadi o ndaga
'mbuhwa ku, na bejanganango-
bo, jâ tepĕ ijahu i ka diyĕ o be-
hadi, oningĕ ho didi o mata.
12 Ikabojana hwa jijakiya o langa,
tombe o hinga hwĕ mĕtĕ na bâkâ
ba sisakĕ bâ mĕtĕ, ndi bâ ba yĕ-
jĕkĕ bâ mĕtĕ na bâ mĕtĕ, na bâ ba
hingaka bâ mĕtĕ na bâ mĕtĕ, ba
13 be n' ibweyidĕ. Ndi ho bĕ na
ngudi ya kĕtĕ na belombo be jadi
be ha bĕ o yĕjâ ahu, ndi kabo
hohonganĕngo n' ukabo mwa yĕjâ
ya Anyambĕ e di hwĕ kabiyango,
14 e kâbâkidĕ o inyĕni mĕtĕ. Ika-
bojana hwa kâkâkâ hwĕ mĕtĕ
kebĕngo yĕjâ ahu, pani ka na
hwa kâbidĕ inyĕni; 'kabojana ho
pângo tepĕ inyĕni o jadi mĕtĕ wĕ,
n' ipakuwa ja sango 'yamu ya
15 Kraist: ho kĕte na elombo e ha
bĕ o yĕjâ ahu, yenĕ ndi na, ya
ujanjo mwa bato bapâkwĕ, ndi ho
n' ipite, o ikamidĕ janyu i ka
kenĕ, vâkâna ho kenudwi o ha-
ngan' anyu, na ngudi eitĕ mĕtĕ,
hohonganĕngo na na ukabo u di
16 hwĕ vĕwĕngo. Ovanĕ nd' o hwĕ
ho ka pakuwĕ o belombo be di
hamango o hanganĕ ahu, ndi
hanga o kĕtĕ n' ukabo mwa moto
17 upâkwĕ. Ndi a kĕtĕkĕ, a kĕtĕkĕ
18 n' Upangiyi. Ikabojana a bĕ a
sisakĕ nyol' aju mĕtĕ a tanginakwĕ, ndi kabo wa Upangiyi a
sisakĕ.

11 Te o yikakandini n' umba na
etike-tike 'amĕ ehâlĕ; ndi
mbambayĕ, o yikakateni n'
2 umba. Kabojana mbi bweyaki-
yandi inyĕni ivuva i jadi ka ja
Anyambĕ, 'kabojana mbi ndi
inyĕni nyimiyango o momo 'mbâkâ, ovanĕ nd' umba mbi ka levid'
inyĕni pani ka itângâ i di batango
3 o Kraist a jadi. Ndi mbi yĕnĕkĕ
mahihi, na pĕlĕ te pĕlĕ, pani ka
mbamba e yabakidi Ivi n' ukândâ
mwaju, nonanĕ tepĕ o mapikiliya
manyu ma ka jongoliyĕ oviya iti-
ngidi vya bwe-bwe na kĕngĕngĕ
4 e jadi na Kraist. Ikabojana oni-
ngĕ a ka pâyĕ a ka pakwaniyĕpĕ
Jisu ipâkwĕ, ijahu i ha bĕ pakwa-
niyango, na oningĕ wa pahiyani
ilina ipâkwĕ, ijanu i ha bĕ pahi-
yango, tombe ba sango eyamu
eyanyu e ha bĕ pahiyango, o yi-
5 kakati naju bwamu. Ikabojana
mba piviyaka na mbi nd' o mbu-
hwa ya ngumu ja metodu tĕ me
kĕtĕkĕ bâ mĕtĕ na, me bonĕnĕ wa,
6 na puhu. Ndi oningĕ mbi didi

na bohumaso ukalo, ndi mbi bĕ o iyowĕ, nyawĕ, o elombo yĕhĕpi ho yâ pangango e yowanakĕ o
7 bato bĕhĕpi opĕl' anyu. Mbi ndi hango bobe n' inyĕvidĕ ja nyolo amĕ mĕtĕ na ovanĕ nd' inyĕni o ka betiyĕni, 'kabojana umbi didi inyĕni pakuwango sango eyamu
8 ya Anyambĕ o nanĕ? Mbi patwanaki tyâtyi ipâkwĕ, mbi nângâkâ mavĕ o bâ ba jadi n' ihaiya
9 janyu ugono. N' umba mbi diyaki n' inyĕni o mata na nyamaka, moto au pelakidĕ opĕl' amĕ: 'kabojana eyamĕ e puhwakidi, bana b' ina ba vakiyedi o Masidoniya ba pepenjanakidĕte yâ; ndi mba tatango umba mĕtĕ idiya ja jumba inyĕni o jadi, o belombo byĕhĕpi, nonanĕ tepĕ k' umba
10 mbi ka tatĕ umba mĕtĕ. O pâkwĕ pâkwĕ ya Kraist e di n' umba, na o bĕ na moto a ka himbidĕ mba o ikĕtĕ tĕkadi o londĕnda-ndĕnda
11 la Akeya. Na nde lĕ? 'kabojana mba tândâk' inyĕni? Anyambĕ
12 a dimbakiya. Ndi eyamĕ e hakĕ, yâ te eyamĕ e ka hayĕ, ovanĕ nd' umba mbi ka lenĕ tina oviya ba vahakĕ tina, na ovanĕ nd' o eyabu e kĕtĕnĕkĕ, ba ka duwaniyate
13 pani ka eyahu. Ikabojana jâ jângâ tĕdinĕ i ndi metodu mya evela, bahayi ba yabanakĕ, ba 'lwakidĕ ba mĕtĕ metodu mya Kraist.
14 E bĕ emamanakwĕ, 'kabojana Setan mâ mĕtĕ a 'lwakidĕte ka
15 enjĕli ya bwĕ. Ovanĕ vâkâna, e bĕ elombo enĕnĕ oningĕ na bahayi baju ba 'lwakidĕ tepĕ ka bahayi ba hohoganĕngo; ba ihuku jabu i ka diyĕ hohonganĕngo na behadi byabu.
16 Mbi vâki pĕ njo epâkwĕ na, moto a piviyake na mbi ndi etiketike; ndi oningĕ ka etike-tike, yikaki mbani, ovanĕ nd' umba mbi
17 ka kĕtĕ bohâlĕ. Eyamĕ e kalakĕ n' ipite ja na mbi na elombo e kĕtĕnĕkĕ, mba vâkâ yâ hohonganĕngo n' Upangiyi, ndi pani ka e ndi ehayĕ-hayĕ, n' ipite tĕ ja ikĕ-
18 tĕ ekadi. N' iyĕnĕ ja na baitĕ ba kĕtĕkĕ o mĕhoni, n' umba tepĕ
19 mbi kĕtĕkĕ. Ikabojana o yikakandini betike-tike na mbya, 'kabojana inyĕni o ndini n' iyowĕ.
20 Ikabojana o yikakandini oningĕ moto a pâdĕngo inyĕni o menivi, oningĕ moto a pukulingĕ inyĕni, oningĕ moto a nângâningĕ inyĕni, oningĕ moto a betidĕngĕ mâ mĕtĕ, oningĕ moto a dibingĕ inyĕ-
21 ni pusababe o boho. Mbi kalakandi opĕla ikili, pani o mâ na ho diyaki vâhâmângo, ndi eyabu e jijakiyĕ (mbi kalakandi ehayĕhayĕ), yâ tepĕ eyamĕ e jijakiyĕ.
22 Ba ndi Hibru? Nonanĕ tepĕ k' umbi jadi. Ba ndi ba Isreĕli? Nonanĕ tepĕ k' umbi jadi. Ba ndi ibângâ ja Ebrehamu? Nona-
23 nĕ tepĕ k' umbi jadi. Ba ndi minisĕ mya Kraist? Mbi kalakandi pani ka etike-tike, umba mbi jadi wa; tumbango na behavu, mekasa tombĕngo bâ, mbi kande na ndabo y' ivititi, njo itĕ
24 o mawedo. O Jiu ba jadi njo itano mbi pahakiyendi mabo ma mekasa manayi dikanango umbâ-
25 kâ. Mbi bomakudwĕndi njo ilalo na ngwahi, mbi bweyakudwĕndi malale, bwalo b' utangani bo hikaki n' umba bekĕngĕ mbwâmbwâ njo ilalo, mbi diyakindi o
26 ndiba bulu na mwehe. Njo itĕ o bekĕndâ bya bo tamwaka, o mahihi ma liho, o mahihi ma bapatwani, o mahihi ma bato ba ehiki amĕ mĕtĕ, o mahihi ma betomba, o mahihi o nginga, o mahihi o manga, o mahihi o bana b' ina ba
27 evela ba jadi. Njo itĕ o ipepuwa, o nja na evĕlĕ, nja itĕ o ihindina
28 ja nja, o ivĕvu n' ivĕna. Vĕngi-

dĕngo belombo tĕ be didi o bwebwe, be pâkĕ umba mbi jadi buhwa ka buhwa, bo vaka, na bo vaka, ibandamidĕ ja makando
29 mĕhĕpi. Nja di vâhâmângo, nandi umba mbi vâhâme? Nja a lĕnjwĕkudwĕ o bobe, nandi umba
30 mbi yĕnĕkĕ ihâni? Oningĕ na mbi jadi na mala m' ikĕtĕ, mbi ka kĕtĕ na belombo be pangakĕ
31 mba vâhâ. Anyambĕ Hangwĕ ya Upangiyi mwahu Jisu Kraist, a di vambudwĕngo ibâtâ egombe yĕhĕpi, a dimbakiya na mba jo-
32 waka. O Damasku, gâvĕn ya Aritâyi, a tatakindi mboka ya Damasku n' ipepuwa, a vahaka o
33 bweya mba: n' umba na pobakwĕ o windĕ na elinga, na hubakwĕ o he, na kweyakiya benâ byaju n' ugomba.

12 E na mala ma na mbi kĕtĕkĕ, tombe ikĕtĕ ja kovaka mba, mbambayĕ, mbi ka pândi o behihila n' isala j' Upa-
2 ngiyi. Mbi youdĕte moto o Kraist a jadi, o jomu ja mepuma na) mepuma menayi tombango (ipĕ o nyolo, mba wĕ, ipĕ a diye o nyolo, mba wĕ, Anyambĕ a dimbakiya), himbĕ nĕ nd' a bapa-
3 kudwĕ o hĕvĕni y' ilalo. N' umba mbi yowakidi himbĕ ya bokadĕ nĕ (ipĕ o nyolo, ipĕ hanga o nyolo, mba yâlĕ o dakuwa:
4 Anyambĕ a dimbakiya); Nyang' aju e bapakudwĕ a paradaisi, na yoka ndaga i ha kalanakiya ja moto i ha bĕ lukango na o kala.
5 Himbĕ nĕ nd' uwamĕ a ka kĕtĕnĕ; ndi mbi ka kĕtĕ opĕl' amĕ mĕtĕ ndi kabo n' ikâhâ jamĕ.
6 Ikabojana oningĕ mba vaha o kĕtĕ, mba diye etike-tike; 'kabojana mbi ka kali pâkwĕ-pâkwĕ; ndi mbi tindi o huka, banga moto ka moto a pikiliya opĕl' amĕ kebĕngo na nyang' aju e yĕnĕkĕ na mbi yâ, tombe eyaju e yokakĕ opĕl' amĕ.
7 Na banga mba betiya tombĕngo njĕlĕ na bwinge bw' isala, iyâ i vĕkudwi mba o mehoni, utodu mwa Setani ka bweyaka mba pusababe, banga mba betiya to-
8 mbĕngo njĕlĕ. Opĕlĕ ya elombo tĕkaye mbi hâhâlâkidĕndi Upangiyi njo ilalo, na ovanĕ nd' o yâ
9 e ka vĕngĕmĕ umbi jadi. Ka mâ a vâ n' umba na, Ehekwĕ amĕ e te kokĕngo na nâvĕ; 'kabojana e hânjâbudwĕngo n' ikâmbâ. Ovanĕ vâkâna mbi ka kĕtĕngĕ na mbya poso n' ikâhâ, ovanĕ nd' o ngudi ya Kraist e ka longĕ n'
10 umba. Ovanĕ nd' umba mbi peyakĕ n' ikâhâ jamĕ, na makili, na bonyamu, na bevita, na betuniya opĕlĕ ya Kraist, 'kabojana umbi mbi bĕkĕ vâhâmângo, vâkâna mbi te yâdângo.
11 Mba bĕ ndi etike-tike n' ikĕtĕ, o ndi mbani tindiyango, 'kabojana mbi lukakand' o bendwĕ n' inyĕni, 'kabojana mbi bĕ dibango mbuhwa ya ngumu ja ba kĕtĕkĕ bâ mĕtĕ na ba bĕ metodu, tombe
12 mbi diye elombo. Pâkwĕ, pâkwĕ ndembo ja utodu i hakudwĕndi inyĕni o jadi, n' iyika jĕhĕpi, na ndembo, na memamo, na behadi
13 bya ngudi. Ikabojana e lĕ nde eanyu e di yĕviyĕngo na tyâtyi ipâkwĕ, kabo ya diya na umba mĕtĕ mbu diyaka jumba inyĕni o jadi? iyakidi mbani bobe tĕkabo.
14 Umbwakiyateni mbi kokĕngo njo ilalo iviya inyĕni o jadi, ndi mba diye jumba inyĕni o jadi; 'kabojana mba vahaka ibyanyu, kabo inyĕni. Ikabojana bana ba lukaka o kuhiya menyangadi myabu, ndi menyangadi bana.
15 N' umba mbi ka yĕni mbya na o pelidĕ tepĕ na o peludwĕ opĕla malina manyu, tombe k' umba

mbi bĕkĕ mbi lolwaka n' itândĕ janyu, ndi mbi ha ka tândwĕ bo-
16 hâlĕ. Ndi e diyake nonanĕ, n' umba mĕtĕ mbu diyaka jumba inyĕni o jadi: ndi umba mbi diyakite na bokĕngu, mbi bweya-
17 kit' inyĕni n' ukândâ. O nyanga ya na mbi jakiyend' inyĕni, na moto ka moto wa ibamĕ ba loma-
18 kidi o inyĕni o jadi? Mbi levakindi Titu n' umba na lomaka mwau' ina a kĕkĕ na ju. Titu a jakiyend' inyĕni elombo? Hwa bo tamwakate n' ilina tĕ ja jâkâ? hanga na matambi tĕ ma mâkâ?
19 O pikilakiyandini epâkwĕnjo na ho dibakidĕnuki hwĕ mĕtĕ inyĕni o jadi? Ho kalakand' o boho bwa Anyambĕ na Kraist; ndi matândĕ mamĕ, ho vâki belombo
20 byĕhĕpi iyokudĕ janyu. Ikabojana mbi yĕnĕki mahihi ma na, banga umbi ka pâyĕ, ndi mbi kâbidĕ inyĕni jângâ jamĕ i ka vahĕ, na na mbi ka duwaniya tepĕ inyĕni o jadi jângâ janyu i ka mĕndĕ o vaheni: banga mesâju, ivinaniya, ngambi, momano, ipatana, ohoka-hoka, ikĕlĕlĕ, na
21 betoko bya diya. Banga umbi ka pâyĕ epâkwĕ njo Anyambĕ amĕ a hubidĕ mba inyĕni o jadi, na na mbi ka yandi baitĕ ba haki bobe, mbembe, na bâ ba 'luwĕ bebumulema oviya sĕkĕ, n' inanganiya, n' ilĕlĕkĕ j' ihonde ibyabu be di hango.

13 Ekanĕ ndi njo ilalo eyamĕ e di pângo inyĕni o jadi. O udumbu mwa tali ibale n' ilalo nd' o
2 ndaga jĕhĕpi i ka kâmâmĕ. Mbi ma vândi o boho, na mbi vâkâ tepĕ pani k' umbi vâkidi o boho, pani te k' umba mbi diyakidi o mata o njo y' ibale; nandi o umba mbi didi bangwanidĕngo, o bâ ba di hango bobe o boho, na o bapâkwĕ bĕhĕpi, na, oningĕ mba viya epâkwĕ njo, mba kobe.
3 K' inyĕni o vahakĕni ivenda ja Kraist na a kalakĕ n' umba, a ha bĕ vâhâmângo n' inyĕni, ndi a na
4 ngudi inyĕni o jadi. Ikabojana tombe ka mâ a kâmâkudwĕ o krâsi n' ivâhâmâ, ndi a te diyango na ngudi ya Anyambĕ. Ikabojana hwĕ tepĕ ho vâhâmângo na ju, ndi ho ka diyi na ju o hangan' anyu na ngudi ya Anyambĕ.
5 Nyipyikĕni inyi mĕtĕ na ipĕ o teni n' ikamidĕ; suliyakĕni inyi mĕtĕ n' inyi mĕtĕ, wa wĕni nyanga ya Jisu Kraist e di n' inyĕni,
6 kabo oningĕ wa bendwĕni. Ndi mbi pitakidĕ na o ka yowĕteni na
7 ho bendakwĕndi. Nandi mbi kalakiyandi Anyambĕ na o hakeni bobe, hanga na ho ka pumiyaandi sulwĕngo, ndi kabo te na hakateni e di batango, tombe ho di
8 te ba bendudwĕ. Ikabojana hwa yâlĕ o ha elombo e tĕnĕkidĕ na pâkwĕ-pâkwĕ, ndi kabo opĕlĕ ya
9 pâkwĕ-pâkwĕ. Ikabojana ho yĕnĕki mbya, o hwĕ ho bĕki vâhâmângo, ndi inyĕni na ngudi, ekayĕ tepĕ eyahu e kalakiyĕ,
10 ihânjâbiyĕ janyu mĕtĕ. Ovanĕ nd' umba mbi lĕndĕkĕ belombo tĕkabe mbuhwa ku, banga mba ha bokolo oningĕ mbi didi o mata, hohonganĕngo na ngudi y' Upangiyi e di mba vĕngo o ilonga,
11 ndi hanga o ijilidĕ. Madikanido, bana b' ina, yĕnĕki mbya. Bongwakani belombo byĕhĕpi. Diyakani ulema 'mbâkâ, diyaki na jonga; vâkâna Anyambĕ y' itândĕ na jonga e ka diyi n' inyĕni.
12 Homanakani n' ipyâpyânâ ja
13 hole. Baiyamu bĕhĕpi ba ma homat' inyĕni.
14 Ehekwĕ y' Upangiyi Jisu Kraist, n' itândĕ ja Anyambĕ, n' ugangano mw' Ilina Iyamu, be diyake n' inyĕni bĕhĕpi. Amĕni.

EJANGANANGOBO

YA UTODU

PÂLU O BA GELETIYA BA DIDI.

1 UTODU Pâlu, hangwa mwa bato, tombe na moto, ndi na Jisu Kraist, na Anyambĕ ya Hangwĕ, a
2 pumbwakidĕ mâ oviya iwedo; na bana b' ina bĕhĕpi ba di n' umba, o
3 makando ma Geletiya. Ehekwĕ n' inyĕni, na jonga oviya Anyambĕ ya Hangwĕ, na oviya Upangiyi
4 Jisu Kraist. A vĕki nyol' aju ibebo ja bobe bwahu, na ovanĕ nd' o mâ a ka vĕngidĕ hwĕ oviya magona tĕ ma bobe ma kya tĕkanĕ, ekanĕ hohonganĕngo n' upango mwa Anyambĕ na Han-
5 gw' ahu: ivenda i diyaki na ju 'gombe yĕhĕpi na egombe yĕhĕpi. Amĕni.
6 Mbi mamakandi eanyu e hunganidi o vĕngĕmĕ oviya mâ a ndakiyed' inyĕni o ehekwĕ ya Kraist,
7 na la o sango eyamu epâkwĕ. E ha bĕ tina epâkwe; ndi kabo na o na bâkâ ba jukak' inyĕni, na na bâ ba vahaka o belenganĕ sango eyamu ya Kraist. Ndi tombekete ka hwĕ, tombe ba enjĕl oviya hĕvĕn mbya, pakuwango pĕ sango eyamu epâkwĕ inyĕni o jadi wa pĕ na eahu e pakwakiyi inyĕni ekanĕ, a bikake, a tambake.
9 Nyang' ahu e vâkidi o vyo, yâ te eyamĕ e vâkĕ pĕ epâkwĕ njo, kya tĕkanĕ, oningĕ moto ka moto a pakuwapĕ inyĕni sango 'yamu wa na nyang' anyu e di
10 pahiyango, a bikake, a tambake. N' ikabojana na Anyambĕ, na bato nju 'wamĕ a hombakĕ? ipĕ mbi ndi na ivaha j' itândidĕ ja bato? Oningĕ na mbi ngite mbi
11 tândâkidĕ bato, mba diye uhayi mwa Kraist. Ndi bana b' ina mbi yowakidĕnd' inyĕni, na sango 'yamu eyamĕ e pakwakidi e
12 bi ya moto. Jambojana mbu pahakiya yâ na moto, n' umba mbu yokwakudwĕ tepĕ yâ na moto, ndi
13 n' ilevudwĕ ja Jisu Kraist. Jambojana o teni yokango behadi byamĕ o egombe e tombidi ikaliyedi vya Jiu, nyang' amĕ e tombakidi njĕlĕ ya evita ya makando ma Anyambĕ, na o pogijĕ
14 mâ. Na kebakĕ o ikaliyedi vya Jiu kebĕngo ba evand' amĕ baitĕ o etomb' amĕ mĕtĕ, na diyaka na jayi inĕnĕ wa o bepepa bya ba
15 paiya. Ndi o yâ e tândâkidĕ Anyambĕ, a palwakidĕ mba oviya ihuhu ja jayĕ, na mâ a ndiya mba
16 na Ehekw' aju, ilevidĕ ja Mwan' aju n' umba, na mbi pakwakiye mâ o betomba be didi; elĕngiaha mbu kalanakiyapĕ na makiya na
17 mehoni. N' umba mbu betaka na vala o Jĕruselĕmi o ha takidi batodu n'umba, ba didi; ndi mbi valakindi o Arebiya, na timbaka na vala o Damasku.
18 O mepuma melalo me bĕki kĕlĕbĕ, n' umba na valaka o Jĕruselĕmi ka hilingana na Pitĕ, na diyaka na ju jomu na hwi 'tano.
19 Ndi mbu yĕnĕkĕ metodu mepâkwĕ, kabo Jemsi mwana nyangwĕ
20 n' Upangiyi. Nandi belombo byamĕ be lĕndĕkiyĕ inyĕni, umbwakiyateni, o boho bwa Anyam-
21 bĕ, mbi byâ o bo jowaka. Bĕngĕ n' umba na pâkâ o londenda-

ndĕnda la Siriya na Silisiya;
22 mbu yowanakĕ na boho o ikando
23 ja Judiya i diyaki na Kraist. Ndi ba haka yoka kabo na, mâ a diyaki hwĕ na 'vita 'nĕnĕ o pedi e tombidi, nd' a ka pakwakiyĕ ikamidĕ jaju i weyaki n' ivâkwĕ
24 ekanĕ. Ka bâ ba bendĕ Anyambĕ n' nmba.

2 Jomu ja mepuma na mepuma menayi kĕlĕbĕ mbi betakipĕ na vala o Jĕruselĕmi, hwĕ na Banaba, nd' umba na nângâkâ Titu te-
2 pĕ. K' umba mba la n' ilevudwĕ, na langwakiya bâ sango tĕ eyamu eyamĕ e pakwakiyedi Betomba, ndi ilimbo o bâ ba ma yĕnĕnĕkĕ ka bato banĕnĕ, banga na pĕlĕ te pĕlĕ mba nyikuwa membila, tombe mba diya mba nyikuwa o
3 nanĕ. Ndi tombe na Titu, a diyaki n' umba, a jadi wa Giriki, a bo pinyilakudwĕ na a hĕbĕkwĕ;
4 na na bana b' ina ba evela ba pâdĕngo ibĕmbĕ ba vakiyedi ka yĕnĕ ihulama jahu ikuta-kuta, ijahu i janidi na Kraist Jisu, na ovanĕ nd' o bâ ba ka pâdĕ hwĕ o
5 univi; ibahu ba ha bâbâkidi o yokiya, nyawĕ, tombete n' iwĕla, na ovanĕ nd' o pâkwĕ-pakwĕ ya sango eyamu e ka lilimidĕ n' inyĕ-
6 ni. Ndi o banĕ ba yĕnĕnĕki ka bato banĕnĕ, nyang' abu e diyakidi e bĕ elombo sasĕ umbi didi: Anyambĕ a tanginaka ukuku mwa moto: jambojana bâ ba ma yĕnĕnĕkĕ ka bato banĕnĕ banĕ ba bo
7 badakiya mba elombo ukalo. Ndi opĕlĕ 'pâkwĕ, o bâ ba yĕnĕkidi na sango eyamu ya uhonjo e bweyakudwi mba, pani ka sango eyamu y' ihĕbwĕ e bweya-
8 kudwĕ Pitĕ. (Jambojana mâ a hakidĕ Pitĕ utodu mwa b' ihĕbwĕ, mâ a te a hakidĕ mba o beto-
9 mba.) Ndo Jemsi, Sifa, na Jâni, ba yĕnĕnĕki ka makondi, ba yĕnĕkidi ehekwĕ e vĕkudwĕ mba, ba vĕki hwĕ na Banaba enâ eyomi y' ugangano na ho kĕke o Betomba, bâ o b' ihĕbwĕ ba jadi.
10 Ba uwaki kabo na ho yongakidĕ mekuge, yâ te eyamĕ e diyakidi o boho n' iha.
11 Nd' o Pitĕ a padi o Antioka, mbi himbakidi mâ o boho, jambojana a diyaki na a ka hĕnjwĕndi.
12 Jambojana o ba himbĕ ba to viya oviya Jemsi a jadi, a jaki na Betomba; nd' o bâ ba pâdi, a dikakindi, na palwakidĕ nyol' aju, na
13 jânga ja ba ihĕbwĕ. Ka Jiu ipâkwĕ ja henja na ju? ovanĕ nd' o Banaba a bapakudwĕ tepĕ n' ino-
14 ka jabu. Nd' umba mbi yĕnĕki na ba tamwaka de, hohonganĕngo na pâkwĕ-pâkwĕ ya sango eyamu, mbi vâki na Pitĕ o boho bwabu bwa bĕhĕpi, na, oningĕ na âvĕ, o jadi wa Jiu, o diyakandi o mbago ya Betomba, ndi hanga ka Jiu, ba hakĕ, e lĕ nde eâvĕ e pinyilakidĕ Betomba na ba diyake ka Jiu?
15 Hwĕ ba jadi tomelome ja Jiu hanga bato babe, ba Betomba.
16 Yowĕngo na moto a huwakudwĕ na behavu bya elekanako, ndi kabo n' ikamidĕ ja Jisu Kraist, hwĕ ba di kamidĕngo Jisu Kraist, na ovanĕ nd' o hwĕ ho ka huwudwĕ n' ikamidĕ ja Jisu Kraist, hanga na behavu bya elekanako: 'kabojana o bĕ n' uhoni u ka huwudwĕ na behavu bya elekanako.
17 Ndi oningĕ o hwĕ ho vahakĕ o huwudwĕ na Kraist, hwĕ mĕtĕ ho duwaniyango bato babe, Kraist a nd' uhayi mwa bobe.
18 Anyambĕ a kandakidĕ. Ikabojana oningĕ na mbi longakipĕ belombo byamĕ be bulwakidĕ, mbi levakidi na umba mĕtĕ mbi ndi upuli.
19 Jambojana o elekanako mbi wango o elekanako, na ovanĕ nd' umba mbi ka diyĕ mihâ o Anya-

20 mbĕ a jadi. Mbi kâmudwĕngo na Kraist: hângĕ mbi dite mihâ kwa; hângĕ na a diye mba, ndi Kraist a jadi n' umba: emĕnâ amĕ e diyanakĕ kya tĕkanĕ, o mehoni, mbi diyaki yâ n' ikamidĕ ja Mwan' Anyambĕ, a tândâki mba, ka mwa vĕ emĕnâ
21 aju opĕl' amĕ. Mba weyakidĕ ehekwĕ ya Anyambĕ ndâyĕ; jambojana oningĕ na bwamu bo pâki na elekanako, vâkâna Kraist a wakit' o nanĕ.

3 O inyĕni betike-tike bya ba Geletiya, nja did' inyĕni nângângo melema, na o yokakiyeni pâkwĕpâkwĕ, inyĕni ba Jisu Kraist a jadi levudwĕngo bwĕ bwĕ o mihâ manyu, kâmudwĕngo inyĕni o
2 didi? Ekaye dipâ nd' eyamĕ e ka yokuwĕ n' inyĕni, O pahakiyendini Ilina na behavu bya elekanako, ipĕ n' iyokiya j' ikamidĕ?
3 O ndini betike-tike nonanĕ? yalĕngo n' Ilina, o ka hânjâbâkidĕ
4 na mehoni? O teni yĕnĕngo paniyango etuniya ya belombo beitĕ ka 'kabe o nanĕ? oningĕ na be to
5 nanĕ mbambayĕ. Nandi mâ a lukakĕ inyĕni o Ilina, na mâ a hakidi megoma inyĕni o jadi, a hakidi byâ na behavu bya elekanako, ipĕ n' iyoka j' ikamidĕ?
6 Bwĕsĕ te ka Ebrehamu a kamakidĕ Anyambĕ, na yâ na langa-
7 kwĕ mâ o hohonganĕngo. Yowakĕni nandi, na bâ b' ikamidĕ, bâ banĕ ndi bana ba Ebrehamu.
8 Ndi ilĕndwĕ i yĕnĕkidi o mâsu na Anyambĕ a ka huwudwi betomba be ha wĕ mâ n' ikamidĕ, a kalakiyendi sango eyamu o Ebrehamu o vyo, na, Betomba byĕhĕpi be ka vambwĕndi ibâtâ jambo-
9 jan' âvĕ. Ovanĕ vâkâna, bâ b' ikamidĕ, ba vambakudwĕnd' ibâtâ na Ebrehamu y' ikamidĕ itĕ.
10 Jambojana tango e pitakidĕ behavu bya elekanako e nd' o jâki: jambojana e lĕndwĕngo na, Jâki na wĕhĕpi a ha lilimakidĕ o belombo byĕhĕpi be di lĕndwĕngo o 'janganangobo ya elekanako, iha ja
11 byâ. Ndi e bwe bwe na o bĕ na moto a ka huwudwĕ na elekanako o mihâ ma Anyambĕ: jambojana, Wa hohonganĕngo a ka diyi
12 n' ikamidĕ. Elekanako e bĕ y' ikamidĕ, ndi, moto a hakĕ byâ, a
13 ka diyi na byâ. Kraist a i hwĕ vanguwango oviya jâki ja elekanako, pangwĕngo jâki o mahana mahu, 'kabojana e lĕndwĕngo na, Jâki na wĕhĕpi a kĕlĕnĕkĕ o ele.
14 Na ovanĕ nd' o ibâtâ ja Ebrehamu i ka pâyĕ o Betomba opĕlĕ ya Jisu Kraist; na ovanĕ nd' o hwĕ ho ka pahiyĕ mohano m' Ilina n' ikamidĕ.
15 Bana b' ina, mbi kalakandi hohonganĕngo na pani ja bato, tombete e jaka ka panga ya moto, ndi oningĕ e jadi te yâdiyĕngo, moto a hodwake, na mâ a badake omĕ.
16 Ndi mohano u yohanakudwĕ Ebrehamu n' ibângâ jaju. Au bo vâkâ na, o mabângâ, pani ka maitĕ; ndi pani ka jâkâ, O ibângâ
17 jâvĕ, i jadi Kraist. Ekaye e nd' eyamĕ e weyakĕ, na panga e yâdâkudwĕ o vyo na Anyambĕ o Kraist, elekanako e jadi kama ja mepuma inayi na mabo malalo kĕlĕbĕ, ya weyi, na ovanĕ nd' o yâ e ka pangĕ mohano u diye n'
18 itinga. Jambojana oningĕ na ijiga i ja elekanako, i bĕ pĕ ja mohano; ndi Anyambĕ a vĕki jâ Ebrehamu na mohano.
19 Mala ma elekanako ma lĕ ma nde sisi? E badakudwĕndi jambojana mapulĕ, kabo ibângâ i yohanakudwĕ mohano ya pâ, ka yâ ya hamanudwĕ na enjĕli, o enâ ya
20 ngâmbi. Nandi ngâmbi e bĕ

ngâmbi y' umbâkâ; ndi Anya-
21 mbĕ e yâkâ. Elekanako nandi e
tĕnĕkidĕndi myohano mya Anya-
mbĕ? E diyake nonanĕ; jambo-
jana ka na o diyaki na elekanako
e vĕkudwĕ e diyakidi na e vĕkĕ
eménâ, te hohonganĕngo e te na
22 elekanako. Ndi ilĕndwĕ i vamĕ-
ngo byĕhĕpi o ipangiya ja bobe,
na ovanĕ nd' o mohano mw' ika-
midĕ ja Jisu Kraist u ka vĕwĕ
23 bĕhĕpi ba kamakidĕ. Nd' ovanĕ
ikamidĕ i to pâ, ho diyaki tatwĕ-
wĕngo o ipangiya ja elekanako,
pandwĕngo o ikamidĕ i ka levu-
24 dwĕ o 'mbuhwĕ-mbuhwĕ. Ovanĕ
nd' o elekanako e diyakidi ulevi
mwahu ipâdĕ jahu o Kraist a didi,
na ovanĕ nd' o hwĕ ho ka huwu-
25 dwĕ n' ikamidĕ. Nd' o ikamidĕ
i pâdi, ho bĕ pĕ o ipangiya ja ule-
26 vi. Jambojana inyĕni bĕhĕpi o
ndini bana ba Anyambĕ n' ika-
27 midĕ ja Jisu Kraist. Jambojana
inyĕni tango e di baptaiswĕngo
na Kraist, o ndini bâtângo na
28 Kraist. O i be na Jiu, tombe
Giriki, o i bĕ n' uhaka, tombe
humu, o i bĕ na mwajo tombe
momo; jambojana inyĕni bĕhĕpi
29 o ti yâkâ na Kraist. Oningĕ na
o ndini ba Kraist, vâkâna o ndini
ibângâ ja Ebrehamu, na bajigi
hohonganĕngo na mohano.

4 Nandi 'mbi vâki na, ujigi, uli-
ngo mwaju u diyakĕ a ngite etu-
mbĕ, a ibĕ nyanga ibale n' uhayi,
tombe ka mâ a didi Upangiyi
2 mwa byĕhĕpi; ndi a ngite o ipa-
ngiya ja babandamidi na bakabi
kabo egombe ya hangwĕ e ka
3 hohonganĕ. Yâ nyanga tĕ te
eyahu, o hwĕ ho diyaki betumbĕ,
ho diyakindi o univi mwa sale ja
4 iyowĕ ja he: ndi o egombe e ti-
midi, Anyambĕ a lomaki Mwan'
aju, wa mwajo a jakidi, o ipa-
5 ngiya ja elekanako, ka vanguwa
bâ ba didi o ipangiya ja eleka-
nako, na ovanĕ nd' o hwĕ ho ka
6 ludwĕ bana. Anyambĕ a loma-
ngo Ilina ja Mwan' aju o melema
myanyu, na na o ndini bana, i
7 yamakĕ, na, Aba, Paiya. Ovanĕ
vâkâna o bĕ pĕ uhayi, kabo
mwana; ndi oningĕ na mwana,
vâkâna ujigi mwa Anyambĕ na
Kraist.

8 Nandi o yâ egombe tĕ, inyĕni o
ha yowakidĕni Anyambĕ, o ma
hakiyandi byâni be ha bĕ mbago
9 ya bya Anyambĕ. Ndi kya tĕ-
kanĕ, inyĕni o bĕdi yowĕngo
Anyambĕ, tombe yowanĕngo na
Anyambĕ, e lĕ pĕ nde eanyu e
vòngwakĕpĕni o jali ja vâhâ, n'
idĕngĕliyĕ, ijanyu i vahanakĕpĕ
10 o diya o univi? O tatakandini
hwi, ngândĕ, begombe na me-
11 puma. Mbi bangakand' inyĕni,
banga mba janjiya inyĕni ijanja
12 ja nanĕ. Bana b' ina, mbi hâhâ-
lâkid' inyĕni, diyakani k' umba
mbi jâdi, jambojana mbi te k'
inyĕni o jadi, o bi mbani levi-
13 yango na vyoma. Wa dimbaki-
yani nyang' amĕ e pakwakiyed'
inyĕni sango eyamu o boho boho
14 na tina ya ikâhâ ja mehoni. Wa
bo pĕjĕkĕni, na ba o senja iyĕjiyĕ
ijamĕ i diyanakidi o mehoni
myamĕ, ndi o vĕhĕlĕkidĕndi
mbani o mâ na enjĕli ya Anya-
mbĕ, pani ka Kraist Jisu mĕtĕ.
15 Ndaga tĕ ja mbya ijanyu i ma
kalaka i lĕ ove? jambojana mbi
pakwakiyand' opĕl' anyu, na, ka
na e jaka na e yâlânâkiyĕ te o
diyakiteni o tongwakĕni mihâ
manyu mĕtĕ, n' inyi wa vi mbi
16 mâ. Mba bi nandi ndob' anyu,
jambojana umba mbi langwakiyĕ
17 inyĕni pâkwĕ-pâkwe? Ba n'
inyĕni na jayi itĕ, ndi hanga o
bwamu; nyawĕ, mba mbakandi o
paludĕ inyĕni oviya umba, na

ovanĕ nd' inyĕni o ka diyi bâni
18 na jayi itĕ. Ndi e bwamu na o
vitakĕ na jayi elombo eyamu,
egombe yĕhĕpi, ndi hanga umba
19 mbi jadi n' inyĕni o mata. Loba-
baha 'lamĕ lo jakipĕ na myadi m'
ijadi, na la o Kraist a ka diyĕ n'
20 uvela inyĕni o jadi. Mbi vaha-
kand' o diya kya tĕkanĕ n' inyĕni,
na o ludĕ joyi jamĕ; jambojana
mbi bomakiyandi inyĕni penda.
21 Pakwakiyi imbani, inyĕni ba
vahakĕ o diya o ipangiya ja ele-
kanako, wa yokakani elekanako?
22 Jambojana e lĕndwĕngo na, Ebre-
hamu a diyaki na bana babale,
umbâkâ na mwajo wa univi,
umbâkâ na mwajo wa humu.
23 Ndi a diyaki wa mwada univi a
jakudwĕndi o mehoni; ndi wa
mwada humu a diyaki wa mo-
24 hano. Belombo tĕbenĕ be ndi ka
kogo: jambojana panga ibale
nd' ekadi; pâkâ oviya ukodi
Sainai, e pâkidi o univi, e jadi
25 Ega. Jambojana Ega tĕnĕ a nd'
ukodi Sainai o Arebiya, na yâ e
kwanaka Jeruselĕmi e jadi kya
tĕkanĕ, na mâ a didi o univi na
26 bana baju. Ndi Jeruselĕmi i did'
oba, i humu, i di nyangw' ahu
27 wa bĕhĕpi. Jambojana e lĕndwĕ-
ngo na, Âvĕ ekomba, e ha jaka,
peyaka; tumbakiya, o ka yaka,
âvĕ o ha yĕnĕkĕ myadi: n' ikabo-
jana wa dipâ a kebidi mâ a jadi
28 na momo na bana bwinge. Bana
b' ina, nandi hwĕ, ho bana ba
mohano, ka Aisak a diyakidi.
29 Ndi pani te ka mâ a jakudwĕ o
mehoni a diyaki na evita 'nĕnĕ,
na a jakudwĕ n' Ilina, yâ nya-
30 ngatĕ te e di kya tĕkanĕ. Nandi
ilĕndwĕ i vâkâ lĕ na? Vĕngĕkidĕ
mwajo tĕ w' univi na mwan' aju:
jambojana mwana wa mwada
univi a diye ujigi na mwana wa
31 mwajo wa humu ta. Nonanĕ,
vâkâna bana b' ina, ho bĕni bana
ba mwajo w' univi, ndi ba wa
5 humu. Tĕmĕkĕni de o ihulama
ja Kraist i di hwĕ pangango
humu, o bâkâlânepĕni epâkwĕ
njo n' uboka mwa univi.
2 Umbwakiyateni, umba Pâlu,
mbi vâki n' inyĕni na, oningĕ
wa hĕbwĕni Kraist a kov' inyĕni
3 elombo. Jambojana mbi pakwa-
kiyi moto wĕhĕpi epâkwĕ njo,
na, a di hĕbwĕngo a ndi unwani
4 iha ja elekanako yĕhĕpi. Inyĕni
bĕhĕpi ba huwakudwĕ na eleka-
nako, o bĕpi na mala o Kraist a
jadi, o ndini hĕlĕngo oviya ehe-
5 kwĕ. Jambojana ho vengakidĕ-
ndi ipite ja bwamu, n' ikamidĕ
6 n' ilina. Jambojana ihĕbwĕ ya
kovaka elombo, na Jisu Kraist,
tombete idiya ja o hĕbwĕ; kabo
7 ikamidĕ i janjakĕ n' itândĕ. O
nyikwakiteni membila bwamu;
nja himbakidĕ inyĕni na o yoka-
8 kiyeni pâkwĕ-pâkwĕ. Itundudĕ
tĕkadi ja vakiya o mâ a ndakiyĕ
9 inyĕni a didi. Lĕvĕni ehâlĕ te e
10 landakĕ umbunda mwĕhĕpi. Mbi
n' inyĕni na mabeka n' Upa-
ngiyi, na o diyakepĕni n' ipiki-
liya ipâkwĕ; ndi a jukak' inyĕni
a ka bapi ivomudwĕ, tombe na a
11 lĕ ka nja? Nandi umba, bana
b' ina, oningĕ na mbi ngite mbi
pakwakiya ihĕbwĕ, e lĕ pĕ nde
eyamĕ e yĕnĕkĕ evita, e, vâkâna
12 ibaku ja krâsi i dândi! Mbi yo-
mbwaki na ba jukak' inyĕni te
ba lendwĕndingĕ.
13 Jambojana, bana b' ina, o ndini
ndudwĕngo o ihulama; ndi kabo
na o hakeni ihulama janyu o tina
y' idiya ja hohonganĕngo na me-
honi, ndi hanakiyani n' itândĕ.
14 N' ikabojana elekanako yĕhĕpi e
timindi o ndaga pâkâ, yâ nd'
ekanĕ, Tândâkâ moto a bakakĕ
15 na nâvĕ ka nyolo âvĕ mĕtĕ. Ndi

oningĕ o komanakani, n' inyĕni o pukulanakani, bandamakidĕni banga wa jilanidĕni.
16 Ndi mbi vâki na, tamwaki n' Ilina, vâkâna wa timĕni ivahidi
17 vya mehoni. Jambojana mehoni me dokwakandi n' Ilina, n' Ilina na mehoni; vâkâna Ilina na mehoni mya yâlâkĕ o hohonganĕ; vâkâna wa hayepĕni belombo
18 byanyu be mbakidi. Nd' oningĕ o tumbwanakwĕni n' Ilina, vâkâna o bĕni o ipangiya ja elekana-
19 ko. Ndi behavu bya mehoni be saliyango, bya nd' ekabe, ihonde, mananganiya, sĕkĕ, idokuwa,
20 ikaliya j' ugano, engângâ, loni, momano, ekukube, jeku, iyana,
21 makabo, ipĕhĕ, ivina, maweyana, eyânga, yege-yege, na jângâ ka dinĕ; ibyamĕ be kelevakid' inyĕni, pakuwango o 'gombe e tombidi, na bâ ba hakĕ belombo tĕbenĕ ba jige ipangiya ja Anyambĕ.
22 Ndi bebuma b' Ilina ndi, itândĕ, upeyo, jonga, iyika, kĕngâ, bwa-
23 mu, ikamidĕ, hwĕ, nditi, eleka-
24 nako e bĕ o jângâ ka dinĕ. Bâ ba di ba Kraist ba kâmidĕngo mehoni o krâsi, na behove na bedoko.
25 Oningĕ ho diyaka n' Ilina, ho ta-
26 mwake tepĕ n' Ilina. Ho diyakeni na ivaha j' ivenda ja nanĕ, ho kâbâlânâkeni, ho vinanakiyeni.

6 Bana b' ina, oningĕ na moto a duwaniya na bobe, inyĕni ba didi ilina, timbaki jângâ ka dinĕ o ilina ja hwĕ; o bandamakidĕ nyol' âvĕ mĕtĕ, banga wa yĕjudwĕ.
2 Bapanakidĕni maumba, o tima-
3 kĕni elekanako ya Kraist. Jambojana oningĕ moto a yebakiya na a ndi elombo, o mâ a ha i bĕ elombo, a yabakate nyol' aju
4 mĕtĕ. Ndi moto wĕhĕpi a suliyakĕ ehavu aju mĕtĕ, vâkâna a kĕtĕ na mâ mĕtĕ dipâ, hanga n' upâ-
5 kwĕ. Jambojana moto wĕhĕpi a ka bapi jumba jaju mĕtĕ.
6 A yokwakudwĕ o ndaga a kabake na mâ a yokwakidĕ belombo be-
7 yamu byĕhĕpi. O temamakeni; Anyambĕ a kyebakwĕ: jambojana ya moto e liyakĕ yâ tepĕ eya-
8 ju e ka benjĕ. Ikabojana a liyakĕ o mehoni myaju a ka benja tepĕ ibâ o mehoni: ndi a liyakĕ o Ilina a ka benjandi emĕnâ ya ego-
9 mbe yĕhĕpi o Ilina. Ho vâhâmâkeni iha ja bwamu: jambojana ho ka benjate o hongodi ya hohonganĕngo, oningè ho kâmbĕ.
10 Nandi o hwĕ ho di na 'gombe ho hake bato bĕhĕpi bwamu, wa wa bâ ba ndabo y' ikamidĕ.
11 O yĕnindi nyang' amĕ e lĕndĕkiyed' inyĕni n' ilĕndidi inĕnĕ,
12 na enâ amĕ mĕtĕ. Tango e vahakĕ o tândâkidĕ bato o mehoni, ba tundwakid' inyĕni na, hĕbĕkwĕni, te opĕlĕ ya na banga ba yĕnĕ evita
13 opĕlĕ ya krâsi ya Kraist. Jambojana na bâ mĕtĕ ba di hĕbwĕngo ba tataka elekanako; ndi ba vahaka na o hĕbĕkwĕni, ovanĕ nd' o bâ ba ka kĕtĕ na mehoni myâ-
14 nyu. Ndi e diyake na mbi kĕtĕkĕ, kabo na krâsi ya Upangiyi mwahu Jisu Kraist, ya he e di kâmânudwĕngo umbi jadi, n'
15 umba tepĕ o he. Jambojana o Kraist Jisu a jadi ihĕbwĕ a haka elombo, tombe idiya ja o hĕbwĕ;
16 kabo ekeha ya kya. Ndi tango e tamwakĕ n' ivanga tĕkadi, jonga na bâ, na ngĕbĕ, na o Isreĕli y' Anyambĕ.
17 Oviya egombe tĕkaye moto a nyungwakidĕ mba, jambojana mbi ndi bapĕngo o nyol' amĕ bepeho bya Upangiyi Jisu Kraist.
18 Bana b' ina, ehekwĕ y' Upangiyi mwahu Jisu Kraist e diyake n' ilina janyu. Amĕn.

EJANGANANGOBO YA

UTODU PÂLU O BA EFISU BA JADI.

1 PÂLU, utodu mwa Jisu Kraist u' upango mwa Anyambĕ, o baiyamu ba jadi o Efisu, na o batwĕ
2 batwĕ o Kraist Jisu: Ehekwĕ n' inyĕni, na jonga oviya Anyambĕ, Hangw' ahu, na oviya Upangiyi Jisu Kraist a jadi.
3 Ibâtâ na Anyambĕ, na Hangwĕ y' Upangiyi mwahu Jisu Kraist, a di hwĕ vambiyango ibâtâ j' Ilina jĕhĕpi, o loboko la hĕvĕni,
4 o Kraist a jadi: ikabojana a di hwĕ pânângo o mâ mĕtĕ a jadi, ijanga ja he i to yalwĕ, na ho diyake hole, ho diye na njĕnji o
5 boho bwaju n' itândĕ. A pânâki hwĕ o vyo o iludwĕ ja bana na Jisu Kraist, hohonganĕngo o mbya eyamu y' upango mwaju.
6 O ibendĕ ja ivenda ja ehekwĕ aju, eyaju e vĕki hwĕ o a tândâkwĕ a
7 jadi. O mâ nd' o hwĕ ho di na ivango na makiya maju, iyidwĕ ja bobe, hohonganĕngo na bwinge
8 bwa ehekwĕ aju; eyaju e tumbakĕ o hwĕ ho jadi n' iyowĕ na
9 bokeli bwĕhĕpi; yowudĕngo hwĕ ihâwĕ j' upango mwaju, hohonganĕngo o mbya aju mĕtĕ, eyaju
10 e lenakidĕ mâ mĕtĕ: ovanĕ nd' ikabo ja egombe e ka timĕ, a ka yolĕ byĕhĕpi ta o Kraist a jadi, be jadi o hĕvĕni, na be jadi o he o
11 mâ mĕtĕ. Na mâ tepĕ nd' uwahu a di pahiyango ijiga, pânwĕngo hohonganĕngo na ehoka y' upa-
12 ngo mwaju. Na ho diyake ba ibendĕ j' ivenda jaju, ba pitakidĕ
13 Kraist o egombe ya boho. Na mâ tepĕ uwanyu a pitakidĕ, tepĕ n' inyi na yokani ndaga ja pâkwĕ-pâkwĕ, sango eyamu y' iyonga janyu; na mâ uwanyu a kamakidĕ, na o yanganakudwĕ tepĕ n' Ilina Iyamu i yohanakudĕ inyĕni, o bĕkidi kamidĕngo. I
14 jadi punu ya ijiga jahu, kwanga na la ivango ja tango e di hambwĕngo, o ibendĕ ja ivenda jaju.
15 Ovanĕ tepĕ umba, mbi bĕki yokango ikamidĕ janyu o Upangiyi Jisu, n' itândĕ opĕlĕ ya baiyamu
16 bĕhĕpi: mbi bĕ dângo ivĕ ja akeva opĕl' anyu, n' ituba janyu
17 o makaliya mamĕ; na Anyambĕ y' Upangiyi Jisu Kraist, Hangwĕ ya ivenda, a ka vĕyĕ inyĕni ilina ja iyowĕ n' ilevudwĕ, n' iyowĕ
18 jaju. Na ovanĕ nd' o mâ a ka bumudĕ mihâ ma ibweyidĕ janyu; ovanĕ nd' inyĕni o ka yowĕni nyanga ya ipite i jadi o indudwĕ ijanyu i ndanakudwĕ, na nyanga ya bonĕnĕ bw' ivenda ja ijiga jaju i vĕnĕkĕ o njamba ya
19 baiyamu ba jadi, na nyanga ya viyagano ya bonĕnĕ bwa ngud' aju opĕl' ahu ya ba kamakidĕ, na
20 ihadĕ ja ngud' aju enĕnĕ. A levakidĕ yâ na Kraist, o mâ a pumbwakidĕ mâ oviya iwedo, na mâ mâ diyidĕngo o enâ aju mĕtĕ
21 eyomi, o loboko la hĕvĕni, kebengo bonĕnĕ bwĕhĕpi, na ngudi, na ukilikili, n' ipangiya, na dina

jěhěpi i tubakwě, hanga kabo o
he těkaně pa, ndi na o e vakě
22 tepě: ná mâ vaměngo belombo
byěhěpi ibomako ja matambi
maju, na mâ mâ věngo na a di-
yake molo mwa belombo byěhěpi
23 o tyâtyi, e jadi nyolo aju, ilonda
jaju i londakě byěhěpi o byěhěpi.

2 Inyěni ndi ibaju ba di pumbu-
děngo, ba di wango n' ipulě na
2 bobe: ibyanyu be ma tamwanaka
o egombe ya vyo, hohonganěngo
o ikângâ ja he těkaně, hohonga-
něngo o upolo mwa ngudi ya
upupě, ilina i hakidě bana ba
ha bě n' iyokiya kya těkaně.
3 Ibyahu bya běhěpi tepě be diya-
nakidi o bodiya bwahu o egombe
ya vyo, o bedoko bya mehoni
myahu, itimě ja upango mwa
mehoni, na mwa Ilina; ho jadi
bana ba ngambi pani ka bapâ-
4 kwě. Ndi Anyambě, a di boněně
o ngěbě, opělě ya itândě jaju
5 iněně ijaju i tândâki hwe, tombe
ka hwě ho diyaki wango n' ipulě,
a pumbwakidi hwě na Kraist ta,
(O yongakwěndini na ehekwě),
6 na mâ hwě betiděngo, na mâ
hwě pangango na ho diyaka na
Kraist Jisu ta o loboko la hěvěni;
7 na ovaně nd' o mâ a ka levidě o
magona ma vakě vyagano vya
bwinge bwa ehekwě aju, na
kěngâ aju na hwě, na Kraist Jisu.
8 Ikabojana o yongakwěndini na
ehekwě n' ikamidě; nd' i bě
ijanyu mětě; bo ndo bova bwa
9 Anyambě; hanga na behavu,
10 banga moto a kětě. Ikabojana
ho ndi ehavu aju, velwěngo o
Kraist Jisu o behavu beyamu,
bya Anyambě be lenakidě o vyo
na ho tamwake na byâ.
11 Nandi, yongakiděni, na o diyaki-
teni o egombe ya vyo betomba o
mehoni, ba tubakwě na uhonjo,
na ba tubakwě na ihěbu o meho-
12 ni, i hakwě na benâ. Na o diya-
kiteni o egombe tě yeně o diyeni
na Kraist, o jadini baloni ba eto-
mba ya Isrečli, na bangi na panga
ya mehoni, o diyi n' ipite, o diye-
13 ni na Anyambě o he: ndi kya
těkaně, na Kraist Jisu, inyěni ba
diyaki yaviděngo bo, o bakami-
ndini na makiya ma Kraist.
14 Ikabojana a ndi jonga jahu, a di
pangango byěhěpi yâkâ, na mâ
bukango ugomba u palwakidě
15 hwě. Na mâ buluděngo na me-
honi myaju bweka tě e jadi o ele-
kanako ya isombiyě ja sale, ivela
ja o babale, moto wa kya umbâkâ,
o mâ mětě, iha ja jonga nonaně;
16 na o nyěvěnidě běhěpi o Anya-
mbě a didi o nyolo pâkâ o krasi,
17 e eyaju e weyanaki bweka. A vi-
yendi na pakuwa inyěni jonga, o
bâ ba diyaki yaviděngo na bâ ba
18 diyaki pyělě. Ikabojana hwě bě-
hěpi ho pahiyango inganido o
Hangwě a jadi na mâ, o ilina
19 jâkâ. Ovaně vâkâna, o bě pi ba-
ngi na megěnda, ndi ba etomba
yâkâ na baiyamu, na ba ndabo ya
20 Anyambě. N' inyěni o didini
longwěngo ijanga ja metodu na
basâki, Jisu Kraist mâ mětě a
21 jadi ilale j' itududu. Mâ a wa
ilonga jěhěpi i di hâmbângânwě-
ngo ta, i kenakěndi na la jâ i ka
diyě těmpili ya hole o Upa-
22 ngiyi. Uwanyu tepě a longa-
nakwě ta o bolongi bwa Anyambě
n' Ilina.

3 Yâ tina těkaně, umba Pâlu,
mbwedi ya Jisu Kraist opěl' anyu
2 Betomba. Ikabojana o teni yo-
kango y' ikaba ja ehekwě ya
Anyambě e di mba věwěngo opěl'
3 anyu: 'nyang' aju e yowakidě
mba ihâwě n' ilevudwě; te pani
k' umba mbi ma lěndě ndaga
4 ehâlě; eanyu e ka yowaně, inyě-
ni o ka bě langango, ibweyidě

5 jamĕ o ihâwĕ ja Kraist. I ha yo-
wakudwĕ bana ba bato o magona
mapâkwĕ, pani ka jâ i di levu-
dwĕngo kya tĕkanĕ metodu mya-
ju mya hole, na basâki na Ilina.
6 Ihâwĕ tĕndi na Betomba be ka diyi
bajigi na hwĕ, na ba nyolo tĕ ya pâ-
kâ, na banângi ba mohano mwaju
7 o Kraist, na sango 'yamu. Eyamĕ
e diyanakudwĕ uhayi, hohonga-
nĕngo na bova bwa ehekwĕ ya
Anyambĕ, bo vĕkudwĕ mba o
8 ngud' aju e hakidĕ. O umba
mbi jadi, ehekwĕ tĕkaye e vĕwĕ-
ngo, umba mbi di jĕvi wa na a
di yĕviyĕngo o baiyamu bĕhĕpi,
na mbi pakwakiye Betomba bonĕ-
nĕ bwa Kraist, bo ha wanĕ mbe-
9 nga; na o panga bato bĕhĕpi ba
yowakĕ ugangano mw' ihâwĕ, i
kutakudwĕ na Anyambĕ o vyo
na vyo vyo, a velaki belombo
10 byĕhĕpi na Jisu Kraist, ovanĕ nd'
iyowĕ ja Anyambĕ ja mangâ-ma-
ngâ, i yowanakĕ makando ma
Anyambĕ o bonĕnĕ na ngudi o
11 loboko la hĕvĕni; hohonganĕngo
o ilenidĕ ja egombe yĕhĕpi, ijaju
i lenakidĕ na Kraist Jisu, Upa-
12 ngiyi mwahu: uwahu a di paha-
niyango bâde n' inganido j' ipite
13 n' ikamidĕ o mâ a jadi. Ovanĕ nd'
umba mbi vahakĕ na o vâhâmâ-
keni o betuniya byamĕ opĕl'
anyu, be jadi ivenda janyu.
14 Yâ tina tĕkanĕ nd' e vutanakĕ
mabângâ mamĕ o Hangwĕ ya
Upangiyi mwahu Jisu Kraist,
15 Wa diyâ jĕhĕpi ja hĕvĕni na he i
16 tubanakwĕ, na a vĕkĕ inyĕni,
hohonganĕngo o bonĕnĕ bwa ive-
nda jaju, iyâdiyĕ n' ukilikili, n'
17 Ilina jaju o moto wa utema; na
Kraist a diyake o melema mya-
nyu o ikamidĕ; o ka bĕni jango
metamba, na kâmâmângo n' itâ-
18 ndĕ, o ka yâlâkĕni o bweyidĕ na
baiyamu bĕhĕpi nyanga ya nja-
njo, na bwabwa, na ndiba, n'
19 udomba; na o yowĕ itândĕ ja
Kraist, i kebakĕ iyowĕ, ovanĕ nd'
inyĕni o ka londĕ n' ilonda ja
20 Anyambĕ. Nandi o mâ a di na
ngudi e hakĕ wa na belombo
byĕhĕpi, kebĕngo na ngudi eitĕ mĕ-
tĕ wa na ibyahu be uwakĕ na be
pikilakiyĕ byĕhĕpi, hohonganĕ-
ngo o ngudi e hakĕ o hwĕ ho jadi.
21 Ivenda na ju o makando na
Kraist Jisu o magona mĕhĕpi,
egombe yĕhĕpi. Amĕni.

4 Nandi umba, mbwedi y' Upa-
ngiyi, mbi hâhâlâkidĕnd' inyĕni
na, tamwakani weyango o monda
2 mwanyu u di ndanudwĕngo, n'
ihubiya na hwĕ yĕhĕpi, n' iyika,
3 o yikanakani n' itândĕ; o yĕjĕ-
kĕni itata ja ihâmbângânĕ ja Ili-
4 na o mekato mya jonga. O na
nyolo pâkâ, na Ilina jâkâ, bwĕsĕ
te k' inyĕni, o didini ndudwĕngo
o ipite jâkâ ja monda mwanyu;
5 Upangiyi 'mbâkâ, ikamidĕ jâkâ,
6 baptism pâkâ, Anyambĕ yâkâ,
Hangwĕ ya bĕhĕpi, a pangakiyĕ
bĕhĕpi, na mâ a yambakiyĕ bĕhĕ-
pi, na mâ a longaka n' inyĕni bĕhĕ-
7 pi. Ndi moto moto o hwĕ bĕhĕpi
a vĕwĕngo ehekwĕ hohonganĕngo
na eyĕjâ ya bova bwa Kraist.
8 Ovanĕ nd' o yâ e di lĕndwĕngo
na, O mâ a betakidi oba, a vala-
nakiyi ba mbwedi mbwedi, ka
9 mâ a vĕ bato bova. Nandi ndaga
tĕ na, A betakidi, e weyaka lĕ
nde, kabo na a taki tepĕ o huba o
10 pĕlĕ ja hubiyango ja he? A hu-
bakidi, mâ tepĕ a betakidi oba ya
hĕvĕni yĕhĕpi, ovanĕ nd' o mâ a
11 ka 'londĕ belombo byĕhĕpi. Ka
mâ a panga bâkâ metodu; bâkâ
basâki; bâkâ bapakwaniyi ba
sango eyamu; bâkâ batati, na
12 bayokwanidi; ilonga ja baiyamu,
opĕlĕ ya ehavu ya minisĕ, ilonga
13 ja nyolo ya Kraist. Kabo hwĕ

bĕhĕpi ho pângĕ ihâmbângânĕ j' ikamidĕ, na ja iyowĕ ja Mwan' Anyambĕ, na la hwĕ ho ka londĕ bamo, na la o yĕjâ y' utĕ mw'
14 ilonda ja Kraist: na ovanĕ nd' o hwĕ ho ka mĕndĕ ho diyepĕ betumbĕ, ho bolonganakĕ mbwombwo, ho valanakwĕ n' upupĕ mwa iyokwanidĕ mwĕhĕpi, na megono mya bato, na bokĕngu
15 bwa ngani. Ndi ho kalaka pâkwĕ-pâkwĕ n' itândĕ, ho ka tombuwi na mâ a jadi molo, Kraist,
16 o belombo byĕhĕpi: wa nyolo yĕhĕpi e di vivango ta, na yâ e jadi hâmbângânĕngo na ya malato mĕhĕpi e pepenjanakĕ, e kenakandi ilonga ja yâ mĕtĕ n' itândĕ, hohonganĕngo na pĕlĕ yĕhĕpi e hakĕ eyaju nyanga.
17 Ekaye nd' eyamĕ e vâkĕ nandi, n' umba mbi hâhâlâkidĕ o boho bwa Upangiyi, na o tamwakepĕni pani ka Betomba bepâkwĕ be tamwakĕ, na behayĕ-hayĕ bya
18 bebumulema byabu. Ba jadi ibweyidĕjabu dangadanga, ba jadi bangi na emĕnâ ya Anyambĕ n' ipuhwa jabu j' iyowĕ, opĕlĕ ya
19 idelidĕ ja melema myabu: ba di vĕngo nyolo jabu mĕtĕ o bedokuwĕ-dokuwĕ byabu mĕtĕ, iha ja sĕkĕ yĕhĕpi, na majake, 'kabojana ba yĕnĕkĕpĕ njuke ya ebumu-
20 lema. Ndi inyĕni o bi yokuwa-
21 ngo Kraist nonanĕ; oningĕ na o ndi mâni yokolidĕngo, n' inyĕni yokudwĕngo na ju 'kabojana ka pâkwĕ-pâkwĕ e di na Kraist Jisu:
22 ivengidĕ ja bodiya bwanyu bwa vyo, bwa uduni mwa moto, u jadi bevango na tina ya bedoko be ya-
23 banakĕ. N' inyeni wa pangwĕni eyânâ n' ilina ja bebumulema
24 byanyu; n' inyĕni wa vaměni moto uyânâ, wa Anyambĕ a di velango o bwamu, na hole, na pâkwĕ-pâkwĕ.
25 Vĕngĕkidĕni nandi bojowa, moto wĕhĕpi a kalake n' ugangano mwaju pâkwĕ-pâkwĕ, 'kabojana ho bevande bya upâkwĕ n' upâ-
26 kwĕ. Lingwakani, nd' o haki bobe, joba i kweyakiye na nga-
27 mbi anyu. O vĕkeni ukuk' ube
28 iboko. A ibakidi, a ibakepĕ; ndi a janjakengĕ, a haka na benâ byaju elombo e jadi bwamu, ovanĕ nd' o mâ a ka pahiyĕ elombo e
29 vĕkĕ a nyamakĕ. Ilango ja sĕkĕ i pumake o udumbu mwanyu, ndi kabo i di lukango na mala m' iyokudĕ, ovanĕ nd' o jâ i ka nyĕ-
30 vĕniyĕ ba yoki. O numbakidĕni Ilina Iyamu ja Anyambĕ, ijanyu i di yembanudwĕngo o buhwa
31 bwa ivango. Vĕngĕkidĕni oviya inyĕni o jadi jodi, na ngambi, na malingwa, n' ipako ja yege-yege,
32 n' ikilana, na ekola yĕhĕpi; diyaki na kĕngâ inyi mĕtĕ n' inyi mĕtĕ, n' ulema ubâbu, o inyanakidĕni inyi mĕtĕ n' inyi mĕtĕ, pani ka Anyambĕ a didi inyĕni yidĕngo opĕlĕ ya Kraist.

5 Diyakani ba bengani ba Anyambĕ, pani ka bana ba tândâkwĕ;
2 o ka tamwaki n' itândĕ, pani ka Kraist a tândâki hwĕ, na mâ a vĕ nyolo aju mwambo na enambo o Anyambĕ a jadi opĕl' ahu, o unâvi uyamu mwa ka-
3 ngo. Ndi lukango ka bato bayamu, inanganiya na sĕkĕ yĕhĕpi, tombe itângina, be tubakwĕpĕ in-
4 yĕni o jadi. Na manya, na bekalĕ-kalĕ, tombe ngebo, be ha bĕ twĕtwĕ, ndi vĕkĕngĕni akeva.
5 Ikabojana o teni yowĕngo ekaye na, unanganiyi, tombe moto wa sĕkĕ, tombe moto wa itângina, a jadi ukaliyi mwa megano, a bĕ na ekuha o egândâ ya Kraist, na ya
6 Anyambĕ. Moto a yabake inyĕni na ndaga i ha bĕ n' itinga, 'kabojana ngambi ya Anyambĕ e pâ-

kândi o bana ba ha bĕ n' iyokiya ba jadi, tina o belombo tĕkabe.
7 O diyakeni nandi banângi na bâ.
8 Ikabojana o diyakindini o vyo ivititi, ndi kya tĕkanĕ wa bĕ ndini bwe n' Upangiyi; tamwakani
9 kabana ba bwe. Ikabojana ebuma y' Ilina e ndi o bwamu bwĕhĕpi na hohonganĕngo na pâkwĕ-pâkwĕ
10 yĕhĕpi. O suliyakĕni e tândâkidĕ Upangiyi bwamu. O diyeni
11 ugangano na behavu bya ekomba bya ivititi, ndi hĕnjĕkĕngi byâni.
12 Ikabojana i nd' ihâni tombe na ituba ja belombo tĕ be hakwĕ na
13 bâ o ikuta-kuta. Nd' belombo be hĕnjĕkwĕ byĕhĕpi be levakudwĕndi na bwĕ, 'kabojana e levakidĕ
14 yĕhĕpi e bwe. Ovanĕ nd' o yâ e di lĕndwĕngo na; Emwaka, âvĕ o yakĕ viyâ, o ka pumbwaka oviya iwedo vâkâna Kraist a vĕndi âvĕ bwe.
15 Yĕnĕkĕni na o tamwakandini na bokeli, hanga ka betike-tike,
16 ndi ka b' iyowĕ. O vangwakani egombe, 'kabojana hwi i bobe.
17 Ovanĕ vâkâna, o puhwakeni iyowĕ, ndi bweyakidĕni upango
18 mw' Upangiyi. O peyaki n' ivĕ, i jadi na betoko; ndi londaki n'
19 Ilina. O kalaki inyi mĕtĕ o evanda na lembo na lembo la Ilina, o tumbwakidĕni, o lângâki na be-
20 bumulema o Upangiyi a jadi. O vĕkĕni Anyambĕ ya Hangwĕ akeva egombe yĕhĕpi opĕla belombo byĕhĕpi o dina ja Upa-
21 ngiyi mwahu Jisu Kraist; bâbâkiyĕni inyi mĕtĕ n' inyi mĕtĕ na jângâ ja Anyambĕ.
22 Bajo, bâbâkiyĕni bamo banyu mĕtĕ, pani ka o Upangiyi a jadi.
23 Ikabojana momo a ndi molo mwa mwajo, pani ka Kraist a di molo mwa ikando: na mâ tepĕ Uhu-
24 ngini mwa nyolo. Ndi pani ka ikando i di n' iyokiya o Kraist a jadi, bajo ba diyaki tepĕ o bamo babu ba jadi nonanĕ na elombo yĕhĕpi.
25 Bamo, tândâki bajo banyu, pani ka Kraist a tândâki ikando jaju, na mâ na vĕkĕ nyolo aju opĕl' a
26 jâ; na ovanĕ nd' o mâ a ka nyĕvidĕ jâ, na mâ a tanĕ jâ n' ituka
27 ja miba na ndaga, na ovanĕ nd' o mâ a ka pâdi jâ o mâ mĕtĕ a jadi, ikando j' ivenda, i diye n' itâbĕ, tombe unyinako, tombe elombo ya jângâ tĕdinĕ; ndi na i diyakĕ
28 hole, i diye n' ikili. Nonanĕ tepĕ bamo ba lukakand' o tândâ bajo babu, pani ka nyolo jabu mĕtĕ. A tândâkĕ mwad' aju a tândâki
29 mâ mĕtĕ. Ikabojana o bĕ na moto a yekakĕ uhoni mwaju mĕtĕ, ndi a bombakandi na mâ a bongwaka mâ bwĕsĕ te ka Upa-
30 ngiyi a hakĕ ikando jaju. Ikabojana ho ndi bevande bya nyolo aju, bya mehoni myaju, na bya
31 bevehe byaju. Yâ tina tĕkanĕ ndi ya moto a ka dikĕ hangwĕ na nyangwĕ, na mâ a lata na mwad' aju, na bâ babale ba ka
32 diyaka uhoni 'mbâkâ. Ekadi nd' ihâwĕ inĕnĕ ndi mbi kalakandi
33 opĕla Kraist na ikando jaju. Tombekete moto inyĕni o jadi a tândâki mwad' aju o gili-gili, pani ka mâ mĕtĕ, na mwajo a yĕnĕkĕ na a kâlâmâkiyi momi aju.

6 Bana, yokakiyani bahangwĕ banyu na banyangwĕ banyu o Upangiyi a jadi; 'kabojana ekaye e
2 hohonganĕngo. Hekakidĕ hângwĕ na nyângwĕ; e jadi elekanako ya boho-boho na mohano;
3 ovanĕ nd' o yâ e ka nyĕvĕniyĕ âvĕ, na nâvĕ wa bemba o he.
4 Ndi inyĕni, ba hangwĕ, o kâbâlâki bana banyu na ba lingwake; ndi bongunaki bâni n' ibema na maleva m' Upangiyi.
5 Bahayi, yokakiyani ba didi bapangiyi banyu o mehoni, na jâ-

ngâ n' ilikima, n' ulema mwanju 'mbâkâ pani ka na o Kraist a
6 jadi; hanga n' ihaiya ja pwanja, pani ka batândidi ba bato, ndi pani ka bahayi ba Kraist, o hakani upango mwa Anyambĕ
7 oviya ebumulema. Hakani ihaiya janyu na boho bwamu bwe, pani ka o Upangiyi a jadi, hanga
8 o bato ba jadi. Yowĕngo na elombo ya moto e hakĕ eyamu yĕhĕpi, a ka homanwi yâ o Upangiyi a jadi, tombe na a nd' uhaka, tombe humu.
9 N' inyĕni ba hangwĕ, haki tepi bâni nyanga tĕ, hukakani ihiha, yowĕngo tepĕ na Hangw' anyu a nd' o hĕvĕni, na eyabu tepĕ; na mâ a tanginaka bato.
10 Madikanido bana b' ina, yâdâkâni n' Upangiyi, na ngudi y'
11 ukilikili mwaju. Bâtâkâni nguba ya Anyambĕ yĕhĕpi, ovanĕ nd' inyĕni o ka yâlĕ o tĕnidĕ na
12 megono mya ukuk' ube. Ikabojana hwa yanaka na mehoni na makiya, ndi na ba jadi o myolo, na ngudi, na bapangiyi b' ivititi ba he tĕkanĕ, na ngudi ja malina
13 mabe o loboko la udomba. Ovanĕ vâkâna nângâkâni nguba ya Anyambĕ yĕhĕpi, ovanĕ nd' inyĕni o ka yâlĕ o tĕnidĕ o buhwa bobe, na balango byĕhĕpi, o
14 ka tĕmĕki de. Tĕmĕkĕni nandi, dingango behena byanyu na pâkwĕ-pâkwĕ, n' inyĕni bâtângo nguba ya ngonga ya hohonganĕ-
15 ngo. Na matambi manyu bâtângo na bohadi bwa sango eyamu
16 ya yonga. Wa na byĕhĕpi, nângâkâni nguba y' ikamidĕ, eanyu e ka vâtânĕ mepenga mya bobe,
17 mya veya myĕhĕpi. O ka nângâkâni evunga y' iyonga, n' ukwala mw' ibâtâ mw' Ilina, u
18 jadi ndaga ja Anyambĕ. O kalakiyani egombe yĕhĕpi n' ikaliya n' ihâhâlidĕ jĕhĕpi n' Ilina, o pepwakani omĕ na kândĕ yehĕpi, n' ihâhâlidĕ opĕlĕ ya baiyamu bĕhĕpi. O ka kalakiya opel' amĕ tepĕ, na mbi vĕkwĕ bohadi bw' ikala, ovanĕ nd' umba mbi ka dubuwĕ udumbu mwamĕ na bâde, iyowudĕ j' ihâwĕ ja sango
20 eyamu. Eyamĕ e jadi utodu o uboka; na mbi kalake yâdângo, nyang' amĕ e lukakĕ o kala.
21 Ndi ovanĕ tepĕ inyĕni o ka yowĕni mepako myamĕ, na nyang' amĕ e jadi, Tikiku, mwan' ina a tândâkwĕ, na minisĕ mya jana itĕ o Upangiyi, a ka yowudĕte
22 inyĕni belombo byĕhĕpi: uwamĕ a di lomango inyĕni o jadi na mala tĕ ma mâkâ, na ovanĕ nd' inyĕni o ka yowĕni mepako myahu, na na mâ nd' a ka yâdidĕ bebumulema byanyu.
23 Jonga na bana b' ina, n' itândĕ, n' ikamidĕ oviya Anyambĕ ya Hangwĕ, n' Upangiyi Jisu Kraist.
24 Ehekwĕ na bĕhĕpi ba tândâkĕ Upangiyi mwahu Jisu Kraist na pâkwĕ-pâkwĕ.

EJANGANANGOBO

YA

UTODU PÂLU O BA FILIPAI BA JADI.

1 PÂLU na Timote, bahayi ba Jisu Kraist, o baiyamu bĕhĕpi ba jadi o Filipai, na Kraist Jisu na minisĕ, na bapepenjani ba mekuge.
2 Ehekwĕ e diyaki n' inyĕni, na jonga, oviya Anyambĕ Hangw' ahu, na oviya Upangiyi, Jisu Kraist.
3 Mbi vĕkĕnd' Anyambĕ akeva o
4 iyongidĕ janyu jĕhĕpi, egombe yĕhĕpi o ikaliya jamĕ jĕhĕpi opĕl' anyu ya bĕhĕpi, mbi jombaka na
5 mbya, opĕlĕ y' uganganano mwanyu o sango eyamu, oviya buhwa bwa boho na la ka bweya kya tĕkanĕ; mbi n' ipite na elombo tĕkaye mĕtĕ, na mâ a di yalĕngo ehavu eyamu o inyĕni o jadi, a ka hânjâbidĕte yâ kwanga na la buhwa
7 bwa Kraist Jisu: pani ka yâ e di hohonganĕngo opĕl' amĕ na mbi pikilakiya ekaye opĕl', anyu ya bĕhĕpi, n' ikabojana mbi na inyĕni o ebumulema amĕ, tombe o mekato myamĕ na o ngama n' iyâdiyĕ ja sango eyamu ta, inyĕni bĕhĕpi o ndini banângi bamĕ na
8 ehekw' amĕ. Anyambĕ a ndi tal' amĕ, nyang' amĕ e yombwakĕ inyĕni bĕhĕpi o kâkâ ya Jisu
9 Kraist. Ekaye nd' eyamĕ e kalakiyĕ, na itândĕ janyu i tumbake wa na wa o iyowĕ na o yĕkĕ yĕ-
10 hĕpi; ovanĕ nd' inyĕni o ka yĕjĕkĕni belombo be didi nyang' ibale, ovanĕ nd' inyĕni o ka diyĕni kĕngĕngĕ, o diyeni na 'buke na la ka bweya buhwa bwa
11 Kraist; londango ti na bebuma bya bwamu, be jadi na Kraist Jisu, o ivenda na ibendĕ ja Anyambĕ.
12 Ndi bana b' ina, mbi vahaki na o bweyakidĕni na belombo be hamaki n' umba, be kwakindi
13 ipidĕ ja sango eyamu; ovanĕ vâkânâ, e ndi bwe bwe, o bato ba ndabo y' upolo bĕhĕpi, na o bapâkwĕ bĕhĕpi na mekato myamĕ
14 me ndi opĕlĕ ya Kraist; na mbĕyi ya bana b' ina eitĕ wa o Upangiyi, ba lolwaki n' ipite na mekato myamĕ, ba bi na ijijiya j' ikala ja ndaga pĕ wa, ba bange.
15 Mbambayĕ bâkâ ba pakwanikiya Kraist o ivina na momano, bâkâ
16 o pani eyamu. Bâkâ ekaba ba pakwanakiya Kraist na momano, ba diye holomiyango, ba piviyaka ibada ja etuniya o mekato mya-
17 mĕ. Ndi bapâkwĕ ekaba n' itândĕ, yowĕngo na mbi tĕdwĕngo o
18 ngama ya sango eyamu. Na lĕ pĕ? Kraist a pakwakudwĕndi o pĕlĕ jĕhĕpi; tombe o bo henjaka, tombe o pâkwĕ-pâkwĕ; nd' umba mbi peyakate omĕ, e, mbi
19 ka peyandi. Ikabojana mbi yowĕngo na ekabe be ka hamate o iyonga jamĕ tina makaliya manyu, n' ipepenjanĕ ja Ilina ja
20 Jisu Kraist, hohonganĕngo o kând' amĕ y' imbuwa na ipite jamĕ, na mba yĕne ihâni o elombo, ndi Kraist a ka kenwĕndi o nyolo

amĕ kya tĕkanĕ, tepĕ pani te ka egombe yĕhĕpi, na bâde bwĕhĕpi, tombe na e ndi eménâ, tombe na
21 e ndi iwedo. Ikabojana umba o bodiyaka te Kraist, na o bowaka,
22 te ikova. Ndi oningĕ e mala opĕlĕ ya behavu byamĕ na mbi diyaka o mehoni; mba wĕ eyamĕ
23 e ka pânĕ. Ikabojana mbi ndi pambaliyango o hanganĕ ya bebale, mbi n' ivaha i valakĕ na ka diya na Kraist; e jadi bwam wa.
24 Ndi idiya o mehoni ndi e di na
25 mala wa inyĕni o jadi. Umbi di n' ipite tĕkadi, mbi yowĕngo na mbi ka diyandi na o lilimidĕ n' inyĕni bĕhĕpi, ipiya janyu na
26 mbya y' ikamidĕ; na upeyo mwanyu u vuhake o Jisu Kraist a jadi opĕl' amĕ, n' iviya jamĕ inyĕni o jadi epâkwĕ njo.
27 Kabo te bodiya bwanyu bo diyake weyango na sango eyamu ya Kraist, ba tombete mbi viye ka yĕnĕ inyĕni, ba mbi diye mbya, mbi yokakate opĕla mepako myanyu, na o ndini tĕmĕngo de n' ilina jâkâ, o yanakandini na ebumulema yâkâ ta opĕla y' ikamidĕ
28 ja sango eyamu; na ndoba janyu i bangakidĕ inyĕni na elombo, e jadi o bâ ba jadi evenda y' inyanga, nd' inyĕni o jadi y' iyonga, i
29 jadi ja Anyambĕ. Ikabojana o ndini vĕwĕngo opĕlĕ ya Kraist, hanga na o kamakidi mâni pa, ndi n' iyĕnĕ ja etuniya opĕl' aju
30 tepĕ; o didini n' iyĕjĕniyĕ tĕ ja jâkâ, eanyu e yĕnĕkĕ n' umba, na eanyu e yokakĕ kya tĕkanĕ na e n' umba.

2 Oningĕ na o na ikehanĕ ja nyolo na Kraist, oningĕ na o n' iyâdiyĕ j' itândĕ, oningĕ na o na ugangano mw' Ilina, oningĕ na o na kâ-
2 kâ na ngĕbĕ, timakĕni mbya amĕ, o ka diyakani ulema nyanga pâkâ, itândĕ jâkâ, ukendo'mbâkâ,
3 ipikiliya jâkâ. O hakeni elombo na momano na maduba; ndi upâkwĕ a yĕnĕkĕ upâkwĕ bwamu wa na mâ mĕtĕ, n' ulema mwa
4 hubiyango. O 'mbwakiyeni moto moto kabo belombo byaju mĕtĕ, ndi moto wĕhĕpi tepĕ belombo
5 bya bapâkwĕ. Epikiliyedi e diyaki na Kraist Jisu, e diyaki tepĕ
6 n' inyĕni: mâ, a diyakidi egâlani y' Anyambĕ, au piviyaka na e ndi elombo ya bo patwaka idiya ja nyanga pâkâ na Anyambĕ:
7 ndi a yĕvĕkidi nyolo aju, na mâ na nângâkâ egâlani y' uhayi, na
8 mâ na diyaka mbago ya bato: o mâ a duwaniyedi ehini ya moto, a hubakidi mâ mĕtĕ, a diyaki n' iyokiya na la iwedo, iwedo ja
9 krâsi mĕtĕ. Ovanĕ nd' o Anyambĕ a betakidi mâ na ngudi, na mâ na vĕkĕ mâ dina i jadi kebĕ-
10 ngo bolo dina wĕhĕpi; na ibângâ jĕhĕpi i ka vutamandi o dina ja Jisu, o hĕvĕni, na o he, na ibo-
11 mako ja he; na emi yĕhĕpi e ka mĕmi na Jisu Kraist a nd' Upangiyi, o ivenda ja Anyambĕ ya Hangwĕ.
12 Nandi, matândĕ mamĕ, pani kâ o didini yokiyango egombe yĕhĕpi, hanga kabo o pwanj' amĕ pa, ndi wa pĕ o mbuhwa 'me, janjakani iyonga janyu mĕtĕ na
13 jângâ n' ilikima. Ikabojana a ndi Anyambĕ a hakidĕ inyĕni ivaha n' iyâlĕ ja iha opĕlĕ ya
14 upango mwaju uyamu. Hakani belombo byĕhĕpi o diyeni n' itâ-
15 kâlâniyĕ na penda; ovanĕ nd' inyĕni o ka diyĕni o diyeni n' ebuke, hwĕ, bana ba Anyambĕ, o diyeni n' itâbĕ, o hanganĕ ya etomba ya lĕngĕmĕngo na bâkâlânângo, eanyu e panyakĕ ka litwa o he;
16 hamaniděngo ndaga ja eménâ; ovanĕ nd' umbi ka peyĕ o buhwa bwa Kraist, na mbi bĕ nyiku-

wango umbila mwa nanĕ, na ba
17 janjango o nanĕ. Ndi oningĕ mba hovwĕ o mwambo n' ihaiya j' ikamidĕ janyu, mbi yĕnĕki mbya, n' umba mbi peyaki n'
18 inyĕni bĕhĕpi. Yâ tina tĕ ya pâkâ nd' eanyu e yĕnĕkĕ tepĕ mbya, o peyakani n' umba.
19 Ndi mbi pitakidĕndi n' Upangiyi Jisu, iloma ja Timote inyĕni o jadi pyĕlĕ, ovanĕ tepĕ umba mbi ka yâdiyĕ o mbi ka yowĕ
20 mepako myanyu. Ikabojana mbi bĕ na moto upâkwĕ w' ulema ka mâ, a ka yowĕ o bandamidĕ bo-
21 diya bwanyu mbambayĕ. Ikabojana bĕhĕpi ba vahakandi ibyabu mĕtĕ, hanga bya Jisu
22 Kraist. Ndi wa dimbakiyani evend' aju, na a janjango n' umba o sango eyamu, pani ka
23 mwana na hangwĕ. Uwamĕ a pitakidĕ o loma mâ kya, pagate mbi yĕningĕ nyanga e ka valĕ
24 n' umba. Ndi mbi pitakidĕndi Upangiyi n' umba mĕtĕ mbi ka
25 pâte pyĕlĕ. Ndi mbi yĕnĕki yâ mala iloma janyu Epafroditu, ugangano o ehavu na sâjĕ n' umba, ndi utodu mwanyu, na a
26 pepenjanindi ivaha jamĕ. Ikabojana a yombwakindi inyĕni bĕhĕpi, na mâ a londaki ti na ngĕbĕ, 'kabojana o yokakindini
27 na a bĕkĕndi. Ikabojana a diyakindi a bĕkĕ mbambayĕ, pyĕlĕ n' iwedo; ndi Anyambĕ a yĕnĕki mâ ngĕbĕ, ndi hanga kabo mâ pa, ndi umba tepĕ, o banga mba
28 diya na ngĕbĕ o ngĕbĕ. Mbi lomaki mâ na jayti itĕ pĕ wa, na inyĕni o ka yĕni mâni epâkwĕ njo, o ka peyakani, ovanĕ nd'
29 umbi ka yĕvidĕ ngĕbĕ. Vĕhĕlekidi mâni o Upangiyi a jadi na mbya yĕhĕpi; o ka yĕnĕki ba di ka mâ jambo inĕnĕ;
30 'kabojana a diyaki piyĕlĕ n' iwedo opĕlĕ ya ebavu ya Kraist, a bo yĕnĕkĕ emĕnâ aju tâ, ilonda ja eanyu e ha diyakidi o yâlâkĕ o hani opĕl' amĕ.

3 Madikanido, bana b' ina, o peyaki n' Upangiyi. Ilĕndiyĕ ja belombo tĕ bya byâkâ inyĕni o jadi, e bĕ na njuke umbi jadi mbambayĕ, ndi e mbwĕnjĕ
2 inyĕni o jadi. Kelevaki na mbwa, kelevaki na bahayi ba bobe, kele-
3 vaki na ba ihĕbwĕ. Ikabojana ho ha hĕbwĕ, ba kalakiyĕ Anyambĕ o ilina, ho peyakĕ na Kraist
4 Jisu, ho pitidĕ mehoni. Tombete mbi te mbi pitakidĕ mehoni: oningĕ na moto upâkwĕ a pikilakiyĕ na a n' ipite ja mehoni,
5 umba wa: hĕbwĕngo o buhwa bwa logwambi, wa mbanda wa Isreĕli, wa ikaka ja Bĕnjemin, tomelome ya Hibru, opĕlĕ ya ele-
6 kanako, Farisi: opĕlĕ ya 'doko, evita ya ikando ja Anyambĕ, opĕlĕ ya hohonganĕngo e jadi o
7 elekanako njĕnji e diye. Ndi belombo be diyakidi nyeno umba mbi jadi, mbi langi bya ka inya-
8 ngĕ opĕlĕ ya Kraist. E, mbambayĕ, mbi langaki belombo byehĕpi inyangĕ, kwanidĕngo na viyagano y' iyowĕ ja Kraist Jisu Upangiyi mwamĕ, uwamĕ a di yĕniyĕngo inyanga ja belombo byĕhĕpi, n' umba mbi langi bya ka bebonda, ovanĕ nd' umba mbi
9 ka jeyĕ Kraist: n' umba mba duwaniya na ju, hanga na hohonganĕngo amĕ mĕtĕ e jadi ya elekanako, ndi e jadi n' ikamidĕ ja Kraist, hohonganĕngo e vakiyĕ
10 a jadi n' ikamidĕ; mbi ndi nyangĕngo belombo byĕhĕpi ovanĕ nd' umba mbi ka yowĕ mâ, na ngudi y' ipumbuwa jaju, n' ugangano mwa betuniya byaju, pangwĕngo mbago y' iwedo jaju:
11 ipĕ na pĕlĕ ka pĕlĕ mbi ka kâbidĕ

12 o ipumbuwa ja ba-wewe. Hanga na mbi pahiyi pâni, na ba o hânjâbiyĕ pâni, ndi mbi bengakandi, ipĕ mbi ka bweyidĕ ya Kraist e di mba bweyidĕngo vyĕ. Bana b' ina, mba
13 langaka nyol' amĕ na mbi bweyidĕngo, ndi elombo tĕ ya yâkâ ekaye nd' eyamĕ e hakĕ; ibehalidĕ ja belombo be jadi o mbuhwa, n' ipepa ja belombo tĕ be jadi o
14 boho, mbi pakiyandi o ihuku, ipahiya ja ivĕ ja monda mwa ivala ja oba, mwa Anyambĕ o Kraist Jisu a jadi.
15 Nandi hwĕ, tango e kebakĕ bapâkwĕ, ho pikilakiye nonanĕ, ndi oningĕ na o ndini n' ipikiliya ipâkwĕ ja elombo ka 'lombo, Anyambĕ a ka levidĕte inyĕni
16 ekaye. Ndi eyahu e di kâbidĕngo, ho tamwakeni na yĕjâ tĕ ya yâkâ.
17 Bana b' ina, o diyaki bavilingani n' umba ta, o ka bandamakidi bâni ba tamwakĕ pani k' inyĕni
18 o janidi hwĕni na mbuna. (Ikabojana baitĕ ba tamwakandi, ibamĕ ba didi inyĕni languwango njo itĕ, n' umba mbi langwakipĕ kya tĕkanĕ, mbi yaka, na ba
19 ndoba ja krâsi ya Kraist: ihuku jabu nd' ujilo, Anyambĕ abu nd' ihuhu jabu, ivenda jabu nd' ihâni vyabu, ba sâlinaka belombo bya
20 he). Ikabojana malango mahu ma nd' o hĕvĕni, o hwĕ ho 'mbwakiyĕ Uhungini, Upangiyi
21 Jisu Kraist; a ka ludi nyolo jahu ja hubiyango, ovanĕ nd' o jâ i ka diyĕ egâlani ya nyolo aju y' ivenda, hohonganĕngo na ihadĕ jaju i di na ngudi e pangakĕ belombo byĕhĕpi iyokiya jaju.

4 Nandi, bana b' ina, ibamĕ ba tândâkĕ na ba yombwakĕ, mbya na korowa amĕ, tĕmĕki nonanĕ de n' Upangiyi, matândĕ mamĕ.

2 Mbi hâhâlâkidĕnd' Yuodiya, n' umba mbi hâhâlâkidĕndi Sintike, na ba diyake n' ipikiliya
3 tĕ ja jâkâ n' Upangiyi. N' umba mbi hâhâlâkidĕ tepĕ âvĕ, uhayi n' umba mwa motwĕ-motwĕ, na hanaka bajo tĕ ba janjaki n' umba o sango eyamu, na Klĕmĕnti tepĕ, na bajanji n' umba ba pâkwĕ, ba mina mabu ma jadi o ejanganangobo ya emĕnâ.
4 Peyakani n' Upangiyi egombe yĕhĕpi, n' umba mbi vâki pĕ njo
5 epâkwĕ na, peyakani. Uhukiya mwanyu u yowanakĕ na bato bĕ-
6 hĕpi. Upangiyi a te piyĕlĕ. O nakakeni elombo; ndi yowakidĕni ivaha janyu o Anyambĕ a jadi, ja elombo yĕhĕpi, n' ikaliya, ihâhâlidĕ, n' ivĕ ja akeva.
7 Vâkâna jonga ja Anyambĕ, i kebakĕ ibweyidĕ jĕhĕpi, i ka tati bebumulema byanyu na mapikiliya na Jisu Kraist.
8 Madikanido, bana b' ina, o belombo be di pâkwĕ-pâkwĕ, belombo be di batango, belombo be di hohonganĕngo, belombo be di kĕngĕngĕ, belombo be kovak' itândĕ, belombo be di na kuma eyamu; oningĕ na o na elombo e di lingango, oningĕ na o na elombo weyango ibendwĕ, pikilakiyani
9 belombo tĕkabe byĕhĕpi. Belombo tĕ ibyanyu be di yokuwango, pahiyango, yokango, yĕnĕngo n' umba, haki byâni: vâkâna Anyambĕ ya jonga a ka diyate n' inyĕni.
10 Ndi mbi peyakandi n' Upangiyi na ngudi eitĕ, na ndĕkĕbĕd' anyu n' umba e levudwĕndi o madikanido kya tĕkanĕ epâkwĕ njo, eyanyu e pikilakiyedi o boho, ndi o
11 puhwakindini egombe. Hanga na mbi kalakandi opĕlĕ ya bonyamu, 'kabojana mbi yokuwango idiya ja hwĕmiyĕngo o pani amĕ

12 e jadi. Mba dimbakiya idiya ja hubiyango, n' umba mba dimbakiya o tumba: mbi yokudwĕngo o iboko vyĕhĕpi, na o belombo byĕhĕpi, o diya n' ivula, na o diya na nja tepĕ, o tumba na o nyama
13 tepĕ. Mbi ka yâlĕte o ha belombo byĕhĕpi na Kraist a yâdâkidĕ
14 mba. Ndi o hakiteni bwamu, na na o kabanakiyendi mbani o betu-
15 niya byamĕ. Naudi, inyĕni ba Filipai, yowakĕ tepĕni na o jali ja sango eyamu, umba mbi vĕngĕmĕkidi o Masidoniya, wa bo diyaka na ikando i kabakidi n' umba opĕlĕ ya ivĕ n' ipahiya,
16 kabo inyĕni dipâ. Ikabojana o Tĕsilonaika o lomakidĕndini njo pâkâ, na epâkwĕ pĕ o mala
17 mamĕ. Hanga na mbi vahakandi bova: ndi mbi vahakandi ebuma e ka tumbĕ o tango anyu.

18 Ndi mbi na byĕhĕpi, na mbi tumbidĕndi: mbi vulindi, pahiyango belombo byanyu be bandakidĕ na Epafroditu, uyâmbâ mwa kango, mwambo u vĕhĕlĕ-
19 kudwĕ, u tândâkidĕ Anyambĕ. Ndi Anyambĕ a ka pepenjanĕte mala manyu, hohonganĕngo na bonĕnĕ bwaju, o ivenda na
20 Kraist Jisu. Ivenda i diyaki na Anyambĕ Hangw' ahu, egombe yĕhĕpi na egombe yĕhĕpi Amĕni.
21 Homakani uyamu wĕhĕpi o Kraist Jisu, bana b' ina ba di n'
22 umba ba ma homat' inyĕni. Baiyamu bĕhĕpi ba ma homat' inyĕni, wa wa ndi ba ndabo ya Sisa.
23 Ehekwĕ y' Upangiyi mwahu Jisu Kraist, e diyake n' inyĕni bĕhĕpi. Amĕni.

EJANGANANGOBO

YA

UTODU PÂLU O BA KALÂSI BA JADI.

1 PÂLU, utodu mwa Jisu Kraist n' upango mwa Anyambĕ, na Timo-
2 te, mwan' ina, o baiyamu, na bana b' ina ba batwĕ-batwĕ na Kraist, ba jadi o Kalâsi: Ehekwĕ e diyaki n' inyĕni, na jonga, oviya Anyambĕ Hangw' ahu, na Upangiyi Jisu Kraist.
3 Ho langakandi Anyambĕ Hangwĕ ya Upangiyi mwahu Jisu Kraist, ho kalakiya egombe yĕhĕ-
4 pi opĕl' anyu. Na hwĕ na yoka y' ikamidĕ janyu na Kraist Jisu, n' itândĕ janyu i janidi na baiya-
5 mu bĕhĕpi. O nyanga y' ipite i di nangudwĕngo opĕl' anyu o hĕvĕni, ijanyu i yokakidi o vyo o ndaga ja pâkwĕ-pâkwĕ ja sango
6 eyamu. E di pângo inyĕni o jadi, pani te ka yâ e didi o he yĕhĕpi; na yâ e yĕkĕmĕkĕ bebuma, pani te ka yâ e hakĕ inyĕni o jadi, oviya buhwa bwanyu bo yokaki yâ, na yowakĕ ehekwĕ ya Anyambĕ o
7 pâkwĕ-pâkwĕ: pani tepĕ k' inyĕni o didini o yowakidĕni na Epafraditu uhayi na hwĕ, u tândâkwĕ, a jadi minisĕ mya ikĕngĕ
8 mya Kraist opĕl' anyu; a pakwakiyi hwĕ tepĕ itândĕ janyu o
· Ilina.
9 Yâ tina tĕkanĕ tepĕ, eyahu e ha bĕ dânângo opĕl' anyu, oviya buhwa bwahu bo yokaki yâ, o ijomba ja na ovanĕ nd' inyĕni o ka londwĕni n' iyowĕ j' upango mwaju ti, o iyowĕ jĕhĕpi, n' ibwe-
10 yidĕ ja bya Ilina; na ovanĕ nd' inyĕni o ka tamuwĕni lukango n, Upangiyi o itândidĕ jĕhĕpi, o yĕkĕmĕki bebuma o ehavu eyamu yĕhĕpi, o ka kenakani n' iyowĕ
11 ja Anyambĕ; yâdiyĕngo na ngudi yĕhĕpi, hohonganĕngo na ngud' aju y' ivenda, o iyika jĕhĕ-
12 pi, n' ihindina, na mbya. Vĕkĕ Hangwĕ akeva, a di hwĕ pangango ho kokaka n' idiya ja bakabaniyi ba ijiga ja baiyamu o bwe.
13 A di hwĕ vĕngidĕngo oviya ngudi y' ivititi, na mâ hwĕ pendĕngo o egândâ ya Mwan' aju a tândâ-
14 kwĕ: uwahu a di n' ivango, n'
15 iyidĕ ja bobe: a jadi egâlani ya Anyambĕ e ha yĕnĕnĕkĕ, njadi
16 ya ekeha yĕhĕpi. Ikabojana o mâ a jadi ndi o belombo byĕhĕpi be velakudwĕ, be didi' o hĕvĕni, na be didi o he, be yĕnĕnĕkĕ, na be ha yĕnĕnĕkĕ, tombe na be ndi beka, tombe mapangiya, tombe bebano, tombe ngudi; belombo byĕhĕpi be velakudwi na ju, na
17 opĕl' aju. Mâ nd' a didi o boho bwa belombo byĕhĕpi, na belo-
18 mbo byĕhĕpi be diyaki na ju. Mâ ndi molo mwa nyolo, ikando jaju; a di jali, njadi oviya ba-wewe, na ovanĕ nd' o mâ a ka diyĕ o
19 boho bwa belombo byĕhĕpi. Ikabojana e tândâkidĕndi Anyambĕ na bwinge bwĕhĕpi bo diyake na
20 ju. Na mâ pangango jonga na makiya ma krâsi aju, inyĕvĕnidĕ na mâ mĕtĕ belombo byĕhĕpi o mâ a jadi; mbi vâki na, na mâ, tombe be didi belombo bya he, tombe bya hĕvĕni.

21 N' inyĕni, ba diyakidi o egombe
nĕ bangi na ndoba o bebumulema
byanyu na behadi bebe, ndi ibaju
ba di nyĕvĕnidĕngo kya tĕkanĕ,
22 o nyolo ya mehoni myaju, n' iwe-
do, ovanĕ nd' o mâ a ka pâdĕ
inyĕni hole, o diyeni na njĕnji, o
23 hĕnjwĕni o boho bwaju; oningĕ
o lilimidĕngĕni na mbambayĕ,
kâmâmângo na yâdângo n' ika-
midĕ, n' inyĕni o hokeni oviya
ipite ja sango eyamu, eyanyu e di
yokango, na e di pakudwĕngo o
ekeha yĕhĕpi e didi ibomako ja
hĕvĕni; eyamĕ ya Pâlu e diyana-
kudwĕ minisĕ.
24 N' umba mbi peyakĕ kya tĕ-
kanĕ na betuniya byamĕ opĕl'
anyu, na mbi londakĕ e didi
o mbuhwa ya betuniya bya
Kraist o mehoni myamĕ opĕlĕ
ya nyolo aju, e jadi ikando
25 jaju: eyamĕ e di pangwĕngo mi-
nisĕ, hohonganĕngo na ebano ya
Anyambĕ, e di mba vĕwĕngo
opĕl' anyu, itimĕ ja ipakwaniya
26 ja ndaga ja Anyambĕ; ihâwĕ i
kutakudwĕ oviya magona na ovi-
ya mbamba, ndi kya tĕkanĕ i le-
27 vudwĕngo baiyamu baju; ba An-
yambĕ ba pangakidi o yowudĕ
bonĕnĕ bwa ivenda ja ihâwĕ tĕ-
kadi o Betomba be jadi; i jadi
Kraist inyĕni o jadi, ipite ja ive-
28 nda: mâ nd' uwahu a pakwana-
kiyĕ, ho kelevakidĕ moto wĕhĕpi,
na hwĕ ho yokwakidĕ moto wĕ-
hĕpi, o iyowĕ jĕhĕpi, na ovanĕ
nd' o hwĕ ho ka levidĕ moto wĕ-
hĕpi hânjâbiyĕngo o Kraist Jisu:
29 eyamĕ e janjakĕ tepĕ, n' umba
mbi yanaka hohonganĕngo n'
ihadĕ jaju, i hakidĕ mba na ngudi
eitĕ.

2 Ikabojana mbi vahaki na o yo-
wakĕni nyang' amĕ e hakĕ na
ngudi o ikaliya opĕl' anyu, na ba
Laodisiya, na tango tĕ e yĕnete
2 bobo bwamĕ o mehoni; ovanĕ
nd' o bebumulema byabu be ka
yâdiyĕ, na bâ ba hâmbângânĕ ta
n' itândĕ, na o kenakwĕ n' iditĕ
j' ilonda j' ibweyidĕ, o iyowĕ ja
ihâwĕ ja Anyambĕ, na ja Kraist.
3 Wa ungumba mwa iyowĕ jĕhĕpi
u di kutamango.
4 Ndi ekaye nd' eyamĕ e vâkĕ, ba-
nga moto a yaba inyĕni na ndaga
5 j' ikâpânâ. Tombe k' umba mbi
ha bĕ n' inyĕni, o mehoni ndi
mbi te n' inyĕni o Ilina, mbi pe-
yaka, mbi hilakĕ hohonganĕngo
janyu, na njimbili y' ikamidĕ
janyu o Kraist a jadi.
6 Pani ka inyĕni o didini pahiya-
ngo Kraist Jisu, Upangiyi, ta-
7 mwaki na ju nonanĕ: kâmâmâ-
ngo, na longwĕngo na ju, yâdu-
dwĕngo n' ikamidĕ, pani ka inyĕ-
ni o didini yokudwĕngo, o tumba-
kani n' ivĕ ja akeva.
8 Kelevakani banga moto ka moto
a kina inyĕni imano na beyebiĕ-
yebiĕ be dite ukândâ mwa nanĕ,
hohonganĕngo na bepepa bya ba-
to, hohonganĕngo na sale ja he
tĕkanĕ, ndi hanga hohonganĕngo
9 na Kraist. Ikabojana ilonda ja
idiya ja Anyambĕ jĕhĕpi, i longa-
10 ki naju o nyolo. N' inyĕni o ndi-
ni londango naju, a jadi molo
mwa ipangiya inĕnĕ jĕhĕpi na
11 ngudi. Uwanyu a di hĕbĕnwĕ-
ngo n' ihĕbwĕ i ha hĕbĕkwĕ na be-
nâ, i jadi ivĕngidĕ ja bobe oviya
nyolo ya mehoni; ihĕbwĕ ja
12 Kraist. Tongwĕngo na ju o ba-
ptism, eyanyu e pumbwanaki te-
pĕ na ju ta, n' ikamidĕ na ngudi
ja Anyambĕ, a pumbwakidĕ mâ
13 oviya iwedo. Inyĕni ba di wa-
ngo o bobe bwanyu n' uhonjo
mwa mehoni myanyu, ndi 'baju
ba di pumbudĕngo ta na ju, yidĕ-
14 ngo mabe manyu mĕhĕpi. Bulu-
dĕngo ilĕndĕ ja enâ ja sale, i ma

tĕnĕkidi na hwĕ, na vĕngĕkidĕ jâ oviya njeya, kâmidĕngo jâ o krâsi aju. O mâ a bĕdi vĕngidĕngo oviya mâ mĕtĕ nyol' aju, a levakidĕndi mapangiya manĕnĕ, na ngudi o bwe bwe, balango bâ na krâsi aju. Moto a yĕkĕkidĕ inyĕni na beja, tombe n' imâtâ, tombe opĕlĕ ya buhwa bo di savinwĕngo, tombe ya ngândĕ ya kya, tombe hwi ja sânâ, be jadi edingihĕ ya belombo be vakĕ, ndi nyolo mĕtĕ e ya Kraist. Moto a patwaka inyĕni na mahomano manyu o ihubiya ja viyâlâ, n' ikaliya ja benjĕli, n' inipyĕ ja belombo tĕ ibyaju be ha bĕ yĕnĕngo, ikĕlĕnĕ i ha bĕ n' itinga, n' ipikiliya jaju ja mehoni; a bweyidĕ molo, mwa nyolo yĕhĕpi e bombakwĕ na malato, na yâ e di hâmbângânĕngo ta na mekato, e kenakĕ na bonĕnĕ bwa Anyambĕ.

Ovanĕ vâkâna, oningĕ o wengĕni na Kraist, oviya mayokwanidi ma he, e lĕ nde eyanyu, pani ka ba he, e bâbâkiyĕ sale pani ka ekadi na; o kupanakĕ; o vekake; o bweyake; belombo be ka nyangĕ n' ihana, hohonganĕngo na elekanako na mayokwanidi ma bato? Mbambayĕ belombo tĕ be na ehini y' iyowĕ, 'kabojana be nd' o ikaliya ja moto o upango mwaju mĕtĕ, ndi be bĕ na mala ka mala ihimbidĕ ja ihwĕmidĕ ja nyolo.

3 Oningĕ na o ndini pumbuwango na Kraist vahakani nandi belombo tĕ be didi oba, o Kraist a di diyango o enâ y' Anyambĕ eyomi. Pikilakiyani belombo be didi oba, hanga be didi o he. Ikabojana o ndini wango, na emĕnâ anyu e kutwĕngo na Kraist o Anyambĕ. O Kraist, a jadi emĕnâ ahu, a ka pumiyĕ, vâkâna o ka pumiya tepĕ na ju o ivenda. Weyakani nandi bevande bya-

nyu be didi o he; inanganiya, manya, bedoko bebe, ehove ebe, n' itângina, i jadi ikaliya j' ugano: itato ja belombo tĕbenĕ ndi ja ngambi ya Anyambĕ e pâkĕ o bana ba ha bĕ n' iyokiya. Ibyanyu be ma tamwanaka tepĕ o boho, o egombe tĕ inyĕni o diyakidi na byâ. Ndi kya tĕkanĕ inyĕni tepĕ vĕngĕkidĕni ekabe byĕhĕpi; malingwa, ngambi, ekola, ikili, ilango ja sĕkĕ oviya udumbu mwanyu. O jowanakiyeni, 'kabojana o vĕngidĕndi momo mwa vyo na behadi byaju. N' inyĕni wa bâtâni momo mwa uyânâ, u di nyĕvudwĕngo o iyowĕ, hohonganĕngo na egâlani ya a velaki mâ: o yâ itingidi tĕ, o ha bĕ na Giriki tombe Jiu, ihĕbu tombe uhonjo, Upindi na Sitiya, uhaka tombe humu, ndi Kraist te byĕhĕpi na o bĕhĕpi.

Pani ka ba Anyambĕ ba di pânângo, ba di savinwĕngo, na matândĕ vamâkĕni nandi kâkâ ya ngĕbĕ hwa, kĕngâ, ihubiya j' ulema, hwĕ, iyikana; o hukanakani, o yanakidĕni, oningĕ upâkwĕ a didi n' upâkwĕ na jomano, pani ka Kraist a yakidĕ inyĕni, haka tepi nonanĕ. Ndi kebĕngo ekabe byĕhĕpi, vamakĕni itândĕ, i jadi ukato mwa hânjabiyĕngo. Na jonga ja Anyambĕ i ka pangakiya o melema myanyu, ijanyu i di ndudwĕngo o nyolo pâkâ, na o ka langakani. Ndaga ja Kraist i longake n' inyĕni tumbango o iyowĕ jĕhĕpi; o yokwanakidĕndi, o levanakani o njonga, na lembo, na bevanda bya Ilina o lângâkâni na ehekwĕ o melema myanyu o Upangiyi a jadi. Na eyanyu e hakĕ yĕhĕpi, o ndaga, tombe ehadi, haki byĕhĕpi o dina ja Upangiyi Jisu, o langakani Anyambĕ ya Hângwĕ na ju.

18 Bajo, hubakidëni inyi mëtë o bamo banyu mëtë ba jadi, pani ka yâ e di lukango o Upangiyi.
19 Bamo, tândâki bajo banyu, o di-
20 yeni ilenyo na bâ. Bana, yokakiyani ba jak' inyëni na belombo byëhëpi; 'kabojana ekaye e tândâkidëndi Upangiyi bwamu.
21 Bahangwë, o kâbâlâki bana banyu o malingwa, o banga ba vâ-
22 hâma. Bahayi, yokakiyani ba didi o miolo myanyu hohonganëngo o mehoni na belombo byëhëpi, hanga n' ihaiya ja dihâ, pani ka batândidi ba bato, ndi n' ulema ma këngëngë, o bangakani
23 Anyambë. Na eyanyu e hakë yëhëpi, haki yâni n' ulema mwëhëpi, pani ka o Upangiyi a jadi,
24 ndi hanga o bato; yowëngo na o ka pahiyandini ijiga ka mohano oviya Upangiyi a jadi, 'kabojana o hakandini Upangiyi Kraist.
25 Ndi a hakë bobe a ka homwëndi opëlë ya bobe bwaju bo di hango;
4 n' itangina ja bato i bë. Ba didi o miolo, vëkëni bahayi banyu e di hohonganëngo na lukango, yowëngo molo mwanyu tepë u ndi o hëvëni.
2 Lilimakidi n' ikaliya, n' ipepuwa
3 tepë omë, na ivë ja akeva; tepë kalakiyani ta na hwë opël' ahu, na Anyambë a bumwakidë o hwë ho jadi jâmbë opëlë ya ndaga, ikala ja ihâwë ja Kraist, ijamë i janidi tepë o me-
4 kato: ovanë nd' umba mbi ka levidë jâ bwe, nyang' amë e lu-
5 kakë o kala. Tamwaki n' iyowë o ba didi o bwe-bwe ba jadi, o ha-
6 nakani egombe. Malango manyu ma diyake egombe yëhëpi na ehekwë, mwahudwëngo na vyanga, ovanë nd' inyëni o ka yowë nyang' anyu e lukakë o yavwana motó wëhëpi.
7 Tikiku, a ka pakuwat' inyëni mepako myamë myëhëpi, a di mwan' ina a tândâkwë, na minisë m' ikëngë, na uhayi n' umba o
8 Upangiyi: uwamë a lomidi inyëni o jadi na mala të ma mâkâ, ovanë nd' o inyëni o ka yowëni mepako myahu, n' iyâdidë ja be-
9 bumulema byanyu. Na Onësimu, mwana wa ikëngë itë, a tândâkwë, a jadi uwanyu 'mbâkâ. Ba ka yowudëte inyëni belombo bya onokava byëhëpi.
10 Aristaku, mbwedi n' umba, a ma homat' inyëni, na Maku, m'wana wa iluku ja Banaba, (uwanyu a pahakiyedi belekanako; oningë a pângë inyëni o jadi,
11 vëhëlëkidi mâni); na Jisu, a tubakwë na Justu; ba jadi b' ihëbwë. Ekaba dipâ ndi bahayi n' umba o egândâ ya Anyambë, ba diyedi iyâdiyë umba mbi jadi.
12 Epafra, a jadi uwanyu 'mbâkâ, uhayi mwa Kraist, a ma homat' inyëni, a janjakë egombe yëhëpi na jayi itë opël' anyu, na makaliya, na ovanë nd' inyëni o ka tëmëni hânjâbiyëngo na londango ti o upango mwa Anyambë mwë-
13 hëpi. Ikabojana mbi ndi tal' abu, na a n' inyëni na jayi itë, na ba didi o Laodisiya, na ba Hira-
14 poli. Luki, uganga u tândâkwë, na Dima, ba ma homat' inyëni.
15 Homaki bana b' ina ba didi o Laodisiya, na Nimfa, na ikando i jadi o ndaho aju.
16 O lëta tëkanë e ka langwë inyëni o jadi, pangaka tepi na e langakwë o ikando ja ba Laodisiya, na ovanë nd' inyëni o ka langë tepë-
17 ni lëta ya ba Laodisiya. O ka vâki na Akipu na, Bandamakidë ehavu ya minisë eyâvë e di pahiyango n' Upangiyi, na nâvë o ka
18 timakë yâ. Mbolo ya enâ amë ya Pâlu. Yongakidi mekato myamë. Ehekwë n' inyëni. Amëni.

EJANGANANGOBO

YA BOHO-BOHO YA

UTODU PÂLU O BA TĔSILONAIKA BA JADI.

1 PÂLU, na Silasi, na Timote, o ikando ja ba Tĕsilonaika ba jadi, i jadi o Anyambĕ ya Hangwĕ, na Upangiyi Jisu Kraist; Ehekwĕ n' inyĕni, na jonga oviya Anyambĕ Hangw' ahu, na Upangiyi Jisu Kraist.

2 Ho langakand' Anyambĕ opĕl' anyu ya bĕhĕpi, egombe yĕhĕpi, ho tubaki inyĕni o makaliya ma-
3 hu; ho dâye iyongidĕ ja ehavu anyu y' ikamidĕ, n' ijanja j' itândĕ, n' iyika ja ipite o Upangiyi mwahu Jisu Kraist, o mihâ ma
4 Anyambĕ, Hangw' ahu; ho yowĕngo, bana b' ina ba tândâkwĕ,
5 ipânwĕ janyu na Anyambĕ. Ikabojana sango ahu eyamu ya bo pâkâ inyĕni o jadi kabo na ndaga pa, ndi tepĕ na ngudi, n' Ilina Iyamu, na mabeka maitĕ; 'kabojana wa dimbakiyani jângâ ja bato ijahu i diyakidi inyĕni o jadi
6 ibebo janyu. N' inyĕni na diyaka babengani bahu, na b' Upangiyi, pahiyango ndaga na etuniya eitĕ, na jonga, n' Ilina Iyamu:
7 ovanĕ vâkâna, inyĕni o diyakindini mbuna o ba kamakidĕ o Masidoniya na Akeya bĕhĕpi.
8 Ikabojana ndaga j' Upangiyi i hamanakindi oviya inyĕni o jadi, hanga kabo o Masidoniya, na Akeya pa, ndi tepĕ ikamidĕ janyu na Anyambĕ i hamanakindi o loboko lĕhĕpi, ovanĕ nd' o hwĕ ho ha i bĕ na mala m' ikala ja
9 elombo ka 'lombo. Ikabojana bâ mĕtĕ ba langwaka opĕl' ahu jângâ j' ingiya ijahu i diyanakidi o inyĕni o jadi, na nyang' anyu e vongwakidi o Anyambĕ a jadi oviya megano, ihaiya ja Anyambĕ ya emĕnâ na ya pâkwĕ-pâ-
10 kwĕ; n' imbuwa ja Mwan' aju oviya hĕvĕni, uwaju a pumbwakidĕ oviya iwedo, Jisu mĕtĕ, a vĕngĕkidĕ hwĕ oviya ngambi e vakĕ.

2 Ikabojana bana b' ina, inyi mĕtĕ wa dimbakiyani ingiya jahu o inyĕni o didi, na ju diyaka o
2 nanĕ: ndi tepĕ o hwĕ ho bĕki yĕnudwĕngo etuniya, na hwĕ ho hambwakudwĕ, o Filipai, pani k' inyĕni o ha dimbakiya, ho diyaki na bâde na Anyambĕ ahu ipakuwa janyu sango eyamu ya Anya-
3 mbĕ n' ihungana itĕ. Ikabojana ipakwaniya jahu ju diyaka ja bo yabakwĕ, tombe ja sĕkĕ, tombe
4 ja bo kândâkâ. Ndi pani ka Anyambĕ a yĕnĕki hwĕ lukango n' ibweyudĕ ja sango eyamu, nonanĕ nd' o ka hwĕ ho kalakĕ; hanga itândidĕ ja bato, ndi Anyambĕ, a yĕjĕkiyĕ bebumulema byahu.
5 Ikabojana ho i bĕ kalango ndago j' undĕmbâ, a egombe ka 'gombe, pani ka inyĕni o ha dimbakiya, tombe idibidĕ j' itângina; Anya-
6 mbĕ ndi tali, na hwĕ hwa bo vahaka ibendwĕ na bato, tombe n' inyĕni o jadi, tombe o bapâkwĕ ba jadi: o hwĕ ho diyakite ho yâlâkĕ o diya bokolo pani ka meto-
7 du mya Kraist. Ndi ho diyaki

hwě inyeni o jadi, bwěsě te ka eyokwedi a bombakě bana baju:
8 Nyanga tě te eyahu o hwě ho diyaki n' inyěni n' itândě itě, ho bâbâkindi o kabiya inyěni, hanga kabo sango eyamu ya Anyambě pa, ndi tepě beměnâ byahu, 'kabojana o diyakindi jambo ině-
9 ně o hwě ho jadi. Ikabojana, bana b' ina, o ti yongiděngo ehavu ahu na myadi myahu; 'kabojana n' ijanja bulu na mwehe, ovaně nd' o hwě ho ka měndě ho diye jumba inyěni o jadi, ho pakwakiyendi inyěni sango eyamu
10 ya Anyambě. O ndini tali, na Anyambě tepě, nyang' ahu e bandamakidě nyolo jahu kěngěngě, hohonganěngo, ebuke e diye o inyěni ba kamakidě ba jadi:
11 pani ka inyěni o ha dimbakiya nyang' ahu, moto moto, pani ka hangwě na bana baju, e mia hâhâlâkidě, na e ma yâdâkidě, pani
12 ka hangwě a hakě bana baju; na ho hâhâlâkidě inyěni na o ka tamwakani na Anyambě lukango, a didi inyěni ndiyango o egândâ aju mětě na ivenda jaju.
13 Tina těkaně nd' eyahu e ha dâkâ ilanga ja Anyambě, 'kabojana, inyěni o pahakiyedini ndaga ja Anyambě, ijanyu i yokaki na hwě, wa bo pahakiyi jâni pani ka ndaga ja bato, ndi, pani ka jâ i jadi o pâkwě-pâkwě, ndaga ja Anyambě, i haka bo haka inyěni
14 ba kamakidě tepě o jadi. Ikabojana bana b' ina, o 'lwakindini bavilingani ba makando ma Anyambě ma di na Kraist Jisu, o Judiya: 'kabojana inyěni tepě o yěniteni etuniya ya belombo tě bya byâkâ oviya bato banyu mětě, pani te ka bâ ba yěněki na Jiu;
15 ba weyakite n' Upangiyi Jisu, na basâki babu mětě ta, na bâ hwě vitěngo evita; ba tândidě Anyambě, ndi ba didi baloni ba bato
16 běhěpi: ba kandakidě hwě na ho kalake na Betomba, na ovaně nd' o bâ ba ka yongě, ilondě ja bobe bwabu egombe yěhěpi: ndi ngambi e pândi o bâ ba jadi kwanga na l' ihuku.
17 Ndi hwě, bana b' ina, o hwě ho kandaki n' inyěni te o 'gombe evuve o pwanja, hanga o 'bumulema, ho vahakindi na ngudi eitě wa, iyěně ja boho bwanyu.
18 Ovaně nd' o hwě ho mbakite o viya inyěni o jadi, umba Pâlu mětě, njo pâkâ na epâkwě njo tepě, ndi ukuk' ube nd' a himba-
19 kidě mba. Ikabojana ipite jahu i lě nde, tombe mbya, tombe korowa y' upeyo? Ba bě kabo inyěni pwanja y' Upangiyi mwahu
20 Jisu Kraist o iviya jaju? Ikabojana o ndini ivenda na mbya ahu.

3 Ndi o hwě ho ha yâlâkiděpě o huka, ho yěněki na e bwamu na o
2 dikana dipâ o Atěni; na lomaka Timote, mwan' ina, na minisě mya Anyambě, na ujanji na hwě o sango 'yamu ya Kraist, iyâdidě janyu, na o levaka inyěni o nya-
3 nga y' ikamidě janyu: ovaně nd' o moto ka moto a ka měndě a hoke na betuniya těkabe: 'kabojana inyěni mětě wa dimbakiyani
4 na ho bakudwěngo omě. Ikabojana mbambayě, o hwě ho diyaki n' inyěni, ho langwakiyete inyěni n' ivâkwě na ho ka yěněndi etuniya; pani te ka yâ e hamakidi mětě, n' inyěni o youděteni.
5 Tina těkaně, ndi eyamě e lomakidě, iyowě j' ikamidě janyu, umba mbi ha yâlâkiděpě o huka, banga uyějiyi mwa yějiyě inyěni, na pělě ka pělě ehavu ahu ya wa
6 nyawě. Ndi kya těkaně o Timote a viyedi inyěni o jadi, na pâ ô hwě ho jadi, na vanaka hwě sa-

ngo eyamu j' ikamidĕ n' itândĕ janyu, nana o yongakidĕti hwĕni bwam egombe yĕhĕpi, o vahakani na ugud' etĕ iyĕnĕ jahu, pani te ka hwĕ ho vahakĕ o yĕnĕ inyĕni; 7 yâ nd' eyahu, bana b' ina, e yâdânâkiyedi n' inyĕni o betuniya na njuke' ahu yĕhĕpi na tina ya 8 ikamidĕ janyu: ikabojana kya tĕkanĕ ho mihâ, ouingĕ o tĕmingĕ- 9 ni de n' Upangiyi. Ikabojana i lĕ nja ilangĕ ijahu i ka langanĕ Anyambĕ opĕl' anyu o pĕlĕ ya upeyo mwĕhĕpi umwahu u peyanakĕ, tina inyĕni o boho bwa 10 Anyambĕ ahu; bulu na mwehe ho kalakiya na ngudi etĕ mĕtĕ na ovanĕ nd' o hwĕ ho ka yĕnĕ boho bwanyu, na hwĕ hwa hânjâbidĕ e ka puhwĕ ya ikamidĕ janyu?

11 Nandi Anyambĕ mâ mĕtĕ Hangw' ahu, n' Upangiyi mwahu Jisu Kraist, a kenjakĕ njeya ahu o 12 inyĕni o jadi: na Upangiyi a pangake inyĕni o kenakani na o tumbakani n' itândĕ inyi mĕtĕ n' inyi mĕtĕ, tepĕ na bato bĕhĕpi, pa- 13 ni te ka hwĕ ho di n' inyĕni: na ovanĕ nd' o mwa ka yâdidĕ melema myanyu, ebuke e diye, o hole, o boho bwa Anyambĕ ahu a jadi Hangw' ahu, o iviya ja Upangiyi mwahu Jisu Kraist na bayam baju bĕhĕpi.

4 Bana b' ina, ya dikana nd' ekaye; ho hâhâlâkidĕndi inyĕni, na hwĕ ho levaki inyĕni n' Upangiyi Jisu, na pani ka inyĕni o didini pahiyango na hwĕ nyang' anyu e lukakĕ o tumuwa, na o tândidĕ Anyambĕ, tumbakani bo tumba- 2 ka. Ikabojana wa dimbakiyani belekanako byahu be vĕkidi inyĕ- 3 ni n' Upangiyi Jisu. Ikabojana upango mwa Anyambĕ nd' ekamu, inyĕvĕ janyu mĕtĕ, na kiya- 4 kani inanganiya; na moto moto a yowakĕ o huka eva 'ju n' inyĕ- 5 vĕ, n' idilĕ; hanga na edoko ya ehove ebe, pani ka Betomba be 6 ha wĕ Anyambĕ: na moto a pulakĕ n' ijeya ja mwana nyangwĕ na elombo ka 'lombo, 'kabojana Upangiyi nd' ukundi mwa jângâ ka dinĕ jĕhĕpi, te pani ka hwĕ ho langwakiyet' inyĕni n' ivâkwĕ, 7 pakuwango tepĕ. Ikabojana Anyambĕ a i bĕ hwĕ ndiyango o 8 sĕkĕ, ndi o hole. Ovanĕ vâkâna a pĕjĕkĕ, a pĕjĕkĕ moto, ndi Anyambĕ, a di hwĕ vĕngo tepĕ Ilina jaju Iyamu.

9 Nandi wa tândepi mavaha, na mbi lĕndĕkiyi inyĕni opĕla itândĕ ja bana b' ina: 'kabojana inyĕni mĕtĕ o yokudwĕngo na Anya- 10 mbĕ, na tândânâkâni. N' ikabojana o hakandi yâni na bana b' ina bĕhĕpi ba didi o Masidoniya mĕhĕpi: ndi mbi hâhâlâkidĕnd' inyĕni, bana b' ina, na vuhakani 11 wa na wa pĕ. Tepĕ na yĕjĕki na ngudi idiya ja hwĕ, n' iha j' ugono mwanyu mĕtĕ, o janjakani na benâ byanyu mĕtĕ, pani ka hwĕ 12 ho sombiyakidi inyĕni; ovanĕ nd' inyĕni o ka tamuwĕni batango na bâ ba didi o bwe bwe, na na ovanĕ nd' inyĕni o ka mĕndĕ o puhweni elombo.

13 Ndi bana b' ina, mba vahaka o dimbakiyani, opĕlĕ ya ba yakĕ, na o yĕnĕki ngĕbĕ, pani ka bapâ- 14 kwĕ, ba ha i bĕ n' ipite. Ikabojana ouingĕ ho kamidĕngĕ na Jisu a wakindi, na mâ na pumbwakapĕ, nonanĕ tepĕ Anyambĕ a ka vanĕ na ju ba yakĕ iwedo opĕlĕ ya 15 Jisu. Ikabojana ekaye nd' eyahu e vâkĕ n' inyĕni, na ndaga j' Upangiyi, na hwĕ ba di mihâ, na ba di dikanango o iviya j' Upangiyi, hwa to pâ na bâ ba yakĕ. 16 Ikabojana Anyambĕ mâ mĕtĕ a ka hubandi oviya hĕvĕni, n' ukenyo, na joyi ja enjĕli enĕnĕ, na

heba ya Anyambě, na bawewe ba
di na Kraist ndi ba ka tě o pu-
17 mbuwa na boho. Vâkâna hwe
ba di mihâ, na ba di dikanango
ho ka bapwi na bâ ta o bevindi,
ka lata n' Upangiyi oba; vâkâna
ho ka diyi n' Upangiyi egombě
18 yěhěpi. Ovaně vâkâna, yâdânâ-
kiděni na ndaga těkadi.

5 Ndi bana b' ina, wa tândepi ma-
vaha na mbi lěnděkiyepě inyěni,
opělě ya begombe na hongodi.
2 Ikabojana inyi mětě o te yowěngo
bwamu, na buhwa bwa Upangiyi
bo ka pândi o mâ na mwibi na
3 bulu. Ikabojana o bâ ba ka vâyě
na, Jonga na mbwěnjě, vâkâna
ujilo mwa matota u pândi o bâ ba
jadi, pani ka myadi o mwajo na
mwana a jadi, na bâ ba yâlě o
kweya.
4 Ndi bana b' ina, inyěni o bě ni
o ivititi, ya na buhwa těboně bo
ka kâbiděnd' inyěni ka mwibi.
5 Inyěni běhěpi o ndini bana ba
bwe, na bana ba mwehe; ho i bě
6 ba bulu, tombe ba ivititi. Ova-
ně vâkâna, ho yake pani ka bapâ-
kwě ba yakě; ndi ho pepwakani,
na hwě ho ka diyakani lumbama-
7 ngo. Ikabojana ba yakě ba yaki
na bulu; tepě ba peyakě ba peya-
8 kě na bulu. Ndi hwě ba di ba
mwehe, ho diyake lumbamango,
bâtângo nguba ya ngonga y' ika-
midě, n' itândě, o evunga ipite j'
9 iyonga. Ikabojana Anyambě a i
bě hwě bakiděngo o ngambi, ndi
o ipahiya ja iyonga n' Upangiyi
10 mwahu Jisu Kraist, a wakidi o
mahana mahu, na tombe ho pe-
pwaka, tombe ho yaka viyâ, ho
11 ka diyi mihâ na ju ta. Ovane vâ-
kâna, yâdâkiděni inyi mětě ta, o
yâdâkiděni pani te k' inyěni o
hakě tepě.
12 Na hwě ho hâhâlâkiděnd' inyě-
ni, bana b' ina, na yowakěni ba
janjakě inyěni o jadi, na bâ ba ja-
di o molo mwanyu n' Upangiyi,
13 na bâ ba levakě inyěni. N' inyě-
ni o ka yěněkěni bâni jambo ině-
ně mětě, n' itândě, ibebo ja ehavu
abu. O ka diyaki na jonga inyěni
14 mětě o jadi. Naudi, bana b' ina,
ho hâhâlâkidend' inyěni na, kele-
vakidi bâni ba ha panganakiya,
yâdâkiděni ba bebumulema vâhâ,
hanakani ba di vâhâ, yikaki bato
15 běhěpi. Yěněkěni na o timbaki
moto ka moto bobe o nyanga ya
bobe, ndi vitakěni e di bwamu
egombe yěhěpi inyěni mětě o ja-
16 di, na bato běhěpi ta. Peyakani
17 egombe yěhěpi. O dâkeni ikali-
18 ya. Věkěni akeva o elombo yě-
hěpi; 'kabojana ekamu nd' upa-
ngo mwa Anyambě o Jisu Kraist
19 20 opěl' anyu. Ka vâteni Ilina. Ka
21 pějeni masâkâ. Sulaki belombo
byěhěpi; bweyakiděni e di bwa-
22 mu vyě. Bambwakani jângâ ja
bobe jěhěpi.
23 Nandi, Anyambě ya jonga, mâ
mětě a nyěvěkidě inyěni leniya-
ngo; n' umba mbi kalakiyandi
Anyambě, na ilina janyu jěhěpi,
n' ulema, na nyolo, be tatakwě,
be diye n' ebuke, o ipâ ja Upangi-
24 yi mwahu Jisu Kraist. A ndaki-
yě inyěni a moto-motwě, a ka ha-
yě yâ tepě.
25 Bana b' ina, kalakiyani opěl'
ahu.
26 Homaki bana b' ina běhěpi n'
27 ipyâpyâ ja hole. Mbi sombiya-
kěndi inyěni o Upangiyi, na lěta
těkaně e langakwě o bana b' ina
ba di savinwěngo běhěpi ba jadi.
28 Ehekwě y' Upangiyi mwahu Ji-
su Kraist e diyake n' inyěni.
Aměni.

EJANGANANGOBO

YA BĔBALE YA

UTODU PÂLU O BA TĔSILONAIKA BA JADI.

1 PÂLU, na Sila, na Timote o ikandoja ba Tĕsilonaika o Anyambĕ Hangw' ahu, n' Upangiyi Jisu
2 Kraist: ehekwĕ n' inyĕni, na jonga oviya Anyambĕ, Hangw' ahu, n' Upangiyi Jisu Kraist.
3 Ho lukakand' o langa Anyambĕ opĕl' anyu, bana b' ina, pani ka yâ e di lukango, 'kabojana ikamidĕ janyu i tombwaki na ngudi eitĕ, n' itandĕ janyu ja bĕhĕpi i di upâkwĕ n' upâkwĕ i tumbakandi.
4 Ovanĕ nd' o hwĕ mĕtĕ ho kĕtĕkĕ n' inyĕni o makando ma Anyambĕ, o nyanga y' iyika, n' ikamidĕ janyu o bevita byanyu byĕhĕpi, na betuniya byanyu be hi-
5 ndinakĕ: e jadi evenda ya yĕkĕ y' Anyambĕ ya hohonganĕngo, na ovanĕ nd' inyĕni o ka langwĕni lukango na egândâ y' Anyambĕ, eyanyu e yĕnĕnĕkĕ etuniya
6 tepĕ: ikabojana e ndi elombo ya hohonganĕngo na Anyambĕ a homanaka etuniya o ba hakĕ
7 inyĕni njuke; nd' inyĕni ba hakwĕ njuke, iyâjâ na hwĕ, o Upagiyi Jisu a ka levudwĕ oviya hĕ-
8 vĕni na enjĕli jaju ja ngudi, o veya vya ungonyi a kundaka ngundako o ba ha wĕ Anyambĕ, na ba ha yokakiya sango eyamu y' Upangiyi mwahu Jisu Kraist:
9 ba ka vomudwĕ n' ujilo mwa egombe yĕhĕpi, yavanidĕngo na pwanja y' Upangiyi, na yavidĕngo na
10 ivenda ja ngud' aju; o mâ a ka pâyĕ ka hekudwĕ na bayamu baju, na o mamanwĕ na bakamakidĕ bĕhĕpi o buhwa tĕbonĕ, (ikabojana upako mwahu inyĕni
11 o jadi u kamakudwĕndi). Ndi ovanĕ nd' o hwĕ ho kalakiyĕ opĕl' anyu egombe yĕhĕpi, na Anyambĕ ahu a langake inyĕni lukango o monda tĕkamu, n' itimĕ, na ngud' aju, iyanidi iyamu jĕhĕpi, na ehavu y' ikamidĕ.
12 Ovanĕ nd' o dina j' Upangiyi mwahu Jisu Kraist i ka hekudwĕ n' inyĕni, n' inyĕni na ju, hohonganĕngo na ehekwĕ ya Anyambĕ ahu, n' Upangiyi Jisu Kraist.

2 Nandi bana b' ina, opĕla iviya j' Upangiyi mwahu Jisu Kraist, n' iyolanĕ jahu o mâ a jadi ta, ho
2 hâhâlâkidĕnd' inyĕni, na o hunganake o ninganĕni ulema, tombe o juka, tombe n' ilina, tombe na ndaga, tombe na ejanganangobo, pani ka na ya viya oviya hwĕ ho didi, ya na buhwa bwa Kraist
3 bwa bĕ ndi pângo. Moto a yabake inyĕni o pĕlĕ ka pĕlĕ, 'kabojana buhwa tĕbonĕ bwa to pâ, kabo ikwa ja ta pâ na boho, na momo mwa bobe mwa salwĕ,
4 mwana mw' inyanga; a pembanakĕ na mâ a betakidĕ nyol' aju na a di wa na bĕhĕpi a tubakwĕ na Anyambĕ, tombe a kalakudwĕ; ovanĕ vâkâna mâ, pani ka Anyambĕ, a diyakandi o tĕmpili y' Anyambĕ, a pakwanakiyandi mâ mĕtĕ na a

5 ndi Anyambĕ. O bĕni yongidĕngo, n' umba mbi diyaki mbi ngite n' inyĕni, mbi langwakiyet'
6 inyĕni belombo tĕkabe? Na o yowudĕndini e himbakidĕ kya tĕkanĕ na ovanĕ nd' o mâ a ka
7 salwĕ kabo egombe aju pa. Ikabojana ihâwĕ j' iloguwa i haki pâni; nd' a himbakidĕ, a ka himbidĕte na la o mâ a ka vĕngĕmĕ
8 o njeya. Nandi bĕngĕ, wa loguwango mânĕ a salakwĕ, wa Upangiyi a ka jilidĕ n' iveguma j' udumbu mwaju, na mâ a jilidĕ
9 n' ipanya j' iviya jaju: a ka viyi hohonganĕngo n' ihadĕ ja Setan na ngudi yĕhĕpi, na ndembo, na
10 memamo mya bojowa, n' iyabana ja bobe jĕhĕpi opĕlĕ ya ba nyangakĕ; 'kabojana ba vĕhĕlĕkidĕ itândĕ ja pâkwĕ-pâkwĕ, na bâ ba
11 yonga. Na yâ tina tĕkanĕ ndi ya Anyambĕ e ka lomĕ bâ ngudi ya mayabana makolo, na bâ ba ka
12 kamidi bojowa: na ovanĕ nd' o bâ bĕhĕpi ba ka kwehwĕ ba ha kamakidĕ pâkwĕ-pâkwĕ, ndi ba sevaka na bobe.
13 Ndi ho lukakand' o langa Anyambĕ opĕl' anyu bana b' ina, matândĕ m' Upangiyi, 'kabojana Anyambĕ a pânâkitĕ inyĕni oviya jali o iyonga, tina inyĕvidĕ j'
14 ilina, n' ikamidĕ ja pâkwĕ-pâkwĕ; eyaju e ndanakiyed' inyĕni na sango ahu eyamu, o ipahiya j'
15 ivenda j' Upangiyi mwahu Jisu Kraist. Ovanĕ vâkâna, bana b' ina, tĕmĕki de, o ka hukaki bepepa byanyu be di yokudwĕngo, tombe na ndaga jahu, tombe na ejanganangobo ahu.
16 Nandi Upangiyi mwahu Jisu Kraist mâ mĕtĕ, n' Anyambĕ, Hangw' ahu mĕtĕ, a tândâki hwĕ, na mâ hwĕ vĕngo iyâdiyĕ ja egombe yĕhĕpi n' ipite iyamu, na
17 ehekwĕ, a yâdâkidĕ bebumulema byanyu, na mâ a yâdâkidĕ inyĕni o ndaga na ehavu eyamu yĕhĕpi.

3 Madikanido bana b' ina, kalakiyani opĕl' ahu, na ndaga j' Upangiyi i hamanudwĕ wala-wala, na jâ i ka hekakudwĕ, pani ka jâ
2 i didi n' inyĕni; na na o vĕngĕkudwĕni oviya bato babe, na ba belenganango, 'kabojana bato bĕhĕpi ba bĕ n' ikamidĕ. Nd' Upangiyi a moto-motwĕ, a ka yâdidĕ inyĕni na o tata inyĕni ovi-
4 ya bobe. Na hwĕ ho na mabeka n' Upangiyi o nyang' anyu, na o hakateni n' inyĕni o ka ha tepĕni belombo byahu be sombiyakĕ
5 inyĕni. Nandi Upangiyi a tumbwanake bebumulema byanyu o itândĕ ja Anyambĕ, na o iyika ja Kraist.
6 Nandi ho sombiyakĕnd' inyĕni, bana b' ina, na dina j' Upangiyi mwahu Jisu Kraist, na himbakidi nyolo janyu oviya mwan' ina wĕhĕpi a ha tamwaka hohonganĕngo, na mâ a benge epepa
7 aju e di pahiyango na hwĕ. Ikabojana inyĕni mĕtĕ wa dimbakiyani nyang' anyu e lukakĕ o benga hwĕ; 'kabojana hwa bo haka hwĕ mĕtĕ n' isapila inyĕni o jadi;
8 tombe na eja ya moto hwa bo jaka yâ o nanĕ, ndi n' ujanjo na myadi ho ma janjaki bulu na mwehe, na ho diyake jumba o
9 inyĕni o jadi. Hanga opĕlĕ ya na ho i bĕ na inyanga, ndi ipanga ja hwĕ mĕtĕ mbuna o inyĕni o jadi,
10 ibenganĕ jahu. Ikabojana tombe na hwĕ ho diyaki n' inyĕni, ekaye nd' eyahu e ma sombiyakĕ inyĕni, na oningĕ moto a ka mĕndĕ a haye
11 ehavu, a jake tepĕ. Ikabojana ho yokaki na o na bâkâ ba tamwakĕ lĕngĕmĕngo inyĕni o jadi, ba haye ehavu na vilolombo, ndi ba didi sâduve na mepako mya ba-
12 pâkwĕ. Nandi ho sombiyakĕndi,

na hwě ho levaka ba di jânga ka dinĕ n' Upangiyi mwahu Jisu Kraist, na ba hake ehavu hwě, na
13 bâ ba jaka beja byabu mětě. Nd' inyĕni bana b' ina, o vâhâmâkeni
14 n' iha ja bwamu. Nd' oningě moto ka moto a yokiye ndaga ahu na ejanganangobo tĕkaye, yembakidi moto tĕnĕ, o jukaki na ju, ova-
15 nĕ nd' o mâ a ka yĕnĕ ihâni. Nd' o yĕnĕki mâni ka ndoba, ndi levaki mâni pani ka mwau' ina.

16 Nandi Upangiyi mwa jonga mâ mětě, a vĕkĕ inyĕni jonga egombe yĕhĕpi, na pĕlĕ yĕhĕpi. Upangiyi a diyake n' inyĕni bĕhĕpi.
17 Mbolo ya Pâlu na enâ amĕ mětě, e jadi ndembo o ejanganangobo yĕhĕpi. Kakana ndi k' umba mbi lĕndĕkĕ.
18 Ehekwĕ y' Upangiyi mwahu Jisu Kraist e diyake n' inyĕni bĕhĕpi. Amĕni.

EJANGANANGOBO

YA BOHO-BOHO YA

UTODU PÂLU O TIMOTE BA JADI.

1 PÂLU, utodu mwa Jisu Kraist hohonganĕngo n' isombiyĕ ja Anyambĕ, Uhungini mwahu, n' Upangiyi Jisu Kraist, a jadi ipite
2 jahu; o Timote, a didi mwan' amĕ mĕtĕ o ikamidĕ; Ehekwĕ, ngĕbĕ, na jonga oviya Anyambĕ Hangw' ahu na Jisu Kraist Upangiyi mwahu.
3 Te k' umba mbi hâhâlâkid' âvĕ na diyakate o Efisu, umba mbi valakidi o Masidoniya, na ovanĕ nd' âvĕ o ka sombiyĕ bâkâ na ba yokwanakidĕ iyokwanidi ipakwĕ,
4 na nâvĕ o yokolakidĕ bekano na mandando ma ha hukakiya, be kovakĕ penda, wa n' ilongidĕ n' ikamidĕ ja ehavu y' Anyambĕ;
5 haka nonanĕ kya tĕkanĕ. Nandi ihuku ja elekanako nd' itândĕ oviya ebumulema ya kĕngĕngĕ, na o ulema uyamu, n ikamidĕ i
6 ha bĕ ja bo henjaka. Bya bâkâ be punyakidĕ, na bâ na lĕnjwĕkĕ
7 o pĕpĕkĕ o evâvâlâ ya nanĕ; ba vahaka o diya bayokwidi ba elekanako; ba bweyidĕ na nyang' ahu e vâkĕ, tombe eyabu e kama-
8 kidĕ. Yowĕngo ekaye, na elekanako yu hakudwĕ opĕla moto uyamu, ndi e hakudwi opĕlĕ ya bapuli ba belekanako, na ba ha panganakiya, opĕlĕ ya ba ha bĕ n' ihekidĕ ja Anyambĕ, na bato babe, opĕlĕ ya ba ha bĕ kĕngĕngĕ, na ba
9 vĕhĕni, opĕlĕ ya baweyi ba bahangwĕ, na baweyi ba banyangwĕ, opĕlĕ ya ba weyakĕ bato, yowĕngo ekaye, na elekanako yu hakudwĕ opĕla moto uyamu, ndi e hakudwi opĕlĕ ya bapuli ba belekanako, na ba ha panganakiya, opĕlĕ ya ba ha bĕ n' ihekidĕ ja Anyambĕ, na bato babe, opĕlĕ ya ba ha bĕ hole na ba vĕhĕni, opĕlĕ ya baweyi ba bahangwĕ na baweyi ba banyangwĕ, opĕlĕ ya ba we-
10 yakĕ bato, opĕlĕ bananganiyi, opĕlĕ ya ba bevakĕ nyolo jabu na bamo na bâ, opĕlĕ ya ba bweyi ba bato, opĕlĕ ya mejojowa, opĕlĕ ya bato ba kanakĕ melango, na oningĕ na o na 'lombo epâkwĕ e tĕnĕkidĕ n' iyokwanidi viyamu;
11 Hohonganĕngo o sango eyamu y' ivenda j' Anyambĕ a di vambwĕngo ibâtâ, e bweyakudwĕ o sâmi amĕ.
12 N' umba mbi langakandi Kraist Jisu Upangiyi mwahu, a di mba vĕngo ngudi, 'kabojana a langanaki mba motwĕmotwĕ, vamĕngo
13 mba o ehavu ya minisĕ; a diyakidi o vyo ukili, n' uvitani mwa evita, n' ugongolanidi; ndi mbi pahakiyendi ngĕbĕ, 'kabojana mbi haki yâ na bohuma, n' ipu-
14 hwa j' ikamidĕ. Na ehekwĕ y' Upangiyi mwahu e tumbakidĕndi na ngudi eitĕ ikamidĕ n' itâ-
15 ndĕ i di na Kraist Jisu. Ekadi ndi ilango ja pakwĕ-pâkwĕ, na i di lukango mĕtĕ na i vĕhĕlĕkudwĕ, na Kraist Jisu a vakind' o he ka hungina bato babe, o bâ
16 umbi ngumu. Ndi tina eyamĕ e

pahanakiyedi ngĕbĕ nd' ekanĕ, na Jisu Kraist, tombete k' umba mbi didi ngumu o bobe, a levidĕ iyikana jĕhĕpi n' umba, o mbuna ya ba ka kamidĕ mâ o emĕnâ ya
17 egombe yĕhĕpi. Nandi o upolo mwa egombe yĕhĕpi, u be na ngudi e wakĕ, u ha yĕnĕnĕkĕ, Anyambĕ dipâ, o diyake ihekudwĕ n' ivenda egombe yĕhĕpi na egombe yĕhĕpi. Amĕni.
18 Mwana Timote, mbi bweyidĕnd' âvĕ elekanako tĕkaye, hohonganĕngo na masâkâ ma boho ma sâkâkudwĕ âvĕ, nâ ovanĕ nd' âvĕ o ka yanĕ na mâ eduka eyamu.
19 Bweyidĕngo ikamidĕ na ebumulema eyamu; mwa bâkâ u vĕngĕkidĕ o nyanga y' ikamidĕ na hi-
20 kakĕ njigi-njigi: ba jadi Haiminâ na Alesanda, ibamĕ ba bweyidĕ ukuk' ube, ovanĕ nd' o bâ ba ka yokuwĕ na ba kilake.

2 Ovanĕ nd' umba mbi levakĕ, na ubota mwa byĕhĕpi, idakiya, ikaliya, ihâhâlidĕ, n' ivĕ ja akeva be
2 hakwĕ opĕlĕ ya bĕhĕpi; opĕlĕ ya mepolo, na ba di n' ipangiya bĕhĕpi; ovanĕ nd' o hwĕ ho ka tombĕ emĕnâ ya hwĕ, na jonga o bodiya bwa Kilisâni na bwĕhĕpi.
3 Jambojana ekaye e bwamu, na e vĕhĕlĕkudwĕndi o mihâ ma Uhu-
4 ngini mwahu Anyambĕ; a vahakĕ na bato bĕhĕpi ba yongake, na bâ ba pâ o iyowĕ ja pâkwĕ-pâkwĕ.
5 Ikabojana e te Anyambĕ yâkâ, na ngâmbi pâkâ o hanganĕ ya Anyambĕ na bato, moto Kraist
6 Jisu; a vĕki nyolo aju ivango ja bĕhĕpi, i ka pakudwĕ o egombĕ
7 ya hohonganènngo. O upako tĕkamu nd' umwâmĕ u di bakanudwĕngo upakuwi na utodu, (mbi kalakandi pâkwĕ-pâkwĕ o Kraist, mba jowaka), uyokwidi mwa Betomba o ikamidĕ na pâkwĕ-pâkwĕ.
8 Ovanĕ nd' umbi pangakĕ na bamo ba kalakiya o iboko vyĕhĕpi, ba betakĕ benâ bya savinwĕngo,
9 ngambi na penda be diye. O nyanga te ya pâkâ tepĕ, na bajo ba lukakĕ bâ mĕtĕ n' ibâtâ ja twĕtwĕ, na boho bw' ihâni, na lumbamango, hanga na masala ma kombandândâ, tombe hika eveyu, tombe malale ma tâ, tombe ibâtâ
10 i weyakĕ sasĕ; ndi pani ka e di lukango na bajo ba mĕmĕkĕ bodiya bwa Anyambĕ, na behavu be-
11 yamu. Mwajo a yokwakĕ idiya ja vâlâmiyĕngo, n' iyokiya jĕhĕ-
12 pi. Ndi mba bâbâkâ na mwajo a yokwakidĕ, tombe o patuwa ipangiya ja momo, kabo o diya vâlâmi-
13 yĕngo. Ikabojana Adamu nd' a
14 taki na velwĕ, bĕngĕ Ivi. Tepĕ a ibĕ Adamu a yabakudwĕ, ndi mwajo nd' a yabakudwĕ, na diya-
15 ki o ipulĕ. Ndi tombete a ka hunginwĕte o ijadi, oningĕ ba lilimidĕngĕ n' ikamidĕ, n' itândĕ, na kĕngĕngĕ, na lumbamango.

3 Ekadi nd' ilango ja pâkwĕ-pâkwĕ, oningĕ moto a yombwaka ebano y' utati, a yombwakandi
2 ebano eyamu. Nandi utati a diyake a diye na 'buke, momo mwa mwajo 'mbâkâ, n' ipepuwa, na bwamu bwa mambo, n' ibiya, na
3 bohadi n' iyokwanidĕ. Hanga o nyângi ivĕ, hanga na 'nâ ehadi, hanga o majake ma nyenyo y' ihâni; ndi n' iyika, hanga na evâvâlâ, hanga ukasani, hanga
4 utândi mwa hika. Moto a pangakiyĕ ndabo aju mĕtĕ bwamu, a jadi bana baju n' iyokiya, na ke-
5 nde-kende yĕhĕpi. Ikabojana oningĕ moto a yowĕ o pangiya ndabo aju mĕtĕ, a ka yâlĕ lĕ o bandamidĕ ndabo y' Anyambĕ na?
6 Hanga moto a 'lwakidĕ kya, banga o mâ a ka betiyĕ na mamĕmĕ, na mâ a mângâlâna o makwa ma

7 ukuk' ube. Tepĕ na a diyake na kuma eyamu o ba didi o bwe-bwe ba jadi; banga a kwa o ikili na evema y' ukuk' ubĕ.
8 Nyanga tĕ tepĕ ya bahani b' ikando ba diyake siminango, hanga bemi bebale, hanga o nyângi y' ivĕ, hanga na majake ma nyeno y'
9 ihâni. Bweyidĕngo ihâwĕ j' ikamidĕ na ebumulema ya kĕngĕngĕ.
10 Ekaba ba taka o sulwĕ o boho, nandi bĕngĕ ba hake ebano ya bahani, ba duwauiye na ebuke.
11 Bajo babu ba diyaki tepĕ siminango, hanga tali ja behâhâkâ, lumbamango, batwĕ-batwĕ o belo-
12 mbo byĕhĕpi. Bahani b' ikando ba diyake bamo ba mwajo 'mbâkâ 'mbâkâ, ba pangakiya bana babu na mandabo mabu mĕtĕ
13 bwamu. Ikabojana ba di hanango ebano ya bahani b' ikando bwamu, ba pahakiya bâ mĕtĕ inyanga iyamu, na bâde boněně o ikamidĕ i di na Kraist Jisu.
14 Mbi lĕndĕkiyĕnd' âvĕ belombo tĕkabe, n' ipite j' iviya âvĕ o jadi
15 piyĕlĕ. Nd' oningĕ mba ha yĕngĕ-yĕngĕ, na ovanĕ nd' âvĕ o ka yowĕ nyanga ya bato e lukakĕ o bandamidĕ ndabo y' Anyambĕ, i jadi ikando j' Anyambĕ e di mihâ, ikondi n' ijanga ja pâkwĕ-
16 pâkwĕ. Na mbĕlĕkĕ e diye, ihâwĕ ja hole i nd' o kena; Anyambĕ a levakudwĕndi o mehoni, yĕnĕnĕngo na benjĕli, huwudwĕngo n' Ilina, pakudwĕngo o Betomba be didi, kâmudwĕngo o he, nâugwĕngo o ivenda.

4 Nandi Ilina i kalakandi bwebwe, na bâkâ ba ka vĕngĕmĕndi oviya ikamidĕ, o bepedi bya madikanido, ba yokolakidĕ malina ma
2 yabanakĕ, na mayokwanidĕ ma ukuk' ube. Ba kalaka n' inoka ja mejojowa; ba jadi bebumulema kangĕngo o na ekĕyi ya veya;
3 ba kandakidĕ ibana, ba sombiyakĕ ikiya ja beja, bya Anyambĕ be velakidi na be nângâkudwĕ n' ivĕ ja akeva na ba kamakidĕ, na ba di yowĕngo pâkwĕ-pâkwĕ.
4 Ikabojana ekeha y' Anyambĕ yĕhĕpi e bwamu, o bĕ na elombo e ka kiywĕ, pagate e nângâkudwĕ
5 n' ivĕ ja akeva. Ikabojana e nyevudwĕngo na ndaga j' Anyambĕ, n' ikaliya.
6 Pagate o levakidĕ bana b' ina belombo tĕkabe, o ka diyi minisĕ ma Jisu Kraist meyamu, bombwĕngo na ndaga j' ikamidĕ, na j' iyokwanidĕ iyamu, ijâvĕ i di be-
7 ngaugo baka. Ndi binaka bepepa be ha bĕ n' itinga, na melango mya bajo ba ha bĕ n' iyowĕ, ndi hanakangĕ âvĕ mĕtĕ o ugono mwa
8 Anyambĕ. Ikabojana ihana ja nyolo i kovakate bohâlĕ, nd' ihaiya j' Anyambĕ i kovakandi o belombo byĕhĕpi, i didi na mohano ma emĕnâ tĕ e jadi ekeye, na
9 mwa e vakĕ. Ekadi nd' ilango ja pâkwĕ-pâkwĕ, na i di weyango
10 na wĕhĕpi a vĕhĕlĕkidĕ jâ. Ikabojana na tina tĕkanĕ nd' eyahu e janjakĕ, na hwĕ hunganaka, 'kabojana ho pitakidĕndi Anyambĕ e di mihâ, a jadi Uhungini mwa bato bĕhĕpi, wa wa mwa ba
11 kamakidĕ. Yokwakidĕ na nâvĕ o ka sombiyakĕ belombo tĕkabe.
12 Moto a pĕjĕkĕ ndĕmbĕ âvĕ, ndi diyaka âvĕ mbuna ya bakamidi, o ndaga, o behadi, o itânde, o ikamidĕ, o kĕngĕngĕ.
13 Bandamakidĕ ilanga, ihâhâlidĕ, iyokwanidĕ na la umbi ka pâyĕ.
14 O pojakĕ bova bo di na nâvĕ, bo vĕkudwĕ âvĕ n' isâkâ, n' ikahidĕ ja bĕna bya metodu mya ebumu
15 y' ikando. Pikilakiya belombo tĕkabe, vĕkĕ âvĕ mĕtĕ paniyango o byâ vi, ovanĕ nd' o ikena jâvĕ n' iyowĕ jâvĕ i ka pumiyĕ o bĕhĕpi

16 ba jadi. Bandamakidĕ âvĕ mĕtĕ n' iyokwanidĕ jâvĕ; lilimakidĕ na byâ; 'kabojana n' iha ja ekaye o ka yongĕndi âvĕ mĕtĕ na ba yokakĕ âvĕ ta.

5 O hĕnjĕkĕ utodu, ndi hâhâlâkidi mâ pani ka hangwĕ; mawan- 2 ja ka bana b' ina; bajo batodu ka ba nyangwĕ; lotângâ ka maluku, 3 na kĕngĕngĕ yĕhĕpi. Hekakidĕ myalika me jadi myalika mĕtĕ. 4 Nd' oningĕ mwalika ka mwalika u di na bana, tombe mbamba, ba yokwakĕ o bohoboho ilevidĕ j' ihekidĕ o wabu, n' itimbĕ ja mahomano ma menyangadi myabu; 'kabojana ekaye e bwamu, na yâ e vĕhĕlĕ- 5 kudwĕ o Anyambĕ. Ndi a jadi mwalika mĕtĕ, na dipâ, a pitakiĕndi Anyambĕ, na mwa lilimakidĕ n' ihâhâlidĕ, na makaliya 6 bulu na mwehe. Nd' a diyakĕ o 'sevo, a wango o mâ a di mihâ. 7 Sombiyakĕ belombo tĕkabe, ovanĕ nd' o bâ ba ka mĕndĕ ba diye 8 na ebuke. Nd' oningĕ moto ka moto a kuhwiye ibaju mĕtĕ, wa wa ndi ba ndabo aju mĕtĕ, a ndi hâhiyĕngo ikamidĕ, na mâ a bobe wa n' upuhwi mw' ikamidĕ. 9 Mwalika a to pâdĕ mabo ma mepuma utoba u vamakwĕ, u diyaki- 10 te mwajo mwa momo 'mbâkâ. Wa kuma eyamu ya behavu beyamu; oningĕ na a tombudĕngo bana, oningĕ na a ngidĕngo bangi, oningĕ na a tukango matambi ma bayamu, oningĕ na a hanango uyĕni mwa etuniya, oningĕ na a bengango na ngwanja-ngwanja 11 ehavu eyamu yĕhĕpi. Ndi kiyaka myalika mya lotângâ; 'kabojana o bâ ba ka yalĕ itĕmbĕlĕnĕ opĕlĕ ya Kraist, vâkâna ba bandi; 12 na bâ pahiyango makwa, 'kabojana ba vĕngidĕngo ikamidĕ jabu 13 ja boho-boho. Tepĕ na bĕhĕpi ba yokwaki bokĕhĕ, ba viya yânĕ ndabo, ba timbĕ yânĕ ndabo; ndi hanga kabo bokĕhĕ pa, ndi besĕlĕngila, na sâduve na mepako mya bapâkwĕ, ba kalaka belombo 14 byabu be ha lukaka. Ovanĕ nd' umba mbi vahakĕ na bajo ba di lukango ba baka, ba jaka bana, ba tumbwanaka ndabo, ba vĕye uloni egombe na ya yâkâ e kila- 15 kwĕ. Ikabojana bâkâ ba lĕnjuwendi pâni o pĕpĕkĕ, ivitĕ ja 16 ukuk' ube. Oningĕ momo tombe mwajo a kamakidĕ, a di na myalika, a hanakĕ myâ, n' ikando i diyĕ na jumba; ovanĕ nd' o yâ e ka hanĕ ba di myalika mĕtĕ.

17 Batodu ba pangakiya bwamu ba langakwĕ weyango na madilwĕ mabale, wa wa ba janjakĕ o nda- 18 ga n' iyokwanidĕ. Ikabojana ilĕndwĕ i vâki na, O dibake udumbu mwa nyati e nyâpâlâkĕ poti. Tepĕ, ujanji a weyango mahoma- 19 no maju. O yokolakidĕ ibakudwĕ i bakakudwĕ metodu, kabo o 20 boho bwa tali ibale n' ilalo. Hĕnjĕkĕ ba hakĕ bobe o boho bwa bĕhĕpi; ovanĕ nd' o bapâkwĕ ba 21 ka bangĕ tepĕ. Mbi kelevakidĕnd' âvĕ o boho bwa Anyambĕ, n' Upangiyi Jisu Kraist, na benjĕli be di pânwĕngo, na tataka belombo tĕkabe, o tĕdĕ umbâkâ o boho bwa upâkwĕ, o haye elombo 22 na jângâ ja mihâ. O hunganake o kahidĕ moto enâ, na ba o diya ukabaniyi mwa bobe bwa bato bapâkwĕ; tataka âvĕ mĕtĕ kĕngĕ- 23 ngĕ. O lalaka o mâtâ kabo miba, ndi mâtâkâ ivĕ ihâlĕ opĕlĕ ya ulema mwâvĕ n' ikâhâ jâvĕ i ha 24 kandaka. Mabe ma bato bâkâ ma te pâni bwe, ma to yĕkudwĕ, na ma bato bâkâ ma duwanakiya 25 o mbuhwĕ-mbuhwĕ. Yâ nyango tĕ tepĕ ya behavu beyamu bya

bâkâ e di levudwĕngo pâni, na ba didi o mwidi upâkwĕ ba kutame.

6 Tango ya bahayi ba jadi o univi ba langake ba hangwĕ babu mĕtĕ weyango n' idilwĕ jĕhĕpi, ovanĕ nd' o dina ja Anyambĕ n' iyokwanidi vyaju be ka mĕndĕ be
2 kilwĕ. Tepĕ ba didi na bapangiyi ba kamakidĕ, ba pĕjĕke ba 'kabojana ba nyangwĕ pâkâ; ndi ba hakiyĕngĕ bâ ugono, 'kabojana ba kabaka ihaiya ba batwĕ-batwĕ, na matândĕ. Yokwakidĕ, na nâvĕ o ka levakĕ belombo tĕkabe.
3 Oningĕ na moto ka moto a yokudĕngĕ pĕlĕ epâkwĕ na mâ a bâbe ndaga j' upeha, ndaga j' Upangiyi mwahu Jisu Kraist mĕtĕ, na, o iyokwanidi i jadi hohonganĕngo
4 n' itingidi vya Anyambĕ. A na mamĕmĕ, a wĕ elombo, kabo londiyango na ebĕdi ya penda, na momano ma ndaga be pâkid' ivina, isâju, makili, iyebiyedi vibe,
5 penda ja belenganango, ja bato ba melema mya jongoliyango, na bopuhwa bw' ikamidĕ, ba piviyaka n' ipĕ nyeno ndi kĕngĕngĕ; himbakidĕ âvĕ mĕtĕ o jângâ ka
6 dinĕ. Nd' itingidi ja Anyambĕ na
7 ihwemiya e nyeno inĕnĕ. Ikabojana wa bo vanaka elombo o he tĕkanĕ, e tepĕ mbambayĕ na hwa
8 valane elombo. O hwĕ ho di na beja na belombo be bâtâkĕ, ho di-
9 yake hwĕmiyĕngo na byâ. Ndi ba dokwakĕ ikena ba ka kwandi o iyĕjudwĕ n' evema, na o bedoko beitĕ bya behayĕ-hayĕ be kokanakidĕ, be nyângâkĕ bato o
10 ujilo n' inyanga. Ikabojana itândĕ ja hika nd' utamba mwa bobe bwĕhĕpi; ya baitĕ e bĕki tânginango, ba hĕlĕkĕndi oviya ikamidĕ, na sokaka bâ mĕtĕ na ngĕbĕ itĕ na ngudi.
11 Nd' âvĕ momo mwa Anyambĕ,

kweyakiya belombo tĕkabe, o ka bengaka hohonganĕngo, itingidi vya Anyambĕ, ikamidĕ, itândĕ,
12 iyika, hwĕ. Hingaka ihungana iyamu y' ikamidĕ, bweyakidĕ emĕnâ e ha lenaka vyĕ, eyâvĕ e di ndanudwĕngo tepĕ, na nâvĕ mĕmĕngo imĕmĕ iyamu o boho
13 bwa tali itĕ. Mbi sombiyakĕnd' âvĕ o boho bwa Anyambĕ a diyakidĕ belombo byĕhĕpi mihâ, na o boho bwa Jisu Kraist, a pakwakiyedi imĕmĕ iyamu o boho bwa
14 Pantu Pilatu; na tataka elekanako tĕkaye, itâbĕ i diye, ebuke e diye, kwanga na la ipumiya j' Upangiyi mwahu Jisu Kraist:
15 ijaju i ka levidĕ o hongodi a jadi, makaga dipâ ma di vambwĕngo ibâtâ, Upolo mwa bolo mepolo, n' Upangiyi mwa bolo mepangiyi;
16 mâ dipâ nd' a di na egombe yĕhĕpi, a longakĕ o bwe ya moto e ka mĕndĕ a bakame; wa moto ka moto a ha yĕnĕte, na mâ a yâlĕ o yĕnĕ tepĕ; idilwĕ, na ngudi ya egombe yĕhĕpi be diyaki na ju. Amĕni.
17 Langwakiya bâ ba di kenango o he tĕkanĕ, na ba betakidĕ melema na bâ ba pitakidĕ jumba ja bo butaka, ndi kabo Anyambĕ, a vĕkĕ hwĕ belombo be peyanakĕ
18 byĕhĕpi, kenĕngo; na ba haki bwamu, na ba kenake o behavu beyamu, kokĕngo n' ipapanganĕ,
19 bâbângo n' ikaba; ba kumakidĕ opĕl' abu mĕtĕ ijanga iyamu o kundu o egombe e vakĕ, ovanĕ nd' o bâ ba ka bweyidĕ emĕnâ e ha lenaka, vyĕ.
20 O Timote, tataka e di bweyudwĕngo o sâmi âvĕ, o bambwaka bekalĕ-kalĕ bya nanĕ, be ha bĕ n' itinga, na penda i tubakwĕ na iyo-
21 wĕ. Bya bâkâ be di mĕmĕngo na yĕlwĕkĕ oviya ikamidĕ. Ehekwĕ e diya ke na nâvĕ. Amĕni.

EJANGANANGOBO

YA BEBALE YA

UTODU PÂLU O TIMOTE A DIDI.

1 PÂLU, utodu mwa Jisu Kraist, n' upango mwa Anyambĕ, hohonganĕngo o mohano ma emĕnâ u
2 di na Kraist Jisu, o Timote a didi, mwan' amĕ a tândâkĕ mĕtĕ: ehekwĕ, ngĕbĕ, na jonga oviya Anyambĕ ya Hangwĕ, na Jisu Kraist Upangiyi mwahu.
3 Mbi langakand' Anyambĕ, eyamĕ e dilakĕ oviya ba paiya n' ulema mwa kĕngĕngĕ, na mba dâkâ âvĕ iyongidĕ o makaliya
4 mamĕ bulu na mwehe; o mbi yongakidĕ manyângâdiba mâvĕ, mbi n' ivaha inĕnĕ i yĕnĕkĕ âvĕ, na ovanĕ nd' umbi ka londĕ na
5 mbya ti; o iyongidĕ j' ikamidĕ i di na nâvĕ i ha bĕ ja bo henjaka, i bo takidi o diya na mbamba âvĕ Loisi, na nyangwĕ Yunisi; n' umba mbi tundwakudwĕ tepĕ i
6 na nâvĕ tepĕ. Ovanĕ nd' umbi yongakid' âvĕ, na bundaka bova bw' Anyambĕ bo di na nâvĕ, n'
7 ivamĕ ja benâ byamĕ. Ikabojana Anyambĕ a i bĕ hwĕ vĕngo ilina ja jângâ; ndi ja ngudi, na j' itândĕ, na j' ulema lumbamango.
8 Nandi o yĕnĕke upako mwa Upangiyi mwahu ihâni, tombe umba mbwed' aju: ndi diyaka ukabaniyi mwa betuniya bya sango eyamu, hohonganĕngo na ngudi y'
9 Anyambĕ; a ndi hwĕ hunginango, na mâ hwĕ ndiyango na monda mwa kĕngĕngĕ, nyanga y' ilenidĕ jaju ja boho, na hohonganĕngo na ehekwĕ e vĕkudwĕ hwĕ o Kraist, oviya vyo vyo na vyo
10 vyo; ndi e levudwĕndi kya tĕkanĕ n' ipumiya j' Uhungini mwahu Jisu Kraist, a di weyango iwedo, na mâ bumudĕngo emĕnâ, n' idiya ja egombe yĕhĕpi o bwe,
11 na sango eyamu; yâ nd' eyamĕ e di lenanudwĕngo upakuwi, na utodu, na uyokwidi mwa Beto-
12 mba. Yâ tina tĕkanĕ nd' eyamĕ e yĕnĕkĕ etuniya o sango tĕ eyamu ekanĕ; ndi mba yĕnĕkĕ ihâni; 'kabojana mbi yowĕngo uwamĕ a di kamidĕngo, n' umba mbi tundwakudwĕndi na a ka yâlĕte o tata eyamĕ e di mâ bweyidĕngo
13 na la o buhwa tĕbonĕ. Bweyakidĕ mbago ya ndaga iyamu vyĕ, ijâvĕ i di yokango n' umba, n' ikamidĕ n' itândĕ be di na
14 Kraist Jisu. Elombo tĕ eyamu e bweyakudwĕ âvĕ, tataka yâ n' Ilina Iyamu i longakĕ na hwĕ.
15 Wa dimbakiya ekaye, na ba didi o Esiya bĕhĕpi ba vonguwendi oviya umba mbi jadi; ba njamba
16 tĕ ndi Figelu na Hâmojĕni. Upangiyi a vĕke ba ndabo ya Onĕsifâru ngĕbĕ; 'kabojana a yâdâkidi mba pyo, na mâ a yĕnĕkĕ uhinga-
17 nakano mwamĕ ihâni. Ndi, o mâ a diyakidi o Roma a vahaki mba na ngwanja-ngwanja eitĕ
18 mĕtĕ, na duwaka mba. Upangiyi a vĕkĕ mâ iduwa ja ngĕbĕ y' Upangiyi o buhwa tĕbonĕ: na nâvĕ o yowĕngo bwamu wa, belombo byaju be ma hakiya mba beitĕ na ngudi o Efisu.

2 Nandi âvĕ, mwan' amĕ, yâdâkâ na ehekwĕ e di na Kraist Jisu.
2 Na belombo byâvĕ be di yokango n' umba o tali itĕ, bweyakidĕ tepĕ byâ bato ba di batwĕ-batwĕ, ba ka yâlĕ o yokudĕ bapâkwĕ
3 tepĕ. Nandi âvĕ yikaka bokolo pani ka sâjĕ eyamu ya Jisu Kraist.
4 O bĕ na moto a bĕkĕ a bĕ sâjĕ na mâ a yakaka pĕ mâ mĕtĕ na mepako mya emĕnâ tĕkaye, ovanĕ nd' o mâ a ka tândidĕ a pânâki
5 mâ idiya ja sâjĕ. Tepĕ oningĕ na moto a hingaka opĕlĕ y' ibalana, nd' a ha bâtudwĕte korowa, kabo a hingaka hohonganĕngo na ele-
6 kanako. Uliyi a janjakĕ, na mâ na taka o diya unângi mwa be-
7 buma. Pikilakiya eyamĕ e vâkĕ; 'kabojana Anyambĕ a ka vĕnd' âvĕ ibweyidĕ o belombo byĕhĕpi.
8 Yongakidĕ na Jisu Kraist w' ibângâ ja Devidi, a pumbwakindi oviya iwedo, hohonganĕngo
9 na sango eyamĕ eyamu: eyamĕ e yĕnĕnĕkĕ etuniya, pani ka uhayi mwa bobe, na la o mekato mĕtĕ: ndi ndaga ja Anyambĕ i bĕ ka-
10 twĕngo. N' umba mbi hindinakandi belombo byĕhĕpi opĕlĕ ya ba di tâmbwĕngo, na ovanĕ tepĕ o bâ ba ka pahiyĕ iyonga i di na Kraist Jisu, n' ivenda i ha lenaka.
11 I nd' ilango ja pâkwĕ-pâkwĕ: 'kabojana oningĕ ho wingĕ na ju,
12 ho ka diya tepĕ mihâ na ju. Oningĕ hwa lilimidĕ, ho ka pangiya tepĕ na ju: oningĕ hwa hâhiyĕ
13 mâ, a ka hâhiyĕ tepĕ hwĕ. Oningĕ ho kamidĕ mâ, nd' a te egombe yĕhĕpi pâkwĕ-pâkwĕ, a hâhiye nyol' aju.
14 Yongakidĕ ba belombo tĕkabe, o sombiyakĕ bâ o boho b' Upangiyi na ba yanake opĕla ndaga i ha kovaka, kabo itâlângânĕ ja bayo-
15 ki. Haka na jayi jâvĕ mĕtĕ, tanginwĕngo na Anyambĕ, uwaju a ha yĕnĕkĕ ihâni, hanaka ipakwaniya ja ndaga ja pâkwĕ-pâ-
16 kwĕ hohonganĕngo. Ndi bambwaka bedomĕ-domĕ bwa nanĕ, be ha bĕ n' itinga: 'kabojana ba benganakĕ byâ ba ka vuhandi o
17 bobe: na ndaga jabu i ka diyandi pani te ka undângâ: ba njamba
18 tĕ ndi Hâminiyu na Falitu; ba di lĕnjuwĕngo oviya pâkwĕ-pâkwĕ, ba vâkĕ na, ipumbuwa i kumaniyi ja tomba, na idakĕ ika-
19 midĕ ja bâkâ. Ndi tombete, ijanga ja Anyambĕ i tĕmĕngo mbambayĕ, i di yembudwĕngo na ndaga tĕkadi, na, Upangiyi a dimbakiya ba jadi ibaju, na wĕhĕpi a tubaka dina j' Upangiyi, a vĕ-
20 ngĕmĕkĕ oviya bobe. Nd' o ndabo enĕnĕ wa diyaka kabo beva bya hika eveyu, n' itano, ndi tepĕ na bya bele na bya jeka, byâkâ bedima, byâkâ be diye bedima.
21 Oningĕ moto a tanidĕngĕ mâ mĕtĕ oviya ekabe, a ka diyandi eva ya 'dima, nyĕvudwĕngo, lukango na mala m' Upangiyi, kenjwĕngo o ehavu eyamu yĕhĕpi.
22 Kweyakiya tepĕ bedoko bya ndĕmbĕ; ndi bengaka hohonganĕngo, ikamidĕ, itândĕ, na jonga, na bâ ba dakiyĕ Upangiyi oviya
23 ebumulema ya kĕngĕngĕ. Ndi bambwaka penda ja betike-tike, i ha bĕ n' itinga, yowĕngo na i ja-
24 kandi momano. Ndi uhayi mwa Upangiyi a lukaka o yomano; ndi kabo hwĕ na bato bĕhĕpi, bo-
25 hadi n' iyokudĕ, iyika, a yokwakidĕ na hwĕ ba logwaka, ipĕ Anyambĕ a ka vĕ bâ iluwa j' ulema o ihilinganĕ ja pâkwĕ-pâkwĕ.
26 Na na ovanĕ nd' o bâ ba ka patuwĕ bâ mĕtĕ oviya evema ya ukuk' ube, eyabu e bweyanakudwĕ mbwedi ya Anyambĕ iha j' upango mwaju.

3 Yowakĕ tepĕ ekaye, na begombe bekolo be ka pândi o hwi ja madi-
2 kanido. Ikabojana bato ba ka diyi batândidi babu mĕtĕ, batândi ba ungumba, ba kĕti, mamĕmi, bakili ba Anyambĕ, ba yokiya menyangadi myabu, ba langani, ba diye n' itingidi vya Anyambĕ,
3 ba diye n' itândĕ ja majawĕ, bapuli ba panga, tali ja evela, ba huke nyolo jabu, bwayi, baloni
4 ba tango e di bwamu, bakândâni, bepamaleva, ba melema mya betiyango, batândi ba usevo wa na
5 batândi ba Anyambĕ; ba jadi na ehini ya itingidi vya Anyambĕ, ndi ba hâhâkiyĕ ngudi ya omĕ; vongwaka oviya jângâ ka dinĕ.
6 Ikabojana ba jângâ tĕkadi ndi bâ ba kulakĕ o mandabo, na bâ ba valanakĕ bajo ba di betike-tike mbwedi yângudwĕngo na bobe, valanwĕngo na njângâ ya bedoko
7 eitĕ na ngudi, bâ te ngĕ iyokuwa, ndi ba yâlĕ o pâ o iyowĕ ja pâ-
8 kwĕ-pakwĕ. Nandi pano ka Jana na Jambri ba tĕnĕkidĕ na Mosĕsi, nonanĕ tepĕ ka ekaba ba tĕnĕkidĕ na pâkwĕ-pâkwĕ, bato ba bebumulema bya bevango, ba bĕ be-
9 ndwĕngo opĕlĕ y' ikamidĕ. Ndi ba vale hwĕ-hwĕ; 'kabojana behayĕ-hayĕ byabu be ka levudwi na bato bĕhĕpi, pani te ka behayĕ-hayĕ bya bamo tĕ babale banĕ,
10 tepĕ be levakudwĕndi. Nandi âvĕ o benganakidĕndi iyokwanidi vyamĕ pani ya 'mĕnâ, upango, ikamidĕ, iyika, itândĕ, ihindina,
11 bevita, betuniya, be pâkidi umba mbi didi o Antâki, o Ikoniyu, o Listra, nyanga ya bevita byamĕ be hindinakidi, ndi Upangiyi a vĕngĕkidĕte mba oviya byâ byĕ-
12 hĕpi. Na tepĕ bĕhĕpi ba vahakĕ o diya itingidi vya Anyambĕ o Kraist Jisu, ba ka yĕni bevita.
13 Ndi bato babe, na ba lĕnjwĕnidi ba ka loluwi na bobe bo lolwaka, ba yabanaka, na bâ ba yabakwĕ.
14 Ndi âvĕ lilimakidĕ na belombo byâvĕ be di yokuwango, n' ibyâvĕ be di sulĕngo, yowĕngo uwâvĕ a
15 yokwanaki byâ, na na o yowĕngo malĕndwĕ ma hole oviya etumbe, ma ka yâlĕ o panga âvĕ iyowĕ na la iyonga, tina ikamidĕ
16 i di na Kraist Jisu. Ilĕndwĕ jĕhĕpi i vĕwĕngo n' itumbwana ja Anyambĕ, na jâ i na mala m' iyokwanidi, j' isulanĕ, m' ibonguwa, m' ivomwanidĕ, opĕlĕ y' iyokwa-
17 nidĕ i jadi o hohonganĕngo; ovanĕ nd' o momo mwa Anyambĕ a ka diyĕ hânjâbiyĕngo, kenjwĕngo o ehavu eyamu yĕhĕpi.

4 Mbi sombiyakĕnd' âvĕ nandi, o boho bwa Anyambĕ na Upangiyi Jisu Kraist, a ka yĕkidĕ ba di mihâ, na ba wewe, na tina ya
2 ipumiya jaju, na egând' aju; pakwanakiya ndaga, oningĕ o jadi na egombe 'yamu, tombe o diye na egombe 'yamu, hĕnjĕke, pupaka, hâhâlâkidĕ n' iyikana, n'
3 iyokwanidĕ jĕhĕpi. Ikabojana egombe e vakandi o bâ ba ka mĕndĕ ba bâbe iyokwanidi iyamu, ndi ba ka bĕkidi bâ mĕtĕ ba yokwanidi hohonganĕngo na bedoko byabu mĕtĕ, ba jadi na matâ
4 ma enyânyângi. Na bâ ba ka vongudi matâ mabu oviya pâkwĕpâkwĕ, na bâ ba ka vonguwandi
5 o bekano. Nd' âvĕ diyaka lumbamango o belombo byĕhĕpi, hindinaka betuniya, haka ehavu y' upakwanidi mwa sango eyamu, timakĕ ebano âvĕ ya minisĕ.
6 Ikabojana mba mbi kokĕngo n' ihovudwĕ ka mwambo, hongodi
7 y' ivala jamĕ ja bi piyĕlĕ. Mbi yanango eduka eyamu, mbi hânjâbidĕndi inyikuwa jamĕ, mbi
8 tatango ikamidĕ: oviya egombe

tĕkaye ya dikana ndi korowa e di mba bakudwĕngo ya hohonganĕngo,ya Upangiyi, uyĕkidi mwa holomiyango e ka vĕyĕ mba o buhwa tĕbonĕ: ndi hanga kabo umba pa, ndi na bĕhĕpi tepĕ ba tândâkĕ ipumiya jaju.

9 Hadivakidĕ iviya umba mbi
10 jadi ngwambĕ. Ikabojana Dima a senji mba, a tândindi he tĕ ya egombe ekanĕ, na mâ a valindi o Tĕsilonaika, Krisa o Geletiya,
11 Titu o Dalmatiya. Kabo Luki te a di n' umba. Nângâkâ Maki, inyi na ju o ka vakaui, 'kabojana a n' umba na mala maitĕ ma
12 'havu ya minisĕ. Tikiku nd'
13 uwamĕ a lomidi o Efisu. Ulogosamba mwamĕ u dikakidi o Trowa na Kapa, âvĕ o o ka viyĕ vanaka yâ, na bejanganangobo, wa wa ndi bejanganangobo bya beko-
14 to. Alĕsanda, y' upi mwa konga, a haki mba bobe boitĕ: Upangiyi a homanaki mâ hohonganĕngo
15 na behavu byaju. Tandaka na mâ tepĕ; 'kabojana a tĕnidĕngo
16 ndaga jahu na ngudi eitĕ. Iyavwana jamĕ ja boho-boho wa bo diyaka na moto a tĕmĕki n' umba, ndi bato bĕhĕpi ba senjaki mba; mbi kalakiyandi Anyambĕ
17 na e langakwĕ bâ. Ndi tombekete, Upangiyi a tĕmĕkite n' umba, na yâdâkidĕ mba; na ovanĕ nd' o ipakuwa ja sango eyamu i ka hamanudwĕ n' umba, na na ovanĕ ovanĕ nd' o Betomba be ka yokĕ; n' umba na vĕngudwĕ oviya udumbu mwa njâ.
18 N' Upangiyi a ka vĕngidi mba oviya ehavu ebe yĕhĕpi, na mâ a ka yongakĕ mba o egândâ aju ya hĕvĕni: ivenda i diyaki na ju egombe yĕhĕpi na egombe yĕhĕpi. Amĕni.
19 Homaka Priska na Akwila, n'
20 utâkâ mwa Onĕsifora. Erastu a dikanindi o Kârint: ndi Trofima nd' uwamĕ a dikakidi o Malitu, a
21 bĕkĕ. Hadivakidĕ iviya umba mbi jadi vyonda vi to pâ. Yubulu a ma homat' âvĕ, na Puda, na Lina, na Klâdiya na bana b' ina bĕhĕpi.
22 Upangiyi Jisu Kraist a diyake n' ilina jâvĕ. Ehekwĕ e diyake n' inyĕui. Amĕni.

EJANGANANGOBO

YA

UTODU PÂLU O TITU A JADI.

1 PÂLU, uhayi mwa Anyambĕ, n' utodu mwa Jisu Kraist, hohonganĕngo o ikamidĕ ja ba Anyambĕ ba di pânângo, n' ihilinganĕ ja pâkwĕ-pâkwe e jadi hohonganĕngo na itingidi vya Anyambĕ.
2 N' ipite ja emĕnâ e ha lenaka, ya Anyambĕ e ha jowaka, e yohana-
3 kidĕ o vyo vyo, na vyo vyo: ndi a levakidĕndi o bepedi byaju mĕtĕ, bya hohonganĕngo, ndaga jaju n' ipakwaniya, i di mba bweyudwĕngo hohonganĕngo n' ivanga j' Anyambĕ Uhungini mwahu.
4 O Titu, mwan' amĕ mĕtĕ o ikamidĕ ja hwĕ bĕhĕpi: Ehekwĕ, ngĕbĕ, na jonga oviya Anyambĕ ya Hangwĕ n' Upangiyi Jisu Kraist, Uhungiyi mwahu.
5 Tiu' amĕ e dikanakid' âvĕ o Kreta nd' ekanĕ, na ovanĕ nd' âvĕ o ka hohonganĕ belombo be di dikanango be hawĕ, o ka kabakidĕ batodu o mboka yĕhĕpi, te k' umba mbi sombiyakid' âvĕ.
6 Pagate moto ka moto a ka duwaniyĕ a diyĕ n' ebuke, momo mwa mwajo 'mbâkâ, a di na bana ba kamakidĕ, ba tubwĕ n' ujolongo,
7 na bâ ba panganiye. Minisĕ a lukakand' o diya a diye na ebuke, pani ka ukabi mwa belombo bya Anyambĕ; hanga ipangidi vyaju mĕtĕ, hanga na bohadi na malingwa, hanga o nyângi ya maku, hanga na enâ ehadi, hanga maja-
8 ke ma nyeno y' ihâni. Nd' utândi mw' ibiya, utândi mwa bato baiyamu, lumbamango, holomi-
9 yango, hole, nditi; bweyidĕngo ndaga ja pâkwĕ-pâkwĕ vyĕ, pani ka mâ a yokwakudwĕ, na ovanĕ nd' o mâ a ka yâlĕ n' ihâhâlidĕ, n' iyokwanidi viyamu, n' isuliyĕ ja ba tĕnidi.
10 Ikabojâna o na baitĕ ba panganakiya, bakaliyi ba bekalĕ-kalĕ, na bayabani, wa wa ndi bâ b' ihĕ-
11 bwĕ: medumbu myabu me lukakand' o pandwĕ; ba tâlângânâkĕ ndabo ihuhu, ba yokwakidĕ belombo byabu be ha lukaka, o nya-
12 nga ya nyeno y' ihâni. Uwabu mĕtĕ 'mbâkâ, usâki mwabu mĕtĕ, a vâki na, Ba Kriti ba mĕjojowa egombe yĕhĕpi, tito ibe, savulaka
13 ya bokĕhĕ. Upako tĕkamu u pâkwĕ-pakwĕ. Ovanĕ vâkâna, bemaka bâ bokolo, ovanĕ nd' o bâ
14 ba ka diyĕ upeha n' ikamidĕ; hanga iyokolidĕ ja bekana bya Jiu, na belekanako bya bato be vo-
15 ngwakĕ oviya pâkwĕ-pâkwĕ. Belombo byĕhĕpi be kĕngĕngĕ o ba di kĕngĕngĕ ba jadi, nd' o i bĕ na elombo ya kĕngĕngĕ o ba di bevango, na ba ha kamakidĕ, ndi na mapikiliya na bebumulema bya-
16 bu be bevango mĕtĕ. Be mĕmĕki na ba yowudĕte Anyambĕ, ndi ba hâhâkiyĕ mâ o behavu, ba jadi manya, ba diye n' iyokiya, ba diye n' n ibendwĕ o ehavu eyamu yĕhĕpi.

2 Ndi kalaka âvĕ belombo be jadi 2 iyokwanidĕ ja lingango. Na bamo batodu ba diyake lumbamango, kendekende, nditi, lingango

n'ikamidĕ, n' itândĕ, n' iyika.
3 Bajo batodu nyangatĕ tepĕ, na bâ
ba ka diyaka o itingidi pani ka e
lukakĕ bajo ba di savinwĕngo,
hanga babakanidi ba evela, ha-
nga nivwĕngo o ivĕ itĕ, bayokwa-
4 nidi ba belombo beyamu. Ovanĕ
nd' o bâ ba ka yokudĕ bajo ba
lotângâ idiya ja bokĕngu, itândâ
ja bamo babu, itândâ ja bana ba-
5 bu. Ihuka ja nyolo jabu, kĕn-
gĕngĕ, badiyi ba wabu, iyokiya
ja bamo babu mĕtĕ, ovanĕ nd' o
ndaga ja Anyambĕ i ka mĕndĕ i
6 tâbwĕ. Hâhâlâkidĕ mawanja te-
7 pĕ, idiya ja lumbamango. Leva-
kidĕ âvĕ mĕtĕ o belombo byĕhĕpi
mbuna ya behavu beyamu; le-
vakidĕ kĕngĕngĕ, holomiyango o
8 iyokwanidĕ, ukalo mwa linga-
ngo, u ha kwehakwĕ, ovanĕ nd' o
mâ a tĕnĕkidĕ a ka yĕnĕ ihâni, a
diye na 'lombo ebe e kalakĕ opĕl'
9 anyu. Hâhâlâkidĕ bahayi na ba
yokakiye bapangiyi babu mĕtĕ, na
bâ ba ka tândâkidĕ bâ bwamu o be-
10 lombo byĕhĕpi, ba petuwe: ba nga-
pe, ndi kabo ilevidĕ ja na ba batwĕ-
batwĕ; ovanĕ nd' o bâ ba ka lukĕ
iyokwanidi vya Anyambĕ Uhu-
ngini mwahu o belombo byĕhĕpi.
11 Ikabojana ehekwĕ y' Anyambĕ
e pâkidĕ iyonga e pumiyango o
12 bato bĕhĕpi ba jadi, e yokwakidĕ
hwĕ, n' ihâhiyĕ ja bobe, nâ bedo-
ko bya he, ho ka diyi lumba-
mango, hohonganĕngo, n' itingidi
vya Anyambĕ o he tĕ ya egombe
13 ekanĕ; imbuwa ja ipite tĕ j' ibâ-
tâ dinĕ, n' ipumiya j' ivenda ja
Anyambĕ enĕnĕ, n' uhungini
14 mwahu Jisu Kraist. A vĕki mâ
mĕtĕ opel' ahu, na ovanĕ nd' o mâ
a ka vanguwĕ hwĕ oviya bobe
bwĕhĕpi, na mâ a savina bato ba
tândâlândâ o mâ mĕtĕ a didi, na
15 jayi ja behavu beyamu. Kalaka
belombo tĕkabe, o ka hâhâlâkidĕ,
o ka bemaka ipangiya jĕhĕpi.
Moto a pĕjĕke âvĕ.

3 Yongakidĕ bâ na ba bâkâmâki-
ye mapangiya na ngudi, iyokiya
ja ba pangakiyĕ bâ, idiya ja kokĕ-
ngo n' iha ja ehavu eyamu yĕhĕ-
2 pi, ba kale bobe opĕla moto ka
moto, hanga bakasani, ndi behu-
ki, leviděngo hwĕ yĕhĕpi o bato
3 bĕhĕpi ba jadi. Ikabojana hwĕ
mĕtĕ tepĕ ho diyakite betike-tike
n' ivâkwĕ, bebandandembo, ya-
bwĕngo , bahayi ba njângâ ya be-
lingĕ-lingĕ, na mesevo, bodiya na
bekola, na ivina, ho binakwĕ, na
4 hwĕ ho binanaka. Nd' o itândĕ
na kĕngâ ya Anyambĕ Uhungini
mwahu na moto, be bĕdi pumiya-
5 ngo, hanga na tina ya behavu bya
hohonganĕngo ibyahu be di han-
go, ndi a yongakidi hwĕ n ituka
j' ijawĕ iyânâ, hohonganĕngo na
ngĕbĕ aju, n' ipangwĕ ja yakiya
6 n' Ilina Iyamu ; ijaju i hovakidĕ
hwĕ na ngudi eitĕ, tina Jisu
7 Kraist Uhungini mwahu, na o
hwĕ ho ka bĕyĕ huwudwĕngo na
ehekw' aju, ho ka pangwi bajigi,
hohonganĕngo o ipite ja 'mĕnâ e
ha lenaka.
8 Ekadi nd' ilango ja pâkwĕ-pâk-
wĕ, na belombo tĕbenĕ nd' ibya-
mĕ be vahakĕ na ditakĕ jâ na ma-
beka ti, ovanĕ nd' o ba kamakidĕ
ba ka diyĕ n' ibandamidĕ ijanja
ja megono meyamu. Belombo
tĕkabe be bwamu, na byâ be ko-
9 vakandi o bato ba jadi. Ndi ba-
mbwaka penda ja behayĕ-hayĕ;
na mandando na mesâju, na mo-
mano opĕlĕ ya belekanako n' ipĕ-
hĕ ja mbamba, 'kabojana bya ko-
10 vaka, na byâ be nanĕ. Senjaka
moto a kovakĕ ipĕhĕ, o ileva ja
11 boho-boho na ja mabale; yowĕ-
ngo na a di jângâ ka dinĕ, a tâlâ-
ngânindi, a lĕnjuwendi, a kweha-
kwĕte na mâ mĕtĕ.

12 O mbi ka lomĕ Atima âvĕ o jadi, tombe Tikiku, hadivaka o viya o umba mbi jadi o Nikapoli; 'kabojana mbi pangindi o tombe
13 vyonda omĕ. Vanaka Zina, uyokwidi mwa belekanako, na Apalo o ekĕdw' abu na ngwanja-ngwanja, ovanĕ nd' o bâ ba ka mĕndĕ
14 ba puhwane elombo. N' ibahu tepĕ ba yokwake itumba ja megono meyamu o malĕ-malĕ, ovanĕ nd' o bâ ba ka mĕndĕ ba diye bekomba.
15 Ba di n' umba bĕhĕpi ba ma homat' âvĕ. Homaka ba tândakĕ hwĕ o ikamidĕ. Ehekwĕ e diyake n' inyĕni bĕhĕpi. Amĕni.

EJANGANANGOBO

YA UTODU PÂLU O FILIMÂNI A JADI.

1 PÂLU, mbwedi ya Jisu Kraist, na Timote mwan' ina, o Filimâni
a didi a tândâkwĕ, na ujanji na
2 hwĕ; na Afiya iluka jahu, na
Akipu sâjĕ na hwĕ, na ikando i
3 didi o ndabo âvĕ. Ehekwĕ na
nâvĕ, na jonga oviya Anyambĕ
Hangw' ahu, n' Upangiyi Jisu
Kraist.
4 Mbi langakand' Anyambĕ amĕ
egombe yĕhĕpi mbi tubaka âvĕ o
5 makaliya mamĕ. O umba mbi yo-
kakĕ itândĕ n' ikamidĕ jâvĕ ijâvĕ
i janidi n' Upangiyi Jisu Kraist,
6 na bayamu bĕhĕpi. Na ovanĕ
nd' o ugangano mwâvĕ o ikamidĕ
u ka yâdiyĕ n' iyowĕ ja elombo
eyamu yĕhĕpi e di n' inyĕni na
7 Kraist Jisu. Ikabojana ho na
mbya n' iyâdiyĕ inĕnĕ n' itândĕ
jâvĕ, 'kabojana bebumulema bya
bayamu be yâdâkiyi na nâvĕ,
mwan' ina.
8 Ndi tombekete k' umba mbi
dite na ngudi o Kraist e sombiya-
9 kĕ âvĕ, e di siminango; ndi ibe-
bo ja itândĕ, mbi ka hâhâlidĕngĕ
wa, tombe umba mbi jadi umbâ-
kâ ka Pâlu etodu, kya tĕkanĕ
10 tepĕ mbwedi ya Jisu Kraist. Mbi
hâhâlâkidĕnd' âvĕ opĕlĕ ya
mwan' amĕ Onĕsimu, uwamĕ a
11 jadi o mekato myamĕ: a ha di-
yaki na mala âvĕ o jadi o egombe
e tombidi, ndi kya tĕkanĕ a bi
mala âvĕ o jadi, n' umba mbi
12 jadi; uwamĕ a lomipĕ mâ nĕ,
yenĕ ndi na ebumulema amĕ
13 mĕtĕ; uwamĕ a diyaki na mbi
tatakandi, na ovanĕ nd' o mâ a
ka hayĕ mba o maha mâvĕ o me-
14 kato mya sango eyamu; ndi mba
haye elombo ulema mwâvĕ e bâ-
be; ovanĕ nd' o bwamu bwâvĕ bo
ka mĕndĕ bo diye pan' o mâ na
bo pinyilakudwĕ, ndi bâbângo.
15 Ikabojana ipĕ yâ tina tĕkanĕ te
eyaju e dikanakid' âvĕ o egombe,
na ovanĕ nd' âvĕ o ka pahiyĕ mâ
16 egombe yĕhĕpi; hanga pĕ k' uha-
yi, o kya tĕkanĕ, ndi wa pĕ n'
uhayi, mwan' ina a tândâkwĕ,
tube tube umba mbi jadi, ndi
hanga wa wa mĕtĕ nd' âvĕ o jadi,
na o mehoni na o Upangiyi ta.
17 Oningĕ na o langaki mba k' uga-
ngano vĕhĕlĕkidĕ mâ k' umba
18 metĕ. Oningĕ na a nd' âvĕ bevi-
yango, tombe ba o nwan' âvĕ elo-
mbo mbya, vamakĕ yâ o tangw'
19 amĕ; umba Pâlu mba lĕndiyi yâ
na enâ amĕ mĕtĕ, mbi ka timbĕte
yâ: ndi tombete mba tubakiya
nyang' âvĕ e di mba nwanango
20 âvĕ mĕtĕ tepĕ. Mwan' ina, mbi
duwak' upeyo tĕkamu na nâvĕ o
Upangiyi; vâtâkĕ ebumulema
amĕ o Upangiyi.
21 Mbi lĕndĕkiyĕnd' âvĕ 'kabojana
mbi na mabeka ma iyokiya jâvĕ,
yowĕngo na o ka hi wa na nyang'
22 amĕ e vâkĕ tepĕ. Ndi kenjakĕ
mba tepĕ yako: 'kabojana mbi pi-
takidi na mbi ka vĕwĕndi o inyĕ-
ni o jadi tina makaliya manyu.
23 Epafra a ma homat' âvĕ; mbwe-
24 di n' umba o Kraist Jisu. Maki
tepĕ, Aristaku, Dima, Luki, ba-
janji n' umba.
25 Ehekwĕ y' Upangiyi mwahu
Jisu Kraist e diyake na malina
manyu. Amĕni.

EJANGANANGOBO

O BA HIBRU BA JADI.

1 Anyambĕ, a kalakidi na ba paiya njo itĕ na lotingidi la mangâ
2 mangâ na basâki, a kali na hwĕ o hwi tĕ ja madikanido ekadi na Mwan' aju, uwaju a di leniděngo ujigi mwa belombo byĕhĕpi, uwa-
3 ju a velanaki tepĕ he; a jadi ipanya j' ivenda jaju, na egâlani mĕtĕ ya ukuku mwaju, na mâ a hukaka belombo byĕhĕpi na ndaga ja ngud' aju, o mâ a bĕki tanĕngo bobe bwahu, na mâ mĕtĕ na diyaka o enâ eyomi na boněnĕ
4 oba; pangwĕngo boněnĕ boitĕ wa na benjĕli, pani ka mâ a di jigango dina i di vyagano wa na bâ.
5 Ikabojana o benjĕli, e ve lĕ eyaju e di vângo o egombe te 'gombe na, O mwan' amĕ, o buhwa tĕkabo nd' ibwamĕ bo jad' âvĕ? Epâkwĕnjo, Mbi ka diyi Hangwĕ o mâ a jadi, na mâ a ka diyi mwa-
6 na umbi jadi. Epâkwĕ njo, o mâ a pâkidĕ njadi o he, a vâki na, Benjĕli bya Anyambĕ byĕhĕpi be
7 ka balamandi o mâ a jadi. Tepĕ a vâkândi opela benjĕli na, A pangakĕ benjĕli byaju upupĕ, na minisĕ myaju ungonyi mwa veya.
8 Ndi a vâkândi o Mwana na, Eka âvĕ, o Anyambĕ, e nd' egombe yĕhĕpi na egombe yĕhĕpi, ikâgu j' ipangiya jâvĕ i nd' ikâgu ja
9 bwamu. O tândângo hohonganĕngo, na lonakĕ bobe; ovanĕ nd' o Anyambĕ âvĕ a didi âvĕ hovidĕngo mavulĕ m' upeyo kebĕngo
10 megangano myâvĕ. Tepĕ na, Âvĕ, Upangiyi o takidĕndi ijanga ja he o jali; na oba e behavu bya
11 benâ byâvĕ: be ka nyangandi, nd' âvĕ o ka dikana, na byâ byĕhĕpi be ka dunandi pani ka ibâ-
12 tâ; na nâvĕ o ka vuti byâ ka kapa, na byâ be ka luwandi: nd' âvĕ o te nyanga tĕya pâkâ, na
13 mepuma myâvĕ mya lene. Nd' o benjĕli e vĕ lĕ eyaju e vâkidi o egombe te 'gombe, Diyaka o enâ amĕ eyomi kwanga na umbi ka pangĕ ndoba jâvĕ mbata âvĕ e
14 pitakiyĕ. Byâ byĕhĕpi be i bĕ malina ma hakiyĕ, ma lomakwĕ ka haiya ba ka diyĕ bajigi ba iyonga?

2 Ovanĕ nd' o hwĕ ho lukakĕ o bandamidĕ belombo byahu be yokakĕ pĕ n' inĕnĕ wa, banga hwa vombuwa oviya byâ egombe te
2 'gombe. Ikabojana oningĕ ndaga i kalakudwĕ na benjĕli, i jadi yĕmiyĕngo, n' ipulĕ jĕhĕpi n' ipuhwa j' iyokiya, na byâ bya homanwĕ mahomano ma hohonganĕ-
3 ngo, ho lĕ ho kweyaka na, oningĕ hwa pojĕ iyonga inĕnĕ ka ekadi, i takidi o kalwĕ o boho boho n' Upangiyi, na yĕmĕkudwĕ o hwĕ
4 ho jadi na ba yokaki mâ: Anyambĕ tepĕ a pakwakĕ upako tĕ na ndembo, na memamo, na megoma mya ngudi, mya mangâ-mangâ, na bova bwa Ilina Iyamu, kabwĕngo hohonganĕngo n' upango mwaju mĕtĕ?
5 Ikabojana a i bĕ vaměngo he e

vakĕ eyahu e kalakĕ o ipangiya
6 ja benjĕli. Nd' umbâkâ a pakwa-
kindi o iboko n' ihuhu na, Moto
a lĕ nja uwâvĕ wa yongakidĕ?
tombe Mwana moto wa na o ta-
7 mwakiyi mâ? o pangakiyi mâ
hubiyango kwĕ na benjĕli, o uli-
ngo uhâlĕ; o lukaki mâ n' ivenda,
n' idilwĕ, na nâvĕ na tĕkidĕ mâ o
molo mwa behavu bya benâ bya-
8 vĕ: o hubidĕngo belombo byĕhĕpi
ibomako ja matambi maju. Ika-
bojana o mâ a hubakidi byĕhĕpi
ibomako jaju, a bo dikaka elombo
e ha hubakudwĕ ibomako jaju.
Ndi kya tĕkanĕ, ho ha yĕnĕte be-
lombo byĕhĕpi be hubakudwĕ
9 ibomako jaju. Ndi ho yĕnĕki
Jisu, a hubakudwĕ ulingo uhâlĕ
kwĕ na benjĕli iyĕnĕ ja betuniya
y' iwedo, lukwĕngo n' ivenda n'
idilwĕ; na ovanĕ nd' o mâ a ka
vekĕ iwedo na ehekwĕ ya Anya-
mbĕ o mahana ma moto wĕhĕpi.
10 Ikabojana e lukaki mâ a duwĕ
belombo byĕhĕpi, wa byĕhĕpi be
diyanakĕ, o ivana ja bana baitĕ o
ivenda, ipanga ja a diyakĕ molo
mw' iyonga jabu hânjabiyĕngo
11 na betuniya. Ikabojana na a
nyĕvĕkidĕ na ba nyĕvĕkudwĕ ba
te bâ bĕhĕpi ba b' umbâkâ, yâ
tina tĕ ndi eyaju e ha yĕnĕkĕ
ihâni n' ituba ja bâ na bana b' ina,
12 na, Mbi ka pakuwi dina jâvĕ o
bana b' ina ba didi; mbi ka tu-
mbudĕndi ibendĕ âvĕ o jadi o ibe-
13 mba j' ikando. Tepĕ na, Mbi ka
pitidi mâ. Epâkwĕnjo na, Hila-
kĕ mba, na bana bamĕ ba Anya-
mbĕ ba di mba vĕngo.
14 Nandi, 'kabojana ka bana ba didi
banângi ba mehoni na makiya,
yâ nyanga tĕ tepĕ eyaju mâ mĕtĕ
e nângâkidi mbeyi ya jângâ tĕ;
na ovanĕ nd' o mâ a ka jilidĕ n'
iwedo mâ a diyaki na ngudi j'
iwedo, mâ nĕ ndi ukuk' ube;
15 na mâ a vĕngidi bâ, ba diyakidi o
egombe ya 'mĕnâ abu yĕhĕpi o
univi 'kabojana jângâ j' iwedo.
16 Ikabojana, mbambayĕ, na bo nâ-
ngâkâ benjĕli, ihana jabu, ndi a
nângâkindi ibângâ ja Ebrehamu
17 ihanu jabu. Ovanĕ nd' o mâ a
yĕnĕki yâ lukango na mâ a pa-
ngakwĕ ka bana b' ina, o belombo
byĕhĕpi, ovanĕ nd' o mâ a ka
diyĕ prist ya molo mw' ikĕngĕ o
mwala mwa Anyambĕ ivanguwa
18 opĕlĕ ya bobe bwa bato. Ikabo-
jana o yâ yenĕ nd' eyaju e yĕnĕ-
nĕkidi etuniya, a yĕjĕkudwĕ-
ndi, a ka yâlĕte o hana ba yĕjĕku-
dwĕ.

3 Ovanĕ vâkâna, bana b' ina ba
savinwĕngo, ba kabaniyi ba mo-
nda mwa oba, pikilakiyateni Uto-
du na prist ya molo y' imĕmĕ ja-
2 hu, Kraist Jisu; a diyaki n' ikĕ-
ngĕ o a lenakidĕ mâ a didi, pani
tepĕ ka Mosĕsi a diyaki n' ikĕngĕ
3 na ndabo aju yĕhĕpi. Ikabo-
jana ekânĕ a langakudwĕndi we-
yango n' ivenda wa na Mosĕsi,
bwĕsĕ te ka a longakĕ ndabo, a
4 didi bodilo wa na ndabo. Ikabo-
jana ndabo yĕhĕpi e longakudwĕ-
ndi na moto n' uhuhu; ndi a lo-
ngakĕ belombo byĕhĕpi nd' An-
5 yambĕ. Na Mosĕsi mbambayĕ,
a diyakindi n' ikĕngĕ na ndabo
aju yĕhĕpi pani k' uhayi, ipaku-
wa ja belombo tĕ be ka kalwĕ o
6 mbuhwĕ mbuhwĕ: ndi Kraist, a
tĕkudwĕ ka Mwana o ndabo aju
mĕtĕ mbambayĕ; hwĕ ndi ndabo
aju, pagate ho bweyidĕngĕ vyĕ
mabeka n' upeyo mw' ipite yĕmi-
7 yĕngo na l' ihuku. Ovanĕ vâkâ-
na k' Ilina Iyamu i vâki na, Oni-
ngĕ wa yokani joyi jamĕ o bu-
8 hwa, o delakidĕni bebumulema
byanyu, pani ka o buhwa bw' ilo-
guwa, o buhwa bw' iyĕjudwĕ o
9 nginga: o ba hangwĕ banyu ba

yějěkiyi mba, sulěngo mba, na yěněngo behavu byamě mabo ma
10 mepuma manayi. Ovaně nd' umbi numbakidi n' igona tědině, na vâkâ na, Ba humamakandi egombe yěhěpi na bebumulema,
11 na bâ bu yowakě njeya jamě; k' umba mba kana na ngambi amě, na, Ba ngiye iyâjâ jamě.
12 Bandamakiděni, bana b' ina, banga wa diya inyěni o jadi ebumulema ebe, y' ipuhwa j' ikamidě, ivěngěmě oviya Anyambě e di mihâ
13 a jadi; ndi levanakani buhwa ka buhwa, ulingo mwaju u tubakwě na, O buhwa; banga moto inyěni o jadi deludwě n' iyabana ja bobe.
14 Ikabojana ho pangwěngo bakabaniyi ba Kraist, pagate ho hukingě jali ja mabeka mahu yěmiyěngo
15 na l' ihuku; o yâ e vânâkwě na, o buhwa, oningě wa yoki joyi jaju, o delakiděni bebumulema byanyu, pani ka o buhwa bw'
16 ulogo. Ikabojana ba nja lě o bâ ba yokakidi, ba logwakindi; hanga na bapumakidi n' itumbwana
17 ja Mosěsi oviya Ijipt běhěpi. Ndi ba lě ba nja ibaju ba numbakidi mabo ma mepuma manayi? hanga na ba haki bobe, ba mebimba
18 me kwakidi o nginga? Na ba lě ba nja ba kanakudwě na ba ngiye o iyâjâ jaju, kabo te ba ha kamakidě? Ho yěnindi na bu yâlâkě
19 o ngiya 'kabojana ipuhwa j' ikamidě.

4 Ho bangakeni nandi, o banga mohano u di dikudwěngo mw' ingiya j' iyâjâ jaju, na moto inyěni o jadi a yěněně na a vuvanidě na
2 jâ, bo vuvanakidě. Ikabojana sango eyamu e pakwakudwěndi o hwě ho jadi, pani te ka o bâ ba jadi; ndi ndaga i kalakudwě o bâ ba jadi ja bo kovaka bâ, j' u hâbâkâ n' ikamidě o ba yokaki jâ ba
3 jadi. Ikabojana hwě ba di kamiděngo, ho ngakiyandi o iyâjâ, pani ka mâ a vâki na, K' umba mbi di kanango na ngambi amě, na ba ngiye iyâjâ jamě: tombete ka behavu be hânjâbâkiyedi oviya jali
4 ja he. Ikabojana a kalakindi o iboko n' ihuhu opěla buhwa bwa hěmbwědi, kakana, Ka Anyambě a yâjâ o buhwa bwa hěmbwědi
5 oviya behavu byaju byěhěpi. Timbiyango pě iboko těkavi, Ba ngiya o iyâjâ jamě.
6 Ovaně vâkâna, e dikanango na bâkâ ba ka ngiyand' omě, na bâ ba takidi o pakudwě jâ bu ngakiya,
7 tina ipuhwa j' ikamidě; ěpakwě njo pě Anyambě a leniděngo buhwa na bo 'huhu, o buhwa, a vâkâ o ejanganangobo ya Devidi, egombe eyaba tombango, pani ka yâ e ma vânwě, na, O buhwa, oningě wa yokani joyi jamě, o delakiděni
8 bebumulema byanyu. Ikabojana ka na Jisu a věki bâ iyâjâ, te a bo kalakapě o mbuhwě mbuhwě opě-
9 la buhwa bopâkwě. Nandi o na Sânâ y' iyâjâ i di kânjudwěngo
10 bato ba Anyambě. Ikabojana a ngiyedi iyâjâ ja Anyambě, a yâji tepě oviya behavu byaju mětě, pani ka Anyambě a yâjâkidi ovi-
11 ya 'byaju. Ho haka na jayi nandi, ingiya j' iyâjâ tědině, banga moto te moto a kwa o mbuna tě ya
12 pâkâ y' ipuhwa j' ikamidě. Ikabojana ndaga ja Anyambě i na eměnâ, na ngudi, bovolu wa n' ukwala mw' ibâtâ mwa mběbâ ibale, i sokaka tombe n' ipaludě ja ebumulema n' ilina twa, na malato n' ulângi, na jâ i nd' uhâkâli mwa mapikiliya na mepango mya
13 bebumulema. O i bě na ekeha e ha ibě saliyango o mihâ maju: ndi belombo byěhěpi be nd' uhamba, na bwe, o mihâ ma uwahu a tatwanakě.
14 Ikabojana ho na prist ya molo

enĕnĕ, e ngiyendi o hĕvĕni, Jisu, Mwana wa Anyambĕ, ho hukakeni imĕmĕ jahu hukango. Ikabojana ho i bĕ na prist ya molo e ha yâlâkĕ o diya na hwĕ na ndĕkĕbĕdi n' ikâhâ jahu; nd' a yĕjĕkudwĕndi pĕlĕ jĕhĕpi pani ka hwĕ, ndi a bo diyaka na bobe. Ho vakeni nandi, kehango o eka ya ehekwĕ, ovanĕ nd' o hwĕ ho ka pahiyĕ ngĕbĕ, na o duwa ehekwĕ e hanakĕ o 'gombe ya mala.

5 Ikabojana prist ya molo yĕhĕpi e nângâkwĕ o bato ba jadi, a bakakudwĕndi o 'pĕlĕ ya bato o belombo bya mwala mwa Anyambĕ, na ovanĕ nd' o mâ a ka yambiyĕ bova na myambo ta opĕlĕ ya bobe: a ka yâlĕ o diya na kĕngâ o ba dimbakiyĕ, na ba di yĕluwĕngo o njeya; 'kabojana mâ mĕtĕ tepĕ a petwĕngo n ikâhâ. Na tina y' ikâhâ tĕ a lukakandi o vana mwambo opĕlĕ ya bobe, ibwaju mĕtĕ, bwĕsĕ te ka opĕlĕ ya bwa bapâkwĕ. O i bĕ na moto a nângâkĕ inyanga tĕ ja prist ekadi, kabo mâ a ndakudwĕ na Anyambĕ, pani ka Erân a diyakidi. Nonanĕ tepĕ ka Kraist a ha hekakidĕ mâ mĕtĕ ipangwĕ ja prist ya molo, kabo te a vâki na mâ na, O Mwan' amĕ, o buhwa nd' umba mbi jad' âvĕ. Pani ka mâ a vâki tepĕ o iboko ipâkwĕ na, O prist egombe yĕhĕpi, nyanga ya Mĕlkisidĕki a hakudwĕ prist. A bĕkidi, o hwi jaju ja mehoni, o mâ a bĕki vĕngo makaliya na mahâhâlidĕ n' udaki unĕnĕ o a yâlâkidĕ o hungina mâ oviya iwedo, na mâ a yokakudwĕ, 'kabojana a bangakindi Anyambĕ; tombe ka mâ a diyakidi Mwana, nd' a yokwakite iyokiya na belombo byaju be yĕnĕkidi etuniya; o mwa bĕdi hânjâbudwĕngo, na mâ a diyaki uvĕyi mw' iyonga i ha lenaka o bĕhĕpi ba yokakiyĕ mâ; pânwĕngo na Anyambĕ prist ya molo nyanga ya Mĕlkisidĕki e pânâkudwĕ.

11 Ho na belombo beitĕ be vâkĕ opĕl' aju, na byâ be ndi bokolo n' ipakuwa, 'kabojana o tunindi n' 12 iyoka. Ikabojana te o egombe tĕkaye, eanyu e lukakĕ o diya ba yokwanidi, o ndini na mala ma na upâkwĕ a yokwakidĕ inyĕni epâkwĕ njo e jadi ubota mwa boho boho mwa ndaga ja Anyambĕ, n' inyi wa bĕni ka jângâ i vahakĕ manyângâ, hanga beja 13 bekolo. Ikabonjana wĕhĕpi wa beja byaju be di manyângâ, a i bĕ na ngudi e bweyakidĕ ndaga ya hohonganĕngo; jambojana a nd' 14 ukĕkĕ. Ndi beja bekolo be bya ba didi igona itodu, ba di yâdidĕngo ngudi jabu na tina y' ihana, ihâkâlâ ja bwamu na bobe ta.

6 Nandi dikango ubota mwa ndaga ja Kraist, ho valakeni o ihânjâbiyĕ; ho tadĕpĕ ijanga j' iluwa j' ulema oviya behavu be di wango, n' ikamidĕ j' Anyambĕ, 2 iyokwanidi ja baptism, n' ikahidĕ ja benâ, n' ipumbuwa oviya 3 iwedo, na yĕkĕ e ha lenaka. Yenĕ nd' eyahu e ka hayĕ, oningĕ 4 Anyambĕ a baginingĕ. Ikabojana ya yâlâniye na ba bĕkĕ n' ivâkwĕ, bumudwĕngo, na bâ vekango bova bwa hĕvĕni, na bâ pangwĕngo ba pahiyi b' Ilina Iya- 5 mu, na bâ vekango ndaga j' Anyambĕ, na ngudi ja ehe e vakĕ, 6 oningĕ ba kwa, o timbĕpĕ bâ epâkwĕ njo o iluwa ja ebumulema, ikabojana ba kâmidi Mwana wa Anyambĕ o krâsi epâkwĕ njo bâ mĕtĕ, na bâ mâ ihâni ja bwe bwe 7 mbwe. Ikabojana he e mâtâkĕ mbwiya e nâkĕ omĕ, e jadi na mala ma na e pâkĕ njo itĕ, na yâ e yĕkĕmĕkĕ maliya lukango na

bâ eyaju e liyana kwĕ, e pahakiyandi ibâtâ oviya Anyambĕ a
8 didi: oningĕ na e yĕkĕmĕkĕ mbângĕ na mabo e hĕnjĕkwĕndi, na yâ ya bĕ pyĕlĕ n' ihâkwĕ; madikanido ma yâ ndi bo tumbakwĕ.
9 Ndi ba tândâkwĕ, ho kamakidĕ belombo beyamu wa opĕl' anyu, na belombo be latakĕ n' iyonga, tombete hwĕ kalakate kakana;
10 ikabojana Anyambĕ a i bĕ bobe ibehalidĕ ja ehavu anyu, n' ujanjo mw' itândĕ, eyanyu e di levidĕngo o dina jaju, eyanyu e di hanango bayamu, n' inyĕni o hana-
11 ka tepĕni. Na hwĕ ho vahaka tepĕ na wĕlhĕpi inyĕni o jadi a levakidĕ ngwanja-ngwanja tĕ ya pâkâ, o ipahiya j' itimĕ j' ipite na
12 l' ihuku: o diyeni na bokĕhĕ, ndi bavilingani ba ba jigakĕ mohano, tina ikamidĕ, n' iyika.
13 Ikabojana o Anyambĕ a yohanakidĕ Ebrehamu mohano, a kanakiyi na mâ mĕtĕ, 'kabojana unĕnĕ pĕ wa uwaju wa kaniya a diye,
14 na, Mbambayĕ, mbi ka vambiyand' âvĕ ibâtâ, n' umba mbi ka
15 vuhĕnd' âvĕ. Ndi, o mâ a bĕki hindinango n' iyika, a pahakiye-
16 ndi mohano. Ikabojana pâkwepâkwĕ, bato ba kanakiyandi n' unĕnĕ wa: n' ikana j' iyĕmidĕ nd' ihuku ja jomano jĕhĕpi, o bâ
17 ba jadi. Ovanĕ nd' o Anyambĕ, a vahakĕ nyanga ya ngudi eitĕ ilevidĕ ja bajigi ba mohano ehoka aju, e ha 'lwaka, a vamakidĕnd'
18 ikana omĕ; na ovanĕ na belombo tĕ bebale, be ha 'lwaka ekabe, ho ka diya n' iyâdiyĕ ikolo, ba di kweiyango o makutama, ibweyidĕ j' ipite i di tĕdwĕngo o boho
19 bwahu; ipite tĕ ijahu i janidi ka nyilo y' ilina, e ha ndebakĕ, na e di njimbili, o utema mwa unamba mwa 'paga; omĕ nd' o utodo Jisu,

a di ngiyango opĕl' ahu, pangwĕngo prist ya molo egombe yĕhĕpi, nyanga ya Mĕlkisidĕki e pangakudwĕ.

7 Ikabojana Mĕlkisidĕki tĕkame, upolo mwa Selĕmi, prist ya Anyambĕ ya oba mĕtĕ, a bonganakiyedi Ebrehamu, o mâ a diyakidi a timbaka oviya iweya ja mepolo, na vambakiya mâ ibâtâ;
2 wa Ebrehamu tepĕ a vĕkidi mbĕyi ya jomu ja byĕhĕpi, a jadi o boho-boho, oningĕ dina jaju ja ludwĕ, na, Upolo mwa hohonganěngo, nandi bĕngĕ tepĕ na, Upolo mwa Selĕmi, u weyaki na Upolo
3 mwa jonga: a diye na hangwĕ a diye na nyangwĕ, a diye na mbamba, a diye na jali ja hwi, tombe ihuku ja emĕnâ i didi lĕndwĕngo; ndi pangwĕngo pani ka Anyambĕ, a diyaki prist egombe yĕhĕpi.
4 Nandi pikilakiyateni boněnĕ bwa momo tĕnĕ bo diyanakidi, wa ujâmbi Ebrehamu mĕtĕ, a vĕkidi mbĕyi ya jomu y' imano.
5 Tepĕ, pâkwĕ-pâkwĕ, ba jadi ba bana ba Livai, ba hakĕ ebano ya prist, ba na elekanako e nângakĕ mbĕyi ya jomu ya bato, hohonganěngo na elekanako, yenĕ ndi na, na bana ba nyangwĕ, tombe ka bâ ba vakiyete o ehena ya Ebreha-
6 mu. Nandi mâ a ha pumakiyedi oviya yâ mbanda tĕ, a pahakiyi mbĕyi ya jomu na Ebrehamu, na vambakiya mâ a diyaki na moha-
7 no, ibâtâ. E bĕ na penda na wa yĕviyĕngo wa a vambakudwĕndi ibâtâ na wa inyanga inĕnĕ wa.
8 Nd' okava bato ba wakandi ba pahakiyĕ mbĕyi ya jomu; nd' okavanĕ, a pahakiyi yâ, a pakwakudwĕ upako mwa na a te mihâ.
9 Ndi tombe na wa Livayi a pahakiya mbĕyi ya jomu, a vĕki mbĕyi ya jomu, (ka moto a vâkĕ,) na
10 Ebrehamu; ikabojana a diyakite

a ngite o ehena ya Ebrehamu hangwĕ, o Mĕlkisidĕki a bonganakiyi mâ.
11 Nandi oningĕ na ihânjâbiyĕ i diyakindi na ebano ya prist ya mbanda ya Livayi, ('kabojana omĕ nd' o bato ba pahakiyedi belekanako) ma lĕ nja malĕ ma na prist epâkwĕ e ka muwandi hohonganĕngo na nyanga ya Mĕlkisidĕki, ndi e tubwĕ na hohonga-
12 nĕngo na inyanga ja Erâni? Ikabojana o ebano ya prist e luwedi, o tepĕ na mala m' iludĕ ja elekanako. Ikabojana Jisu, wa belombo tĕbenĕ be kalakudwĕ, a ndi
13 wa diyâ ipâkwĕ, wa moto ka moto a vengakiyedi o âlta. Ikabojana e di yowanĕngo bwe-bwe na Upangiyi mwahu a pumakiyendi oviya Juda; diyâ tĕdinĕ Mosĕsi a bo kalaka jâ elombo opĕla ebano
15 ya pristi. Na ekaye e pĕ bwebwe pĕ wa; na 'kabojana prist epâkwĕ e ka 'mwakandi e kwa-
16 nakĕ Mĕlkisidĕki, e di pangwĕngo, hanga hohonganĕngo na elekanako y' ivanga ja mehoni, ndi hohonganĕngo na ngudi ya emĕ-
17 nâ e ha lenaka. Ikabojana a pakwakandi na, O ndi prist egombe yĕhĕpi, hohonganĕngo na inya-
18 nga ja Mĕlkisidĕki. Ovanĕ vâkâna, o na ibuludĕ j' ivanga i diyakidi o boho, tina ivâhâmâ jaju n'
19 ipuhwana ja mala, (ikabojana elekanako yu hânjâbâkidĕ elombo) n' ivana j' ipite iyamu wa, jâ nd' ijahu i bakamanakĕ o Anyambĕ
20 a didi. Na o nyanga ya elombo tĕkaye e hakudwĕ e diye n' ika-
21 na; (ikabojana o ba Livayi ba pangakudwĕ prist, ikana i diye, ndi Jisu a pangakudwĕ prist n' ikana, na a vâki na mâ na, Upangiyi a kanindi, a timbĕ ulema, O prist egombe yĕhĕpi, hohonganĕngo n' inyanga ja Mĕlkisidĕki:)
22 na tina tĕkanĕ Jisu a pangaka-
23 ndi panga eyamu wa. Tepĕ na bâ ba diyaki prist itĕ, 'kabojana bu bâbâkwĕ na ba lilimakidĕ na
24 tina y' iwedo; ndi jambojana moto tĕ a lilimakidĕte egombe yĕhĕpi, a na ebano ya prist e ha
25 pendaka pĕ. Ovanĕ nd' o mâ a di na ngudi tepĕ e yongakĕ ba hâkâ ya do, ba vakĕ o Anyambĕ a jadi na mâ, 'kabojana a diyakandi egombe yĕhĕpi ihâhâlidĕ opĕl' abu.
26 Ikabojana jângâ ja prist ya molo ka dinĕ i lukaki na hwĕ, a di kĕngĕngĕ, a diye na njĕnji, a diye n' ibeva, paluwango oviya bato babe, na mâ betudwĕngo oba wa
27 na hĕvĕni; a ha bĕ na mala ma na a yambakiye mwambo buhwa ka buhwa, pani ka prist tĕ ja molo dinĕ, o boho-boho opĕla mabe maju mĕtĕ, nandi bĕngĕ opĕla ma bato; ekaye nd' eyaju e hakĕ njo pâkâ pa, o mâ a yamba-
28 ki nyolo aju mĕtĕ. Ikabojana elekanako e pangakĕ bato prist ya molo ba di n' ikâhâ; ndi ndaga y' ikana e diyakidi, ovanĕ elekanako ya tomba, e tĕkidĕndi Mwana, a di hânjâbiyĕngo egombe yĕhĕpi.

8 Nandi o nyanga ya belombo byahu bya viya ka kala, elombo enĕnĕ wa nd' ekaye, na, Ho na prist ya molo ka yânĕ, e di diyango o enâ eyomi ya Bonĕnĕ o hĕ-
2 vĕni; uhayi mwa belombo bya Anyambĕ, na mwa mâkâ mwa pâkwĕ-pâkwĕ, mwa Upangiyi u humakidi, hanga bato.
3 Ikabojana prist ya molo yĕhĕpi e bakakudwendi ivanga ja bova na myambo: ovanĕ vâkâna, e na mala ma na momo tĕkanĕ tepĕ a
4 na elombo e yambakiyĕ. Ikabojana ka a didi o he, te a diye prist, 'kabojana o na prist a vanakĕ ma-

vĕ, hohonganĕngo na elekanako;
ba haki yâ ehavu e jadi egâlani na edingihĕ ya belombo bya hĕvĕni, pani ka Mosĕsi a kelevakudwĕ na Anyambĕ o mâ a diyakidi a bĕ na a li ka ha mâkâ; 'kabojana, a vâki na Yĕnĕkĕ na o ka haka belombo byĕhĕpi hohonganĕngo na mbago e levakudwĕ âvĕ o ukodi. Ndi kya tĕkanĕ, Jisu pahiyango ugono uyamu wa viyagano na nyang' aju tepĕ e di ngâmbi ya panga eyamu wa, a tĕkudwĕ na myohano meyamu wa.
Ikabojana ka na panga tĕ ya boho-boho e jakate e diye na njĕnji; te iboko vyu vahwĕ vya y' ibale. Ikabojana o mâ a hĕnji mâ, a vâki na, Upangiyi mâ na, Umbwakiyateni, hwi i vakandi, umba mbi ka panganĕ ndabo ya Isrecli, na ndabo ya Juda panga ya kya; hanga hohonganĕngo na pang' amĕ e panganakidĕ ba hangwĕ babu, o umbi bweyaki bâ o enâ, itumbwana jabu oviya ehiki ya Ijipt, jambojana ba bo lilimakidĕ na panga amĕ, Upangiyi mâ na, mbu yĕnĕkĕ tepĕ bâ pivi. Upangiyi mâ na, 'kabojana pang' amĕ e ka panganĕ ndabo ya Isrecli, o hwi tĕdinĕ tombango nd' ekanĕ, mbi ka vamĕndi belekanako byamĕ o mapikiliya mabu, n' umba mba lĕndĕ byâ o bebumulema byabu, n' umba mbi ka diyayandi Anyambĕ abu, na bâ ba ka diyi bato bamĕ. Na moto wĕhĕpi a yokudĕpĕ ugangano mwaju, na moto wĕhĕpi mwana nyangwĕ, na, Yowakĕ Upangiyi; 'kabojana bâ bĕhĕpi te ba ka yowĕ mba, oviya uhâlĕ na la ka bweya banĕnĕ. Ikabojana mbi ka yokiyi bobe bwabu ngĕbĕ, n' umba mba yongidĕ pĕ mabe mabu, n' ibeva jabu epâkwĕ njo. O mâ a vâki na, Panga ya kya, a pangi ya boho-boho ya vyo. Nandi e pukakĕ, na yâ e dunakĕ, e piyĕlĕ n' inyanga.

9 Vâkâna pâkwĕ-pâkwĕ, panga ya boho e diyaki tepĕ na sale y' ugono mwa Anyambĕ, na mâkâ ya he tĕkanĕ. Ikabojana mâkâ u hakudwĕndi, na ilika vya bohoboho vi diyaki n' uhângâ mwa litwa, lo ma tĕmĕkiyĕ, na tagulu, na pĕmbĕ e ma tĕkudwĕ, e tubakwĕ na iboko vya hole, na kunduwango unamba mwa epaga mwa mebale, mâkâ u tubakwĕ na vya hole ya hole. Vi diyaki na sĕngĕ ya kâpi ya hika eveyu, na egala ya panga bakwĕngo na hika eveyu, ulwanidĕngo sâta, na eva ya hika eveyu, e ma diyaka na mana, na ngwahi ya Erâni e kĕkĕkidi, na bepwanjalaba bya panga; na oba ya yâ Sĕrubim y' ivenda e dibakĕ ediya ya ngĕbĕ; hwa yâlĕpĕ o kala opĕla byâ benĕ yâkâ yâkâ, kya tĕkanĕ. Nandi o belombo tĕbenĕ be bĕki bonguwĕngo, prist ba kĕkĕndi egombe yĕhĕpi o mâkâ mwa boho, iha ja ugono mwa Anyambĕ; ndi o ilika ja mabale i ma valakwĕte kabo na prist ya molo dipâ njo pâkâ o upuma mwĕhĕpi, hanga na makiya ma diye, imaju ma yambakiyĕ opĕl' aju mĕtĕ, na opĕla bohuma bwa bato: ilina Iyamu nd' i levakidĕ ekaye, na njeya e valakĕ o vikebanido hole e ha dubudwĕte, ukili mwa mâkâ mwa boho u ngite de: u diyakidi egâlani ya yâ o egombe tĕyenĕ, e ma yambakudwĕ na myambo na bova, bo ha yâlĕte o hânjabidĕ a ma haka ugono, ebumulema, na ekabe byĕhĕpi: u diyakidi beja, n' imâtâ, na metuka meitĕ, byâ be ndi sale bya mehoni, me sombiyakudwĕ bâ kabo o egombe ya hohonganĕ.

11 Ndi o Kraist a pâdi prist ya molo, ya belombo beyamu be vakĕ, a ndi pudunganango mâkâ u di uyamu, hânjâbiyĕngo wa, na u ha hakudwĕ na benâ, yenĕ ndi na
12 hanga mw' ivela tĕkadi; na mâ a ngiyendi njo pâkâ pa o iboko vya hole ya hole, hanga na makiya ma mbodi, tombe na ma bana ba nyati, ndi na makiya maju mĕtĕ.
13 Ikabojana oningĕ na makiya ma nyati, na ma mbodi, na jabu ja mwadi mwa nyati i ma mwanjakwĕ na ba nyolo dilâ, i nyĕvĕki-
14 dĕndi o itanĕ ja nyolo; hanga na makiya ma Kraist, a yambakiyi nyolo aju n' Ilina ja egombe yĕhĕpi, a diye n' itâbĕ o Anyambĕ a jadi, ma tanakĕ bebumulema byanyu wa oviya behavu bya wango, ihaiya ja Anyambĕ e di mihâ?
15 Ovanĕ nd' iwedo i hamakidi opĕlĕ y' ivanguwa ja mapulĕ ma hakudwĕ o egombe ya panga ya boho, ovanĕ nd' o ba ndakudwĕ, ba ka pahiyĕ mohana mwa ijiga ja
16 egombe yĕhĕpi. Ikabojana ikenjidi ja moto opĕlĕ ya iwedo jaju, i te na mala kabo oningĕ mâ
17 mĕtĕ to. Ikabojana ikenjidi tĕkadi i yĕmĕkiyĕndi o moto tĕ a bĕkĕ to; ndi i bĕ na ngudi na vilolombo, ulingo mwaju u di mihâ.
18 Ovanĕ vâkâna, ikenjidi ja vyo ju
19 hakwĕ makiya ma diye. Ikabojana o Mosĕsi a bĕki kalango ndaga jĕhĕpi o bato bĕhĕpi ba didi, hohonganĕngo na belekanako, a nângâki makiya ma bana ba nyati, na ma mbodi, na miba, na mevâtâ myâ udâmbĕ m' ingâla, na hisâp na mwanjaka ejanganango-
20 bo na bato bĕhĕpi, na ekama ndi makiya ma panga ya Anyambĕ e
21 sombiyakidĕ inyĕni. Tepĕ a papaki na mâkâ, na beva byĕhĕpi, be ma hanakwĕ o mâkâ, na maki-
22 ya, nyangatĕ te. Na manini ma na belombo byĕhĕpi te be ma tanakwĕ na makiya hohonganĕngo na elekanako; tepĕ itâdĕ ja makiya i diye, iyidwĕ ja bobe i bĕ.
23 Nd' o yâ e diyakidi na mala ma na mbago ya belombo bya hĕvĕni e ka tanwĕ na belombo tĕkabe, e diyakindi mala na belombo bya hĕvĕni byâ mĕtĕ be ka tanwĕ na myambo meyamu wa na ekabe.
24 Ikabojana Kraist a i bĕ ngiyango o iboko vya hole vi hakwĕ na benâ, vi di mbago ya vya pâkwĕ-pâkwĕ; ndi o hĕyĕni yâ mĕtĕ, ka pumiya kya tĕkanĕ a pwanja ya
25 Anyambĕ opĕl' ahu: hanga pĕ na ovanĕ nd' o mâ a ka yambiyĕ nyolo aju njo itĕ, pani ka prist ya molo a ngakiyĕ o iboko vya hole upuma mwĕhĕpi njo pâkâ na makiya ma pâkwĕ, hanga imaju
26 mĕtĕ; te a wakate bo waka na bo waka na he na tadwĕ ijanga, ndi a pumiyango njo pâkâ pa ihuku ja egombe ka vĕngidĕ bobe na mwambo mwa nyolo aju mĕtĕ.
27 Tepĕ pani ka yâ e di lenudwĕngo bato na ba wake njo pâkâ, ndi
28 ekaye kĕlĕbĕ, yĕkĕ; nonanĕ tepĕ ka Kraist a yambakudwĕ njo pâkâ ibapĕ ja mabe nia baitĕ, na mâ a ka pumiyandi o iyonga, o ba 'mbwakiyĕ mâ, a diye na utunda mwa bobe, njo y' ibale.

10 Ikabojana belekanako, be di na edingihĕ ya belombo beyamu be vakĕ, ndi hanga egâlani mĕtĕ ya belombo, bya yâlĕ o hânjâbâkidĕ ba viyi ba omĕ na myambo tĕ; imyabu me ma yambakiya upuma k' upuma, egombe
2 yĕhĕpi. Oningĕ nonanĕ te me bĕ te me dâkidi iyambiya, 'kabojana te ba kaliyi ba ma tanakwĕ njo pâkâ, bu diyakapĕ n' ipikiliya ja
3 bobe. Nd' o myambo tĕmenĕ o n' iyongidĕ te ja bobe upuma
4 mwĕhĕpi. Ikabojana ya yâlâni-

ye na makiya ma nyati na ma
5 mbodi ma ka vĕngidi bobe. Ovanĕ nd' o Kraist a vâkidi, o mâ a vakidi o he na, Wa vahaka pĕ mwambo na bova, ndi nyolo nd'
6 eâvĕ e di mba kenjĕngo: wa bo salaka na myambo mya bo tomba-
7 ka na myambo opĕla bobe. K' umba mba vâ na, Umbwakiyate mbi viyendi, (o ubâmbâ mwa ejanganangobo e lĕndudwĕngo opĕl' amĕ) o Anyambĕ, iha j' upango
8 mwâvĕ. O boho o mâ a vâki na, wa vahaka myambo na myova, na myambo me tumbakwĕ o nyanga ya bobe, tombe o sala na myâ; (me vanakudwĕ hohonganĕngo
9 na belekanako), jâ ndi jaju i vâki na, Umbwakiyate, mbi viyendi iha j' upango mwâvĕ, O Anyambĕ. A vĕngĕkidĕndi ya boho na ovanĕ nd' o mâ a ka yâdidĕ ya
10 bebale. Upango tĕ nd' umwahu u nyĕvĕnĕkudwĕ n' iyambudwĕ na nyolo ya Jisu njo pâkâ pa.
11 Na prist yĕhĕpi e tĕmĕkĕndi buhwa ka buhwa ihaya n' iyambiya ja myambo tĕ mya myâkâ njo itĕ, me ha yâlâkĕ o vĕngidĕ bobe
12 egombe te 'gombe; ndi Kraist, o mâ a di yambiyango mwambo 'mbâkâ itato ja bobe, a diyango egombe yĕhĕpi o enâ eyomi y'
13 Anyambĕ; oviya ovanĕ a te ivenga na la o ndoba jaju i ka pa-
14 ngwĕ mbat' aju e pitakiyĕ. Ikabojana a hânjâbidĕngo bâ ba nyĕvĕkudwĕ, egombe yĕhĕpi, na
15 mwambo 'mbâkâ. Yâ ndi ya Ilina Iyamu e janidi tepĕ tal' ahu: 'kabojana o mâ a bĕki vângo na,
16 Upangiyi mâ na, pang' amĕ e ka panganĕ bâ o hwi tĕdinĕ nd' ekanĕ, mbi ka vami belekanako byamĕ o bebumulema byabu, n' umba mbi ka lĕndi byâ o mapikiliya
17 mabu: a vâki na, mabe mabu n' ibeva jabu mba yongidĕpĕ byâ na
18 vilolombo. Nandi o iyidĕ ja benĕ i didi, o bĕ pĕ na mwambo mw' itato ja bobe.
19 Nandi, bana b' ina, 'kabojana hwĕ ho na bâde bo nganakiyĕ o vikebanidĕ hole na makiya ma
20 Jisu, na njeya ya kya na ya 'mĕnâ, eyaju e di bumudĕngo opĕl' ahu, na unamba mw' epaga, yenĕ
21 ndi na mehoni myaju; na o hwĕ ho didi na prist enĕnĕ o molo
22 mwa ndabo ya Anyambĕ; ho bakamakeni n' ulema mwa pakwĕpâkwĕ, ti na mabeka m' ikamidĕ, ho didi melema papwĕngo oviya ebumulema ebe, na nyolo jahu tukwĕngo na miba ma kĕngĕngĕ;
23 ho hukakeni imĕmĕ j' ipite jahu hukango, ho vongole, (jambojana a di yohanĕngo a motwĕ-motwĕ;)
24 na hwĕ ho pikilakiyeni ho tundwanakidĕndi o itândĕ na o be-
25 havu beyamu; ho senjeni ikindanĕ ja hwĕ mĕtĕ ta, pani te ka pani ya bâkâ e jadi; ndi ho levanakani wa wa te k' inyĕni o yĕnĕkĕni buhwa tĕ bo bengakiya.
26 Ikabojana oningĕ hwa ha bobe na vyâlâ o hwĕ hwa bĕ pahiyango iyowĕ ja pâkwĕ-pâkwĕ, mwambo mwa itato ja bobe u bĕ pĕ,
27 ndi kabo imbuwa ja mahihi ja yĕkĕ, na malingwa ma yodakĕ ma
28 ka hinidĕ baloni. A pĕjĕkidi elekanako ya Mosĕsi a wakindi a yĕnudwĕ ngĕbĕ, o tali ibale n' ilalo, wa piviyakani na, ivomudwĕ ikolo wa, i lukango na mâ, a pitakĕ Mwana wa Anyambĕ n' itambi, na mâ langango makiya ma panga imaju ma nyĕvĕnĕkudwĕ, ka 'lombo e ha bĕ n' itinga, na mâ tâbango Ilina ja 'hekwĕ?
30 Ikabojana ho yowĕngo a di vângo na, Ngundako e ndi eyamĕ, na mbi ka timbĕ. Tepĕ na, Upangi-
31 yi a yĕkidi bato baju. E ndi elombo ya mahihi na o mângâlânâ

o benâ bya Anyambĕ ya emĕnâ.
32 Ndi yongakidĕni hwi ja vyo, o inyĕni o bĕki bumudwĕngo, o hindinakindini ihinga inĕnĕ ja be-
33 tuniya; pĕlĕ pâkâ, inyĕni o yĕnĕkudwĕni nyanga tĕ na metâbu na betuniya ta, pĕlĕ pâkâ tepĕ, o inyĕni o diyakidini wa bĕni megangano mya ba hakwĕ nonanĕ.
34 Ikabojana o yĕnĕkindi bâni ba diyakidi o mekato, ngĕbĕ, na nângâkâ imano ja jumba janyu na mbya, yowĕngo inyi mĕtĕ na o ndini na hika eyamu wa na e ha
35 makiya o hĕvĕni. O vĕngĕkidĕni nandi mabeka manyu, ma di n' ihomanwĕ inĕnĕ ja mahoma-
36 no. Ikabojana o ndini na mala m' iyika, na o inyĕni o ka bĕ yĕni hango upango mwa Anyambĕ, o
37 ka pahiyandini mohano. Ikabojana ukili uhâlĕ mĕtĕ, vâkâna a ka pâyĕ a pândi, a vengidĕ.
38 Nandi uwamĕ wa mahuwa a ka diyi n' ikamidĕ, nd' oningĕ moto ka moto a timbiya na mbuhwa;
39 ilina jamĕ ja sale na ju. Ndi ho bĕ ba tango tĕ e timbakiyĕ na mbuhwa o inyanga, ndi ba tango tĕ e kamakidĕ o iyonga j' ilina.

11 Nandi ikamidĕ ndi mabeka ma banda-banda bya belombo be yombwakwĕ, isulĕ ja belombo
2 be ha yĕnĕnĕkĕ. Ikabojana na jâ ndi ja batodu i pahanakiyedi
3 kuma iyamu. Ikamidĕ nd' ijahu bweyanakidĕ na he e velakudwĕndi na ndaga ja Anyambĕ, ovanĕ vâkâna belombo be yĕnĕnĕkĕ byu hakwĕ na belombo be
4 yĕnĕnĕkĕ. Ikamidĕ ndi ja Ebĕli i yambanakiyedi Anyambĕ mwambo uyamu wa na Keni, umwaju u pahankiyedi upako na a hohonganĕngo, Anyambĕ a pakwaka o nyanga ya bova bwaju; tombe ka mâ a wedi a ngite a kala-
5 ka na ikamidĕ tĕ. Ikamidĕ ndi ja Inâki i nângânâkudwĕ oba, ndi a yĕne iwedo, na mâ a bo duwanakiya, 'kabojana Anyambĕ a nângâki mâ, 'kabojana ovanĕ a to nângwĕ a diyaki n' upako na a
6 tândâkidĕndi Anyambĕ; ndi ikamidĕ i diye ya yâlâniye o tândidĕ mâ, 'kabojana a vakĕ Anyambĕ a didi a kamakidi na a i wĕ, na na mâ ndi uhomani mwa ba vâ-
7 hâkĕ mâ. Ikamidĕ ndi ja Nowa, o mâ a beki kelevudwĕngo na Anyambĕ o belombo be ha yĕnĕnĕkĕtĕ kya, a bangakindi, na kenjakĕ bwalo b' utangani iyongĕ ja ba ndabo aju; eyaju e kwehanakidĕ he, na diyaka a bĕ ujigi mwa hohonganĕngo e di n' ikamidĕ.
8 Ikamidĕ ndi ja Ebrehamu i yokadidi o mâ ndakudwĕ na a valake o iboko vyaju vi ka pahiyĕ o mbuhwĕmbuhwĕ ijiga; ka mâ a vala, a yowĕ pĕl' aju e valakĕ.
9 Ikamidĕ nd' ijaju i yĕngĕnĕkidĕ o ehiki ya mohano, pani ka o ehiki ya ngani, o mâkâ na Aisak na Jekâb, bajigi na ju ba mohano tĕ m'
10 umbâkâ; ikabojana a diyakindi imbuwa ja mboka e di na majanga e jadi ulongi na uveli te Anya-
11 mbĕ. N' ikamidĕ tepĕ ndi ja Sera mâ mĕtĕ i pahanakiyedi ngudi e kahanakĕ jemi, na jaka mwana o mâ a diyakidi a tomba igona, 'kabojana a kamakidi mâ a yohanakidĕ na a pâkwĕ-pâkwĕ;
12 nandi na njângâ eitĕ na ngudi na kĕkĕkĕ oviya 'mbâkâ a diyakite bwĕsĕ ka a didi wango, o mâ na nyĕtĕti ja oba o ebumbu, na o mâ na mahĕ ma didi uhĕkĕ mwa mangâ bwinge na mwana.
13 Ekaba bĕhĕpi ba waki n' ikamidĕ, ba pahiye myohano, ndi ba yĕnĕkite myâ bo, na kehanakĕ myâ oviya bo, na mĕmĕkĕ na ba
14 bangi na batumuwi o he. Ikabo-

jana ba vâkĕ belombo ka benĕ, ba pakwaki bwe-bwe na ba vahaka-
15 ndi ehiki abu mĕtĕ. Tepĕ pâkwĕ-pâkwĕ, ka na ba diyaka n' ipikiliya ja ehiki abu e vakiyedi yenĕ te ba diyakite na egombe e timba-
16 kĕ. Ndi ba vahakandi ehiki eyamu wa, yâ ndi ya hĕvĕni; ovanĕ nd' o Anyambĕ a ha yĕnĕki ihâni ja itubwĕ na Anyambĕ abu; 'kabojana a kenjiyango bâ mboka.

17 Ikamidĕ ndi ja Ebrehamu, o mâ a yĕjĕkudwĕ, i yambanakidi Aisak mwambo, na a pahakiyi myohano, na yambakiya mwan' aju a jakidi mbâkâ n' umbâkâ,
18 e vânâkudwĕ opĕl' aju na, Ibângâ jâvĕ i ka tubwĕ na Aisak:
19 langango na Anyambĕ a diyakite a yâlâkĕ o pumbudĕ mâ tombe oviya iwedo, ijaju i pahanakiyi
20 mâ na jângâ j' ipumbuwa. Ikamidĕ ndi ja Aisak i vambanakiyedi Jekâb na Isâ ibâtâ opĕlĕ ya
21 belombo be vakĕ. Ikamidĕ ndi ja Jekâb, o mâ a diyakidi a bĕ o bo waka, na vambakiya bana ba Josĕfu bĕhĕpi ibâtâ; na kalakiya, hikamiyango oba ya ikâgu jaju.
22 Ikamidĕ ndi ja Josĕfu o mâ a diyakidi piyĕlĕ n' ihukidĕ, na tubaka ivala ja bana ba Isreĕl, na sombiyakĕ o nyanga ya bevehe bya-
23 ju. Ikamidĕ ndi ja Mosĕsi o mâ a jakudwĕ, na kutakwĕ ngândĕ ilalo na hangwĕ na nyangwĕ, 'kabojana ba yĕnĕki na a ndi elanga ya mwana, na bâ bu bangaka
24 elekanako ya upolo. Ikamidĕ ndi ja Mosĕsi o mâ a diyakidi a kwa moto a lĕvĕkindi o tubwĕ na mwana wa mwana Fero wa mwa-
25 jo; na pânâkângĕ iyĕnĕ ja idĕngĕliyĕ na bato ba Anyambĕ, wa na o seva n' usevo mwa bobe o
26 egombĕ; na yĕnĕkĕ utâbu opĕlĕ ya Kraist jambo inĕnĕ wa kebĕngo hika ya Ijipt; 'kabojana a tanginakindi ihomanwĕ ja mahomano. Ikamidĕ nd' ijaju i senjanakidi Ijipt, a bange ngambi y' upolo; 'kabojana a hindinakindi o mâ na a yĕnĕki mâ a ha yĕnĕnĕkĕ. Ikamidĕ ndi jaju i tatanakidi ikunduwa, n' itâdĕ ja makiya banga a ka jilidĕ a kupanĕ bâ.
29 Ikamidĕ nd' ijabu i tombanakidi manga ma veyi-veyi o mâ na he ya yahe-yahe, ya ba Ijipt e yĕjĕkidi o ha na hingaka. Ikamidĕ ndi ja megomba mya Jĕriko me kwanakidi, o myâ me bĕki petwĕngo
31 hwi hĕmbwĕdi. Ikamidĕ ndi ja evove Rehabu i ha nyangakidi na ba ha yokakiyedi, o mâ a vĕhĕlĕkidĕ ndâdu na jonga.
32 N' umba mbi ka vâ lĕ pĕ wa na? 'kabojana egombe e ka tombi mba ilanguwa ja opĕlĕ ya Gidiâni, na Baraki, na Samsâni, na Jĕfta; na Devidi tepĕ, na Samuel, na basâ-
33 ki; ikamidĕ nd' ijabu i balanaki mapangiya, i timakidĕ hohonganĕngo, i pahanakiyi myohano, i
34 dibanaki medumbu mya njâ, i vâtânâkidĕ bwayĕ bwa veya, i kweyanakiyedi mbĕbâ ja ukwala mw' ibâtâ, ivâhâmâ i 'lwakidi ja bĕ ngudi, i lolwanaki na evemba o eduka, i kweyanakidi ndu-
35 mba ja Betomba bepâkwĕ. Bajo ba pahakiya bekengo byabu n' ipumbuwa oviya iwedo, na bapâkwĕ ba yĕnĕkudwĕ myadi, ba bâbe ivango; na ovanĕ nd' o bâ ba ka pahiyĕ ipumbuwa iyamu wa;
36 na bapâkwĕ ba pangakudwĕ na ba yĕnĕke myadi, na ja mbomako, e, tepĕ ja mekato na ivama-
37 kwĕ ja ndabo ya ivititi: ba bweyakwĕ malale, ba lenakwĕ na bewaha kya, ba yĕjĕkudwĕndi, ba weyakudwi n' ukwala mw' ibâtâ; ba ma lengaki na bekoto bya medâmbĕ na bya mbodi; nyamango,

ba yĕnĕki bonyamu, etuniya, idĕ-
38 ngĕliyĕ; he yu diyaka weyango
na bâ; ba ma lengakandi o ngi-
nga, na o mekodi, na o mebwala-
39 nge, na mepulungu mya he. Nd'
ekaba bĕhĕpi ba pahakiyi kuma
eyamu opĕlĕ y' ikamidĕ, bu paha-
40 kiya mohano; Anyambĕ a kenja-
kidi hwĕ elombo eyamu wa, na
ovanĕ nd' o bâ ba ka mĕndĕ ba
hânjâbudwĕ ho diye.

12 Nandi o hwĕ ho di tepĕ sâ-
twĕngo n' evindi enĕnĕ ya tali,
ho ngombwakidĕ jumba jĕhĕpi,
na bobe bo di bobâbu n' ikata ja-
hu, na hwĕ ho hingakeni melo-
mbiyani me di tĕdwĕngo o boho
2 bwahu n' iyika, ho 'mbwakiyani
Jisu, Uyalidi na Uhânjâbidi mwa
ikamidĕ jahu; a hindinakidi krâ-
si, pĕjĕngo ihâni, opĕlĕ ya mbya
e tĕkudwĕ o boho bwaju, na mâ
diyango o enâ eyomi ya eka ya
Anyambĕ.
3 Ikabojana pikilakiyateni a hi-
ndinakidi jângâ j' itĕnidĕ ja bato
babe i ma tĕnĕkidĕ na mâ mĕtĕ,
banga wa vâhâmâni n' inyi wa
4 kâmbâni o melema myanyu. O
ha tĕnidi na makiya, o iyana ja-
5 nyu na bobe; n' inyĕni o behali-
dĕndini ileva i kalakĕ n' inyĕni o
mâ na bana, na, Mwan' amĕ o pĕ-
jĕke mbomako ja Upangiyi, to-
mbe ba o kâmbâ oningĕ a bemi-
6 ngĕ âvĕ; ikabojana wa Upangiyi
a tândâkĕ mâ nd' uwaju a boma-
kĕ, na mâ a bomaka mwana wĕ-
7 hĕpi uwaju a vĕhĕlĕkidĕ. Oningĕ
na o hindinakani mbomako ya
Anyambĕ, a jukaki n' inyĕni ka
bana; 'kabojana a lĕ nja mwanĕ
8 wahangwĕ a ha vomwakidĕ? Ndi
oningĕ o diyeni n' ivomudwĕ ja
bĕhĕpi i dite i pahaka, vâkâna o
ndini bewela, ndi hanga bana.
9 Oningĕ na ho viyi ka diya na ba
hangwĕ ba mehoni myahu ba ma
tĕkidĕ hwĕ, na hwĕ ho ma kalamâ-
kiyi bâ; hwa kâlâmiyengĕ hangwĕ
ya malina, na hwĕ hwa pahiya
10 emĕna? Ikabojana bâ ba vomwa-
kidĕ hwĕ o hwi 'hâlĕ pâkwĕ-pâ-
kwĕ, hohonganĕngo n' upango
mwabu mĕtĕ; ndi mâ o bwamu
bwahu, na ovanĕ nd' o hwĕ ho ka
diyĕ ba pahiyi ba kĕngĕngĕ aju.
11 Nandi o i bĕ n' iboma i yĕnĕnĕkĕ
kya tĕkanĕ na i mbya, ndi kabo
mehiyo, ndi tombete, i yĕkĕmĕ-
kĕndi o mbuhwĕ-mbuhwĕ ebuma
ya jonga ya hohonganĕngo o ba
12 yĕnĕkĕ jâ ba didi. Ovanĕ vâkâ-
na, betakĕni benâ be di vâhâ, na
mabângâ ma di bukiye-bukiye.
13 O ka tĕkidi matambi manyu
o njeya, banga a dĕhimakĕ ya
vonguwa oviya njeya, ndi e yo-
ngakwĕngĕ.
14 Bengaki jonga na bato bĕhĕpi,
na kĕngĕngĕ, e jadi e diye o bĕ na
moto ka moto a ka yĕnĕ Upangi-
15 yi; o 'mbwakiyani n' ibandamidĕ
banga moto te moto a pĕnĕ ehe-
kwĕ ya Anyambĕ, banga utamba
tĕ mwa jodi mwa kĕkĕ inyĕni o
jadi ijuka janyu, na baitĕ ba beva
16 na mâ; banga wa diya n' unanga-
niyi, tombe usagani pani ka Isâ,
a hambakidi inyanga ja njadi 'ja-
17 ju na ngabo ya eja pâkâ. Ikabo-
jana o yowudĕteni o mâ a vaha-
kidi o jiga ibâtâ o mbuhwĕ mbu-
hwĕ, a pĕjĕkudwĕndi, tombe ka
mâ a vahaki bo vahaka na ma-
nyângâdiba, 'kabojana iluwa jaju
ju hanaka mâ elombo.
18 Ikabojana o bĕni pângo o 'kodi
u ka kupanakwĕ, tombe o bovi-
19 ndo, n' ivititi, na nkudi, tombe
joyi ja heba, na joyi ja ndaga, ja
ba yokaki jâ joyi tĕ i hâhâlâkidĕ
na ndaga e kalanâkwĕ pĕ bâ:
20 ikabojana bu yâlâkĕ o hindina
ekaye e sombiyakudwĕ, na tombe
na tito ya kupanĕ ukodi e ka we-

21 wi na malale, ndi o embĕmbwĕ e tagidĕ mahihi, Mosĕsi a vâki na, Mbi bangi jângâ itĕ, n' ilikima:
22 ndi inyĕni o pândini o ukodi Saiân, na o mboka ya Anyambĕ ya emĕnâ, Jĕruselĕm ja hĕvĕni, na o njamba ya bwinge na mwana
23 ya benjĕli, o ikando ja wĕhĕpi na tyâtyi ya njadi, e di lĕndwĕngo o hĕvĕni, na o Anyambĕ Uyĕkidi mwa bĕhĕpi a jadi, na o malina ma bato baiyamu ba hânjâbâku-
24 dwĕ, na o Jisu, ngâmbi ya panga ya kya a jadi, na o makiya ma ipapwĕ, ma kalakĕ belombo beya-
25 mu wa na ma Ebĕli. Yĕnĕkĕni na o kiyakeni mâni a kalakĕ: 'kabojana oningĕ na ba kiyaki mâ a kalakidi o he, bu kweyaka, na kumbanakidĕ hwĕ hwa kweyi oningĕ hwa vonguwa oviya mâ a
26 kalakĕ oviya hĕvĕni a jadi; wa joyi jaju i ninganakidĕ he o yâ egombe tĕ; ndi kya tĕkanĕ e yohanĕngo na mba ninganĕ kabo he epâkwĕ-njo pa, ndi hĕvĕni
27 tepĕ. Na yâ ndaga tĕ epâkwĕ-njo ekanĕ, e levakidĕndi ivĕngidĕ ja belombo tĕ be ninganakwĕ, pani te ka belombo be velakudwĕ o egombe, na ovanĕ nd' o belombo tĕ be ka mĕndĕ be ninganĕ, be ka
28 diyĕ egombe yĕhĕpi. Nandi hwĕ ho pahakiyĕ ipangiya i ka mĕndĕ i vĕngĕme, ho diyakeni na ehewĕ, na hwĕ ho dilanakĕ Anyambĕ n' itândidĕ n' ikâlâmiyĕ n' ihekidĕ, n' ivĕ jahu ja akeva; ikabo-
29 jana Anyambĕ ahu a veya vi dikanakidĕ.

13 Itândĕ ja bana b' ina i lilima-
2 kiye. O behalakidĕni iha ja bangi ibiya; 'kabojana bâkâ ba hango benjĕli ibiya na yenĕ ba
3 diye bâ yowĕngo. Yongakidi ba didi o mekato, pani o mâ na o ndi katwĕngo na bâ, na ba jongolakudwĕ, pani o mâ na inyi mĕtĕ
4 o tepĕni o iboko vyabu. Diba e ndi elombo 'lombwĕ o bĕhĕpi na ikondo ja bevaka; ndi Anyambĕ a ka yĕkidĕni bananganiyi, na ba-
5 hayi ihonde. Itingidi vyanyu vi diyake vi diye n' itângina; o ka diyaki hwĕmiyĕngo na jângâ ja belombo byanyu be janidi; 'kabojana Anyambĕ mâ mĕtĕ a vângo na, Mba dike âvĕ, tombe o senja
6 âvĕ. Ovanĕ nd' o hwĕ ho ka vâyĕ kehango na, Upangiyi a nd' Uhani mwamĕ, moto a ka ha lĕ
7 mba nde? Yongakidĕni ba didi o molo mwanyu, ba di kalango n' inyĕni ndaga ja Anyambĕ: bengakani ikamidĕ jabu, o pikilakiyani emĕnâ abu, na la ihuku
8 jabu; Jisu Kraist a te nyangatĕ ya pâkâ, na pâkâ, vaiko, o
9 buhwa, na egombe yĕhĕpi. O bapakwĕni na mayokwanidi ma mangâ mangâ, na ma bo twakĕ; 'kabojana e ndi elombo eyamu na ulema u diyakĕ njimbili na ehekwĕ; hanga na beja, be ha kovaki ba hanaki byâ.
10 Ho na âlta, ya ba hakiyĕ o mâkâ
11 e ha lukaka o jana. Tepĕ nyolo a tito tĕdinĕ ja makiya mabu ma ma vanakwĕ o iboko vya hole, na prist ya molo o itato ja bobe, i ma tumbakwĕndi o bwĕ-bwe ya mbo-
12 ka. Nonanĕ tepĕ ka Jisu, a yĕnĕkidi etuniya o bâdu bwa jâmbĕ j' ugomba, na ovanĕ nd' o mâ a ka nyĕvidĕ bato na makiya maju
13 mĕtĕ. O valakeni nandi o mâ a jadi o bâdu bwa mboka, na o bapĕ
14 utâbu mwaju u tâbakudwĕ. Ikabojana ho i bĕ okava na mboka e lilimakidĕ, ndi ho vahaki pâkâ e
15 vakĕ. Ho yambakiya na ju nandi mwambo mwa ibendĕ o Anyambĕ a jadi egombe yĕhĕpi, yenĕ ndi na ebuma ya belĕbu bya-
16 hu be mĕmĕkĕ dina jaju. Ndi o behalakidĕni iha ja bwamu na

ipapanganĕ; 'kabojana Anyambĕ a dâkâ o tândâ na myambo mya jângâ tĕdinĕ.

17 Yokakiyi ba tumbwanak' inyĕni, o ka bâbâkiyi bâni, 'kabojana ba pepwaki malina manyu, pani ka ba ka tatuwĕ itato, na ovanĕ nd' o bâ ba ka tatuwĕ jâ na mbya, ndi hanga n' injima; 'kabojana yenĕ ya kove inyĕni.

18 Kalakiyani opĕl' ahu, 'kabojana ho pitakidi na ho na ebumulema eyamu, ho pangaka o diya bata-

19 ngo o belombo byĕhĕpi. Ndi mbi hâhâlâkidĕndi inyĕni na hakangĕni ekaye, na ovanĕ nd' umbi ka hunganwĕ o timbwĕ inyĕni o jadi.

20 Nandi Anyambĕ ya jonga e pumbwakidĕ Upangiyi mwahu Jisu oviya iwedo, ujedi tĕ mwa medâmbĕ unĕnĕ munĕ, na makiya ma

21 panga ya egombe yĕhĕpi, a hânjâbâkidĕ inyĕni o ehavu eyamu yĕhĕpi iha j' upango mwaju a hakidĕ inyĕni e tândâkidĕ bwamu o mihâ maju, na Jisu Kraist, Ivenda i diyake na ju egombe yĕhĕpi na egombe yĕhĕpi. Amĕni.

22 N' umba mbi hâhâlâkidĕnd' inyĕni, bana b' ina, bâbâkâni ndaga j' ileva; jambojana mba lĕ-

23 ndiyĕte inyĕni lĕta bovuve. Yowakĕni na mwan' ina Timote, a hulamango; oningĕ a hunganingĕ o pâ, mbi ka yĕn' inyĕni na ju.

24 Homakani ba pangakiyi inyĕni bĕhĕpi, na baiyamu bĕhĕpi. Ba Itali ba ma homat' inyĕni.

25 Ehekwĕ e diyake n' inyĕni bĕhĕpi. Amĕni.

EJANGANANGOBO

YA WĔHĔPI

YA JEMISI E LĔNDĔKIDI.

1 JEMISI, uhayi mwa Anyambĕ, na mwa Upangiyi Jisu Kraist, o jomu ja makaka na mabale, ba di vanjanganango; Mbolani.
2 Bana b' ina, langakati yâni kabo mbya pa o inyĕni o kwakĕni o mayĕjudwĕ ma mangâ-mangâ;
3 ikabojana o yowudĕteni, n' iyĕjudwĕ j' ikamidĕ janyu i hakidĕndi
4 iyika. Ndi iyika i diyaki na ehavu aju ya hânjâbiyĕngo, ovanĕ nd' inyĕni o ka diyĕni hânjâbiyĕngo, na leniyango, pĕnĕpĕni elombo.
5 Oningĕ moto inyĕni o jadi a pĕnĕkĕ iyowĕ, a uwake Anyambĕ, a vĕkĕ moto wĕhĕpi n' ulema bwe,
6 a tâbe; na jâ i ka vĕwi mâ. Nd' a uwake n' ikamidĕ, a vongole; 'kabojana a vongolakĕ a te pani ka ebuluwa ya manga, e hĕhĕkiyĕ n' upupĕ, na yâ e bolonganaka.
7 Ikabojana moto tĕnĕ a pikilakiya na a ka pahiyandi elombo
8 o Upangiyi a jadi. Moto wa melema mebale a mbwenga-mbwenga na njeya jaju jĕhĕpi.
9 Mwan' ina w' inyanga ihâlĕ, a
10 peyake nana a betudwĕngo; ndi enami, na na a yĕvudwĕndi; jambojana a ka tombandi o mâ na
11 malângâ ma mbusanga. Jambojana joba i bĕkĕ pumĕngo, na yomu e dikanakidĕ, i vivilakidi mbusanga, na malângâ maju ma pukwaka, na bwamu bwa ehini aju bo nyangaka; nonanĕ tepĕ o enami a ka segĕ o itamuwedi jaju.
12 Ibâtâ na moto a hindinakĕ iyĕjudwĕ; 'kabojana o mâ a bĕki bendwĕngo, a ka pahiyandi korowa ya emĕnâ, ya Upangiyi e di yoha-
13 nĕngo ba tândâkĕ mâ. O moto a bĕkĕ yĕjudwĕngo, a vâke na, Mba yĕjudwi na Anyambĕ, jambojana Anyambĕ a yâlĕ o yĕjudwĕ na bobe, na mâ mĕtĕ a yĕjĕkiyĕ moto
14 ka moto; ndi moto wĕhĕpi a yĕjĕkudwĕndi o mâ a dulakwĕ n' edoko aju mĕtĕ, na mâ a kâpâ-
15 kwĕ. Nandi o edoko e bĕkĕ kahango, e jaki bobe; na bobe o bâ bo bĕkĕ hânjâbiyĕngo, bo jakandi
16 iwedo. Bana b' ina ba tândâkwĕ,
17 o humamakeni. Bova boyamu bwĕhĕpi, na bova bwa hânjâbiyĕngo bwĕhĕpi, bo ndi oviya oba, bo hubakandi oviya Hangwĕ a bwe a jadi, a ha bĕ n' iluwa, tombe
18 edingihĕ y' iluwa. A jaki hwĕ n' upango mwaju mĕtĕ, na ndaga ja pâkwĕ-pâkwĕ, na ho diyake jângâ ja bebuma bya boho-boho bya bekeha byaju.
19 Bana b' ina ba tândâkwĕ, o yowudĕteni ekaye, na moto wĕhĕpi a diyake bokĕngu n' iyowĕ, bodilo n' ikala, bodilo na malingwa;
20 jambojana malingwa ma moto ma hakidĕ pangaka hohonganĕngo
21 ya Anyambĕ. Nandi vĕngĕkidĕni sĕkĕ yĕhĕpi, na bobe bo tombakĕ njĕlĕ, o ka pahakiyani ndaga i liyakwĕ, i ka yâlĕ o yongĕ malina manyu.
22 Ndi diyakani bahayi ba ndaga, hanga kabo bayoki pa, iyaba ja-

23 nyu mětě. Ndi'kabojana moto a dite kabo uyoki mwa ndaga, nd' a diye uhayi a pani ka moto a 'mbwakiyě boho bwaju bo jana-
24 kudwě o egeno: ikabojana a 'mbwakiyi mâ mětě, na mwa vala pělě na 'yaju elěngiyaha na mâ behaliděngo jângâ ja moto ijaju i di-
25 yakě. Ndi moto wěhěpi a'mbwakiyě o elekanako e di hânjabiyěngo y' ihulama, na mâ lilimiděngo omě, a bě uyoki u behalakidě, ndi uhayi mwa ehavu, moto těně a ka vambwěndi ibâtâ na 'had'
26 aju. Oningě moto ka moto inyěni o jadi a yěněněkě na a nd' ukaliyi, na mâ a pangiye emi aju, nd' a haka yabaka ulema mwaju mětě, ikaliyedi ja moto těně i te
27 naně. Ikaliyedi i kěngěngě, na jâ i diye n' ibeva o boho bwa Anyambě nd' ekadi; ipepuwa ja nyuwe na myalika o etuniya abu, na o tata nyola aju mětě ebalo ya he e diye.

2 Bana b' ina, ikamidě janyu i hâ-
2 bâke n' itangina ja bato. Ikabojana oningě wa pâ o ikando janyu moto wa mbonga ya hika eveyu, na kěmbâ e tubanakě mihâ, na omě wa pâ tepě ugělě mwa
3 moto, n' ibâtâ ja bepukě; n' inyěni wa hekiděni a di bâtângo ibâtâ iyamu wa, n' inyi na ju na, Diyak' âvě okava, o iboko viyamu; na w' ugělě na, Těměkě âvě ovoně, tombe na diyaka okava o
4 mbat' amě e pitakiyě, o bě ni kabanango o inyi mětě, n' inyi wa běni bayěkidi ba yěkěkidě mapi-
5 kiliya ma lěngěměngo? Bana b' ina ba tândâkwě, yokolakiděni; Anyambě a bě pânângo megělě mya he těkaně na ovaně nd' o bâ ba ka keně n' ikamidě, na ba diya bajigi b' ipangiya ijaju i di yo-
6 haněngo ba tândâkě mâ? Nd' o hadivakiděni megělě. Ba bě be-
nami ba komak' inyěni, na bâ ba dulaka inyěni o bediya bya
7 yěkě? Ba bě bâ ba tâbakě dina tě j' ibělě ijanyu i di ndanudwěngo?
8 Oningě o timiděngěni elekanako e kebanakě hohonganěngo n' Ilěndwě, na, Tândâkâ a bakakě na nâvě ka nyolo âvě mětě, o haka-
9 ndi bwamu; nd' oningě o didini n' itangina ja bato, o hakandini bobe, n' inyěni o didini kobwěngo na elekanako na o ndini ba-
10 puli. Ikabojana wěhěpi a ka tatě belekanako byěhěpi, na mâ a kâbâ na yâkâ, a kobango na byě-
11 hěpi. Ikabojana mâ a vâkě na, O hake ihonde, mâ mětě tepě a vâkě na, O weyake moto. Nandi oningě o haye ihonde, nd' o weyingě moto, wa běndi upuli mwa
12 elekanako. Kalaki kakana, haki kakana, pani ka ba ka yěkudwě
13 na elekanako y' ihulama. Ikabojana yěkě ya moto a ha yokanakiyedi ngěbě, ya diye na ngěbě, na ngěbě e balakandi yěkě.
14 E kovaka lě nde, bana b' ina, tombe moto a vâkâte na, mbi n' ikamidě, nd' a diye na behavu,
15 ikamidě i ka yongěte mâ? Oningě mwan' ina a didi n' ivěna, na bonyamo bwa beja bya buhwa
16 bwěhěpi, na wa njamb' anyu 'mbâkâ a vâ na mâ na, Valaka na jonga, yěněkě ujujuku, o ka vulaka; ndi wa bo vi mâni belombo tě bya nyolo be di na mala, e
17 kovaka lě nde? Nonaně te k' ikamidě i didi, oningě i diye na behavu, i wango, i te dipâ jaju
18 mětě, na wango. Ndi moto a ka vwi na, Âvě o n' ikamidě, nd' umba mbi na behavu; levakidě mba ikamidě jâvě behavu be diye, vâkâna mbi ka leviděnd' âvě ikamidě jamě na behavu byamě.
19 O kamakidi na Anyambě e te yâ-

kâ; o haki bwamu: mekuku mebe me kamakidě-tepě, na myâ me ka njanjalanaka.
20 O moto a di naně, wa vahaka o yowě na ikamidě, i diye na behavu i wango? Hangw' ahu Ebrehamu a bohuwakudwě na behavu, o mâ a yambakiyedi mwan'
21 aju Aisak o âlta? O yěnindi nyanga y' ikamidě e haki o njamba na behavu byaju, na nyanga y' ikamidě i hânjâbâkiyedi na behavu?
22 Na Iländwě na hohonganakě i vâki na, Ebrehamu a kamakiděndi Anyambě, ka yâ ya langwě mâ o hohonganěngo: na mâ na tubakwě na, mboyi y'
24 Anyambě. O yěnindi nyanga ya moto a huwakudwě na behavu, ndi hanga kabo n' ikamidě pa.
25 Yâ nyanga tě tepě ya evove Rehabi a bo huwakudwě na behavu, o mâ a věhělikidě metodu, na va-
26 lakidě bâ o njeya epâkwě? Ikabojana pani te ka nyolo e diye n' ilina e di wango, nonaně te k' ikamidě i di wango, oningě i diye na behavu.

3 Bana b' ina, o diyakeni na baitě ba vahakě ehavu y' iyokwanidě 'kabojana o yowuděteni na ho ka pahiyandi makwa maněně wa.
2 Ikabojana hwě běhěpi ho haka bobe na belombo beitě. Oningě moto a haka bobe na ndaga, mâ ndi moto wa hânjâbiyěngo, na mâ tepě na ngudi e pangakiyě nyolo
3 yěhěpi. Umbwakiyateni, ho vamaki bekěyi o medumbu mya kabala, na ovaně ndo jâ i ka yokiyě hwě, na hwě ho 'lwakidě nyolo
4 abu yěhěpi ilwo. Umbwakiyateni myalo mya metangani tepě, me jadi, tombe myâ kenakate nonaně, na myâ me hunjakwě na mepupě mekolo, ndi me 'lwakudwě na epepa ehâlě mětě iboko vya
5 ngâwě vi pangakě vyěhěpi. Yâ nyangatě te ya emi, mâ evande ehâlě nd' a kětěkě belombo beněně. Umbwakiyateni ekekeke eněně ya veya vihâlě vi ka diki-
6 dě! Na emi a veya, he ya bobe; nonaně ndi ka emi e těkudwě o bevande byahu, na yâ ndi e bevakě nyolo yěhěpi, na yâ tumbaka ikângâ ja e di velwěngo yěhěpi, na yâ e yodakwě na veya vya hě-
7 li. Ikabojana jângâ ja tito jěhěpi, na ja lonâni, na ja belombo be kulakě, na ja belombo be didi o manga, be vâtâkwěte, na byâ be
8 vâtwěngo na bomwa moto; ndi o bě na moto ka moto a ka vâtě emi, bobe bo ha panganakiya, ti
9 na malě ma weyanakě. Yâte eyahu e vambanakiyě Anyambě ibâtâ, ya Hangw' ahu mětě; na yâ te eyahu e hâkânâkě bato, ba velakudwě na 'gâlani ya Anya-
10 mbě; o udumbu tě m' umbâkâ te u pumakě ibâtâ na jâki. Bana b' ina, belombo těkabe bya lukaka o
11 diya nonaně. O nyanga ya na tongo a pumakěndi o iboko te vya vyâkâ miba ma vâdu na ma nya-
12 nga? O nyanga ya na ele ya fig, bana b' ina, e te na ngudi e yěkěměkě bebuma bya âlivi, tombe ukâdi mwa ivě fig? Nonaně tepě o bě na tongo e kapumě miba mavâdu na ma nyanga.
13 A lě nja motwě w' iyowě na mâ londango n' ibweyidě inyěni o jadi? a levikidě o bodiya bwaju behavu byaju na hwě n' iyowě.
14 Nd' oningě o jadini o bebumulema byanyu ivinaniya ja jodi, na momano, o kětěkeni; o jowepěni
15 pâkwě-pâkwě. Iyowě těkadi ja hubaka oviya oba, ndi i ja he, ja
16 nyolo, ja ukuk' ube. Ikabojana o ivinaniya na momano be jadi, ngwangwalani na ehadi ebe yěhě-
17 pi e nd' omě. Ndi iyowě, a oba i bo takandi na kěngěngě, běngě

jonga, hwĕ, bobâbu n' ibâbiyĕ, i na ngĕbĕ na bebuma beyamu, iyabana i diye, inoka i diye.
18 Na ebuma ya hohonganĕngo e liyakwĕ na jonga na bâ ba hakĕ jonga.

4 Beduka na bevâvâlâ be jadi o inyĕni o jadi be vakiya lĕ ove? hanga omĕ okava, o bedokuwĕdokuwĕ be yanakĕ na bevande
2 byanyu? O dokwakandini, ndi o bĕni na; o weyanakandini, n' inyĕni o vahakani na jayi, nd' o yâlĕ o pahiyani, o vâvâlânâkiyĕndini, o yanakani, ndi o bi pahiyango, 'kabojana wa uwakani.
3 O uwakandini, ndi wa pahakiyani, 'kabojana o uwakandini, ndi na njeya ya lĕngĕmĕngo, na ovanĕ nd' inyĕni o ka mbanidi yâni
4 o bedoko byanyu. Inyi ba ihonde, wa wĕni na ugangano mwa he u na Anyambĕ bweka? Wĕhĕpi a di mboyi ya he a pangaki mâ mĕtĕ ndoba ya Anyambĕ.
5 O ndini n' ipiviya ja na Ilĕndwĕ i vâkândi o nanĕ na, Ilina i longakĕ na hwĕ i n' ivaha i tumbwa-
6 nakĕ o ivina? Nd' a vĕkĕnd' ehekwĕ wa: ovanĕ nd' o mâ a vâki na, Anyambĕ a hĕmĕnĕkiyĕndi ba bweyakĕ mamĕmĕ, nd' a vĕkĕ ba di hubiyango ehekwĕ.
7 Hubakidi nyolo janyu o Anyambĕ a jadi. Hĕmĕnĕkiyĕ ukuk' ube, vâkâna a kweyiend' âvĕ.
8 Bakamakani o Anyambĕ a jadi baka, vâkâna a bakamindi o hwĕ ho jadi baka. Tanakĕni benâ byanyu inyi bato babe: wa nyĕvidi bebumulema byanyu inyi ba
9 melema mebale. Yĕnĕkĕni majili, o ka hilwakani, o ka yakani mbembe; beyâ byanyu e 'lwakĕ o mbembe, na mbya anyu o ngĕ-
10 bĕ. Yĕkĕkidĕ nyolo janyu o mihâ m' Upangiyi, vâkâna a betidĕnd' inyĕni.
11 Bana b' ina, o kalanakiyeni bobe. A kalakiyĕ mwana nyangwĕ bobe, na mâ a yĕkĕkidĕ mwana nyangwĕ, a kalakiyandi elekanako bobe, na mâ a yĕkĕkidĕ elekanako; nd' oningĕ hwa yĕkidĕ elekanako, o bĕ uhayi mwa elekanako, ndi uyĕkidi.
12 Uvĕyi mwa belekanako u t' umbâkâ a ka yâlĕ o yongĕ na o weya; âvĕ le nja a yĕkidĕ upâkwĕ.
13 Na we, inyi ba vâkĕ na, O buhwa tombe vakĕ mbya, ho ka valandi o mboka tĕkanĕ, na hwĕ hwa diya ovonĕ upuma, ho janja-
14 ka ukita, ho jakiya nyeno; o inyĕni o ha wĕni e ka hamĕ vakĕ. Ikabojana emĕnâ anyu e lĕ ndĕ? E nd' engumbe mĕtĕ e pumakiyate egombe ehâlĕ, kwĕ na yâ ya
15 hambuwa. Ndi opĕlĕ 'pâkwĕ o lukakandi o vâ na, Oningĕ Upangiyi a bagina ho ka diyate mihâ na hwĕ hwa ha ekaye, tombe eka-
16 yenĕ. Nd' o haka kĕtĕkĕ na maduba manyu; ikĕtĕ ka vinĕ vyĕ-
17 hĕpi vi bobe. Nandi a di yowĕngo iha ja bwamu, na mâ a haye bwâ, bo bobe o mâ a jadi.

5 Na we, inyi ba kenango, yakani mbembe, n' inyĕni o ka hilwakani, o nyanga ya maguga ma ka
2 pâyĕ inyĕni o jadi. Ungumba mwanyu u bândi, na kĕmbâ ja-
3 nyu i jewudwi na nyĕlĕlĕ. Hika anyu eveyu na etano i hiniyendi na nyanga, na nyanga abu nd' e ka diyĕ tali anyu, na yâ e ka ji mehoni myanyu o mâ na veya. O ndini kumidĕngo hika ta o hwi
4 ja madikanido! Umbwakiyateni, ivĕ ja bajanji ba janjakidi myanga myanyu, ijanyu i tatidi na bo jakiya, ka jâ i dakakiyĕ, na medaki mya ba benjakĕ me ngiyendi o matâ ma Upangiyi mwa
5 ndumba. O diyendini n' usevo o

he, o didini n' igeva, o bombindini mẹlema myanyu o buhwa bwa
6 iweywẽ. O kwehidẽndini n' inyẽni weyango wa hohonganẽngo na mwa hẽmẽnẽkiyẽ inyẽni.
7 Diyaki nandi n' iyika, bana b' ina, o iviya j' Upangiyi. Umbwakiyateni, Uliyi u vengakandi ebuma ya tâ ya he, na mâ a i yâ n' iyika itẽ, na la mâ a ka pahiyẽ mbwiya ja boho, na ja mbuhwa.
8 Yikaka tepẽ inyẽni, yâdâkidi bebumulema byanyu; 'kabojana iviya j' Upangiyi i bakamakandi
9 piyẽlẽ. O tatanakeni bana b' ina, banga wa kwehwẽni; umbwakiyateni uyẽkidi u temẽngo o jâ-
10 mbẽ. Bana b' ina, nângâkâni basâki ba di kalango na dina j' Upangiyi, ka mbuna y' iyẽnẽ ja
11 etuniya n' iyika. Umbwakiyateni, ho langaki bâ ba hindinakẽ na ba n' ibâtâ. O teni yokango iyika ja Jobu, n' inyẽni yẽnẽngo ihuku j' Upangiyi i hukakidẽ, na Upangiyi a na ndẽkẽbẽdi ite mẽtẽ, na ngẽbẽ ebabu.
12 Ndi, bana b' ina, wa na byẽhẽpi, o kanakeni, tombẽ na hẽvẽni, tombe na he, tombe n' ikana t' ikana, ndi e eyanyu e diyake e, na nyawẽ anyu e diyake nyawẽ, banga wa kwani o makwa.

13 O na moto a yẽnẽkẽ etuniya inyẽni o jadi? a kalakiya. O
14 na moto a n' ulema mbya, a tumbwakidẽ lembo. O na moto a bẽkẽ inyẽni o jadi? a ndakidẽ batodu ba ikando,, na bâ ba ka kalakiya opẽl' aju, ba hakiya mâ
15 mavulẽ na dina j' Upangiyi; n' ikaliya j' ikamidẽ i ka yongẽndi ubẽdi, na Upangiyi a ka mudi mâ; na oningẽ na a hango bobe,
16 bo ka yidwi mâ. Mẽmẽnẽkiyẽni ipulẽ, o ka kalanakiyani, ovanẽ nd' inyẽni o ka yongwẽni. Ikaliya ja moto wa hohonganẽngo i na ngudi etẽ mẽtẽ o iha jaju.
17 Ilaiasi a diyakite moto w' itingidi pani ka hwẽ, nd' o mâ a kalakiyedi na jayi na mbwiya e nâke; na yâ ya bo nâkâ o he ulingo mwa mepuma melalo, na ngândẽ
18 utoba. Ka mâ a kaliyapẽ epâkwẽ njo, ka hẽvẽni ya nâdẽ mbwiya, na he na yẽkẽmẽkẽ bebuma byaju.
19 Bana b' ina, oningẽ moto o inyẽni a jadi a humama oviya pâkwẽpâkwẽ, n' umbâkâ a 'ludẽ mâ,
20 a yowakẽ na a 'lwakidẽ mot' ube oviya ihuma ja njeya aju, a ka hunginandi ilina oviya iwedo, na mâ a ka dibandi ebumbu ya bobe.

EJANGANANGOBO

YA BOHO-BOHO YA

WĚHĚPI, YA PITĚ E LĚNDĚKIDI.

1 PITĚ, utodu mwa Jisu Kraist, o bayĕngidi ba di vanjanganango o Pântu, o Geletiya, a Kapadosiya,
2 o Esiya, na o Bitiniya, ba di tâmbwĕngo hohonganĕngo n' iyowĕ ja Anyambĕ ya Hangwĕ, ja tamba na ngâmâ, n' inyĕvidĕ j' Ilina; o iyokiya n' ipapwĕ ja makiya ma Kraist; Ehekwĕ n' inyĕni, na jonga, be vuhake.
3 Ibâtâ ja Anyambĕ ya Hangwĕ y' Upangiyi mwahu Jisu Kraist, a di hwĕ jango epâkwĕ njo hohonganĕngo na ngĕbĕ aju eitĕ na ngudi o ipite ja emĕnâ, n' ipumbuwa ja Jisu Kraist oviya iwĕ-
4 do, o ijiga i ha bâkâ, i ha bevaka, na jâ i sege, kenjwĕngo o hĕvĕni
5 opĕl' anyu, ya ba di tatwĕngo na ngudi ya Anyambĕ n' ikamidĕ o iyonga i di kokwĕngo n' ilevudwĕ o egombe ya madikanido.
6 Ijanyu i peyanakĕ na ngudi eitĕ, ndi to egombe ehâlĕ kya tĕkanĕ, oningĕ ya diya na o ndini na ngĕbĕ na mayĕjudwĕ ma mângâ
7 mângâ; na ovanĕ nd' iyĕjudwĕ j' ikamidĕ janyu, i jadi tâ na ngudi wa na hika eveyu e nyangakĕ, tombete yâ yĕjĕkudwĕte na veya, i ka duwaniyĕ o ibendĕ na idilĕ na ivenda o ipumiya ja
8 Jisu Kraist; uwanyu a tândâkĕ tombe k' inyĕni o ha bi mâni yĕnĕngo; uwanyu a kamakidĕ tombe k' inyĕni o ha yĕneti mâni, o peyakandini n' upeyo u ha pakwanakiya u di ti n' ivenda:
9 ikabojana o ka pahiyandini iyonga ja malina manyu ka ihuku j'
10 ikamidĕ janyu. Iyonga tĕ ja basâki i nyipiyakidĕ na bâ ba butaka na ngwanja-ngwanja, ba sâkâkidi opĕlĕ ya ehekwĕ e ka pâyĕ
11 inyĕni o jadi; ibuta ja egombe na ba mepako mya Ilina ja Kraist i diyaki na bâ, i levakidĕ, o jâ i pakwakiyedi o mâsu, betuniya bya Kraist, na ivenda i ka vitĕ.
12 E salakudwĕ bâ na bu bweyakudwĕ belombo tĕkabe opĕl' abu mĕtĕ, ndi kabo opĕl' ahu, be didi inyĕni pakudwĕngo kya tĕkanĕ na bâ ba pakwakiyedi sango eyamu, o Ilina Iyamu i lomakwĕ oviya hĕvĕni; bya belombo tĕ ndi bya benjĕli be vahakĕ o tamuwa.
13 Ovanĕ vàkâna dingaki behena bya bebumulema byanyu, diyaki lumbamango, o ka pitidĕndini n' ipite iyamu opĕla ehekwĕ e ka vanwĕ inyĕni o jadi, o ilevudwĕ
14 ja Jisu Kraist; pani ka b' iyokiya, o yĕmidĕpĕni inyi mĕtĕ hohonganĕngo na bedoko bya vyo, o
15 egombe y' idimbiya janyu: ndi pani ka mâ a didi inyĕni ndiyango a di hole, diyaka tepĕni hole
16 na bodiya bwanyu bwĕhĕpi; ikabojana e lĕndwĕngo na, Diyaki kĕngĕngĕ; jambojana mbi ndi
17 kĕngĕngĕ. Nandi, oningĕ na o dakakiyandi Hangwĕ, a ha tanginaka bato, a yĕkĕkidĕte hohonganĕngo na ehavu ya moto wĕhĕpi, tombakĕni egombe y' iyĕngidĕ
18 janyu okava na jângâ: ikabojana

o teni yowěngo na wa bo vangwakwěni na belombo bya bebâdu, pani ka hika etano na hika eveyu, oviya bodiya bwanyu bwa nanĕ bo pahakudwĕ na bepepa bya ba hangwĕ banyu;
19 ndi kabo na makiya ma Kraist ma di tâ, pani ka ma mwan' udâmbĕ a diye na yĕmĕ, a diye na ebalo: makiya mĕtĕ ma Kraist;
20 a bakakudwĕ mbambayĕ, o vyo, ovanĕ he e to tadwĕ ijanga, ndi a levakudwĕndi o begombe tĕ bya madikanido ekabe opĕl' anyu;
21 uwanyu a kamanakidĕ Anyambĕ, a pumbwakidĕ mâ oviya iwedo, ka mâ a vĕ mâ ivenda; na ovanĕ nd' ikamidĕ janyu n' ipite i ka diyĕ na Anyambĕ.
22 Ovanĕ vâkâna, o nyĕviděndini malina manyu n' iyokiya ja pâkwĕ-pâkwĕ, o itândĕ i ha bĕ ja bo henjaka, ja bana b' ina' tândânâkâni n' ulema mwa kĕngĕngĕ na
23 ngudi eitĕ; o didini jawĕngo epâkwĕ njo, hanga b' ibângâ ja ebâdu, ndi ja i ha bĕ ebâdu, na ndaga ja Anyambĕ, i jadi na emĕnâ, na jâ i lilimakidĕ egombe yĕhĕpi.
24 Ikabojana mehoni myĕhĕpi me ka mbusanga, n' ivenda ja omĕ jĕhĕpi ka malângâ ma mbusanga. Mbusanga i vivilanakiyandi, na malângâ ma omĕ ma pukwaka:
25 ndi ndaga j' Upangiyi i ka lilimidĕte egombe yĕhĕpi. Na jâ ndaga tĕ nd' i pakwakudwĕ inyĕni na sango eyamu.

2 Ovanĕ vâkâna, ngombwakidĕni ekola yĕhĕpi, n' ukândâ mwĕhĕpi, n' inoka, n' ivina, n' ikalana-
2 kiya ja bobe, pani ka mekĕkĕ mebâbu vahakani manyângâ ma holomiyango, ma jadi m' Ilina, ovanĕ nd' inyĕni o ka tombuwĕ-
3 ni na mâ, oningĕ na ndini vekango na Upangiyi a ti na ehekwĕ;
4 bakamakani o mâ a jadi, a didi ilale ja 'mĕnâ, i kiyakudwĕ na bato mbambayĕ, ndi pânwĕngo na Anyambĕ, na tâ o mâ a jadi,
5 inyĕni tepĕ ka malale ma emĕnâ, longakani inyĕni mĕtĕ ndabo y' Ilina, njamba ya prist ya kĕngĕngĕ, iyambiya ja myambo mya Ilina, me tândâkidĕ Anyambĕ na
6 Jisu Kraist. Ovanĕ tepĕ o yâ e jadi o Ilĕndwĕ na, Umbwakiyateni mbi nangiděngo o Saiâni ilale ja ngumu j' itududu, i di tâmbwĕngo, ja tâ, a kamakidĕ mâ
7 a yĕne ihâni. Ovanĕ vâkâna, tâ tĕ e ndi eanyu ba kamakidĕ, nd' o bâ ba ha bĕ n' ikamidĕ, ilale ja balongi i kiyakidi, jâ ndi ja bĕ
8 ilale inĕnĕ j' itududu, n' ilale i kâbânâkĕ, n' ilale j' ibaku, 'kabojana ba kâbâkĕ o ndaga, ba diye n' ikamidĕ; eyabu tepĕ e lenana-
9 kudwĕ. Ndi o ndini igona i di pânwĕngo, njamba ya prist e kebanakĕ, etomba ya nyĕvudwĕngo, bato ba Anyambĕ ba tândâlândâ, na ovanĕ nd' inyĕni o ka leviděni bwamu bwa a didi inyĕni ndiyango oviya ivititi na la o bwe aju e
10 mamanakwĕ: o ha diyakidini bato o vyo, ndi kya tĕkanĕ bato ba Anyambĕ; o ha pahakiyedini ngĕbĕ, ndi kya tĕkanĕ o pahiyendini ngĕbĕ.
11 Matândĕ ma tândâkwĕ, mbi hâhâlâkiděnd' inyĕni ka bayĕngidi na batamuwi, bambwakani bedoko bya mehoni, be yanakĕ n'
12 ilina; bodiya bwanyu bo diyaki batango o Betomba; na o bâ ba ka bĕyĕ inyĕni kaliyango bobe, pani o na bahayi ba bobe, na bâ ba ka bendakĕ Anyambĕ o buhwa bwa inyipiya, na behavu beyamu ibyabu be ka hilĕ.
13 Hubakidi nyolo janyu o bĕhĕpi ba tĕkudwĕ na bato, ibebo j' Upangiyi, tombe i jadi j' upolo, pani
14 ka molo mwa bĕhĕpi; tombe k'

upangiyi, pani ka ibaju ba lomakĕ ivomudwĕ ja bahayi ba bobe, n' ibendĕ ja ba hakĕ bwamu.
15 Ikabojana upango mwa Anyambĕ u nonanĕ, na ovanĕ nd' inyĕni o ka kubĕni idimbiya ja bato ba betike-tike, n' iha ja bwa-
16 mu: pani ka humu, o haneni ihulama janyu pani ka idibidĕ ja bobe, ndi pani ka bahayi ba
17 Anyambĕ. Hekadidi bato bĕhĕpi. Tândâkâni njamba ya bana b' ina. Bangakani Anyambĕ. Hekakiděni upolo.
18 Bahayi kâlâmâkiyĕni ba didi o molo na jângâ jĕhĕpi; hanga kabo baiyamu na bakuki pa, ndi
19 tepĕ na bebevi. Ikabojana ekaye e weyango n' ibendĕ, oningĕ moto a hindinaka betuniya na tina ya itândĕ jaju o Anyambĕ a didi.
20 Ikabojana i lĕ nj' ibendwĕ oningĕ wa bweywĕni begaba opĕla iha ja bobe, n' inyi wa yiki yâni? nd' oningĕ o haki bwamu, n' inyĕni wa yĕnĕni etuniya opĕlĕ tĕnĕ, n' inyi wa yiki yâni, ekaye e tândâ-
21 kiděndi Anyambĕ bwamu. Ikabojana omĕ okava nd' inyĕni o ndanakudwĕ, 'kabojana Kraist tepĕ a yĕnĕkindi etuniya opĕl' anyu, dikiyango inyĕni mbuna, na ovanĕ nd' inyĕni o ka vilinga-
22 nĕni matambi maju; a ha haki bobe, tombe ukândâ mu duwana-
23 kiya udumbu mwaju; mâ, a ma bĕkĕ kilwĕngo, na mâ a timbĕ ikili; o mâ a yĕnĕkidi etuniya, a bo hihaka, nd' a bweyakidi mâ mĕtĕ
24 o a yĕkĕkidĕ hohonganĕngo: a bapakidĕ bobe bwahu mĕtĕ o nyol' aju mĕtĕ o ele, na ovanĕ nd' o hwĕ, ho bĕki wango o bobe, ho ka diyi mihâ o bwamu: metilako myaju nd' imyanyu me yonganakĕ. Ikabojana o diyakindini pa-
25 ni ka medâmbĕ me lengakĕ; ndi kya tĕkanĕ o timbaniděndini o Utati n' Upepuwi mwa malina manyu.

3 Yâ nyanga tĕ, ya inyi bajo, kâlâmâkiyi bamo banyu, na ovanĕ nd' o, oningĕ bâkâ ba yokiya ndaga, ba ka kâpâkudwĕ na bodiya
2 bwa bajo, ndaga i diye; ukili mwabu u hilakĕ bodiya bwanyu bwa kĕngĕngĕ, hâbângo na jângâ.
3 Iluka jabu i diyake ja bwe-bwe, j' ipenda ja howe, na ja ibâtâ ja hika eveyu, tombe n' ibâtâ ja kĕ-
4 mbâ; nd' i diyake ja moto a di kutwĕngo w' ulema, a ha bâkâ, j' ilina ja hwĕ, na hwĕmiyĕngo, i jadi o mihâ ma Anyambĕ ihambe
5 inĕnĕ. Ikabojana nonanĕ nd' o bajo ba hole tepĕ o egombe ya vyo, ba pitakidĕ Anyambĕ ba ma lukaki bâ mĕtĕ, ba di n' iyokiya
6 ja bamo babu: pani ka Sera a yokakiyedi Ebrehamu, a tubaki mâ na, upangiyi; inyi ndi bana baju ba bajo, ulingo mwanyu u hakĕ bwamu, n' inyĕni o bâbâkeni na o bangakudwĕ na mahihi ka mahihi.
7 Nyanga tĕ te ya inyi bamo, longaki na bâ hohonganĕngo n' iyowĕ, o vĕki mwajo idilĕ pani ka eva ya vâhâmângo wa, na pani ka bajigi ta ba ehekwĕ ya emĕnâ; na ovanĕ nd' o makaliya manyu ma himbudwĕ.
8 Madikanido, diyakani inyi bĕhĕpi ulema 'mbâkâ, o lĕkĕbĕnĕkiyĕni o tândânâki ka nyangwĕ pâkâ; o diyakani na ngĕbĕ ti, n'
9 ulema hubiyango; o timbanĕni bobe o mahana ma bobe, tombe ikili o mahana m' ikili; ndi opĕlĕ tĕ epâkwĕ ekanĕ, ibâtâ; yowĕngo na o ndini ndanudwĕngo omĕ, ovanĕ nd' inyĕni o ka pa-
10 hiyĕni ibâtâ. Ikabojana a ka tândĕ emĕnâ, na mâ a yĕnĕ hwi iyamu, a hukaki emi aju oviya bobe, na belĕbu byaju na be kala-

11 ke ukândâ: a bambwaki bobe, a
ka haka bwamu; a vahaka jonga,
12 a ka bengaka jâ. Ikabojana mi-
hâ m' Upangiyi ma nd' o baiya-
mu ba jadi, na matâ maju ma bwe
o makaliya mabu; ndi boho bw'
Upangiyi bo banjanakidĕ bâ ba
hakĕ bobe.
13 A lĕ nja a ka kokidĕ inyĕni oni-
ngĕ o dyakani na jayi ja bwamu?
14 Nd' oningĕ o yĕnĕkĕni etuniya o
nyanga ya hohonganĕngo, mbya
n' inyĕni, o bangaki bâni o yĕnĕ-
15 ke tepĕni ulĕma njuke; ndi nyĕ-
vĕkidĕni Upangiyi Kraist o mele-
ma myanyu; na o ka diyaki ko-
kĕngo egombe yĕhĕpi, iyavwana
ja moto wĕhĕpi a uwakĕ inyĕni
tina y' ipite i di n' inyĕni, na hwĕ
16 na jângâ: diyakani na bebumu-
lema beyamu, na o bâ ba ka
kaliyĕ inyĕni bobe pani ka
bahayi ba bobe, ba ka yĕnĕkĕ
ihâni ba velakiya bodiya bwa-
17 nyu boyamu na Kraist. Jambo-
jana e bwamu wa oningĕ Anya-
mbĕ a bagina na o yĕnĕkĕndini
ya iha ja bwamu wa n' iha ja
bobe.
18 Ikabojana Kraist a yĕnĕki tepĕ
etuniya o itato ja bobe njo pâkâ,
uyamu o mahana ma bato babe,
na ovanĕ nd' o mâ a ka pâdĕ
hwĕ o Anyambĕ a jadi, weywĕ-
ngo o mehoni, ndi pangakudwĕ
19 mihâ n' Ilina; ijaju i valanakidi
tepĕ na pakwakiya malina o nda-
20 bo y' ivititi; ba ha yokakiya o
vyo, o iyika j' Anyambĕ i venga-
ki bâ njo pâkâ, o bwalo b' uta-
ngani bo kenjakwĕ; ya nyĕvâ,
yene ndi na malina logwambi, e
21 yonganakidi o miba. Miba tĕka-
ma ma kwanudwĕ ibatudwĕ ma
yongakĕ tedĕ hwĕ kya tĕkanĕ n'
ipumbuwa ja Kraist, (hanga ivĕ-
ngidĕ ja sĕkĕ ya mehoni, ndi iyo-
hanĕ j' ulema uyamu o Anya-
22 mbĕ). Kraist a valindi o hĕvĕni,
na mâ o enâ ya Anyambĕ eyomi;
benjĕli na mapangiya, na ngudi
pangwĕngo iyokiya jaju.
4 Nandi, 'kabojana Kraist a yĕnĕ-
kidi etuniya o mahana mahu o
mehoni, bâtâkâ tepĕni inyi mĕtĕ
n' ulema tĕ m' umbâkâ; na na a
di yĕnĕngo etuniya o mĕhoni a
2 dângo na bobe, na a diyakepĕ o
egombe aju e dikanidi o mehoni o
bedoko bya bato ndi kabo o upa-
3 ngo mwa Anyambĕ. Ikabojana
egombe e tombidi ya emĕnâ ahu
e te e diyakĕ twĕ-twĕ na hwĕ o
iha ja upango mwa Betomba, o
hwĕ ho ma tamwaka n' ihonde,
bedokuwĕ-dokuwĕ, nyângi ya ma-
ku, mekebo, bebanga bya maku,
n' ikaliyedi vya megano vya ma-
4 nya; eyabu e ka twakĕ na hwa
valakapi na bâ na njĕlĕ y' ukebo,
5 ikaliya janyu bobe: ba ka tatuwi
itato o mâ a di kokĕngo n' iyĕkidĕ
ja ba di mihâ, na ba wewe ba jadi.
6 Ikabojana, tina ya sango eyamu e
pakwakudwĕ tepĕ bâ ba di wani-
dĕngo nd' ekanĕ na ovanĕ nd' o
bâ ba ka diyĕ ba yĕkudwi hoho-
nganĕngo o bato ba jadi o mehoni,
ndi ba diyakĕ hohonganĕngo na
Anyambĕ o Ilina.
7 Nd' ihuku ja belombo byĕhĕpi i
piyĕlĕ; ovanĕ vâkâna diyaki lu-
mbamango, o ka pepwakani o
8 ikaliya. Ndi wa na belombo byĕ-
hĕpi, diyaki n' itândĕ ja pyĕ inyĕ-
ni mĕtĕ o jadi; 'kabojana itândĕ
i pugakandi ebumbu ya bobe.
9 Hanakiyani ibiya, o tâkâlâniye-
10 ni. Pani ka moto wĕhĕpi a di
pahiyango bova, hanakiyani bwâ,
pani ka bakabaniyi bayamu ba
ehekwĕ ya Anyambĕ ya mangâ-
11 mangâ. Oningĕ moto ka moto a
kalakĕ a kalaka hohonganĕngo
na ilevudwĕ ja Anyambĕ; oni-
ngĕ moto ka moto a hakiyĕ, a

hake yâ hohonganĕngo na ngudi y' Anyambĕ e di vĕngo; na ovanĕ nd' o Anyambĕ a ka hekudwĕ na belombo byĕhĕpi na Jisu Kraist: ibendĕ na ngudi be diyake na ju egombe yĕhĕpi na egombe yĕhĕpi. Amĕni.

12 Ba tândâkwĕ, o pikilakiyi ka bo twaka opĕlĕ ya iyĕjudwĕ ja veya, i ka pâyĕ ka yĕjudwi inyĕni, pani o mâ na elombo ya bo twaka e
13 hamindi inyĕni o jadi: ndi bwĕsĕ pani ka inyĕni, o didini bakabaniyi ba betuniya bya Kraist, peyakani, na ovanĕ nd' o ivenda jaju i ka levudwĕ, o ka peya tepĕni n'
14 upeyo unĕnĕ. Oningĕ wa kilwĕni o nyanga ya dina ja Kraist, mbya n' inyĕni; jambojana ilina ja ivenda, na ja Anyambĕ i diya-
15 kandi o inyĕni o jadi. Ndi o diyake na moto ka moto inyĕni o jadi a ka yĕnĕ etuniya ka uweyani, tombe ka mwibi, tombe k' uhayi mwa bobe, tombe ka moto a di sâduve na mepako mya bato
16 bapâkwĕ. Nd' oningĕ moto ka moto a yĕnĕkĕ etuniya ka Klisâni, a yĕnĕke ihâni; nd' a bendakĕ Anyambĕ opĕlĕ ya dina
17 tĕkadi. Ikabojana egombe e pândi ya yĕkĕ e ka botĕ na ndabo ya Anyambĕ; nd' oningĕ na e ka botĕ na hwĕ, ihuku ja ba ha yokakiya sango eyamu e ka diya lĕ
18 na? Na oningĕ baiyamu ba ka yongi ka bohimo, ba ha bĕ hole na babe ba ka pumiya lĕ ove?
19 Ovanĕ vâkânâ, ba yĕnĕkĕ etuniya hohonganĕngo n' upango mwa Anyambĕ, ba bweyakidĕ itata ja malina mabu o mâ a jadi, n' iha ja bwamu, o Uvẹli u di pâkwĕ-pâkwĕ.

5 Mbi hâhâlâkidi batodu ba didi o inyĕni o jadi, umba mbi jadi utodu tepĕ, na tali ya betuniya bya Kraist, na tepĕ na ukabaniyi mwa

2 ivenda i ka levudwĕ: bombaki janga ja Anyambĕ, i jadi inyĕni o jadi, o pepwaki jâni, hanga ka bo pambalakudwĕ, ndi n' ulema bwe, hanga nyeno y' ihâni, ndi
3 n' ulema mwa kokĕngo; hanga pani ka mepangiyi mya ijiga ja Anyambĕ, ndi kabo idiya ja mbu-
4 na ja janga i jadi. O Utati u di ngumu u ka pumiyĕ, o ka pahiyandini korowa y' ivenda e ha segaka.
5 Yâ nyanga tĕ te eyanyu ya mawanja, hubakidi nyolo janyu o batodu ba didi; e, inyi bĕhĕpi yokanakiyani o ka bâtâkâni n' ihubiya: jambojana Anyambĕ a hĕmĕnĕkiyĕndi moto wa mamĕmĕ, na mâ a vĕkĕ a di hubiyango,
6 ehekwĕ. Hubakidi nyolo janyu nandi o ipangiya ja enâ ya Anyambĕ 'ya ngudi, ovanĕ nd' o mâ a
7 ka betidĕ inyĕni o hongodi: o ngombwakidĕni unako mwanyu mwĕhĕpi o mâ a jadi: 'kabojana
8 a lĕkĕbĕkiyĕte inyĕni. Diyaki lumbamango, pepwakani; jambojana uloni mwanyu, ukuk' ube, a kâgakandi pani ka njâ e kângâlâkidĕ a vahaka uwaju a ka pu-
9 kulĕ: hĕmĕnĕkiyi mâni, yâdângo n' ikamidĕ, yowĕngo na betuniya tẹ bya byâkâ be hamakite
10 na bana b' ina ba didi o he. Ndi Anyambĕ ya ehekwĕ yĕhĕpi, a di hwĕ ndiyango ivenda jaju i ha lenaka na Jisu Kraist, inyĕni o ka bĕyĕni yĕnĕngo etuniya o egombe a ka hânjâbidĕ inyĕni, kâmidĕngo, yâdidĕngo, na mâ humango inyĕni sii. Ivenda n' ipangiya be diyake na ju egombe yĕhĕpi. Amĕni.
11
12 Mba lĕndĕte bovuve na Silasi, mwana nyangw' anyu, w' ikĕngĕ opĕl' anyu, nyâng' amĕ e piviyakĕ, mbi hâhâlâkidĕ, n' umba mbi pakwaka na ekaye ndi ehe-

kwě ya pâkwě-pâkwě ya Anya-
13 mbě eyanyu e těměněkě. Ikando
i jadi o Babilâni i tâmbâkudwě n'
inyěni ta, i ma homat' inyěni, te-
pě na mwan' amě Maki.

14 Homanakani n' ipyâpyânâ ja
itândě.

Jonga i diyake n' inyěni bě-
hěpi ba di na Kraist Jisu. Amě-
ni.

EJANGANANGOBO

YA BEBALE, YA

WĚHĚPI, YA PITĚ E LĚNDĚKIDI.

1 Simâni Pitĕ, uhayi n' utodu mwa Jisu Kraist, o ba di pahiyango ikamidĕ i di tâ, ja nyanga pâkâ na hohonganĕngo ya Anyambĕ na ya Uhungini mwahu Jisu
2 Kraist: ehekwĕ na jonga be vuhake inyĕni o jadi na iyowĕ ja Anyambĕ na ja Jisu Kraist Upa-
3 ngiyi mwahu. Pani ka ngud' aju ya Anyambĕ e di hwĕ vĕwĕngo belombo byĕhĕpi bya emĕnâ n' itingidi vya Anyambĕ, na iyowĕ ja mâ a di hwĕ ndiyango o ivenda
4 na bwamu: ibyahu be di vĕwĕngo myohano menĕnĕ mĕtĕ mya tâ; na ovanĕ nd' inyĕni o ka diyĕni ba kabaniyi ba itingidi vya Anyambĕ, kweyiango ibeva i jadi
5 o he na bedokuwĕ-dokuwĕ. Na tina tĕkanĕ n' idiya ja ngwanjangwanja yĕhĕpi, badakani o ikamidĕ janyu bwamu, na o bwamu
6 iyowĕ; na o iyowĕ nditi; na o nditi, iyika; na o iyika,
7 itingidi vya Anyambĕ; na o itongidi vya Anyambĕ, kĕngâ ya nyangwĕ pâkâ; na o kĕngâ
8 ya nyangwĕ pâkâ, itândĕ. Jambojana pagate belombo tĕkabe be diyengĕ n' inyĕni, na bya be didi be ka pangand' inyĕni o diyeni kele, na ekomba opĕla iyowĕ j' Upangiyi mwahu Jisu Kraist.
9 Ndi a pĕnĕkĕ belombo tĕkabe a pâgu, na mâ a yâlĕ o yĕnĕ bo, na mâ behaliděngo na a tanakudwĕndi oviya mabe maju ma vyo.
10 Ovanĕ vâkâna, bana b' ina, hakangĕni ngwanja-ngwanja o panga monda mwanyu na itâmbwĕ janyu i yâdâkâ wa kweni o hangĕ-
11 ni belombo tĕkabe; ikabojana nonanĕ o ka vĕwĕndini ngudi etĕ e nganakiyĕ o egândâ ya egombe yĕhĕpi ya Upangiyi mwahu na Uhungini Jisu Kraist.
12 Ovanĕ nd' umbi ka mĕndĕ mbi pojĕ ipanga janyu iyongidĕ ja belombo tĕkabe egombe yĕhĕpi, tombe inyĕni o ha dimbakiyi byâni, o ka yâdâkâni na pâkwĕ-pâ-
13 kwĕ e di n' inyĕni. E, mbi yĕnĕki yâ lukango ulingo mwamĕ u jadi o mâkâ tĕkamu mwa mehoni myamĕ imudĕjanyu, ipangajanyu
14 na o yongakidĕni; ikabojana mbi yowudĕte ekulu na 'kulu, vâkâna mbi duwi mâkâ tĕ umwamĕ ekamu piyĕlĕ, pani te ka Upangiyi Jisu Kraist a levakidĕ mba.
15 Tepĕ mbi ka hate ngwanjangwanja na ovanĕ nd' inyĕni o ka yâlĕni, o mbi ka bĕyĕ to, iyongidĕ ja belombo tĕkabe egombe yĕhĕpi.
16 Ikabojana ho i bĕ bengongo bekano be bondakwĕ na bo mĕkwĕ, o hwĕ ho yowakidĕ inyĕni ngudi n' iviya j' Upangiyi mwahu Jisu Kraist, ndi ho diyaki tali ja mihâ
17 ja bonĕnĕ bwaju. Ikabojana a pahakiyendi oviya Anyambĕ ya Hangwĕ a jadi, idilwĕ n' ivenda, o jângâ ja joyi ka ekadi i vakidi o mâ a jadi oviya ivenda i jadi vyagano, na; Ekanĕ a Mwan' amĕ a tândakĕ, a tândâkidĕ mba bwa-
18 mu; na hwĕ ho yokaki joyi tĕ i

vakiyed' oviya hěvěni, ekadi, o hwě ho diyaki na ju o ukodi mwa
19 hole. Ho tepě na ndaga y' isâkâ, pangwěngo mbambayě wa; evanyu e di bwamu na o bandamakidě, pani ka bwě e panyakě o iboko y' ivititi, na la majěnjina ma buhwa na nyalangwa ya pu-
20 miya o bebumulema byanyu; o yowakěni ekaye na boho, na o bě n' isâkâ j' Ilěndwě i sâkâkudwě
21 na moto wa sisi. Jambojana isâkâ ja bo vaka o egombe ya vyo n' upango mwa moto; ndi bato ba Anyambě ba nyěvudwěngo ba kalakindi o bâ ba tumbwanakwě n' Ilina Iyamu.

2 Nd' o diyaki tepě na basâki b' ivela o bato ba jadi, pani te ka bayokwanidi ba evela ba ka diyě inyěni o jadi, ba ka pâdě ipěhě i nyanganakě o ilimbo, n' ihâhiyě j' Upangiyi a hambaki bâ, na bâ pâděngo o bâ mětě ba jadi ujilo
2 mwa matota. Na baitě ba ka vilingani njeya jabu j' ikokiya; na tina abu ndi ya njeya ya pâkwě-
3 pâkwě e ka kaludwě bobe. N' itângina nd' ijabu i ka hambaně inyěni na ndaga ja bo henjaka; yěkě abu ya ulingo uyaba e ha vengakapě, n' inyanga jabu ja tikaka.

4 Nd' oningě na a bo kobaka benjěli be haki bobe, nd' a valakidi bâ o hěli, na bâ katwěngo o mehinganakano mya ivititi ka tatwě
5 na la yěkě; na oningě a kobe ha ya vyo, ndi a ma yongakě Nowa, moto wa logwambi, upakwaniyi mwa hohonganěngo, na mâ na
6 pâkidě tonda o he ya babe; na oningě mâ a 'lwakidě mamboka ma Sâdâmi na Gomora o jubu, kwehěngo jâ n' itâlângâně, pangango jâ mbuna, o babe běhěpi
7 ba ka viyě, na hodwaka Lâti ya hohonganěngo, a yěněki majili maitě na sěkě ya bodiya bwabu
8 bwa babe, jambojana moto tě wa hohonganěngo, a ma longaki na bâ, n' iyoka n' iyěně ja behadi byabu bebe a yěněkindi ilina jaju
9 majili buhwa ka buhwa; Upangiyi a dimbakiya o yongě baiyamu oviya mayějudwě, na o tata babe na la buhwa bwa yěkě, ka
10 vomudwě; wawa ndi bâ ba tamwakě hohonganěngo na mehoni, o edoko ya sěkě, ba pějěkě ipangiya; ba na bojija, bahayi b' upango mwabu mětě, ba bangaka
11 o kaliya manyanga bobe. Ndi tombekete benjěli, be di boněně wa o ngudi na ukilikili, ba pâkidě yěkě y' utâbu o bâ ba jadi o boho
12 b' Upangiyi. Nd' ekaba ja emuku muku, n' ipuhwa j' ipikiliya, i velakudwě o bo nângâkwě, na bo weyakwě, ba kalikiyi belombo byabu be ha bweyakidě bobe; ndi
13 bâ ba ka nyangi bo nyangaka n' ibeva jabu mětě; kakana nd' o bâ ba ka pahiyě mahomano ma bobe, ba langakě ukebo na mwehe na u nd' usevo. Ba bevito na byěmě, ba jokakidě bâ mětě na mayabana mabu mětě, o bâ ba
14 jakě n' inyěni masango; ba janidi mihâ ti na ihonde, na ma ka měndě ma dâye iha ja bobe, ba kâpâkâ malina ma mbwengambwenga, ba jadi bebumulema
15 hilinganěngo na megono mya itângina, bana ba di hâkwěngo; ba di senjango njeya ya de, na bâ yěluwěngo ivitě ja njeya ya Belami,
16 mwana wa Bisâ, a tândâki ivě ja bobe; nd' a bemakudwěndi o nyanga ya bobe bwaju, tito ya emuku-muku e kalaki na joyi ja moto, na kandakidě ipotuwa j' usâki.

17 Ekaba ndi madango ma diye na miba, bevindi be bapakwě na upupě, ba di tatudwěngo o engu-

mbe y' ivititi egombe yĕhĕpi.
18 Jambojana na ndaga jabu inĕnĕ
ja bodube ja nanĕ i ndi ja tango e
diyaki kweyiango to 'gombe ehâlĕ ba diyakĕ o ihumama, nd' eyabu e kâpâkidĕ na bedoko bya
19 mehoni, n' ilĕlĕkĕ j' ihonde; o bâ
ba bĕkĕ ba yohanakĕ ihulama, bâ
mĕtĕ ba bahayi ba ebâdu, 'kabojana moto wĕhĕpi a nivakwĕ na
20 elombo tĕ e balakĕ mâ. Ikabojana o bâ ba bĕki kweyiango sĕkĕ
ya he, n' ihana j' iyowĕ j' Upangiyi n' Uhungini Jisu Kraist,
oningĕ na ba yakudwipĕ omĕ na
bâ ba baludwĕndi, ihuku ja madikanido i nd' ibeva wa na jali jabu.
21 Ikabojana e diyakingĕ bwamu wa
na bâ na ba yowĕ njeya ya hohonganĕngo, wa na o bâ ba bĕki yâ
yowĕngo, na bâ ba la ka vonguwa
oviya elekanako ya kĕngĕngĕ e
22 vĕkudwĕ bâ. Nd' e hami na bâ
hohonganĕngo na ukanakâdi
mwa pâkwĕ-pâkwĕ na, Mbwa e
timbipĕ o nduwakĕ aju mĕtĕ, na
mwadi mwa ngweya u tukakudwĕ, ka yângâlâ o mabâdâ
maju.

3 Ejanganangobo tĕ ya bebale ekayĕ, ba tândâkwĕ, mbi lĕndĕkiyĕ
ndi inyi yâ kya tĕkanĕ; eyamĕ e
bundanakĕ bebumulema byanyu
bya kĕngĕngĕ, na pĕlĕ y' iyongi-
2 dĕ; ovanĕ nd' inyĕni o ka diyĕni
n' ibakĕ ja ndaga i kalakudwĕ o
vyo, na basâki ba hole, na ja ivanga ijahu ja metodu mya Upangi-
3 yi n' Uhungini; yowakĕni ekaye
na boho, na ba kyebani ba ka
pândi c hwi ja madikanido, na
makili mabu, ba tamwaka hohonganĕngo na bedoko byabu mĕtĕ,
4 ivâ ja na, Mohano mw' iviya jaju
u lĕ ove? jambojana na ba paiya
ba yanidĕ, belombo byĕhĕpi be te
lilimidĕngo ka byâ be diyakidi
5 oviya jali ja he. Ikabojana ekaye
nd' eyabu e dimbakiyĕte, na hĕvĕni i ja vyo, na ndaga y' Anyambĕ na he e vĕkudwi ehini, na
6 tĕmĕngo o miba; ma he, ma egombe tĕ, e diyakidi e hingaka na
7 miba, na yâ na nyangaka; ndi
hĕvĕni na he, be jadi kya tĕkanĕ,
na ndaga tĕ ya pâkâ, be tatwĕngo o kundu, be tatwĕngo o veya o pĕlĕ
ya buhwa bwa yĕkĕ, n' inyanga
ja bato babe.
8 Ndi, ba tândâkwĕ, o dimbakiyeni elombo tĕ ya yâkâ ekaye, na
buhwa bâkâ bo te n' Upangiyi
pani ka tâjeni ya mepuma, na
tâjeni ya mepuma pani ka buhwa
9 bâkâ. Upangiyi a bĕ bodilo o
nyanga ya myohano myaju, pani
ka bato ba langakĕ mâ na a ndi
bodilo; nd' a yikaki na hwĕ, a
vahaka na moto te moto a nyangake, ndi na bĕhĕpi ba vake
10 iluwa j' ulema. Ndi buhwa bw'
Upangiyi bo ka pândi o na mwibi
na bulu, bwa hĕvĕni bo ka tombĕ
n' ipako inĕnĕ, na malale ma ka
nuwi na yomu etĕ, he na behavu
be did' omĕ be ka dikiyandi.
11 Ikabojana belombo tĕkabe byĕhĕpi be ka janginandi, hanga na
o lukakand' o diyani na bodiya
bwanyu bwa kĕngĕngĕ, na bwa-
12 mu bwĕhĕpi, o tamwakiyani n'
iyombuwa iviya ja buhwa bwa
Anyambĕ, bwa hĕvĕni bo ka diyĕ
itumba, e ka janginĕ, na malale
13 ma ka 'nwakĕ na yomu etĕ. Ndi
hwĕ, hohonganĕngo na mohano
mwaju, ho 'mbwakiyandi hĕvĕni
na he ya kya ya hohonganĕngo, e
longakiyĕ.
14 Ovanĕ vâkâna, ba tândâkwĕ,
'kabojana o 'mbwakiyandini belombo tĕkabe, diyaki na ngwanja-ngwanja, ovanĕ nd' inyĕni o ka
duwaniyĕni na ju na jonga, o diyeni na evito, na ebuke e diye.
15 Na o ka langakani n' iyika ja

Upangiyi mwahu iyonga, pani ka Mwan' ina Pâlu tepĕ uwahu a tândâkĕ, a a lĕndĕkiyed' inyĕni hohonganĕngo n' iyowĕ i vekud-
16 dwĕ mâ; pani ka tepĕ o bejanganangobo byaju byĕhĕpi, a kalakandi omĕ opĕlĕ ya belombo tĕkabe; be di na belombo byâkâ be di bokolo n' ibweyidĕ, bya ba ha bĕ n' iyowĕ, na ba di mbwenga-mbwenga be 'lwakidĕ, pani ka bâ ba hakĕ tepĕ Malĕndwĕ mapâkwĕ, o
17 inyanga jabu mĕtĕ. Inyĕni nandi, ba tândâkwĕ, 'kabojâna wa dimbakiyani belombo tĕkabĕ, kelevakani tepĕ, banga o inyĕni o ka bĕyĕni tumbwanwĕngo n' ihumama ja bobe, wa kwani
18 oviya njimbili anyu. Ndi tombwaki na ehekwĕ, n' iyowĕ j' Upangiyi mwahu, n' Uhungiyi Jisu Kraist.

Ivenda i diyake na ju kya tĕkanĕ na egombe yĕhĕpi. Amĕni.

EJANGANANGOBO

YA BOHO-BOHO, YA

WĔHĔPI, YA JÂNI E LĔNDĔKIDI.

1 YÂ e diyakidi oviya jali, eyahu e yokakidi, eyahu e yĕnĕkidi na mihâ mahu, eyahu e tamwakiyedi, na benâ byahu be bweyango
2 yâ, ya ndaga ya emĕnâ; jambojana emĕnâ e levakudwĕndi, na hwĕ ho i yâ yĕnĕngo, na hwĕ na pakwaka upako, na levakidĕ inyĕni emĕnâ tĕ e ha lenaka, e diyaki na Hangwĕ, na levakudwĕ
3 hwĕ; eyahu e yĕnĕkidi, na yokakidi, yâ nd' eyahu e pakwakĕ inyĕni, ovanĕ nd' inyĕni o ka diyĕni tepĕ ugangano na hwĕ; tepĕ, mbambayĕ, ugangano mwahu u na Hangwĕ na Mwan' aju Jisu
4 Kraist: na belombo tĕkabe nd' ibyahu be lĕndĕkiyĕ inyĕni, na ovanĕ nd' o mbya anyu e ka londĕ.
5 Ekanĕ ndi mbando ahu e di yokango na ju, na hwĕ ho pakwakiya inyĕni, na Anyambĕ a bwe, n' ivititi i bĕ o mâ a jadi, na vilolo-
6 mbo. Oningĕ ho vâkâ na ho n' ugangano naju, na hwĕ ho tamwaka n' ivititi, ho jowakandi, na hwĕ hwa haka pâkwĕpâkwĕ:
7 ndi oningĕ ho tamwaka na bwe, pani ka mâ a di bwe, hwĕ mĕtĕ na hwĕ mĕtĕ, ho n' ugangano, na makiya ma Kraist Mwan' aju ma tanakĕ hwĕ oviya bobe bwĕhĕpi.
8 Oningĕ ho vâkâ na ho bĕ na bobe, ho yabaki hwĕ mĕtĕ, na pâkwĕ-
9 pâkwĕ e bĕ na hwĕ. Oningĕ hwa mĕmĕ bobe bwahu, a pâkwĕpâkwĕ na hohonganĕngo iyidĕ ja bobe bwahu, na o tanĕ hwĕ oviya
10 bobe bwĕhĕpi. Oningĕ ho vâkâ na ho i bĕ hango bobe, ho pangaki mâ ujojowa, na ndaga jaju i bĕ na hwĕ.
2 Lobabana lamĕ, mbi lĕndĕkiyĕnd' inyĕni belombo tĕkabe na, o haki bobe. Nd' oningĕ moto ka moto a ha bobe, ho na ngama na Hangwĕ, Jisu Kraist, wa hoho-
2 nganĕngo; na mâ nd' utunda mwa bobe bwahu, ndi hanga kabo ibwahu pa, ndi tepĕ opĕlĕ ya
3 mwa he yĕhĕpi. Na omĕ okava, nd' o hwĕ ho di yowĕngo na ho te mâ yowĕngo, pagate ho
4 tataka belekanako byaju. A vâkĕ na, Mbi te mâ yowĕngo, na mâ a tate belakanako byaju, a nd' ujojowa, na pâkwĕ-pâk-
5 wĕ e bĕ na ju; ndi wĕhĕpi a tatakĕ ndaga jaju, pâkwĕ-pâkwĕ itândĕ ja Anyambĕ i hânjâbiyĕngo o mâ a jadi; ovanĕ nd' o hwĕ ho
6 di yowĕngo na ho na ju. A vâkĕ na a lilimakidi naju, mâ nd' a lukakĕ tepĕ o tamuwa pani te ka mâ a tamwakidi mĕtĕ.
7 Bana b' ina, mbu lĕndĕkĕ elakanako ya kya inyĕni o jadi, ndi elekanako ya vyo, eyanyu e diyanakidi oviya jali. Elekanako ya vyo ndi ndaga janyu i yokakidi
8 oviya jali. Epâkwĕ njo na mbi lĕndĕkiyend' inyĕni elekanako ya kya, e di pâkwĕ-pâkwĕ na ju n' inyĕni; jambojana ivititi i tombindi, na bwe ya pâkwĕ-pâkwĕ e
9 ka panyaki kya tĕkanĕ. A vâkĕ na a nd' o bwe, na mâ a lonaka

mwana nyangwĕ, a nd' ivititi na
10 la kya tĕkanĕ. A tândâkĕ mwa-
na nyangwĕ a diyakand' o bwe,
11 na o bĕ n' ibaku na ju. Nd' a
lonakĕ mwana nyangwĕ a nd' o
ivititi, na mâ a tamwaka n' ivititi, na mâ a wĕ pĕl' aju e kĕkĕ, jambojana ivititi vi dibango mihâ maju pâgu.
12 Ba ndĕmbĕ, mbi lĕndĕkiyĕnd'
inyĕni, jambojana bobe bwanyu
bo yidwĕndi inyĕni ibebo ja dina
13 jaju. Ba paiya, mbi lĕndĕkiyĕ-
nd' inyĕni, jambojana o yo-
wudĕndi mâni a jadi oviya
jali. Mawanja, mbi lĕndĕkiyĕ-
nd' inyĕni, jambojana o balindini
ube. Ba ndĕmbĕ, mbi lĕndĕkiyĕ-
nd' inyĕni, jambojana o yowudĕ-
14 ndini Hangwĕ. Ba paiya, mbi
lĕndiyend' inyĕni, jambojana o
yowudĕndi mâni a jadi oviya jali.
Mba lĕndiyĕnd' inyĕni, mawanja,
jambojana o nd' o yâdâni, na
ndaga ja Anyambĕ i diyaki n'
inyĕni, n' inyĕni o balindini
ube.
15 O tândâki he, tombe belombo be
jad' o he. Oningĕ moto te moto
a tândâkâ he, itândĕ ja Hangwĕ i
16 bĕ na mâ. Jambojana be didi o
he byĕhĕpi, edoko ya mehoni, na
edoko ya mihâ, na mamĕmĕ ma
eměnâ, be bĕ bya Hangwĕ, ndi be
17 bya he. Na he e tombaki, bo
tombaka, nd' a hakĕ upango mwa
Anyambĕ a lilimakidĕndi egombe
yĕhĕpi.
18 Lobabana, e ndi egombe ya
madikanido; ndi pani ka inyĕni
o didini yokango na bapembani
ba Kraist ba vakandi, tombe na
kya tĕkanĕ bapembani ba Kraist
ba baitĕ; eyahu e di yowanĕngo
na e ndi egombe ya madikanido.
19 Ba valakindi oviya hwĕ ho jadi,
ndi bu diyaka ibahu, jambojana
ba jakate n' ibahu, pâkwĕ-pâkwĕ
te ba lilimakidĕte na hwĕ; ndi ba
valakindi, na ovanĕ nd' o bâ ba
ka levudwĕ na bâ bĕhĕpi bu diya-
20 ka ibahu. Nd' o ndini hiyudwĕ-
ngo mavulĕ n' Umbâkâ a di Hole,
n' inyĕni wa dimbakiyi belombo
21 byĕhĕpi. Mbi bĕ inyĕni lĕndi-
yĕngo na na o dimbakiyandini
pâkwĕ-pâkwĕ, ndi jambojana wa
dimbakiyi yâni, na na o bĕ na bo-
22 jowa o pâkwĕ-pâkwĕ. Ujojowa lĕ
nja? Ndi kabo mâ a hâhâkiyĕ na
Jisu a bĕ Kraist? A nd' upembani
mwa Kraist, a hâhâkiyĕ Hangwĕ
23 na Mwana. Wĕhĕpi a hâhâkiyĕ
Mwana, mâ a bĕ tepĕ na Hangwĕ,
nd' a mĕmĕkĕ Mwana a na Ha-
ngwĕ tepĕ.
24 Eyanyu e di yokango oviya jali
e lilimakidĕ n' inyĕni. Oningĕ
eyanyu e yokakidi oviya jali ye-
nĕ, ya diya n' inyĕni, o ka lilimi-
dĕndini o Mwana na o Hangwĕ a
25 jadi. Na mohano mwaju u di
hwĕ yohanĕngo nd' ekamu, emĕ-
26 nâ e ha lenaka mĕtĕ. Mba lĕndi-
yĕndi inyĕni belombo tĕkabe o
nyanga ya ba lĕnjuwĕkidĕ inyĕni.
27 Nd' ihidwĕ ja mavulĕ, ijanyu i di
pahiyango na ju, i lilimakidĕ n'
inyĕni; n' inyĕni o bi na mala
ma na moto ka moto a yokwakidĕ
inyĕni; ndi pani ka ihidwĕ tĕ ja
jâkâ ja mavulĕ i yokwakidĕ inyĕ-
ni belombo byĕhĕpi, na jâ i jadi
pâkwĕ-pâkwĕ, na jâ i diye bojo-
wa, lilimakidi na mâ, pani ka jâ i
28 jadi inyĕni yokudĕngo. Nandi,
lobabana, lilimakidi na ju, na o
mâ a ka pumiyĕ, ho ka diyi na
mabeka, na hwĕ ho yĕne ihâni o
29 boho bwaju o iviya jaju. Pagate
ho yowudĕngĕ na a hohonganĕ-
ngo, wa dimbakiyani na wĕhĕpi
a hakĕ hohonganĕngo, a jakwi na
ju.

3 Umbwakiyateni, jângâ tĕ j' itâ-
ndĕ ja Hangwĕ i di hwĕ vĕwĕ-

ngo, na ho tubakwĕ ma baua ba Anyambĕ, na ovanĕ nd' o he e ha bĕ hwĕ yowĕngo, jambojana ya
2 bo yowakĕ mâ. Ba tândâkwĕ, nandi ho bana ba Anyambĕ, ndi e ha pumiyete jângâ jahu i ka diyĕ; ndi ho yowĕngo, na o mâ a ka pumiyĕ ho ka diyi ka mâ; 'kabojana ho ka yĕni mâ ka mâ a
3 jadi. Na moto wĕhĕpi a di n' ipite tĕkadi na mâ, a tanakĕ nyolo aju, pani te ka mâ mĕtĕ a
4 di kĕngĕngĕ. Wĕhĕpi a hakĕ bobe a pulakĕ tepĕ elekanako; jambojana bobe nd' ipulĕ ja ele-
5 kanako. N' inyĕni wa dimbakiyani na a levakudwĕndi ivĕngidĕ ja bobe bwahu; na bobe bo i bĕ o
6 mâ a jadi. A lilimakidĕ na ju wĕhĕpi, a haka bobe; a hakĕ bobe wĕhĕpi a bĕ mâ yĕnĕngo,
7 tombe na o yowĕ mâ. Lobabana, moto te moto a yabake inyĕni; a hakĕ hohonganĕngo, a hohonganĕngo, pani te ka Jisu a di
8 hohonganĕngo. A hakĕ bobe a wa ukuk' ube jambojana ukuk' ube a hakite bobe oviya jali; yâ tina tĕkanĕ ndi ya Mwana wa Anyambĕ e levanakudwĕ, na ovanĕ nd' o mâ a ka jilidĕ be-
9 havu bya ukuk' ube. A jakwĕ na Anyambĕ wĕhĕpi a haka bobe; jambojana ebum' aju e lilimakidi na ju, na mâ a yâlĕ o ha bobe jambojana a jakudwi na Anya-
10 mbĕ. Bana ba Anyambĕ ba yowanĕngo na ekaye, na bana ba ukuk' ube; a ha haka hohonganĕngo wĕhĕpi, a bĕ wa Anyambĕ, tombe na mâ a ha tândâkâ mwana nyangwĕ.
11 Jambojana mbando tĕkanĕ nd' eanyu e di yokango oviya jali, na
12 ho tândânâke. Hanga pani ka Keni, a diyakidi wa ube nĕ, na weyaka mwana nyangwĕ. Nd' e lĕ nde eyaju e weyanaki mâ?
13 Jambojana behadi byaju mĕtĕ be diyaki bobe, na bya mwana nyangwĕ hohonganĕngo.
14 Bana b' ina, o mamakeni, oningĕ he ya lona inyĕni. Ho yowĕngo na ho tombango oviya iwedo na la emĕnâ, jambojana ho tândâki bana b' ina. A ha tândâkâ mwana nyangwĕ a lilimakidi
15 n' iwedo. A lonakĕ mwana nyangwĕ wĕhĕpi a nd' uweyani; n' inyĕni wa dimbakiyani na o bĕ n' uweyani u di na emĕnâ e ha
16 'lwaka lilimidĕngo na mâ. Omĕ okava nd' o hwĕ ho di yowĕngo itândĕ, jambojana a vĕkindi emĕnâ aju opĕl' ahu; hwĕ tepĕ ho lukakandi o vĕ bemĕnâ byahu
17 opĕlĕ ya bana b' ina. Ndi wĕhĕpi a di na jumba ja he tĕkanĕ, na mâ a yĕnĕkĕ mwana nyangwĕ na bonyamo, na mâ mâ dibidengo kâkâ ya ndĕkĕbĕdi, itândĕ ja Anyambĕ i longaki na ju na sisi?
18 Lobabana lamĕ, ho tândânâkeni na ndaga, tombe na ba emi, ndi kabo na ehadi na pâkwĕ-pâkwĕ.
19 Na omĕ okava nd' o hwĕ ho di yowĕngo na ho ba pâkwĕ-pâkwĕ, na hwĕ ho ka yâdâkidĕ melema
20 myahu o mâ a jadi. Jambojana oningĕ bebumulema byahu be kwehakĕ hwĕ, Anyambĕ a wa na ebum' ahu y' ulema, na mâ a
21 dimbakiya elombo yĕhĕpi. Ba tândâkwĕ, oningĕ ebum' ahu y' ulema e kwehĕ hwĕ, vâkâna nandi ho na mabeka n' Anyambĕ.
22 Na eyabu e uwakĕ yĕhĕpi, ho pahakiyi yâ o mâ a jadi, jambojana ho tataki belekanako byaju, na hwĕ ho haka belombo tĕ be tâ-
23 ndâkidĕ mâ. Na elekanako aju nd' ekaye; na ho kamakidĕ dina ja Mwan' aju Jisu Kraist, na hwĕ ho ka tândânâkâ, pani ka mâ a
24 vĕki hwĕ elekanako. Na a tata-

kĕ belekabako byaju a longaki na mâ na mâ na ju. Na omĕ okava nd' o hwĕ ho di yowĕngo na a lilimakidi na hwĕ, n' Ilina jaju i di hwĕ vĕngo.

4 Ba tândâkwĕ, o kamakidĕni ilina jĕhĕpi, ndi yĕjĕkiyĕni malina, ipĕ ma te m' Anyambĕ; jambojana basâki ba evela baitĕ ba
2 valango o he. Yâ ekaye nd' eyahu e di yowanĕngo Ilina ja Anyambĕ; ilina jĕhĕpi i mĕmĕkĕ na Jisu Kraist a pângo o mehoni, a
3 wa Anyambĕ: na ilina jĕhĕpi i ha mĕmĕkĕ na Jisu Kraist a pângo o mehoni, i bĕ ja Anyambĕ: na jâ ilina tĕdinĕ nd' i pembanakĕ Kraist, ijanyu i di yokango na i ka pândi, na jâ ja bi pâni o
4 he. Lobabana, o ndini ba Anyambĕ, n' inyĕni o balindi bâni; jambojana a di n' inyĕni, a bonĕnĕ wa kebĕngo mâ a didi o he.
5 Ba ba he; ovanĕ nd' o bâ ba kalakĕ bya he, na he e yokaki bâ.
6 Ho ba Anyambĕ; a di yowĕngo Anyambĕ a yokaki hwĕ; a ha bĕ wa Anyambĕ a yokaka hwĕ. Yâ ekaye nd' eyahu e di yowanĕngo ilina ja pâkwĕ-pâkwĕ, n' ilina ja ihumama.
7 Batândâkwĕ, ho tândânâkeni: jambojana itândĕ a wa Anyambĕ, na a tândâkĕ wĕhĕpi a jawĕngo na Anyambĕ, na mwa dimbakiya
8 Anyambĕ. A ha tandânâkâ a wĕ Anyambĕ; jambojana Anya-
9 mbĕ a nd' itândĕ. Na ekaye ndi y' itândĕ j' Anyambĕ i yowanakidĕ na hwĕ, jambojana Anyambĕ a lomaki Mwan' aju umbakâ o he, na ovanĕ ndo hwĕ ho ka
10 diyĕ na mâ. Itândĕ a nd' omĕ okava, hanga na hwĕ ndi ho tândâkidi Anyambĕ, ndi mâ nd' a tândâki hwĕ, na lomaka Mwan' aju ka diya utunda mwa bobe
11 bwahu. Batândâkwĕ, oningĕ Anyambĕ a tândâ hwĕ nonanĕ,
12 ho lukaka tepĕ o tândânâ. O bĕ na moto ka moto a di yĕnĕngo Anyambĕ o egombe te egombe. Oningĕ ho tândânâkâ, Anyambĕ a longaki na hwĕ, n' itândĕ jaju i
13 hânjâbiyĕngo na hwĕ. Yâ ekaye nd' eyahu e di yowanĕngo na ho longaki na ju, na mâ na hwĕ, jambojana a i hwĕ vĕngo Ilina
14 jaju Iyamu. Na hwĕ ho yĕnĕngo, na hwĕ ho pakwaka na Hangwĕ a lomaki Mwan' aju ka
15 diya Uhungini mwa he. Wĕhĕpi a ka mĕmĕ na Jisu a Mwana wa Anyambĕ, Anyambĕ a longaki na
16 ju, na mâ na Anyambĕ. Na hwĕ ho yowĕngo, na kamidĕngo, itândĕ ja Anyambĕ i di na hwĕ. Anyambĕ a nd' itândĕ; na a longakĕ n' itândĕ a longaki na Anyambĕ, na Anyambĕ na ju.
17 Itândĕ jahu i hânjâbâkudwĕndi omĕ okava, na ovanĕ nd' o hwĕ ho ka diyĕ na bâde o buhwa bwa yĕkĕ; jambojana ka mâ a jadi, nonanĕ tepĕ ka hwĕ ho jadi o he.
18 Itândĕ i bĕ na jângâ, nd' itândĕ ja hânjâbiyĕngo i vĕngĕkidi jângâ, jambojana jângâ i bangakandi ivomudwĕ. A bangakĕ a bĕ
19 hânjâbudwĕngo n' itândĕ. Ho tândâki mâ, jambojana mâ a bo
20 taki hwĕ n' itândĕ. Oningĕ moto a vâkâ na, mbi tândâkând' Anyambĕ, na mâ a lonaka mwana nyangwĕ, a ndi ujojowa; jambojana a ha tândâkâ mwana nyangwĕ uwaju a yĕnĕkĕ, a ka tândâ lĕ Anyambĕ, uwaju a ha yĕnĕkĕ
21 na? Na elekanako tĕkaye nd' eyahu e janidi oviya mâ a jadi, na mâ a tândâkĕ Anyambĕ, a tândâki mwana nyangwĕ tepĕ.

5 Wĕhĕpi a kamakidĕ na Jisu a ndi Kraist, jawĕngo na Anyambĕ; na moto wĕhĕpi a tândâkĕ mâ a jakidi, tândâkâ tepĕ mâ uwaju a

2 jakidi. Yâ ekaye nd' eyahu e di yowĕngo na ho tândâki bana ba Anyambĕ, o hwĕ ho tândâkĕ Anyambĕ, na hwĕ ho tataka be-
3 lekanako byaju. Jambojana itândĕ ja Anyambĕ nd' ekadi, na ho tatake belekanako byaju, na bele-
4 kanako byaju be bĕ bodilo. Jambojana a jakwĕ na Anyambĕ, a balaki he, n' ibala i balakĕ he nd'
5 ekadi na, ikamidĕ jahu mĕtĕ. Mâ lĕ nja a balakĕ he, ndi kabo mâ a kamakidĕ na Kraist a Mwana wa Anyambĕ.
6 Ekanĕ ndi mâ a vâki na miba na makiya, Jisu Kraist mĕtĕ, hanga kabo na miba pa, ndi na miba na
7 makiya. Na i nd' Ilina i pakwakĕ upako, jambojana Ilina i pâ-
8 kwĕ-pâkwĕ. Jambojana bâ balalo ba pakwakĕ upako, Hangwĕ, Ndaga, n' Ilina Iyamu; na bâ
9 balalo ekaba ba t' umbâkâ. Oningĕ hwa pahiya upako mwa bato, upako mwa Anyambĕ u bonĕnĕ wa; jambojana upako mwa Anyambĕ nd' ekamu, umwaju u di pakuwango opĕlĕ ya Mwan'
10 aju. A kamakidĕ Mwana w' Anyambĕ a na upako na mâ mĕtĕ, a ha kamakidĕ Anyambĕ a pangango mâ ujojowa, jambojana a kamidĕ upako mwa Anyambĕ u
11 'vekidi o pĕlĕ ya Mwan' aju. N' upako nd' ekamu, na Anyambĕ a i hwĕ vĕngo emĕnâ e ha lenaka, na emĕnâ tĕkaye e na Mwan aju.
12 A di na Mwana, a na emĕnâ; ndi a ha bĕ na Mwana w' Anyambĕ, a i bĕ na emĕnâ.
13 Mbi lĕndĕkiyĕndi inyĕni ba kamakidĕ dina ja Mwana w' Anyambĕ belombo tĕkabe, na ovanĕ nd' inyĕni o ka yowĕni na o ndini na emĕnâ e ha lenaka; nana ovanĕ nd' inyĕni o ka kamidĕni dina ja Mwana w' Anyambĕ.
14 Na mabeka nd' ekama, imahu ma di na ju, na oningĕ ho uwingĕ elombo ka elombo hohonganĕngo n' upango mwaju, a yokaki hwĕ:
15 na oningĕ ho didi yowĕngo na a ka yoki hwĕ eyahu e ka uwĕ, ho yowĕngo na ho ka pahiyandi
16 ivaha jahu i vahakĕ na ju. Oningĕ moto ka moto a yĕningĕ mwana nyangwĕ a haka bobe bo ha bĕ bw' iwedo, a ka uwandi vâkâna a ka vi mâ emĕnâ o pĕlĕ ya ba haki bobe bo ha bĕ bwa iwedo. O na bobe bw' iwedo: mba vâkâ na a ka kaliandi o pĕlĕ ya bwâ.
17 E ha bĕ hohonganĕngo yĕhĕpi, e ndi bobe: ndi o na bobe bo ha bĕ bw' iwedo.
18 Ho yowĕngo na wĕhĕpi a di jawĕngo n' Anyambĕ, a haka bobe: ndi a jakwĕ na Anyambĕ a tataki ma mĕtĕ, na ube nĕ a kupanĕ mâ.
19 Na hwĕ ho yowĕngo na ho b' Anyambĕ, na he yĕhĕpi e nangi-
20 yango na bobe. Na hwĕ ho yowĕngo na Mwana w' Anyambĕ a pândi, na mâ a vi hwĕ ibweyidĕ, na ovanĕ nd' o hwĕ ho ka yowĕ mâ a di pâkwĕ-pâkwĕ; na hwĕ ho ndi wa pâkwĕ-pâkwĕ, na Mwan' aju Jisu Kraist mĕtĕ. Mâ nd' a di Anyambĕ ya pâkwĕ-pâkwĕ, na emĕnâ e ha lenaka.
21 Lobabana, tatakani inyĕni mĕtĕ oviya megano. Amĕni.

EJANGANANGOBO

YA JÂNI YA BEBALE.

1 Utodu o Kiriya, iluku i di tâmbwĕngo, na bana baju ba didi, ibamĕ ba tândâkĕ o pâkwĕ-pâkwĕ; (ndi hanga umba dipâ, ndi tepĕ na ba di yowĕngo pâkwĕ-pâ-
2 kwĕ, bĕhĕpi; o nyanga ya pâkwĕ-pâkwĕ e longakĕ na hwĕ, na e ka diyi na hwĕ egombe yĕhĕpi.
3 Ehekwĕ e diyake n' inyĕni, ngĕbĕ, na jonga oviya Anyambĕ ya Hangwĕ, na oviya Upangiyi Jisu Kraist, Mwana wa Hangwĕ na pâkwĕ-pâkwĕ, n' itândĕ.
4 Mbi peyakindi na ngudi etĕ na mbi duwaki bana bâvĕ bâkâ ba tamwaka na pâkwĕ-pâkwĕ, pani ka hwĕ ho di pahiyango elekana-
5 ko oviya Hangwĕ. Nandi, Kiriya, mbi uwakand' âvĕ, hanga pani ka na mbi lĕndĕkiyĕnd' âvĕ elekanako ya kya, ndi kabo eyahu e diyanakidi oviya jali, na ho
6 tândânâkeni. N' itândĕ nd' ekadi, na ho tamwake hohonganĕngo na belekanako byaju. Elekanako nd' ekaye, na nyang' anyu e di yokango oviya jali, na ovanĕ nd' inyĕni o ka tamwaki
7 na yâ. Jambojana bayabani baitĕ ba pândi o he, ba ha mĕmĕkĕ na Jisu Kraist a pândi o mehoni. Uyabani n upembani mwa Kraist
8 nd' ekamu. Tamwakiyani inyĕni mĕtĕ, banga wa nyangi belombo tĕ ibyanyu be di hango, ndi na ho pahakiyi mahomano manĕ-
9 nĕ. Wĕhĕpi a pulakĕ, na mâ a lilimidĕ n' iyokwanidi vya Kraist, a i bĕ n' Anyambĕ. A lilimakidĕ n' iyokwanidi ja Kraist a na
10 Hangwĕ na Mwana bĕhĕpi. Oningĕ moto a pângĕ inyĕni o jadi, na mâ a vane iyokwanidi tĕkavi, o ngakidĕ mâ o ndabo âvĕ, tombe o
11 vâ na, ju na, Iyĕ. Jambojana a vâkĕ na ju na, Iyĕ, a nd' ukabaniyi mwa behadi byaju bebe.
12 Mbi na belombo beitĕ be lĕndĕkiyi âvĕ, ndi mba lĕnde na ejangangobo na pita, ndi mbi na mabeka ma vakĕ âvĕ o jadi, na hwĕ ho ka kalaka pwanja, na pwanja na ovanĕ nd' o mbya ahu e ka londĕ.
13 Bana b' iluku jâvĕ i di tâmbwĕngo, ba ma homat' âvĕ. Amĕni.

EJANGANANGOBO

YA JÂNI YA BELALO.

1 Utodu o Geia a tândâkwĕ a jadi, uwamĕ a tândâkĕ o pâkwĕ-pâkwĕ.
2 Itândĕ, mbi kalakiyandi belombo byĕhĕpi, na ovanĕ nd' âvĕ o ka pahĕ, na o diya upeha, pani te
3 k' ilina jâvĕ i pahakĕ. Jambojana mbi peyakandi na ngudi eitĕ, o bana b' ina ba vakidi na pakwaka opĕlĕ ya pâkwĕ-pâkwĕ e di na nâvĕ, nyang' âvĕ e tamwa-
4 kĕ na pâkwĕ-pâkwĕ mĕtĕ. Mbi bĕ na mbya epâkwĕ enĕnĕ wa,na o yoka na bana bamĕ ba tamwaki na pâkwĕ-pâkwĕ.
5 Itândĕ-o, o haki ka motwĕ-motwĕ eyâvĕ e hakiyĕ bana b' ina, tepĕ na bana b' ina ba didi bangi:
6 ba pakwakidi upako mw' itândĕ jâvĕ o boho bw' ikando, oningĕ o dikidĕngĕ bâ o ekĕndâ abu, hohonganĕngo n' itingidi vya Anya-
7 mbĕ, o ka hi bwamu: jambojana ibebo ja dina jaju nd' ijabu i valanakidi, ba nânge elombo na Be-
8 tomba. Ho lukakandi nandi, o vĕhĕlidĕ jângâ ka dinĕ, na ovanĕ nd' o hwĕ ho ka diyĕ bahayi ta opĕlĕ ya pâkwĕ-pâkwĕ.
9 Mbi lĕndĕkiyi ikando, ndi Diotrefu a tândâkĕ o diya molo mwa-
10 bu, a bo vĕhĕlĕkidĕ hwĕ. Ovanĕ vâkâna, oningĕ mbi pâyete, mbi ka kali pĕ behadi byaju, ibyaju be hakĕ, a vâvâlânâkĕ na hwĕ na ndaga ja bobe; na mâ a diye hwĕmiyĕngo na jâ, na mâ mĕtĕ a vĕhĕlĕkidĕ bana b' ina, ndi a ma kandakidĕ ba mbakĕ o vĕhĕlĕkidĕ ba, na mâ a pumakĕ ba o ikando.
11 Utândi o vilinganakĕ e di bobe, ndi e jadi bwamu. A hakĕ bwamu a w' Anyambĕ, nd' a hakĕ bo-
12 be, a bĕ yĕnĕngo Anyambĕ. Dimitru a na kuma eyamu na bato bĕhĕpi na ya pâkwĕ-pâkwĕ yâ mĕtĕ; e, na hwĕ ho pakwakandi upako n' inyĕni wa dimbakiyani n' upako mwahu u pâkwĕ-pâkwĕ.
13 Mbi diyaki na belombo beitĕ be lĕndĕkĕ, ndi mba vahaka o lĕ-
14 ndiyi âvĕ na pita n' ukâtâ. Ndi mbi na mabeka ma na mbi ka yĕnĕnd' âvĕ piyĕlĕ mĕtĕ, vâkâna ho kalindi udumbu n' udumbu. Jonga na nâvĕ. Mbweyi jahu i ma homat' âvĕ. Homaka mbweyi na mina.

EJANGANANGOBO

YA JUDI YA BĚHĚPI.

1 Judi, uhayi mwa Jisu Kraist, mwana nyangwě na Jemisi, o ba di nyěvudwěngo na Anyambě ya Hangwě, na tatwěngo na' Jisu
2 Kraist, ndudwěngo: ngěbě n' inyěni, na jonga n' itândě, be vuhake.
3 Ba tândâkwě, umba mbi věkě ngwanja-ngwanja yěhěpi ilěndiyě janyu opěla iyonga ja malata, ma e diyaki n' umba na mala, m' ilěndiyě janyu, na o hâhâlidě inyěni na yanaki na ngudi opěla ikamidě i věkudwě bato baiyamu
4 njo pâkâ pa. Ikabojana o na bato bâkâ ba ngakiyedi na bo běmběkě, ba diyakidi o vyo lendiděngo o makwa těkama, bato ba ha bě n' Anyambě, ba 'lwakidě ehekwě y' Anyambě ahu o bedokuwě-dokuwě, n' ihâhiyě ja Hangw' ahu dipâ na Anyambě, n' Upangiyi mwahu Jisu Kraist.
5 Mbi ka pangandi nandi o yongakiděni, tombete k' inyěni o yowakiděni ekaye n' ivâkwě, na Upangiyi, a běki hunginango bato oviya ehiki ya Ijipt, o mbuhěmbuhě na jilakidě ba ha kamaki-
6 dě. Na benjěli be ha tatakidi inyanga jabu, na idiyedi vyabu mětě, mbwe, a i bâ tatango na mehinganakano mya egombe yěhěpi, ipangiya j' ivititi na la yěkě
7 ya buhwa boněně. Na Sâdâmi na Gomora na mamboka ma diyaki mâ ulwaniděngo, ba te n' itingidi tě vya vyâkâ, věngo nyolo jabu o inanganiya, n' ivitě ja mehoni mepâkwě, tědwěngo na mbuna, n' iyěně ja mehiyo mya
8 veya vya egombe yěhěpi. Ndi tombekete ya bayâti ndâtâ těkaba e bevakě mehoni, ba pějěkě mapangiya, ba kalaka bobe opělě ya
9 manyanga. Ndi Maikěli enjěli ya ngumu, o mâ a diyakidi a yomanaka na ukuk' ube o mâ a bomaki penda opělě ya nyolo ya Mosěsi, a bo jijakiya o tâba mâ bo tâbaka, ndi a vâki na, Upangiyi
10 a kandakiděnd' âvě. Nd' ekaba ba kalaki bobe opěla belombo byabu be ha wě; nd' ibyabu be di yowěngo bâ mětě bwěsě o mâ na tito i ha pikilakiya, byâ ndi bya-
11 bu be bevanakě bâ mětě. Maguga na bâ! jambojana ba kěkindi o njeya ya Keni, na bâ ba vala umbila n' imbunga j' usevo mwa idimbiya ja Belami, ipahiya ja ivě, na bâ na nyangaka o itěnidě
12 ja Kora. Ekaba ndi myodo mya kutamiyango o masango m' itândě, o bâ ba jakě n' inyěni masango, ba jakidě bâ mětě ba diye na jângâ: ba ndi bevindi be ha bě na miba, be bapakwě na mèpupě; bebuma bya ndonda be dite kabo bo vivilakiya, be diye na bebuma, wango njo ibale, kuwěngo na me-
13 tamba; bebuluwa bya manga be lingwakě, ba vudakě ihâni jabu; nyětěti i hangakě, ba di tatudwěngo o bovindo bwa ivititi vya
14 egombe yěhěpi. Na Inâki tepě, wa hěmbwědi oviya Adamu, a sâkâkite opěl' abu, na Umbwa-

kiyateni, Upangiyi a vakandi ŋa jomu ja tâjeni ja baiyamu baju,
15 ipâdĕ ja yĕkĕ o bĕhĕpi ba jadi, na o sulĕ bâ bĕhĕpi ba jadi bobe opĕla behadi byabu bebe byĕhĕpi ibyabu be di hango na bobe, na opĕla bekalidi byabu bekolo byĕhĕpi bya bato babe ba hakĕ bobe, be di mâ
16 kaliyango. Ekaba ndi batâkâlâniyi, na basâji, ba tamwaka hohonganĕngo na bedoko byabu mĕtĕ; na medumbu myabu me kalakĕ ndaga ja bodube inĕnĕ, n' ilevidĕ ja bato na bahuhu idilĕ jambojana ikova.
17 Ndi, matândĕ, o yongakidĕni ndaga i kalakudwĕ o vyo na metodu mya Upangiyi mwahu Jisu
18 Kraist; nyang' abu e langwakiyed' inyĕni na, o ka diyi na bahuwani o egombe ya madikanido, ba ka tamuwi hohonganĕngo na
19 bedoko byabu mĕtĕ bebe. Ekaba ndi ba kovaki ipĕhĕ, ba didi o
20 mehoni, ba diye n' Ilina. Nd' inyĕni, matândĕ, longakani inyĕni mĕtĕ o ikamidĕ janyu ja kĕngĕngĕ, o kalakiyani n' Ilina Iyamu,
21 tatakani inyĕni mĕtĕ n' itândĕ ja Anyambĕ, o tamwakiyani o ngĕbĕ y' Upangiyi mwahu Jisu
22 Kraist o 'mĕnâ e ha lenaka. O yĕnĕki bâ ba didi vâhâ ngĕbĕ, o haki bâni nyanga ibale na bapâ-
23 kwĕ. O yongaki bapâkwĕ n' ibangidĕ, o hodwaki bâni oviya veya, o lonakani tombe ibâtâ i di tâbudwĕngo na mehoni.
24 Nandi o mâ a jadi, a didi a yâlâkĕ o tata inyĕni oviya ikwa, na o pâdĕ inyĕni o diyeni na ebuke o boho bwa ya ivenda jaju na
25 mbya eněnĕ. O Anyambĕ dipâ, Uhungini mwahu o diyake n' ivenda, na ngudi' n' ipangiya, na bonĕnĕ, o egombe e to diya, na kya tĕkaně na egombe yĕhĕpi. Aměni.

ILEVUDWĔ JA JÂNI.

1 Ileudvwĕ ja Jisu Kraist, ja Anyambĕ i vĕki mâ, na a levakidĕ bahayi baju, belombo be ka hamĕ piyĕlĕ; ka mâ a lomidĕ ibyaju be levakidĕ na enjĕli aju o
2 uhayi mwaju Jâni a jadi: a bapakidĕ upako mwa ndaga ja Anyambĕ, n' upako mwa Jisu Kraist, na mwa belombo byaju be yĕnĕ-
3 kidi byĕhĕpi. Ibâtâ na a langakĕ, na tango tĕ e yokakĕ ndaga j' isâkâ tĕkadi, na bâ ba tatakĕ belombo be didi omĕ lĕndwĕngo; jambojana egombe ya bĕ ndi piyĕlĕ.
4 Jâni o tyâtyi hĕmbwĕdi i jadi o Esiya: Ehekwĕ n' inyĕni, na jonga, oviya mâ a didi, a jadi, na a diyakidi, na a vakĕ: na oviya malina hĕmbwedi ma didi o boho
5 bwa ek' aju; na oviya Jisu Kraist, a di tali ya pâkwĕ-pâkwĕ mĕtĕ, na njadi ya ba-wewe, n' Upangiyi mwa mepolo mya he. O mâ a tândâki hwĕ a jadi, na mwa tuka hwĕ oviya bobe bwahu
6 na makiya maju mĕtĕ, na mâ a panga hwĕ mepolo na prist o Anyambĕ a jadi na Hangw' aju; ivenda n' ipangiya be diyake na ju egombe yĕhĕpi na egombe yĕ-
7 hĕpi. Amĕni. Umbwakiyate a vakandi na bevindi; na dihâ jĕhĕpi i ka yĕni mâ, na ba sokaki mâ makângâ; na miyâ ma he mĕhĕpi ma ka yandi na tin' aju. Amĕni.
8 Umba ndi Alfa na Omiga, jali na madikanido, o vâki Jĕhova, a jadi, na a diyakidi, na a vakĕ, Wa ngudi yĕhĕpi.
9 Umba Jâni, mwana nyangw' anyu tepĕ n' ugangano o betuniya o ipangiya, n' iyika ja Jisu, mbi diyakindi o nenge e tubakwĕ na Patmâ, opĕlĕ ya ndaga ja Anyambĕ, na opĕla upako mwa Jisu.
10 O buhwa bw' Upangiyi mbi kwakindi uge, na Ilini, n' umba mba yoka ombuhwa amĕ, joyi inĕnĕ
11 pani o na ja heba, na Umba ndi Alfa na Omiga, jali na madikanido, na, Nyang' âvĕ e yĕnĕkĕ lĕndĕkĕ o ejanganangobo, o ka lomakidĕ yâ o tyâtyi hĕmbwĕdi i jadi o Esiya; o Efisu, na o Simina, na Pĕgamo, na o Tiyatira, na o Sadi, na o Filĕdĕlfya na o Lao-
12 disiya. K' umba mba luwa, iyĕnĕ ja joyi tĕ i kalakĕ n' umba. N' umba mbi luwedi, n' umba mba yĕnĕ mehângâ mya litwa
13 dobilo hĕmbwĕdi; o hanganĕ ya mehângâ hĕmbwĕdi umbâkâ o na Mwana moto, bâtângo ibâtâ kwanga na la beko, na tingango o mabĕ utumba mwa hika.
14 Howe jaju na molo mwaju botano o na mavudi, botano mĕtĕ; mihâ maju o na ungonyi mwa veya;
15 na beko byaju o na nyĕnyĕ eyamu, o na be dikakiyandi o 'beke; na joyi jaju o na etâki ya miba
16 maitĕ. A didi o enâ aju eyomi nyĕtĕti hĕmbwĕdi: na o udumbu mwaju mwa puma ukwala mw' ibâtâ mwa mbĕmbâ ibale, ivolu: na boho bwaju o na joba i panyaka o ngud' aju.
17 Umba mbi yĕnĕki mâ mbi kwakindi o beko byaju o na ekengo. Ka mâ a nangidĕ enâ aju eyomi umba mbi jadi, ka mâ a vâ n' umba na, O bangake, umbi boho-

18 boho na mbuhwĕ-mbuhwĕ: umbi i mâ a di mihâ, na mbi diyaki wango, na hilakĕte mbi mihâ egombe yĕhĕpi. Amĕni. Mbi na benunguna bya malonga na bya
19 iwedo. Lĕndĕkĕ belombo byâvĕ be di yĕnĕngo, na belombo be jadi, na belombo be ka diyĕ okava to-
20 mbango, ihawĕ ja nyĕtĕti hĕmbwĕdi ijâvĕ i yĕnĕkidi o enâ amĕ eyomi, na mehângâ mya litwa mya hika hĕmbwĕdi. Nyĕtĕti hĕmbwĕdi ndi benjĕli bya makando hĕmbwĕdi: mehângâ hĕmbwĕdi imyâvĕ me yĕnĕkidi ndi makando hĕmbwĕdi.

2 O ka lĕndĕkiyĕ enjĕli ya tyâtyi ya Efisu, na, Kakana ndi ka a hukakĕ nyĕtĕti hĕmbwĕdi o enâ aju eyomi, a tamwakĕ o hanganĕ ya mehângâ mya hika hĕmbwĕ-
2 di: mbi yowĕngo behavu byâvĕ na ijanja jâvĕ, n' iyika jâvĕ, na nyang' âvĕ e ka mĕndĕ o yâlĕ ba jadi bobe; na nâvĕ o i bâ yĕjĕngo ba vâki na ba ndi metodu, hângĕ ba diye; na nâvĕ o duwaki bâ
3 mejojowa: na nâvĕ o bapĕngo, na nâvĕ o n' iyika hindinango opĕla
4 dina jamĕ, o vâhame. Ndi mbi na ekaye na nâvĕ, na na o dikindi
5 itândĕ jâvĕ ja boho. Yongakidĕ nandi, oviya âvĕ o kwakidi na nâvĕ wa luwa, o ka haka behavu bya boho; oningĕ e diye nonanĕ, mba viya âvĕ o jadi, n' umba mba vĕngidĕ uhângâ mwâvĕ mwa vitwa oviya iboko vyaju, kabo wa
6 luwa. Nd' o ndini na ekaye, na o binakandi behadi bya bato ba Nikoli, ibyamĕ be binakĕ tepĕ.
7 A di na matâ ma yokakĕ a yokake ndaga y' Ilina e vâkĕ na makando. A ka balĕ mbi ka vi mâ na a jake ele ya 'mĕnâ, e jadi o hanganĕ o Paradais ya Anyambĕ.
8 O ka lĕndĕkiyĕ enjĕli ya ikando ja Simina, na Ekabe bya wa boho-boho na mbuhwĕ-mbuhwĕ, a wakidi, a bĕ mihâ, be vâkĕ na;
9 Mbi yowĕngo etuniya âvĕ, na bonyamu, tombete o ndi kenango, mbi yowĕngo ikila ja ba vâkĕ na ba ndi ba Jiu, ndi ba diye, ndi ba
10 didi ba ikando ja ukuk' ube. O bangake belombo byâvĕ be ka tukanĕ; umbwakiyate, ukuk' ube a ka vamĕndi inyĕni bâkâ o ndabo y' ivititi, na ovanĕ nd' inyĕni o ka yĕjudwĕni; n' inyĕni o ka pahiyandini betuniya jomu ja hwi; diyaka motwĕ-motwĕ kamidĕngo na l' iwedo, vâkâna mbi ka vĕnd' âvĕ korowa ya emĕnâ.
11 A di na matâ ma yokakĕ a yokake nyanga y' Ilina e vâkĕ n' ikando na, A ka balĕ a kokiye n' iwedo ja mabale.
12 O ka lĕndĕkiyĕ enjĕli y' ikando ja Pegamo, na, Ekabe bya a jadi n' ukwala mwa mbĕbâ ibale be
13 vâki na; Mbi yowĕngo, na âvĕ o diyakĕ o iboko tĕ vya eka ya ukuk' ube e jadi: na nâvĕ o hukango dina jamĕ, na nâvĕ o bĕ hâhiyĕngo ikamidĕ jamĕ, tombe o hwi tĕdinĕ ya Antipa, tal' amĕ ya pâkwĕ-pâkwĕ, a weyakudwĕ inyĕni o jadi, o ukuk' ube u diya-
14 kĕ. Ndi mbi na nâvĕ na mbĕyi ya belombo 'kabojana o nd' ovanĕ na ba di bweyidĕngo iyokwanidi ja Belamu i yokwakidĕ Belaki na a nangakidĕ mabaku o boho bwa bana ba Isrecli, ija ja belombo be yambakudwĕ megano, n' iha j'
15 ihonde. O tepĕ na ba di bweyidĕngo iyokwanidi ja ba Nikola.
16 Ulwaka; banga mba pâ âvĕ o jadi wâwâ, n' umba mba yana na bâ n' ukwala mw' ibâtâ mw' udu-
17 mbu mwamĕ. A di na matâ ma yokakĕ, a yokake nyanga y' Ilina e vâkĕ n' ikando. A ka balĕ, mbi ka vi mâ na a jake mana ma

di kutwĕngo, mbi ka vi mâ ilalĕ itano, na o ilale tĕ dina ja kya lĕndwĕngo ja moto te moto a wĕ, kabo a pahakiyĕ jâ.

18 O ka lĕndĕkiyĕ enjĕli ya ikando ja Tiyatira, na Ekabe bya Mwana wa Anyambĕ a jadi mihâ maju o na ungonyi mwa veya, na matambi maju o na nyĕnyĕ eyamu, be
19 vâkĕ na; Mbi yowĕngo behavu byâvĕ, n' itândĕ, n' ihaiya, n' ikamidĕ, n' iyika jâvĕ, na behavu bya mbuhwa be didi wa na bya boho.
20 Ndi tombete, mbi na nâvĕ na ekaye na o bâbâkândi na mwajo tĕ Jĕsĕbĕl a tubakĕ nyol' aju na usâki, a yokwakidĕ, na mâ a yabaka bahayi bamĕ iha j' ihonde, n' ija ja belombo be yambakudwĕ
21 megano. K' umba mba vĕ mâ ulingo u 'lwakĕ oviya ihonde
22 jaju; nd' a 'lwaka. Hilakĕte, mbi ka nangidi mâ o ikondo, n' umba mbi ka lomaka etuniya enĕnĕ o ba hakĕ ihonde na ju, kabo ba luwa oviya behadi byabu.
23 N' umba mbi ka weyi bana baju n' iwedo; vâkâna makando mĕhĕpi ma yowudĕndi na umbi mâ a butaka pika na bebumulema; n' umba mbi ka vĕnd' inyeni moto moto hohonganĕngo na behadi
24 byanyu. Ndi mbi vâki n' inyĕni, na bapâkwĕ o Tiyatira, Tango e ha bĕ n' iyokwanidĕ tĕkadi, na ba ha bĕ yowĕngo ndiba ja ukuk' ube, pani ka bâ ba kalakĕ; ba bapi-
25 dĕp' inyĕni jumba ipâkwĕ. Ndi tombekete na bweyakidĕni vyĕ eyanyu e janidi, kabo umbi ka
26 pâyĕ. Ndi a ka balĕ, na mâ a tata behavu byamĕ na l' ihuku, mâ nd' uwamĕ a ka vĕyĕ ngudi o
27 Betomba: na mâ a ka pangiyi bâ na ngwahi ya ekĕyi; pani ka beva bya uměyi be ka buludwĕndi bĕhĕpi behâlĕ: pani k' umba mbi
28 di pahiyango o Paiya a jadi; n' umba mbi ka vi mâ nyalangwa.
29 A di na matâ ma yokakĕ, a yokake nyanga y' Ilina i vâkĕ na makando.

3 O ka lĕndĕkiyĕ enjĕli ya ikando o Sadi, na, Ekabe bya a di na malina ma Anyambĕ hĕmbwĕdi, na nyĕtĕti hĕmbwĕdi, a vâki na; Mbi yowĕngo behavu byâvĕ, na o na dina na o mihâ, ndi o wango.
2 Pepwaka, na nâvĕ wa yâdidĕ belombo be di dikanango piyĕlĕ n' iwa; 'kabojana mbi bĕ duwango behavu byâvĕ hânjâbiyĕngo o bo-
3 ho bwa Anyambĕ amĕ. Yongakidĕ nyang' âvĕ e di pahiyango na yokango, o ka bweyakidĕ vyĕ, na nâvĕ wa luwa, oningĕ o pepuwe mbi ka pând' âvĕ o jadi o na mwibi, wa yowĕ iwĕla jamĕ i ka
4 pâyĕ âvĕ o didi. Tombekete o na mina mahâlĕ o Sadi ba ha bĕ bevĕngo mabâtâ mabu, ba ka tamuwi n' umba na botano: 'kabojana
5 ba weyango. A ka balĕ, mâ nda ka bâtudwĕ n' ibâtâ itano; n' umba mba buludĕ dina jaju o ejanganangobo ya 'mĕnâ, ndi mbi ka mĕmiyĕndi dina jaju o boho bwa Paiya, na o boho bwa be-
6 njĕli byaju. A di na matâ a yokake nyanga y' Ilina e vâkĕ na ikando.
7 O ka lĕndĕkiyĕ enjĕli y' ikando o Filidĕlfiya, na, Ekabe bya a di kĕngĕngĕ, a di pâkwĕ-pâkwĕ, a di na enunguna ya Devid, a dubwakĕ bwe, moto a dibepĕ; a dibakĕ pi, moto a dubuwe, be vâkĕ na;
8 Mbi yowĕngo behavu byâvĕ; umbwakiyate, mbi tĕdĕngo o boho bwâvĕ jâmbĕ ja dubuwĕngo, o bĕ na moto a ka dibĕ jâ: 'kabojana o te na ngudi ehâlĕ, na nâvĕ o tatango ndaga jamĕ, na na o bĕ
9 hâhiyĕngo dina jamĕ. Umbwakiyate, mbi ka pangi bâ ba ikando ja ukuk' ube, ba vâkĕ na, ba ndi

ba Jiu, hângĕ na ba diye, ndi ba jowaka; umbwakiyate, mbi ka pangi bâ ba vaka na bâ ba balamaka o beko byâvĕ, na bâ ba yowakĕ na mbi nd' âvĕ tândângo. 10 Ikabojana o ndi tatango ndaga j' iyika jamĕ, mbi ka tata tepĕ âvĕ iwĕla j' iyĕjudwĕ i ka pâyĕ o he yĕhĕpi, ka yĕjiyĕ ba diyakĕ o he. 11 Mbi vaki wâwâ; bweyakidĕ eyâvĕ e janidi yenĕ, ovanĕ nd' o moto a ka diyĕ a nânge korowa âvĕ. 12 A ka balĕ mbi ka pangi mâ ikondi o tĕmpili ya Anyambĕ amĕ, na mâ a pumepĕ: n' umba mbi ka lĕndi mâ dina ja Anyambĕ amĕ, na dina ja mboka ya Anyambĕ amĕ, Jĕruselem ya kya e hubakĕ oviya hĕvĕni, oviya Anyambĕ amĕ a didi: n' umba mba 13 lĕndĕ mâ dina jamĕ ja kya. A di na matâ a yokake, nyanga y' Ilina e vâkĕ na makando. 14 O ka lĕndĕkiyĕ enjĕli ya ikando ja Laodesiya, na Ekabe bya Amĕni, tali ya mbambayĕ, na ya pâkwĕ-pâkwĕ, jali ja ivela ja 15 Anyambĕ e vâkĕ na; Mbi yowĕngo behavu byâvĕ, na o bĕ tâ tombe na veya; mbi yombwaki na o ndi tâ tombe na veya. 16 Nandi 'kabojana o ndi tebelebe, o bĕ tâ, tombe na veya, mbi ka uwand' âvĕ udumbu 17 mwamĕ. Ikabojana o vâki na, mbi ndi kenango, na vuhango, na ngumba, n' umba mba nyamaka elombo; wa wĕ na o na lonyâmi, na iguga, na bonyamo, na 18 pâgu, n' uhamba, mbi levakand' âvĕ na hambaka n' umba hika yĕjudwĕngo o veya, ovanĕ nd' âvĕ o ka kenĕ; na ibâtâ itano, ovanĕ nd' âvĕ o ka bâtudwĕ, ovanĕ nd' o ihâni ja uhamba mwâvĕ i ka mĕndĕ i yĕnĕne; na bwanga bwa mihâ, ovanĕ nd' âvĕ 19 o ka yĕnĕ. Tango amĕ e tândakĕ nd' eyamĕ e bomakĕ, n' umba mbi hĕnjĕkĕ; nandi pahakiya 20 edoko, wa 'luwa. Hilakĕte, mbi tĕmĕngo ubiyâ, mbi tinakidĕ; oningĕ moto ka moto a yokingĕ joyi jamĕ, na mâ a dubuwa jâmbĕ, mbi ka ngiyandi o mâ a jadi, n' umba mbi ka ji na ju, na mâ n' 21 umba. A ka balĕ mbi ka vi mâ na a diyake o eka amĕ, pani k' umba mbi di tepĕ balango, n' umba mba diya na Paiya o ek' 22 aju. A di na matâ a yokake nyanga y' Ilina e vâkĕ na ikandо.

4 Ekaye kĕlĕbĕ, k' umba mba hilĕ, umbwakiyate, jâmbĕ o hĕvĕni bwe; na joyi ja boho-boho ijamĕ i diyakidi yokango o na ja heba, ijamĕ i yokakidi i kalaka n' umba; i vâkâ na, Betaka ono, mbi ka levidĕnd' âvĕ belombo be 2 ka hamĕ okava kĕlĕbĕ. Elĕngyaha tepĕ mba bĕ o Ilina, na hilakĕte eka tĕdwĕngo o hĕveni, na moto 3 diyango o eka; na a diyaki diya, ehini o na ilale ja jaspi, na ilale ja sadinu; nà unyongo ulwanidĕngo eka, ehini o na ilale ja sadi- 4. nu. Na o eka e jadi ulwanidĕngo na mabo ma bediya mabale na benayi; mbi yĕnĕkindi o bediya tĕ mabo ma batodu mabale na banayi diye diye, bâtângo ibâtâ itano; ba jadi na korowa ja hika 5 o myolo myabu. Na bepĕlupĕlu, na ngadi, na moyi, be vakiya o eka; litwa la veya hĕmbwĕdi lo yodaka o boho bwa eka, lo jadi malina hĕmbwĕdi ma 6 Anyambĕ; o boho bwa eka o jadi manga ma egeno o na elombo ya ngejangeja; na o hanganĕ ya eka na ulwanidĕngo eka o jadi bekeha benayi be di yaki mihâ ti, 7 o boho na o mbuhwa. Ekeha ya boho o na njâ, ekeha ya bebale o na mwana nyati, ekeha ya bebalo

e jadi na boho bwa moto, ekeha ya benayi o na mbela e vĕvĕkĕ.
8 Na bekeha benayi be jadi mapĕpu utoba utoba, be jadi ti na mihâ ulwanidĕngo na utema; ba yâje bulu na mwehe, ivâ ja na, Hole, hole, hole, Upangiyi Anyambĕ ya ngudi yĕhĕpi, e diyakidi, na e jadi,
9 na e vakĕ. O bekeha tĕbenĕ be vĕkidi ibendĕ n' ihekudwĕ, na akeva o a jadi o eka a jadi, a diyakĕ egombe yĕhĕpi, na 'gombe
10 yĕhĕpi, mabo tĕ ma batodu mabale na banayi ba kwakindi o boho bwa a diyakidi o eka, na kalakiya mâ a diyakĕ egombe yĕhĕpi, na 'gombe yĕhĕpi, na hwaka korowa jahu o boho bwa eka, na,
11 Upangiyi, o ndi weyango, n' ipahiya ja ivenda, n' ihekudwĕ, na ngudi, 'kabojana o ndi velango belombo byĕhĕpi, be diyakindi n' upango mwâvĕ yâ nd' eyabu e velanakudwĕ.

5 K' umba mba yĕnĕ o enâ eyomi ya a diyakidi o eka, ejanganangobo lĕndwĕngo utema na o bwe bwe, yangudwĕngo na male hĕ-
2 mbwĕdi. K' umba mba yĕnĕ enjĕli ya ngudi, e pakwanakiya na joyi inĕnĕ na, Nja di weyango n' ibumudĕ ja ejanganangobo, n'
3 injuwa ja male ma omĕ? Ndi moto au diyaka o hĕvĕni, tombe o he, tombe ibomako ja he, a yâlâkidĕ ibumudĕ ja ejanganangobo
4 tĕ, tombe o tamuwa omĕ. K' umba mba ya na ngudi, 'kabojana u diyaka na moto a duwanakiyedi weyango n' ibumudĕ ja ejanganangobo, tombe o tamuwa
5 omĕ utema. K' utodu 'mbâkâ mwa vâ n' umba na, O yake, umbwakiyate, amalĕ ya mbanda ya Juda, utamba mwa Devid, a balango ibumudĕ ja ejanganangobo tĕ, n' injuwa ja malĕ ma omĕ hĕmbwĕdi.
6 K' umba mba hilĕ, tamuwango, o hanganĕ ya eka na ya bekeha benayi, na o hanganĕ ya batodu, Mwan' udâmbĕ de, o na u weyakudwĕndi, u jadi na mabomba hĕmbwĕdi, mihâ hĕmbwĕdi ma jadi malina ma Anyambĕ hĕmbwĕdi ma lomakwĕ o he yĕhĕpi,
7 ka mâ a pâ, ka mâ a nângâ ejanganangobo tĕ o enâ eyomi ya a
8 diyakidi o eka. O mâ a nângidi ejanganangobo tĕ, bĕkeha benayi na mabo ma batodu mabale na banayi ba kwakindi o boho bwa Mwan' udâmbĕ, bâ bĕhĕpi ba jadi na ngâmbi, na beva bya hika ti na kango, e jadi makaliya ma
9 baiyamu. Ka bâ ba tumbudĕ viyembo vya kya, na, O weyango n' inângâ ja ejanganangobo, na ibumudĕ ja male ma omĕ; 'kabojana o weyakudwĕndi, na nâvĕ o vanguwi bato o Anyambĕ, na makiya mâvĕ oviya miyâ mĕhĕpi, na bemi byĕhĕpi, na o bato bĕhĕpi na o betomba byĕhĕpi;
10 na nâvĕ wa panga bâ o Anyambĕ ahu a jadi mepolo na prist; na bâ ba ka pangiyandi o he.
11 K' umba mbi hilĕ, k' umba mba yoka moyi ma benjĕli beitĕ ulwanidĕngo eka, na bekeha, na batodu; na tango abu e diyakindi jomu ja tâjeni, ja njo jomu ja tâ-
12 jeni, na tâjeni ja tâjeni; ba vâkâ na joyi inĕnĕ na, Mwan' udâmbĕ a weyakudwĕ a weyango ipahiya ja ngudi, n' ungumba, n' iyowĕ, n' ukili-kili, n' ivenda, n' ibâtâ.
13 Na ekeha yĕhĕpi e jadi o hĕvĕni, na o he, na o ibomako ja he, na be jadi o manga, be jadi omĕ byĕhĕpi nd' ibyamĕ be yokakidi be vâkâ na, Ibâtâ, n' ihekudwĕ, n' ivenda, na ngudi be diyaki na a jadi o eka, na Mwan' udâmbĕ, egombe yĕhĕpi, na 'gombe yĕhĕ-

14 pi. Ka bekeha benayi bya vâ na, E diyake nonanĕ. Ka mabo ma batodu mabale na banayi ba kwa, na kalakiya.

6 K' umba mba tamuwa o Mwan' udâmbĕ a dubwaki male mâkâ o male tĕ hĕmbwĕdi, k' umba mba yoka, o na etâki ya ngadi, ekeha tĕ
2 ya yâkâ, e vâkâ na, vaka. K' umba mba yĕnĕ, umbwakiyandi kabala etano, na a diyakid' omĕ a jadi na epambo, na korowa mâ vĕwĕngo; a kĕkĕ, a balanaka, na ka bala.
3 O mâ a dubuwedi male ma mabale, mbi yokakindi ekeha ya be-
4 bale e vâkâ na, Vaka; ka omĕ wa puma kabala epâkwĕ ya veyiveyi, ka ngudi ya vĕwĕ a diyakid' omĕ bapamango, na a vĕngĕkidĕ jonga o he, na bato ba weyanakĕ bâ mĕtĕ na bâ mĕtĕ; n' ukwala mw' ibâtâ unĕnĕ na vĕkwĕ mâ.
5 O mâ a dubuwedi male ma malalo, mbi yokakindi ekeha ya belalo e vâkâ na, Vaka; k' umba mba hilĕ, na yĕnĕkĕ kabala evindo, a diyakid' omĕ a jadi n' ibâtâ
6 ja medodo o enâ aju. K' umba mba yoka joyi o hanganĕ ya bekeha benayi, i vâkâ na, Yĕjâ ya poti o fula pâkâ, na byĕjâ bya ulesi belalo o fula pâkâ; nd' âvĕ o jongolakidĕ mavulĕ n' ivĕ.
7 O mâ a dubuwedi male ma manayi, mbi yokaki joyi ja ekeha ya
8 benayi e vâkâ na, Vaka; k' umba mba tamuwa, na yĕnĕkĕ kabala ya bavo; na dina ja a diyakid' omĕ nd' iwedo, ka malonga ma benganĕ mâ. Na ngudi na vĕkwĕ bâ e weyakĕ mbĕyi ya he inayi, n' ukwala mw' ibâtâ, na nja, n' iwedo, na tito ja he.
9 O mâ a dubuwedi male ma matano, k' umba mba yĕnĕ o ibomako ja âlta, malina ma ba weyakudwĕ opĕla ndaga ja Anyambĕ, na opĕlĕ ya upako mwabu u bweyakidĕ
10 vyĕ. Ka bâ ba yama na joyi inĕnĕ na, U lĕ nj' ulingwĕ Upangiyi mwa hole, na pâkwĕ-pâkwĕ, umwâvĕ u ka yĕkidĕ, na o kunda makiya mahu o ba diyakĕ
11 o he ba jadi. Ka bâ bĕhĕpi ba vĕwĕ mabâtâ matano; ka bâ ba vânwĕ na, ba to yâjâ egombe ehâlĕ, kabo bahayi na bâ, tepĕ na bana ba nyangwĕ, ba ka weywĕ ka bâ, ya hohonganĕ.
12 K' umba mba yĕnĕ o mâ a dubwakidi male m' utoba, umbwakiyate, he e ninganakĕ na ngudi; na joba na vindaka o na unamba mwa vyâ-vyâ, na ngândĕ ya bĕ o
13 na makiya; ka nyĕtĕti ja hĕvĕni ja kwanidĕ o he, pani ka ele ya fig, e kutwakidĕ bembwâ-mbwâ byaju, oningĕ ya ninganĕ n' upu-
14 pĕ unĕnĕ. Ka oba ya vĕngĕmĕ o na ejanganangobo e jadi dingwĕngo ta; na mekodi myĕhĕpi, na nenge jĕhĕpi bya vĕngĕmĕ o lobo-
15 ko labu. Ka mepolo mya he, na bato banĕnĕ, na benami, na ngâwĕ inĕnĕ, na bamo ba ngudi, na menivi myĕhĕpi, na humu yĕhĕpi ba kutamiya o mebwalange, na
16 malale, na mekodi; ka bâ ba vâ na mekodi na malale na, Kwakani o hwĕ ho jadi, wa kuti hwĕni o boho bwa a jadi o eka, na o nga-
17 mbi ya Mwan' udâmbĕ; ikabojana buhwa bwa ngambi aju bonĕnĕ bo pândi, nja a didi a yâlâkĕ o tĕmĕ?

7 Belombo tĕbenĕ kĕlĕbĕ, k' umba mba yĕnĕ benjĕli benayi tĕmĕngo o lotududu la he, hukango mepupĕ mya he menayi, n' upupĕ u vungake o he, tombe o manga,
2 tombe o ele ka ele. K' umba mba yĕnĕ ĕnjĕli epâkwĕ e betaka oviya madiki, e jadi na elombo e yembakidĕ ya Anyambĕ e di mihâ; ka mâ a yama na joyi inĕnĕ o benjĕ-

li benayi be jadi be vĕkudwĕ na
3 be kokakidĕ he na manga, na O
kokakidĕ he, tombe manga, tombe bele, kabo wa yembidĕ bahayi ba Anyambĕ ahu o pwanja
4 jabu ja myoho. K' umba mba yoka tango ya ba yembakudwĕ: ba yembakudwĕndi kama ya tâjeni pâkâ na mabo manayi na tâjeni inayi ja miyâ ma bana ba Isreĕli
5 mĕhĕpi. Diyâ ja Juda i yembakudwĕndi jomu na tâjeni ibale. Diyâ ja Rubĕni i yembakudwĕndi jomu na tâjen' ibale. Diyâ ja Gadi i yembakudwĕndi jomu na
6 tâjen' ibale. Diyâ ja Asĕri i yembakudwĕndi jomu na tâjen' ibale. Diyâ ja Nĕftali i yembakudwĕndi jomu na tâjen' ibale. Diyâ ja Manase i yembakudwĕ-
7 ndi jomu na tâjen' ibale. Diyâ ja Simiyâni i yembakudwĕndi jomu na tâjen' ibale. Diyâ ja Livai i yembakudwĕndi jomu na tâjen' ibale. Diyâ ja Isika i yembakud-
8 wĕndi jomu na tâjen' ibale. Diyâ ja Sabuloni i yembakudwĕndi jomu na tâjen' ibale. Diyâ ja Josĕfu i yembakudwĕndi jomu na tâjen' ibale. Diyâ ja Bĕmjamini i yembakudwĕndi jomu na tâjen' ibale.

9 Ekaye tombango, mbi hilakidĕndi, na umbwakiyate ebimba enĕnĕ, ya moto e ha bĕ na ngudi e langakĕ, ya betomba byĕhĕpi, na miyâ mĕhĕpi, na bato bĕhĕpi, na bemi byĕhĕpi, de o boho bwa eka, na o boho bwa Mwan' udâmbĕ, bâtângo na mabâtâ matano, na mabunja o benâ
10 byabu; na yamanakidĕ na joyi inĕnĕ na, Iyonga i ndi na Anyambĕ ahu a jadi o eka, na Mwan'
11 udâmbĕ. Ka benjĕli byĕhĕpi bya tĕmĕ ulwanidĕngo eka, na batodu, na bekeha benayi; na kwanakidĕ o boho bwa eka na myoho myabu, na kalakiya Anyambĕ.
12 Na, E diyake nonanĕ; Ibâtâ, n' ivenda, n' iyowĕ n' ivĕ ja akeva, n' ihekidĕ, na ngudi, n' ukili-kili, be diyake na Anyambĕ egombe yĕhĕpi na egombe yĕhĕpi. Amĕni.
13 K' utodu 'mbâkâ mwa kala n' umba na, Ekaba lĕ ba nja ba di bâtângo mabâtâ matano? na bâ
14 ba viya lĕ ove? K' umba mba vâ na ju na, Paiya, o te yowĕngo. Ka mâ a vâ n' umba na, Ekaba ndi ba vakiyedi oviya etuniya enĕnĕ, na bâ ba tuki mabâtâ mabu, na bâ ba tanĕ mâ na makiya
15 ma Mwan' udâmbĕ. Ovanĕ nd' o bâ ba jadi o boho bwa eka ya Anyambĕ, na bâ ba dilakĕ mâ bulu na mwehe o tĕmpili aju, na a jadi o eka a ka tadi mâkâ mwa-
16 ju idiba jabu. Ba yokepĕ nja tombe evĕlĕ, joba ja panyiepĕ bâ,
17 tombekete yomu ka yomu; ikabojana Mwan' udâmbĕ o hanganĕ ya eka a ka diyi utati mwabu, na mâ a ka tumbwani bâ o tongo ja miba; na Anyambĕ a ka tituwi manyângâdiba mĕhĕpi o mihâ mabu.

8 O mâ a dubudwedi male ma hĕmbwĕdi, ivâlâmiyĕ i diyakind' o
hĕvĕni ulingo mwa ekul' iwĕla.
2 K' umba mba yĕnĕ benjĕli hĕmbwĕdi be tĕmĕkidi o boho bwa Anyambĕ; ka bâ ba vĕwĕ heba hĕmbwĕdi.
3 Ka enjĕli epâkwĕ ya viya ka tĕmĕ o âlta, e jadi na sĕngĕ ya hika; a vĕkudwĕ tepĕ kango etĕ, na a
vĕkĕ yâ na makaliya ma baiyamu bĕhĕpi o âlta ya hika e diyakidi o
4 boho bwa eka. K' itutu vya kango tĕ, na makaliya tĕ ma baiyamu, bya beta o boho bw' Anyambĕ
5 oviya enâ ya enjĕli. Ka enjĕli ya nângâ sĕngĕ, ka mâ a londĕ yâ na veya vya âlta; ka mâ a hwa yâ o he; ka moyi ma ngadi, na bepĕ-

lu-pĕlu, na he e ninganakĕ bya diya.
6 Ka enjĕli ya hĕmbwĕdi e diyaki na heba hĕmbwĕdi ba kenjĕ ilângâ ja heba.
7 Enjĕli ya boho e lângâkindi, ka omĕ wa diya sayi ja mbwiya, na veya hâbângo na makiya, ka byâ bya uhwĕ o he; ka mbĕyi y' ilalo ya bele ya dikiya, na mbusanga i di mihâ jĕhĕpi na dikakiya.
8 Ka enjĕli ya ibale ya lângâ, o na ukodi unĕnĕ u dikakiya na veya mwa uhwĕ o manga, ka mbĕyi y' ilalo ya manga ya luwa
9 makiya; na mbĕyi ilalo ya bekeha be diyakidi o manga, bya emĕnâ, na waka; na mbĕyi y' ilalo ya mialo mya metangani na jilakiya.
10 Ka enjĕli y' ilalo ya lângâ, ka nyĕtĕti enĕnĕ ya kwa oviya oba, e yodaka o na myanyo, ka yâ ya kwa o mbĕyi y' ilalo ya liho, na
11 tongo ja miba, dina ja nyĕtĕti tĕ i tubakwĕ na Bolape; ka mbĕyi y' ilalo ya miba ya diya ya bĕ bolape; ka bato baitĕ ba wa na miba, 'kabojana ma hakudwi jodi.
12 Ka enjĕli y' inayi ya lângâ, ka mbĕyi y' ilalo ya joba, na mbĕyi y' ilalo ya ngândĕ, na mbĕyi y' ilalo ya nyĕtĕti bya bweywĕ; ka mbĕyi abu ilalo ya vindwĕ, na mwehe mu panyaka pĕ mbĕyi aju y' ilalo, na bulu tepĕ nyanga tĕ.
13 K' umba mba hilĕ, k' umba mba yoka enjĕli e vĕvĕkĕ o hanganĕ ya oba, e vâkĕ na joyi inĕnĕ na, Maguga! maguga! maguga! o badiyi ba he ba jadi, na tina ya moyi mapâkwĕ ma heba ma benjĕli belalo be ka lângĕ.

9 Ka enjĕli y' itano ya lângâ, k' umba mba yĕnĕ nyĕtĕti e kwaka o he oviya oba; na enjĕli tĕ e ma vĕkwĕ enunguna ya mbela e ha
2 bĕ n' ibongo. Ka mâ a dubuwa mbela e ha bĕ n' ibongo; ka itutu ja beta oviya mbela, pani ka itutu ja ebeke enĕnĕ; ka joba na oba bya vinda n' itutu oviya
3 mbela. Ka lohĕnjĕnjĕ la viya oviya itutu na pâ o he; ka bâ ba vĕwĕ ngudi, pani ka makole ma he
4 ma di na ngudi. Ka bâ ba sombudwĕ na ba kokakidĕ mbusanga ja he, tombe elombo e jadi etongo yĕhĕpi, tombe ele ka ele; kabo bato tĕ ba di na epeho ya Anyambĕ o pwanja jabu ja myoho.
5 Ka bâ ba vĕwĕ na ba weyake bâ, ndi na ba yĕnĕkudwĕ mehiyo ngândĕ itano; na mehiyo myabu o na mehiyo mya ikole, ja lova
6 moto. O hwi tĕdinĕ bato ba ka vahand' iwedo, ndi ba duwe jâ; na bâ ba ka vahand' o wa, nd'
7 iwedo i ka kweyi bâ. Na behini bya lohĕnjĕnjĕ tĕ o na kabala kenjĕngo o eduka, na o myolo myabu o na korowa ja hika, myoho myabu o na myoho mya bato.
8 Ka lâ lo jadi na howe o na howe ja bajo, na mahonga mabu o na
9 mahonga ma njâ. Lo jadi na nguba ja ngonga o na nguba ja bekĕyi; na edungu ya mapĕpu mabu e diyakindi o na edungu ya belape benĕnĕ na kabala itĕ i nyaka membila na la o eduka.
10 Lo jadi na mepopa o na makole, lo jadi na meheki o mepopa myabu; na ngud' abu e diyaki o mepopa myabu na ba kokakidĕ bato
11 ngândĕ itano. Lo diyaki n' upolo mwabu, enjĕli ya mbela e ha bĕ n' ibongo, u jadi na emi ya Hibru na, Abadâni, ndi na emi ya Girika, na, Apâliyâni.
12 Iguga jâkâ i tombindi, hilakĕte maguga mapâkwĕ mabale ma vakandi.
13 Ka enjĕli y' utoba ya lângâ, k'

umba mba yoka joyi oviya mabomba manayi ma âlta ya hika e
14 jadi o boho bwa Anyambĕ, i vâkĕ na enjĕli y' utoba e diyaki na heba na, Unjuwaka benjĕli benayi be jadi katwĕngo o viho vinĕ-
15 nĕ Yufreti. Ka benjĕli benayi bya unjuwĕ, be kenjakudwĕ iwĕla, na buhwa, na ngândĕ, n' upuma iweya ja mbĕyi ilalo ja bato.
16 Tango ya ndumba ya ba bapami ba kabala ĕ diyakindi kama ja miliyâni ibale; k' umba mba yo-
17 ka tangw' abu. K' umba mba yĕnĕ kabala o ehihila, na ba diyakid' omĕ, ba jadi na nguba ja ngonga ja ehini ya veya, na y' itutu, na ya sâlufa; myolo mya kabala o na myolo mya njâ; veya n' itutu, na salufa, be pumakindi
18 oviya medumbu myabu. Na belalo benĕ ndi bya mbĕyi y' ilalo ya bato be weyanakwĕ; na veya, n' itutu, na sâlufa, be pumakindi
19 oviya medumbu myabu. Ikabojana ngudi ya kabala e nd' o medumbu myabu, na o mepopa myabu; 'kabojana mepopa myabu me diyakindi o na mbamba, me jadi na myolo, myâ ndi myabu me
20 ma kokanakidĕ. Ndi bato bapâkwĕ ba ha weyakudwĕ na bevuva tĕbenĕ, ba ulwaka oviya behavu bya benâ byabu, na ba kalakiye ukuk' ube, na megano mya hika, na hika itano, na nyĕnyĕ, n' ilale, na ele; be ha yâlâkĕ o yĕnĕ, tombe o yoka, tombe o tamuwa;
21 b' ulwaka tepĕ oviya maweyana mabu, tombe o bengângâ byabu, tombe ihonde jabu, tombe yiba abu.

10 K' umba mba yĕnĕ enjĕli epâkwĕ ya ngudi e hubaka oviya hĕvĕni, bâtângo na evindi; n' ungonyi o molo mwaju, na boho bwaju o na joba, na matambi ma-
2 ju o na makondi ma veya; a jadi o enâ aju ejanganangobo ehâlĕ bwĕ, ka mâ a tĕdĕ itambi jaju ja 'mĕngwĕ o he, na itambi jaju j'
3 eyomi o manga; ka mâ a yama na joyi inĕnĕ, pani ka njâ e yamakĕ; o mâ a yamidi ngadi hĕmbwĕdi i
4 kalakidĕndi moyi mabu. O ngadi hĕmbwĕdi i kalakidi moyi mabu, mbi diyaki mbi ka mbaka o lĕndĕ; K' umba mba yoka joyi oviya hĕvĕni i vâkâ n' umba na, Yangakiya belombo tĕ bya ngadi hĕmbwĕdi be kalidi benĕ, o lĕndĕ-
5 kĕ byâ. Ka enjĕli eyamĕ e yĕnĕkidi e tĕmĕkĕ o manga na o he,
6 ya betĕ enâ aju o hĕvĕni, na kanakiya na a diyakĕ egombe yĕhĕpi, a velaki hĕvĕni na belombo be did' omĕ, na he, na belombo be didi omĕ, na manga na belombo be did' omĕ, na ibemba i diyakepĕ:
7 nd' o hwi ja joyi ja enjĕli ya hĕmbwĕdi, o mâ a ka yalĕ ilângâ, ihâwĕ ja Anyambĕ i ka hânjâbiyendi, pani ka mâ a didi pakuwango o bahayi baju, basâki. Ka
8 joyi jamĕ i yokakidi oviya hĕvĕni ja kala n' umba njo 'pâkwĕ na, Kĕkĕ, wa nângâ ejanganangobo tĕ ehâlĕ e jadi bwe o enâ ya enjĕli
9 e tĕmĕkĕ o manga na o he. K' umba mba vala o enjĕli e jadi, k' umbu mba vâ na ju na, vĕkĕ mba ejanganangobo tĕ ehâlĕ. Ka mâ a vâ n' umba na, Nângâkâ yâ, wa ja yâ, e ka pangandi ihuhu jâvĕ jodi, ndi e ka diyandi o udumbu
10 mwâvĕ usasa o na boyi. K' umba mba nângâ ejanganangobo tĕ ehâlĕ o enâ ya enjĕli, na jaka yâ; e diyakindi o udumbu mwamĕ usasa o na boyi, umba mba ji yâ ihu-
11 hu jamĕ i diyaki na jodi. Ka mâ a vâ n' umba na, O ka sâki pĕ opĕlĕ ya bato baitĕ, na betomba, na byemi, na mepolo.

11 K' umba mba vĕwĕ tuka o na ngwahi; ka enjĕli ya tĕmĕ e

vâki na, Emwaka, wa yĕjĕ tĕmpili y' Anyambĕ, na âlta, na ba ha-
2 kiyĕ omĕ. Ndi dikaka bâdu bwa tĕmpili, o yĕjĕke bwâ; jambojana bo vĕwĕngo Betomba; na bâ ba ka piti mboka e jadi hole na matambi, mabo ma ngândĕ manayi
3 na ngândĕ ibale. Mbi ka vĕndi tali jamĕ ibale ngudi na ba sâkâke tâjeni ya hwi pâkâ, nâ kama ibale, na mabo utoba, bâtângo
4 bangisi. Ekabe ndi bele bya âlivi bebale, na mehângâ mya litwa mebale, bĕ di tĕmĕngo o boho bwa
5 Anyambĕ ya he. Nd' oningĕ moto ka moto a vahingĕ o kokidĕ bâ, veya vi ka pumandi o udumbu mwabu, vi weyakĕ ndoba jabu: nd' oningĕ moto ka moto a vahingĕ o kokidĕ bâ, a weyakwĕ kaka-
6 na. Ekaba ndi ba di na ngudi e dibakĕ oba, na mbwiya e nâke o hwi jabu j' isâkâ; na bâ ba na ngudi o miba e 'lwakidĕ mâ makiya, n' ibweya ja he na jângâ ja bevuva byĕhĕpi, egombe abu e ka pangĕ yĕhĕpi.
7 O bâ ba ka hânjâbidĕ upako mwabu, tito e betakĕ oviya mbela e ha bĕ n' ibongo e ka yani na bâ, na yâ e ka bali bâ, ya weya bâ.
8 Na bekengo byabu be ka nangiyandi uhĕngĕ mwa mboka enĕnĕ, e tubakwĕ n' Ilina na, Sâdâmi na Ijipt, o Upangiyi mwahu tepĕ a
9 kâmâkudwĕ o krâsi. Na mbĕyi ya bato na majawĕ, na bemi, na betomba, e ka yĕni bekengo byabu hwi 'lalo na 'kulu na yâ ya bâbe na bekengo byabu be vama-
10 kwĕ o malonga. Ndi ba diyakĕ o he ba ka peyiyi bâ na bâ ba yĕnĕkĕ mbya, na bâ ba vĕnĕkĕ belombo bya bo vĕnĕkĕ; 'kabojana basâki tĕ babale ekaba ba nyungwakidi ba ma diyaka o he.
11 Ndi hwi 'lalo na 'kulu tombango k' Ilina ja 'mĕnâ ja viya oviya Anyambĕ a didi, ja ngiya o bâ ba jadi, ka bâ ba tĕmĕ na matambi
12 mabu. Ka bâ ba yoka joyi inĕnĕ oviya hĕvĕni, na i vâkâ na bâ na, vakani ono. Ka bâ ba beta o hĕvĕni o evindi, ka ndoba jabu
13 ja hilĕ bâ. Ka he ya ninganĕ na ngudi iwĕla tĕ ja jâkâ, ka mbĕyi ya mboka ya jomu ya kwa, ka tâjen' ja bato hĕmbwĕdi ya weywĕ o he e ninganakidi; ka ba dikanakidi ba yĕnĕ mahihi, ka bâ ba vĕ Anyambĕ ya hĕvĕni ibendĕ.
14 Iguga ja mabale i tombindi, hilakĕte iguga ja malalo i vaki wâwâ.
15 Ka enjĕli ya hĕmbwĕdi ya lângâ, ka moyi manĕnĕ ma diya o hĕvĕni ma vâkâ na, Mapangiya ma he tĕkanĕ ma bĕndi mapangiya ma Upangiyi mwahu, na ma Kraist aju; na mâ a ka pangiyandi egombe yĕhĕpi na 'gombe yĕhĕpi.
16 Ka mabo ma batodu mabale na banayi, ba diyakidi o boho bwa Anyambĕ o bediya byabu ba kwa na myoho myabu, ba ka kalakiya
17 Anyambĕ, na, Ho vĕkĕnd' âvĕ akeva, o Upangiyi Anyambĕ ya ngudi yĕhĕpi, a jadi, na a diyakidi, 'kabojana o nângângo âvĕ o jadi ngud' âvĕ enĕnĕ, na nâvĕ wa
18 pangiya. Ka betomba bya linguwa, ka ngambi âvĕ ya pâ, na pedi ya bawewe na ba yĕkĕkudwĕ na nâvĕ wa vĕwĕ bahayi bâvĕ, basâki, na baiyamu mahomano, na ba bangakĕ dina jâvĕ, bahâlĕ na banĕnĕ; na egombe âvĕ e pândi ka jilidĕ ba jilakidi he.
19 Ka tĕmpili y' Anyambĕ ya dubuwĕ o hĕvĕn, ka o tĕmpili aju wa yĕnĕnĕ aki ya panga ju: ka bepĕlupĕlu na moyi, na ngadi, na he e ninganakĕ, na sayi ya mbwiya inĕnĕ bya diya.

12 Ka eměmělě eněně ya pumiya o hěvěn; mwajo bâtudwěngo na joba, na ngândě ibomako ja matambi maju, o molo mwaju korowa ya jomu ja nyětěti na nyě-
2 těti ibale: ka mâ a ya, mâ na jemi, na myadi mya ijadi, na me-
3 hiyo mya ija. Ka eměmělě epâkwě ya pumiya o hěvěni; umbwakiyandi, mbamba eněně ya veyi veyi, e jadi na myolo hěmbwědi na jomu ja mabomba, na korowa
4 hěmbwědi o myolo myaju. Ka upopa mwaju mwa dula mběyi y' ilalo ya nyětěti ja hěvěni, ka mâ a hwa jâ o he, ka mbamba ya tě-mě o boho bwa mwajo a diyaki kokěngo n' ija, ipukula ja mwan'
5 aju oningě a jakwě. Ka mâ a ja mwa momo, a ka pangiyě betomba byěhěpi na ngwahi ya 'kěyi: na mwan' aju na bweyakwě na la o Anyambě a jadi, o ek' aju.
6 Ka mwajo a kweya o nginga, o mâ a diyaki n' iboko kenjwěngo n' Anyambě, na ba bombake mâ omě tâjen' ya hwi pâkâ, na kama ibale na mabo utoba.
7 Ka eduka ya diya o hěvěni: Maikěli na benjěli byaju ba yanaka na mbamba: na mbamba na
8 benjěli byaju ba yana, ndi yu balaka, n' iboko vyu duwanakiya-
9 pě o hěvěni. Ka mbamba eněně ya věngudwě, mbamba tě ya vyo, e tubakwě na ukuk' ube, na Setani, e yabakě he yěhěpi: e hwakudwěndi o he, na benjěli byaju na uhwakwě na ju.
10 K' umba mba yoka joyi ineně o hěvěni, na, Nandi iyonga i pândi, na ngudi, n' ipangiya ja Anyambě ahu, na ngudi ya Kraist aju: jambojana utubi mwa bana b' ina
bahu a uhudwěndi o he, a tubaki
bâ o boho bwa Anyambě bulu na
11 mwehe. Ka bâ ba bala mâ na makiya ma mwan' udâmbě, na ndaga y' upako mwabu, na bâ ba tânde eměnâ abu na l' iwedo.
12 Nandi peyakani, inyěni hěvěni, n' inyěni ba diyakě omě. Maguga na badiyi ba he na ba manga! 'kabojana ukuk' ube a hubindi inyěni o jadi, a jadi na ngambi eněně, 'kabojana a na ngambi eněně, 'kabojana a yowěngo na a na egombe evuve.
13 O mbamba a yěnidi na a 'kwendi o he, a haki mwajo tě a jaki
14 mwa momo njuke. Ka mwajo a věwě mapěpu mabale ma mbela eněně, na ovaně nd' o mâ a ka
věvě o nginga, o iboko vyaju, o mâ a pepenjanakwě o 'gombe, na begombe, na 'kulu ya 'gombe,
15 oviya boho bwa mbamba. Ka mbamba ya pumě o udumbu mwaju miba o na tonda na vitakě mwajo, na ovaně nd' o mâ a ka pangě mâ a bapakwě na tonda.
16 Ka he ya hana mwajo tě, ka he ya bumudě udumbu mwaju, na miyaka tonda ya mbamba e pu-
17 makidě o udumbu mwaju. Ka mbamba ya linguwa na mwajo, ka mâ a vala ka yana n' ibângâ jaju i dikanakidi, ba tatakě belekanako bya Anyambě, na ba di n' upako mwa Jisu. Ka mâ a tě-mě o mahě ma manga.

13 K' umba mba yěněkě tito e 'mwaka o manga, e jadi na myolo hěmbwědi, na jomu ja mabomba, o mabomba maju jomu ja korowa, na o myolo myaju dina
2 ja ikila. Titw' amě e yěněkidi e diyakindi o na njâ, na matambi maju o na matambi ma běya, n' udumbu mwaju o na udumbu mwa amale: ka mbamba ya vě mâ ngud' aju, na ediya aju,
3 ipangiya ineně. K' umba mba yěně molo mwaju 'mbâkâ o na u ndi lumwěngo o iwedo; k' ivenge jaju i weyanakě ja yonga; ka he

yĕhĕpi ya mamana ombuhwa ya
4 tito; ka bâ ba kaliya mbamba e
vĕki tito ngudi; ka bâ ba kaliya
tito, na, Nja di pani ka tito? nja
5 ka yâlĕ o yana na ju? Ka mâ a
vĕwĕ udumbu u kalakĕ belombo
benĕnĕ na makili; ka mâ a vĕwĕ
ngudi e hakĕ ulingo pani ka mabo
6 ma ngândĕ manayi na ibale. Ka
mâ a bumudĕ udumbu mwaju
ikila ja Anyambĕ, ikila ja dina
jaju, na mâkâ mwaju, na ba diya-
7 kĕ o hĕvĕni. Ka yâ ya vĕwĕ mâ
na a yanake na baiyamu, n' ibala
jabu: ka mâ a vĕwĕ ngudi o miyâ
mĕhĕpi, na bemi, na betomba.
8 Na ba diyakĕ o he bĕhĕpi ba ka
kaliyi mâ, ba ha bĕ mina lĕndwĕ-
ngo o 'janganangobo ya 'mĕnâ ya
Mwan' udâmbĕ a weyakudwĕ
9 oviya jali ja he. Oningĕ moto a
10 di na matâ a yokake. A tumbwa-
nakĕ o mbwedi, a ka landi o
mbwedi; a weyakĕ n' ukwala
mw' ibâtâ a ka weywĕ tepĕ n'
ukwala mw' ibâtâ. Iyika nd'
ekadi, n' ikamidĕ ja baiyamu.
11 K' umba mba hilĕ tito epâkwĕ e
vaka oviya he; e jadi na mabo-
mba mabale o na Mwan' udâmbĕ,
12 e kalaka o na mbamba. E haka
ngudi yĕhĕpi ya tito o boho bwa-
ju, na e pangaka he na ba diyakĕ
omĕ na ba kalakiye tito ya boho,
ya ivenge i weyanakĕ i yonga-
13 kidi. Ka mâ a ha bemĕmĕlĕ be-
nĕnĕ, ipanga ja veya vi hubaka
oviya hĕvĕni, na pâ o he, o mihâ
14 ma bato, na yabaka ba diyakĕ o
he na megoma myaju me diyaki
na ngudi e hakĕ o boho bwa tito;
e vâkâ na, ba diyakĕ o he na ba
hake ehini ya tito tĕ, e diyaki n'
ivenge ja ukwala mw' ibâtâ i yo-
15 ngakidi. E diyaki na ngudi e
vĕkĕ emĕnâ o 'hini ya tito, na
ehini ya tito e kalake, na ehini ya
tito e pangakĕ tango e ka mĕndĕ
e kaliye ehini ya tito e weyakwĕ.
16 Ka mâ a panga bĕhĕpi, bahâlĕ na
banĕnĕ, enami n' ukuge, humu n'
uhaka, ba pahakiya epeho o benâ
byabu beyomi, tombe o pwanja
17 jabu ja myoho; na moto a hamba-
ke, tombe o hambidĕ, kabo a di
na epeho, tombe dina ja tito,
18 tombe tango ya dina jaju. Iyowĕ
nd' ekadi. A di n' ibandamidĕ a
langake tango ya tito; 'kabojana
e tango ya moto; na tango aju, e
ndi kama utoba, mabo utoba n'
utoba.

14 K' umba mba tamuwa na yĕ-
nĕkĕ, Mwan' udâmbĕ tĕmĕngo
o ukodi Saiâni, a jadi na kama ya
tâjen' pâkâ, na mabo manayi na
inayi, ba didi lĕndwĕngo dina ja
Hangwĕ o pwanja jabu ja myoho.
2 K' umba mba yoka joyi oviya hĕ-
vĕni pani ka joyi ja miba maitĕ,
na pani ka joyi ja ngadi eněnĕ:
na joyi tĕ ijamĕ i yokakidi i diya-
kindi ka joyi ja babomi ba
ngâmbi ba bomaka ngâmbi ja-
3 bu: ka bâ ba tumbudĕ o na vi-
yembo vya kya o boho bwa eka,
na o boho bwa bekeha benayi na
batodu; o bĕ na moto a jadi a yo-
kwaka viyembo tĕvinĕ kabo ka-
ma tĕ ya tâjĕn' pâkâ, na mabo
manayi na inayi ba vangwaku-
4 dwĕ o he. Ekaba ndi ba ha be-
vakidi na bajo; 'kabojana ba ndi
behila. Ekaba ndi ba vitakĕ
Mwan' udâmbĕ iboko vyaju vi
kĕkĕ vyĕhĕpi. Ekaba ndi ba va-
ngwakudwĕ o bato ba jadi, bebu-
ma bya boho o Anyambĕ na
5 Mwan' udâmbĕ ba jadi. Me-
dumbu myabu myu duwanakiya n' ukândâ, 'kabojana ba bĕ na
njĕnji.
6 K' umba mba yĕnĕ enjĕli epâ-
kwĕ e vĕvĕkĕ o hanganĕ ya oba, e
jadi na sango eyamu ya 'gombĕ
yĕhĕpi, e pakwakiyi ba jadi o he,

na etomba yĕhĕpi na diyâ, na emi,
7 na bato, e vâkâ na joyi inĕnĕ na, Bangakani Anyambĕ, o ka vĕki mâni 'venda 'kabojana iwĕla ja yĕkĕ aju i pândi: kalakiyani a velakidi oba, na he, na manga,
8 na tongo ja miba. Ka epâkwĕ ya vitĕ na, vâ na, Babilâni a kwendi, a kwendi, mboka tĕ eunĕnĕ, n' ikabojana a pangakindi betomba byĕhĕpi be mâtâkâ ivĕ ja ngambi ya ihonde jaju.
9 Ka epâkwĕ y' ilalo ya vitĕ bâ na joyi inĕnĕ na, Oningĕ moto ka moto a ka kaliyĕ tito, na ehini aju na mâ a pahiya epeho o pwanj' aju ya boho, tombe o enâ aju,
10 mâ tepĕ a ka mâtĕ ivĕ ja ngambi ya Anyambĕ, i di hovudwĕngo o imâgi i diye kinwĕngo ja ngambi aju; na mâ a ka yĕnudwi mehiyo, na veya na sâlufa o pwanja ya enjĕli e jadi hole, na o pwanja ya
11 Mwan' udâmbĕ: na itutu ja mehiyo myabu i ka betandi egombe yĕhĕpi na 'gombe yĕhĕpi: ba diye n' iyâjâ bulu na mwehe, ba kalakiya tito, na ehini aju, na wĕhĕpi a pahakiyĕ epeho ya dina
12 jaju. Iyika ja baiyamu nd' ekadi; bâ nd' ekaba ba tatakĕ belekanako bya Anyambĕ, na ikamidĕ ja Jisu.
13 K' umba mba yoka joyi oviya hĕvĕni i vâki n' umba na, Lĕndĕkĕ na, ibâtâ na bawewe ba wakĕ o Upangiyi, oviya egombe tĕkaye: E, Ilina ndi vâkĕ nonanĕ; na ba ka yâji oviya behavu byabu; na behavu byabu be ka viti bâ.
14 K' umba mba tamuwa, umbwakiyandi evindi etano, na o evindi moto diyango o na Mwana moto, a jadi na korowa ya hika o molo mwaju, na kâjĕ evolu o enâ aju.
15 Ka enjĕli epâkwĕ ya viya oviya tĕmpĕli, e yamaka na joyi inĕnĕ o a diyakidi o evindi a jadi na, vamakĕ kâjĕ âvĕ, wa benja; 'kabojana egombe âvĕ y' ibenja e pândi; 'kabojana ndonda ya he e
16 veyindi. Ka a diyakidi o 'vindi a vamĕ kâjĕ aju o he, ka he ya benjwĕ.
17 Ka enjĕli epâkwĕ ya viya oviya tĕmpĕli e jadi o hĕvĕni, e jadi
18 tepĕ na kâjĕ evolu. Ka enjĕli epâkwĕ ya viya oviya âlta e pangakiya veya; ka yâ ya kenya ukenyo uneunĕ o a diyakidi na kâjĕ evolu, na, Vamakĕ kâjĕ âvĕ, 'kabojana bebuma tĕ be veyindi.
19 Ka enjĕli tĕ ya uhwa kâjĕ aju o he, na yolakĕ bebuma bya ukâdi mwa ivĕ mwa he, na uhwaka o mbela ya ivĕ inĕnĕ ja ngambi ya
20 Anyambĕ. Ka mbela ya ivĕ ya pitwĕ ihuku ja boduma ja mboka, ka makiya ma puma o mbela ya ivĕ na la ka pâ o medumbu mya kabala, masĕyi ma nanda kama pâkâ n' utoba.

15 K' umba mba yĕnĕ ndembo epâkwĕ o hĕvĕni, eunĕnĕ na emamanakwĕ, benjĕli hĕmbwĕdi be jadi na bevuva bya madikanido hĕmbwĕdi; 'kabojana byâ ndi be londakidi ngambi ya Anya-
2 mbĕ. K' umba mba yĕnĕ o na manga ma egeno hâbângo na veya; na ba kalakiyedi tito, na epehw' aju, na tango ya dina jaju, tĕme tĕme o manga ma egeno, ba
3 jadi na ngâmbi y' Anyambĕ. Ka bâ ba tumbudĕ viyembo vya Mosĕsi, uhayi mwa Anyambĕ, na viyembo vya Mwan' udâmbĕ, na, Behavu byâvĕ be ndi mamanakwĕ, na boneunĕ, Upangiyi Anyambĕ ya ngudi yĕhĕpi; njeya jâvĕ hohonganĕngo, na pâkwĕ-pâkwĕ,
4 âvĕ upolo mwa betomba. Nja ka mĕndĕ a bange âvĕ, Upangiyi, na bendĕ dina jâvĕ? 'kabojana âvĕ dipâ nd' o di hole, 'kabojana be-

tomba byĕhĕpi be ka pândi ka kaliya o boho bwâvĕ; 'kabojana byĕkĕ byâvĕ be ndi levudwĕngo.

5 Ekaye kĕlĕbĕ, k' umba mba tamuwa, umbwakiyandi, tĕmpili ya mâkâ mw' upako, o hĕvĕni
6 bwe: ka benjĕli hĕmbwĕdi bya viya oviya tĕmpili, be jadi na bevuva hĕmbwĕdi, bâtângo na ivĕla iyamu itano, ba jadi ngonga jabu dingwĕngo na metumba mya
7 hika. Ka ekeha ya benayi yâkâ ya vĕ enjĕli hĕmbwĕdi makwele ma hika hĕmbwĕdi ti na ngambi ya Anyambĕ, e diyakĕ egombe
8 yĕhĕpi na 'gombe yĕhĕpi. Ka tĕmpili ya londa ti n' itutu na tina ya ivenda ja Anyambĕ, na tina ya ngud' aju; na moto au yâlâkĕpĕ o ngiya o tĕmpili, kabo bevuva hĕmbwĕdi bya benjĕli hĕmbwĕdi bya tima.

16 K' umba mba yoka joyi inĕnĕ oviya tĕmpili, i vâkâ nâ benjĕli na, Kĕkĕni o njeya janyu, wa hovani o he makwele ma ngambi
2 ya Anyambĕ. Ka wa boho a vala, na hovaka ikwele jaju o he, ka omĕ wa kwa penge ya mehiyo, na mahihi o bato ba diyaki na epeho ya tito na ba kalakiyedi ehin' aju, ba jadi.

3 Ka enjĕli y' ibale ya hova ikwele jaju o manga; ka mâ ma luwa o na makiya ma ekengo; na elombo e di mihâ yĕhĕpi na waka o manga.

4 Ka enjĕli y' ilalo ya hova ikwele jaju o liho na tongo ja miba, ka
5 mâ ma luwa makiya. K' umba mba yoka enjĕli ya miba e vâkâ na, Upangiyi, u di bwamu, a jadi, na a diyakidi, 'kabojana o ndi
6 yĕkidĕngo nonanĕ. Ikabojana ba hovindi makiya ma baiyamu na basâki, na nâvĕ o vĕngo bâ makiya ma mâtâkĕ; 'kabojana ba we-
7 yango na yâ. K' umba mba yoka âlta e vâki na, Nonanĕ mĕtĕ Upangiyi Anyambĕ ya ngudi yĕhĕpi, byĕkĕ byâvĕ be ndi pâkwĕpâkwĕ na bwamu.

8 Ka enjĕli y' inayi ya hova ikwele jaju o joba; ka ngudi ya vĕwĕ mâ
9 e dikakidĕ bato na veya. Ka bato ba dikudwĕ na yomu enĕnĕ, na kilaka dina ja Anyambĕ, a di na ngudi ya bevuva tĕkabe; na bâ bu 'luwe, ivĕ jaju ivenda.

10 Ka enjĕli y' itano ya hova ikwele jaju o ediya ya tito; ka egândw' aju ya londa n' ivititi, na bâ na nyakumaka bemi byabu na me-
11 hiyo; ka bato baju ba kila Anyambĕ ya hĕvĕni opĕla mehiyo myabu, na penge jabu, ba 'luwe oviya behadi byabu.

12 Ka enjĕli y' utoba ya hova ikwele jaju o viho vinĕnĕ Yufretisi; ka miba ma omĕ ma yaha, na ovanĕ nd' o njeya ya mepolo me vakiyĕ oviya madiki e ka kenjwĕ.
13 K' umba mba yĕnĕ malina mabe malalo o mâ na mayonda ma vakiya oviya udumbu mwa mbamba, na oviya udumbu mwa tito, na oviya udumbu mwa usâki mw'
14 ivela; ikabojana ba ndi malina ma ukuk' ube, ba hakĕ ndembo; ma kĕkĕ o mepolo mya he yĕhĕpi me jadi, iyolĕ jabu o 'duka ya buhwa tĕ bonĕnĕ bwa Anyambĕ ya
15 ngudi yĕhĕpi. (Hilakĕte, mbi ka pândi o na mwibi, ibâtâ na a pepwakĕ, na a tatakĕ ibâtâ jaju, o banga a tamuwa uhamba, n' ihâ-
16 ni jaju ja yĕnĕnĕ!) Ka mâ a yolĕ bâ ta iboko vi tubakwĕ na emi ya Hibru, na Amagĕdâni.

17 Ka enjĕli ya hĕmbwĕdi ya hova ikwele jaju o njanjo; ka joyi inĕnĕ ja viya oviya tĕmpili ya hĕvĕni, oviya eka, na, E mayendi;
18 ka moyi, na ngadi, na bepĕlupĕlu

bya pâ; ka he ya ninganĕ na ngudi, jângâ ka dinĕ i ha diye na bato na diya o he, he e ninganakĕ
19 na ngudi, wa bonĕnĕ. Ka mboka enĕnĕ, ya pĕhwĕ pĕlĕ ilalo, ka mamboka ma betomba ma kwa; ka Babilâni enĕnĕ a pâ iyongudwĕ o Anyambĕ a jadi, ivĕ jaju kâpi ya ivĕ ya bwayĕ ya ngambi
20 aju. Ka nenge jĕhĕpi ja kweya;
21 mekodi me duwaniyepĕ. Ka sayi ja mbwiya inĕnĕ ja nyĕmbĕlĕnĕ o bato oviya hĕvĕni, bodilo ka ba ihani ja uduma; ka bato ba kila Anyambĕ opĕla evuva ya sayi; 'kabojana evuva e diyakindi enĕnĕ.

17 Ka enjĕli yâkâ ya hĕmbwĕdi e diyakidi na makwele hĕmbwĕdi, ya viya, ka mâ a kala n' umba, ka mâ a vâ n' umba na, Vaka okava; mbi ka levidĕnd' âvĕ yĕkĕ ya evove enĕnĕ e di di-
2 yango o miba maitĕ; wa mepolo mya he a di hanango ihonde, na wa badiyi ba he a di peyanango n' ivĕ ja ihonde jaju.
3 Ka mwa bapĕ mba o ilina o nginga; k' umba mba yĕnĕ mwajo diyango o tito ya mangâla, tito i diyakindi ti na mina ma ikila, e jadi myolo hĕmbwĕdi, na jomu ja
4 mabomba. Mwajo tĕ a jadi bâtângo pume na mangâla, na bâtângo hika, na malale ma tâ, na hĕnjĕ ja matandi, a jadi n' imâgi ja hika o enâ aju, ti na manya na
5 sĕkĕ y' ihonde jaju; o pwanj' aju ya boho e jadi dina j' ihâwĕ lĕndwĕngo, Babilâni enĕnĕ, nyangwĕ ya bevove na manya ma he.
6 K' umba mba yĕnĕ mwajo peyango na makiya ma bato baiyamu, na makiya ma ba weyakudwĕ opĕlĕ ya Jisu; umba mbi yĕnĕki mâ mbi mamakindi imama inĕnĕ.
7 Ka enjĕli ya vâ n' umba na, O mamaka ilĕ nde? Mbi ka languwat' âvĕ ihâwĕ ja mwajo, na ja tito e bapakidĕ mâ e diyakidi na myolo hĕmbwĕdi, na jomu ja ma-
8 bomba. Tito eâvĕ e yĕnĕkidi na e diyakidi, na e ha i bĕ; na yâ e betakĕ oviya mbela e ha i bĕ n' ibongo, na yâ ya vala inyanga; na ba diyakĕ o he ba ha bĕ na mina lĕndwĕngo o 'janganangobo ya 'mĕnâ oviya jali ja he ba ka mamandi o bâ ba ka hilĕ tito tĕ e diyakidi, na e ha i bĕ, na yâ e ka
9 diyandi. (Nd' ulema u di n' iyowĕ nd' ekamu,) myolo hĕmbwĕdi ndi mekodi hĕmbwĕdi mya mwa-
10 jo me diyakĕ; mepolo hĕmbwĕdi nd' ekame, metano me kwendi, nd' umbâkâ nd' u jadi, upâkwĕ u ha pâyete, o mâ a ka pâyĕ a ka
11 lilimidĕte ulingo uhâlĕ. Ndi tito e diyakidi, na yâ e diye, mâ nd' upolo mwa logwambi; na mâ te oviya hĕmbwĕdi, na mâ a kĕkĕ
12 inyanga. Na jomu ja mabomba imâvĕ ma yĕnĕkidi ndi jomu ja mepolo, me ha bĕ pahiyango megândâ, ndi me pahiyi ngudi o na
13 mepolo, iwĕla jâkâ, na tito. Ekaba ndi ba jadi ulema 'mbâkâ, na bâ ba ka vĕndi ipangiya, na
14 ngud' abu o tito. Ekaba ndi ba ka yanĕ na Mwan' udâmbĕ, na Mwan' udâmbĕ nd' a ka balĕ bâ; 'kabojana mâ nd' Upangiyi mwa bolo mepangiyi, na upolo mwa bolo mepolo; na ba di na ju, ba ndudwĕngo, pânwĕngo, na mba-
15 mbayĕ. Ka mâ a vâ n' umba na, Miba mâvĕ ma yĕnĕkidi, o evove e di diya, ma ndi bato, na bebi-
16 mba, na betomba, na bemi. Na jomu ja mabomba imâvĕ ma yĕnĕkidi o tito; ekaba ba ka loni evove, na bâ ba ka kini mâ, n' uhamba, na bâ ba ka ji mehoni myaju, na bâ ba tumba mâ o
17 veya. Ikabojana Anyambĕ a va-

měngo o bebumulema byabu itimě j' upangо mwaju, n' iha j' upango 'mbâkâ, n' ivě ja tito ipangiya jabu, kabo ndaga ja
18 Anyambě ja tima. Ka mwajo tě uwâvě a yěněkidi, ndi mboka tě eněně, e pangakiyě mepolo mya he.

18 Belombo těkabe kělěbě, k' umba mba yěně enjěli epâkwě e hubaka oviya hěvěni, e jadi na ngudi eněně; ka yâ ya bumuwa
2 ipanya jaju. Ka mâ a yama na ngudi, na joyi iněně na, Babilâni eněně e kwendi, na yâ ya běndi iboko vya ukuk' ube vi diyakě, n' ubwalange mw' ilina ja bohupu,
3 na i binakwě jěhěpi. Ikabojana betomba byěhěpi be mâtângo ivě ja ngambi y' ihonde jaju, na mepolo mwa he me hango ihonde na ju, na maseni ma he ma kenindi na bwinge bwa utambo mwaju.
4 K' umba mba yoka joyi oviya hěvěni na, Bato bamě věngěměkěni oviya mâ a jadi, n' inyěni o diyakeni banângi ba mabe maju, n' inyěni o pahakiyeni bevuva
5 byaju; ikabojana mabe maju ma kâbiděndi o hěvěni, na Anyambě
6 a yongiděndi mabe maju. Timbaki mâni pani ka mâ a di hango, njo ibale o mâ a jadi, hohonganěngo na behadi byaju; o imâgi jaju i di hoviděngo ti, hovakidě
7 mâ njo ibale. Nyang' aju e di benděngo mâ mětě na ngudi, na mâ a diyaka n' utambo, věki mâni mehiyo na ngěbě nonaně; 'kabojana a vâki n' ulema mwaju na, Mbi konde, mbi bě mwalika, mba
8 yěne ngěbě. Ovaně nd' o bevuva byaju be ka pâyě na buhwa bâkâ, iwedo na mbembe, na nja, na mâ a ka dikudwě na veya, 'kabojana Upangiyi Anyambě a yěkěkidě
9 mâ, a na ngudi. Na mepolo mya he me di hango ihonde, na myâ me diyaki na ju n' utambo, me ka yi mâ, na myâ mya ha mâ malela, o bâ ba ka yěně itutu vya idi-
10 kiya jaju, ba di těměngo yaviděngo na jângâ ja majili maju, na, Bamâni! bamâni! mboka tě eněně na ngudi! Babilâni, mboka tě ya ngudi! yěkě âvě e pândi n'
11 iwěla jâkâ. Na maseni ma he ma ka yandi, na bâ ba ka hi mâ kwedi; 'kabojana o bě na moto a ha-
12 mbakěpě mahambe mabu; mahambe ma hika, na hika etano, na malale ma tâ, na hěnjě ja matandi, n' ivěla iyamu, na pume, na sěliki, na menamba mya mangâla, na ele ya kango yěhěpi, na mangâ ma beva bya njâku měhěpi, na mangâ ma beva bya bele bya tâ měhěpi, na bya nyěnyě, na bya bekěyi, na bya malale maya-
13 mu, na sinemâni, na kango, na meyâmbâ, na maka ma kango, n' ivě, na mavulě, na pěmbě eyamu, na poti, na medâmbě, na kabala, na ndabo ja belape, na bahayi, na
14 nyolo na malina ma bato. Na bebuma bya ilina jâvě be dokwakidi be věngěmindi âvě o jadi na belombo bya utambo, na bya nyěve-nyěve byěhěpi be věngěmindi âvě o jadi, na nâvě wa du-
15 wepě byâ na vilolombo. Maseni ma belombo těkabe ma kenaki na ju, ma ka těmě yaviděngo na jângâ ja majili maju, ba yaka, na
16 bâ ba haka malela; ba vâkâ na, Bamâni! bamâni! mboka tě eněně, e bâtâki na mavěla mayamu, na menamba mya pume, na yâ vangwěngo na hika, na malale
17 ma tâ, na hěnjě ja matandi: ikabojana jumba tě iněně dině i jiliyendi n' iwěla jâkâ, ka ngâwě ja myalo myěhěpi, na ba diyakid' o myalo mya metangani běhěpi, na ba mahâ, na ba janjakě o manga,

18 ba tĕmĕ yavidĕngo. Ka bâ ba yama o bâ ba yĕnĕkidi itutu vya idikiya jaju, na, E lĕ nja mbokĕ e kwanakidi mboka tĕ enĕnĕ eka-
19 nĕ!! Ka bâ ba kopa ubululubulu o myolo myabu, ba ka yamaka, ba ka yaka, na ba haka malela na, Bamâni! bamâni! mboka tĕ enĕnĕ, ya ba diyakĕ o myalo mya metangani o manga bĕhĕpi e kenakidi na mahambe maju makolo! 'kabojana e jiliyete o
20 iwĕla jâkâ. Peyaki mâni âvĕ hĕvĕni, n' inyĕni batodu, na basâki ba hole; 'kabojana Anyambĕ a timbidĕndi yĕkĕ anyu na ju.
21 Ka enjĕli ya ngudi ya nângâ ilale, o na ilale i kâkânâkwĕ inĕnĕ, ka yâ ya uhwa jâ o manga, na, Nonanĕ nd' o mboka tĕ Babilâni e ka uhwĕ na ngudi, na yâ ya duwaniyepĕ, na vilolombo.
22 Na moyi ma babomi ba ngâmbi, na balângi ba heba, na balângi ba lolâmbâ, na babomi ba mabeka, ma yokanepĕ âvĕ o jadi, na joyi j' ilale i kâkânâkwĕ ja yokanepĕ
23 âvĕ o jadi, na vilolombo: na bwe ya lambi ya panyepĕ âvĕ o jadi, na vilolombo; na joyi j' ubayi, na joyi j' ubâmbi ja yokanepĕ âvĕ o jadi, na vilolombo: 'kabojana maseni mâvĕ ma diyaki bato banĕnĕ o he; 'kabojana betomba byĕhĕpi be yabakudwĕndi na
24 benjânjâ byâvĕ. Ka yâ ya duwaniya na makiya ma basâki, na ma baiyamu, na ba weyakudwĕ o he, bĕhĕpi.

19 O belombo tĕkabe be bĕki tombango, mbi yokaki joyi inĕnĕ ja bato baitĕ o hĕvĕni, na, Aleluya: iyonga, ivenda, n' idilwĕ, na ngudi be diyake n' Upangiyi,
2 Anyambĕ ahu; ikabojana byĕkĕ byaju be ndi pâkwĕ-pâkwĕ, na hohonganĕngo; 'kabojana a yĕkidĕndi evove tĕ enĕnĕ, e bevakidĕ he n' ihonde jaju, na mâ a kunda makiya ma bahayi baju o
3 enâ aju. Ka bâ ba vâ pĕ na Aleluya. K' itutu vyaju vya beta oba egombe yĕhĕpi na egombe
4 yĕhĕpi. Ka mabo ma batodu mabale na banayi, na bekeha benayi ba kwa, na kalakiya Anyambĕ a diyakid' o eka, na, Ediyake no-
5 nanĕ; Aleluya. Ka joyi ja pumiya o eka na, Bendakĕni Anyambĕ ahu, inyĕni bahayi baju bĕhĕpi, n' inyĕni ba bangakĕ mâ,
6 bahâlĕ na banĕnĕ bĕhĕpi. K' umba mba yoka o na joyi ja ebimba enĕnĕ, na o na joyi ja miba maitĕ, na o na joyi ja ngadi inĕnĕ na, Aleluya; 'kabojana Anyambĕ ya ngudi yĕhĕpi e pangakiyandi.
7 Ho yĕnĕki mbya, ho ka peyakani, na hwĕ ho ka vi mâ ihekudwĕ; 'kabojana diba ja Mwan' udâmbĕ i pândi, na mwad' aju e kenjidi
8 mâ mĕtĕ. Ka mâ a vĕwĕ a bâtâkâ ivĕla iyamu, ja kĕngĕngĕ na botano; 'kabojana ivĕla iyamu i
9 ndi bwamu bwa baiyamu. Ka mâ a vâ n' umba na, Lĕndĕkĕ na Ibâtâ na ba di ndudwĕngo o beja bya kolo bya diba ja Mwan' udâmbĕ. Ka mâ a vâ n' umba na, Ekadi ndi ndaga ja Anyambĕ ja
10 pâkwĕ-pâkwĕ. K' umba mba kwa o beko byaju, ikaliya jaju. Ka mâ a vâ n' umba na, Bandamakidĕ, o hake yâ; mbi nd' uhayi na nâvĕ, na wa bana ba nyangwĕ ba di n' upako mwa Jisu; kalakiya Anyambĕ; ikabojana upako mwa Jisu nd' ilina j' isâkâ.
11 K' umba mba yĕnĕ hĕvĕni bwe, umbwakiyate kabala etano; na a diyakid' omĕ a tubakwĕ na pâkwĕ-pâkwĕ na mbambayĕ, na mâ a yĕkĕkidĕndi, na mâ a haka eduka na hohonganĕngo.
12 Mihâ maju o na ungonyi mwa veya, molo

mwaju u jadi na korowa itě; a jadi na dina lěndwěngo, ja moto i
13 ha wě kabo mâ mětě. Ka mâ a bâtâ ibâtâ dubwěngo o makiya; na dina jaju i tubakwě na, Ndaga
14 y' Anyambě. Ka ndumba i diyakid' o hěvěni ja vitaně mâ na kabala itano, diye-diye, bâtângo n' ivěla iyamu, itano na kěngě-
15 ngě. Udumbu mwaju u pumakě ukwala mw' ibâtâ uvolu, umwaju u ka bweyaně betomba; na mâ a ka pangiyi bâ na ngwahi ya ekěyi; na mâ a pitaka ibabo ja ivě ja malingwa na ngambi ya Anyambě ya ngudi yěhěpi.
16 Na mâ a diyaki n' ibâtâ jaju na o ebyâbyâ aju dina lěndwěngo n' Upolo mwa bolo mepolo, Upangiyi mwa bolo mepangiyi.
17 K' umba mba yěně enjěli pâkâ těměngo o joba; na mâ a yama na joyi iněně, i vâkâ na, lonâni lo věvěkě lěhěpi o hanganě ya oba na, Vakani, wa yolaněni o huma ya kolo eněně ya Anyambě:
18 ovaně nd' inyěni o ka jěni mehoni mya mepolo, na mehoni mya ngâwě, na mehoni mya bato ba ngudi, na mehoni mya kabala, na mya ba diyakě omě, na mehoni mya bato běhěpi, na humu, n' uhaka, na bahâlě na baněně.
19 K' umba mba yěně tito, na mepolo mya he, na ndumba jabu, yolaněngo ta ka yana na a jadi o
20 kabala, na ndumb' aju. Ka tito ya bweywě, n' usâki tě mwa evela u hadi megoma o boho bwaju, imyaju me yabanakidi, ba pahakiyedi bepeho bya tito, na ba kalakiyedi ehini aju. Ekaba ndi ba uhwakudwě bâ te o mihâ o etima ya veya e dikakiya na sâlufa.
21 Ka ba dikanakidi ba weywě n' ukwala mw' ibâtâ mwa a diyakidi o kabala, u pumakidi udumbu mwaju; ka lonâni lěhěpi la vula mehoni myabu.

20 K' umba mba yěně enjěli hubaka oviya hěvěni, n' enungu-
2 na ya mbela e ha bě n' ibongo n' uhinganakano o enâ aju. Ka mâ a bweya mbamba, pe tě ya vyo, e jadi ukuk' ube na Setani, ka mâ a kata yâ tâjeni ya mepuma pâkâ,
3 ka mâ a uhwa yâ mbela e ha bě n' ibongo, ka mâ a diba yâ, ka mâ a yangiya yâ male, na a yabakepě betomba, kabo tâjeni ya mepuma ya tima; vâkâna a unjuwendi ulingo 'hâlě.
4 K' umba mba yěně beka, na ba diyakid' omě, ka yěkě ya věwě bâ; na malina ma ba lenakudwě myolo opěla upako mwa Jisu, na opěla ndaga ja Anyambě, na ba ha kalakiyi tito, na bâ ba pahiye epeho aju o pwanja jabu ja myoho, tombe o benâ byabu; ka bâ ba diya na o pangiya na Kraist
5 tâjeni ya mepuma. Ndi ba-wewe bapâkwě bu diyakapě kabo tâjeni ya mepuma ya hânjâbiyě. Ekadi nd' ipumbuwa ja boho.
6 Ibâtâ na hole a di na mběyi n' ipumbuwa ja boho; iwedo ja mabale i bě na ngudi o baně ba jadi, ndi ba ka diyi prist ja Anyambě na ja Kraist, na bâ ba ka pangiyi na ju tâjen ya mepuma.
7 O tâjen ya mepuma e ka mayě, ukuk' ube u ka 'njuwěndi o nda-
8 bo aju y' ivititi, na mâ ka li ka yaba betomba be jadi o mahuku ma he manayi, Gâgi na Megâgi, iyolě jabu o 'duka; tango abu o
9 na mahě ma manga. Ka bâ ba vala o njanjo ya he, ka bâ ba peta mâkâ mwa baiyamu, na mboka tě e tândâkwě; ka veya vya viya Anyambě a jadi oviya hěvěni, na
10 weyaka bâ. Ka ukuk' ube e kândâki bâ ya uhwě o 'tima ya veya na sâlufa, o tito n' usâki mwa bo-

jowa ba jadi, na bâ ba ka yěnudwi majili mwehe na bulu egombe yěhěpi na 'gombe yěhěpi.
11 K' umba mba yěně eka eněně etano, na a diyakid' omě, boho bwaju ndi bwa he na oba bo kweyakiyedi; iboko vyu duwanaki-
12 yapě opěl' abu. K' umba mba yěně ba-wewe bahâle na baněně, těme-těme o boho bwa Anyambě; ka bejanganangobo bya dubuwě, na ejanganangobo epâkwě ya dubuwě, e jadi ejanganangobo ya eměnâ; ka ba-wewe ba yěkudwě o belombo tě be di lěndwěngo o bejanganangobo tě, hohonganě-
13 ngo na behadi byabu. Ka manga ma pumě ba-wewe ba diyakid' omě; k' iwedo na malonga ba pumě ba-wewe ba diyakid' omě; ka bâ ba yěkudwě moto moto hohonganěngo na behadi
14 byabu. K' iwedo na malonga bya uhwě o etima ya veya, ekadi
15 nd' iwedo ja mabale. Na wěhěpi a ha duwanakiyedi lěndwěngo o 'janganangobo ya 'měnâ, a hwakudwěndi o 'tima ya veya.

21 K' umba mba yěně hěvěni ya kya, na he ya kya; 'kabojana hěvěni ya vyo na he ya vyo be diyaki bya tomba; manga mu
2 diyaka pě. K' umba Jâni, mba yěně mboka tě ya hole, Jěruselěmi ya kya, e vakiya Anyambě a jadi oviya hěvěni, kenjěngo o na ubâmbi lukango opělě ya momi
3 aju. K' umba mba yoka joyi iněně oviya hěvěni, na, Hilakěte mâkâ mwa Anyambě mwa bě ndi o bato ba jadi, na mâ a ka diyi na bâ, na bâ ba ka diyi bato baju, na Anyambě mâ mětě a ka diyi na bâ, na mâ a diya Anyambě
4 abu; na Anyambě a ka tituwi manyângâdiba měhěpi o mihâ mabu; na iwedo ja diyepě; tombe ngěbě, tombe mbembe, na mehiyo mya diyepě; 'kabojana belombo bya vyo be tombindi.
5 Ka a diyakid' o eka a vâ na, Hilakěte, mbi hango belombo byěhěpi beyânâ. Ka mâ a vâ n' umba na, Lěnděkě; 'kabojana ndaga těkadi i pâkwě-pâkwě, na
6 mbambayě. Ka mâ a vâ n' umba na, E mayendi. Umba ndi Alfa na Omiga, jali n' ihuku. Mbi ka věndi a yokakě evělě na a mâtâke miba ma tongo ya 'měnâ
7 bo věkě. A ka balě a ka jigi belombo byěhěpi; n' umba mbi ka diyi Anyambě aju; na mâ a ka
8 diyi mwan' amě. Ndi ba jângâ, na ba ha kamakidě, na ba manya, na ba weyani, na bevove, na ba benjânjâ, na bakaliyi ba megano, na mejojowa myěhěpi, ba ka pahiyi ngabo abu o etima a yodakě na veya na sâlufa, i jadi iwedo ja mabale.
9 Ka enjěli yâkâ ya hěmbwědi e diyaki na makwele hěmbwědi ti na bevuva bya madikanido hěmbwědi, ya viya umba mbi jadi, ka mâ a kala n' umba na, Vaka ono, mbi ka leviděnd' âvě ubâmbi, mwada Mwan' udâmbě.
10 Ka mâ a bapě mba o Ilina o ukodi m' udomba, uněně, ka levakidě mboka tě eněně, Jěruselěmi ya hole, e hubaka oviya hěvěni,
11 oviya Anyambě a jadi, e jadi n' ivenda j' Anyambě: n' ipanya jaju o na ilale ja tâ mětě, o na ilale ja jaspi, e panyakě o na elombo
12 ya ngeja-ngeja; e jadi n' ugomba uněně n' udomba, u jadi jomu ja mambě na mambě mabale, o mambě tě jomu ja benjěli na benjěli bebale, na mina lěndwěngo omě, ma jadi mina ma jomu ja miyâ na miyâ mabale ma bana ba Isreěli:
13 o madiki mambě malalo: o ngângâ mambě malalo: o diko ma-

mbĕ malalo: o ulânga mambĕ
14 malalo. O ugomba mwa mboka
u jadi jomu ja megândâ na megândâ mebale mya jali, na omĕ
mina ma jomu ja metodu na
metodu mebale mya Mwan' udâmbĕ.
15 A kalaki n' umba, a diyaki na
tuka ya hika e yĕjĕnĕkĕ mboka,
na mambĕ ma omĕ, n' ugomba
16 mwa omĕ. Na mboka tĕ e diya-
ki yĕhĕpi de, bwaba te bonĕnĕ,
pani ka njanjo: ka mâ a yĕjĕ na
tuka jomu ja kama na kama ibale
ja nanda. Bwaba na njanjo n'
17 udomba' te nyanga pâkâ. Ka mâ
a yĕjĕ ugomba tepĕ, kama na ma-
bo manayi na hamba 'nâ inayi,
hohonganĕngo na yĕjâ ya moto,
yenĕ ndi na ya enjĕli.
18 Ugomba mwa omĕ u longaku-
dwĕndi ilale ja jaspe: na mboka
e diyakindi hika ya kĕngĕngĕ, o
19 na egeno ya ngĕni-ngĕni. Ka
jali j' ugomba mwa mboka ja di-
ya kembwĕngo na jângâ ja mala-
le ma tâ jĕhĕpi; jali ja boho i
diyaki jaspe; ja mabale, safiru, ja
malalo, kalkedoni, ja manayi,
20 smiradi, ja matano, sadâniki; j'
utoba, sadiyu; ja hĕmbwĕdi, kri-
silito; ja logwambi, bĕrili; j' ibu-
wa, topasi; ja jomu, krisoprasi;
ja jomu na jâkâ, jasintu; ja jomu
21 na mabale, amitisitu. Na jomu
ja mambĕ na mabale ma diyaki
jomu ja hĕnjĕ j' utande na hĕnjĕ
ibale; jâmbĕ jĕhĕpi hĕnjĕ j' uta-
nde pâkâ, na mehĕngĕ mya mbo-
ka me jadi hika mĕtĕ, o na egeno
22 ya kĕngĕngĕ. Mbu yĕnĕkĕ tĕ-
mpili omĕ; 'kabojana Upangiyi
Anyambĕ ya ngudi yĕhĕpi na
Mwan' udâmbĕ ndi tĕmpili ya
23 omĕ. Na mboka tĕ yu vahaka
joba, tombe ngândĕ e panyakĕ
omĕ; 'kabojana ivenda ja Anya-
mbĕ i panyakidi yâ, na Mwan'
24 udâmbĕ ndi bwe ya omĕ. Na be-
tomba bya ba di yongango be ka
tamuwi na bwe ya omĕ; na me-
polo mya he ba vanaka idilwĕ n'
25 ivenda jabu omĕ. Na mambĕ ma
omĕ ma dibame na mwehe; na
vilolombo, 'kabojana bulu bwa
26 diye omĕ. Ba ka vanandi ivenda
27 n' idilwĕ ja betomba omĕ. Na
elombo e bevakĕ na e haka ma-
nya, na e haki bojowa, bya ngiye
omĕ, na vilolombo: ndi kabo bâ
ba di lĕndwĕngo o 'janganangobo
ya Mwan' udâmbĕ.

22 Ka mâ a lĕvidĕ mba viho vya
kĕngĕngĕ vya miba ma emĕnâ,
kĕngĕngĕ o na elombo ya ngejangeja, vi vakiya o eka ya Anya-
2 mbĕ na ya Mwan' udâmbĕ. Na
ele ya 'mĕnâ o hanganĕ ya uhĕ-
ngĕ mwa omĕ, na o myidi mya
viho tĕ myĕhĕpi, e lângâkâ jomu
ja bebuma na bebale, e yĕkĕmĕkĕ
bebuma byaju ngândĕ yĕhĕpi: na
bekayi bya ele tĕ be jadi bya iyo-
3 nga ja betomba. Na omĕ wa di-
yepĕ na jâki: kabo eka ya Anya-
mbĕ na ya Mwan' udâmbĕ e ka
diyandi omĕ; na bahayi baju ba
4 ka dili mâ: na bâ ba ka yĕni
boho bwaju; na dina jaju i ka diya-
5 ndi o pwanja jabu ja myoho. Na
bulu bwa diyepĕ omĕ; na bâ ba
vahaka lambi, tombe bwe ya jo-
ba; 'kabojana Upangiyi Anya-
mbĕ a vĕki bâ bwe, na bâ ba ka
pangiyandi egombe yĕhĕpi, na
egombĕ yĕhĕpi.
6 Ka mâ a vâ n' umba na, Ndaga
tĕkadi i ndi mbambayĕ na pâkwĕ-
pâkwĕ; na Upangiyi Anyambĕ
ya basâki ba hole, na lomaka
enjĕli aju ka levidĕ bahayi baju
7 belombo be ka hamĕ piyĕlĕ. Hi-
lakĕte, mbi vakandi piyĕlĕ, ibâtâ
na a tatakĕ ndaga ja ejanganangobo tĕkaye.
8 K' umba, Jâni, mba yĕnĕ belo-

mbo tĕkabe, na yokaka byâ. O umbi yokidi na yĕnĕkĕ, mbi kwakindi ikaliya o boho bwa beko bya enjĕli tĕ e levakidĕ mba be-
9 lombo tĕkabe. Ka mâ a vâ n' umba na, Bandamakidĕ, o hake yâ; 'kabojana mbi te uhayi na nâvĕ, na mwa bana ba nyângwĕ basâki, na ba tatakĕ ndaga ja ejanganangobo tĕkaye; kalakiya Anyambĕ.
10 Ka mâ a vâ n' umba na, O yangakiye ndaga ja isâkâ ja ejanganangobo tĕkaye male; 'kabojana
11 egombe ya bĕ ndi piyĕlĕ. A di bobe, a diyakate bobe, a di na sĕkĕ, a diyakate na sĕkĕ; na a di bwamu, hohonganĕngo, a diyakate hohonganĕngo, na a di hole, a diyaka-
12 te holĕ. Ndi hilakĕte, mbi vaki wâwâ; na mahomano mamĕ ma n' umba, ivĕ ja moto moto hohonganĕngo na nyanga ya ehavu
13 aju e ka diyĕ. Umba ndi Alfa na Omiga, jali n' ihuku, boho-boho
14 na madikanido. Ibâtâ na ba tukake ibâtâ jabu, ovanĕ nd' o bâ ba ka pahiyĕ iluka na ele ya 'mĕnâ, na ngiya o mambĕ na la mbo-
15 ka tĕ. N' ikabojana o bwe bwe ndi mbwa, na ba benjânjâ, na ba nanganiyi, na ba weyani, na ba-

kaliyi ba megaño, na wĕhĕpi a tândâkĕ na a hakĕ bojowa.
16 Umba Jisu mbi lomindi enjĕli amĕ ka pakuwa âvĕ belombo tĕkabĕ o makando. Umba nd' Utamba na Elowani ya Devidi, na nyalangwa y' ipanya.
17 Ka Ilina n' ubâmbi ba vâ na, Vaka. Na a yokakĕ a vâki na, Vaka. Na a yokakĕ evĕlĕ a vake. Na wĕhĕpi a ka tândĕ, a nângâke miba ma emĕnâ o bo vĕkĕ.
18 Ikabojana mbi pakwakiyi moto wĕhĕpi a yokakĕ ndaga ja isâkâ ja ejanganangobo tĕkaye, Oningĕ moto ka moto a bada o belombo tĕkabe, Anyambĕ a ka badiyi mâ bevuva be di lĕndwĕngo o 'jangana-
19 ngobo tĕkaye; na oningĕ moto ka moto a vengidĕ oviya ndaga ja ejanganangobo ya isâkâ tĕkadi, Anyambĕ a ka vĕngidĕndi mbeyi aju o ejanganangobo ya 'mĕnâ, na o mboka ya hole, na o belombo be di lĕndwĕngo o 'jangananangobo tĕkaye.
20 A pakwakĕ belombo tĕkabe a vâki na, E, mbi vaki wâwâ; Ediyake nonanĕ, Upangiyi Jisu, vaka.
21 Ehekwĕ y' Upangiyi mwahu Jisu Kraist e diyake n' inyĕni bĕhĕpi. Ediyake nonanĕ.

[IHUKU.]